

Saturs

IV *Paziņojumi*

EIROPAS SAVIENĪBAS IESTĀŽU UN STRUKTŪRU SNIEGTI PAZIŅOJUMI

Eiropas Komisija

2021/C 100/01	Komisijas Paziņojums – Vadlīnijas uzņēmējiem un tirgus uzraudzības iestādēm par Regulas (ES) 2019/1020 par tirgus uzraudzību un produktu atbilstību 4. panta praktisko īstenošanu ⁽¹⁾	1
2021/C 100/02	Komisijas paziņojums – Vadlīniju dokuments par to, kā piemērot Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2019/515 par citā dalībvalstī likumīgi tirgotu preču savstarpēju atzīšanu ⁽¹⁾	16
2021/C 100/03	Komisijas Paziņojums – Rokasgrāmata par Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 34.–36. pantu ⁽¹⁾	38

IV

(Paziņojumi)

EIROPAS SAVIENĪBAS IESTĀŽU UN STRUKTŪRU SNIEGTI PAZIŅOJUMI

EIROPAS KOMISIJA

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS

Vadlīnijas uzņēmējiem un tirgus uzraudzības iestādēm par Regulas (ES) 2019/1020 par tirgus uzraudzību un produktu atbilstību 4. panta praktisko īstenošanu

(Dokuments attiecas uz EEZ)

(2021/C 100/01)

1. IEVADS

Ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2019/1020 par tirgus uzraudzību un produktu atbilstību ⁽¹⁾ (turpmāk tekstā – “regula”) tiek ieviesta visaptveroša sistēma patērētāju aizsardzībai no nedrošiem un neatbilstīgiem produktiem un vienlīdzīgu konkurences apstākļu nodrošināšanai uzņēmējiem.

ES vienotais tirgus sniedz uzņēmējiem piekļuvi patērētājiem un citiem tiešajiem lietotājiem visās dalībvalstīs ar nosacījumu, ka tie un to produkti atbilst ES tiesību aktu prasībām, kuru mērķis ir garantēt drošumu, vidisko sniegumu un citu sabiedrības interešu ievērošanu. Tirgus uzraudzības iestādēm un par ES tirgū ievesto produktu kontroli atbildīgajām iestādēm ⁽²⁾ (turpmāk tekstā – “robežu iestādes”) ir jāpārlicinās par šo prasību izpildi un jāpanāk tā. Tas var būt visai sarežģīti, jo īpaši tālpārdošanas gadījumā.

Jaunajiem noteikumiem par tirgus uzraudzību un produktu atbilstību vajadzētu nodrošināt prasību ievērošanu. Tie palīdz radīt vienlīdzīgus konkurences apstākļus, t. i., aizsargāt no negodīgas konkurences uzņēmumus, kuri ražo neatbilstīgus produktus. Tie arī pasargā tirgus uzraudzības iestādes no pārmērīgu izdevumu rašanās izmeklēšanas procesā.

Šīs vadlīnijas attiecas uz svarīga regulas noteikuma īstenošanu: 4. pants “Uzņēmēju uzdevumi saistībā ar produktiem, uz kuriem attiecas konkrēti Savienības saskaņošanas tiesību akti” (skatīt 6. iedaļu). Regulas 4. pants būtībā paredz, ka attiecībā uz noteiktiem ES tirgū laistiem produktiem Eiropas Savienībā jābūt uzņēmējam, kas pēc pieprasījuma sniedz iestādēm informāciju vai veic noteiktus uzdevumus. To piemēros no 2021. gada 16. jūlija (regulas 44. pants).

Šajās vadlīnijās ir sniegti norādījumi par to, kā uzņēmējiem būtu jāīsteno 4. pants:

- 2. iedaļā ir izskaidrota tā **darbības joma** un tas, **kuram uzņēmējam** attiecībā uz konkrētu produktu būtu jārikojas kā 4. pantā minētajam uzņēmējam,
- 3. iedaļā ir izklāstīti 4. pantā minētā uzņēmēja **uzdevumi**, un
- 4. iedaļā ir sniegta plašāka informācija par 4. panta **praktisko piemērošanu** atkarībā no tā uzņēmēja veida, kurš rīkojas kā 4. pantā minētais uzņēmējs.

Turklāt, tā kā 4. panta mērķis ir atvieglot **tirgus uzraudzības un robežu iestāžu** darbu, 5. iedaļā ir izklāstīts, kā šīs iestādes var izmantot šo prasību praksē.

⁽¹⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2019/1020 (2019. gada 20. jūnijs) par tirgus uzraudzību un produktu atbilstību un ar ko groza Direktīvu 2004/42/EK un Regulas (EK) Nr. 765/2008 un (ES) Nr. 305/2011 (OV L 169, 25.6.2019., 1. lpp.).

⁽²⁾ T. i., dalībvalstu saskaņā ar regulas 25. panta 1. punktu izraudzītās iestādes.

Vadlīnijas ir izstrādātas nolūkā palīdzēt uzņēmējiem un iestādēm un sekmēt saskaņotu īstenošanu. Tās attiecas vienīgi uz 4. panta īstenošanu un nekādi neattiecas uz tiem ES tiesību aktiem par produktiem, kuriem šis pants nav piemērojams un kuros var būt noteiktas līdzīgas, taču atšķirīgas prasības ⁽³⁾. Tās atsaucas uz ES saskaņošanas tiesību aktu prasībām, kas piemērojamas šo vadlīniju pieņemšanas dienā. Visaptverošas vadlīnijas par ES saskaņošanas tiesību aktiem ir pieejamas “Zilajā rokasgrāmatā”, uz kuru atsaucas šīs vadlīnijas ⁽⁴⁾. Komisija šīs vadlīnijas atjauninās, ņemot vērā tiesiskā regulējuma pilnveidošanu citās jomās, piemēram, Digitālo pakalpojumu tiesību aktu ⁽⁵⁾.

Šis dokuments ir paredzēts vienīgi norādījumu sniegšanai; juridisks spēks ir tikai regulas tekstam. Vadlīnijas atspoguļo Eiropas Komisijas viedokli, un tāpēc tās nav juridiski saistošas. Juridiski saistoša ES tiesību aktu interpretācija ir Eiropas Savienības Tiesas ekskluzīvā kompetencē. Vadlīnijās paustie uzskati nav uzskatāmi par nostāju, kādu Komisija varētu izteikt Tiesā. Ne Komisija, ne personas, kas rīkojas Komisijas vārdā, neatbild par to, kā varētu tikt izmantota turpmāk sniegtā informācija.

2. DARBĪBAS JOMA UN PIEMEROSANA

2.1. Darbības joma

Regulas 4. pantā minētais uzņēmējs ir vajadzīgs, ja:

- uz produktu attiecas viena vai vairākas direktīvas vai regulas, kas minētas 4. panta 5. punktā, vai arī citi tiesību akti, kuros iekļauta skaidra atsauce uz 4. pantu. Šie “nozaru tiesību akti” attiecas uz rotaļlietu drošumu, elektroiekārtām, radioiekārtām, elektromagnētisko savietojamību, bīstamu vielu izmantošanas ierobežošanu elektriskās un elektroniskās iekārtās (“RoHS”), energopatēriņu ietekmējošiem ražojumiem (“ekodizains”), gāzes iekārtām, būvizstrādājumiem, mašīnām, iekārtām, kas paredzētas izmantošanai ārpus telpām (“troksnis ārpus telpām”), iekārtām, kas paredzētas lietošanai sprādzienbīstamā vidē (ATEX), spiediena iekārtām, vienkāršām spiedvertņiem, pirotehniskiem izstrādājumiem, atpūtas kuģiem, mērinstrumentiem, neautomātiskajiem svāriem, individuālajiem aizsardzības līdzekļiem un bezpilota gaisa kuģu sistēmām ⁽⁶⁾ (“droniem”) ⁽⁷⁾; un
- produkts tiek laists ES tirgū ⁽⁸⁾, t. i., pirmo reizi tiek darīts pieejams (piegādāts izplatīšanai, patēriņam vai izmantošanai ES tirgū, veicot komercdarbību, par maksu vai bez maksas) Savienības tirgū ⁽⁹⁾, 2021. gada 16. jūlijā vai pēc šā datuma (regulas 4. panta 1. punkts un 44. pants). Produktus, ko piedāvā pārdošanai tiešsaistē vai izmantojot citus tālpārdošanas veidus, uzskata par darītiem pieejamiem tirgū, ja piedāvājums ir vērsts uz tiešajiem lietotājiem ES. Piedāvājumu pārdošanai uzskata par vērstu uz tiešajiem lietotājiem ES, ja attiecīgais uzņēmējs jebkādā veidā vērš savu darbību uz kādu no dalībvalstīm (regulas 6. pants) (to nosaka katrā gadījumā atsevišķi, ņemot vērā konkrētus faktorus, piemēram, ģeogrāfiskās zonas, uz kurām produktu ir iespējams nosūtīt, valodu(-as), ko izmanto piedāvājumā vai pasūtīšanai, maksājuma iespējas utt. ⁽¹⁰⁾).

Tas nozīmē, ka uzņēmējam, kurš plāno 2021. gada 16. jūlijā vai pēc šā datuma laist ES tirgū produktu, uz kuru attiecas 4. pants, vispirms ir jānodrošina, ka ES ir 4. pantā minētais uzņēmējs. Citādi 2021. gada 16. jūlijā vai pēc šā datuma šādus produktus ES tirgū nedrīkst laist.

⁽³⁾ Piemēram, Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2014/90/ES (2014. gada 23. jūlijs) par kuģu aprīkojumu un ar ko atceļ Padomes Direktīvu 96/98/EK (OV L 257, 28.8.2014., 146. lpp.), kuras 13. pantā ir paredzēts, ka ražotājiem, kuri neatrodas ES teritorijā, ir jāieceļ pilnvarots pārstāvis, un Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 1223/2009 (2009. gada 30. novembris) par kosmētikas līdzekļiem (OV L 342, 22.12.2009., 59. lpp.), kuras 4. pantā ir paredzēts, ka ir jānosaka atbildīgā persona ES. Uz šiem tiesību aktiem 4. pants un šīs vadlīnijas neattiecas.

⁽⁴⁾ Komisijas paziņojums – “Zilā rokasgrāmata” par ES produktu noteikumu īstenošanu, 2016. gads (OV C 272, 26.7.2016., 1. lpp.) vai nākamais šāds dokuments.

⁽⁵⁾ Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes regulai par digitālo pakalpojumu vienoto tirgu (Digitālo pakalpojumu tiesību akts), ar ko groza Direktīvu 2000/31/EK (COM(2020) 825, 15.12.2020.).

⁽⁶⁾ Kā norādīts Komisijas Deleģētās regulas (ES) 2019/945 (2019. gada 12. marts) par bezpilota gaisa kuģu sistēmām un trešo valstu bezpilota gaisa kuģu sistēmu ekspluatantiem (OV L 152, 11.6.2019., 1. lpp.) 5. panta 3. punktā.

⁽⁷⁾ Informācija par to, kuras direktīvas vai regulas varētu attiekties uz konkrētu produktu, ir pieejama portālā *YourEurope*: https://europa.eu/youreurope/business/product/product-rules-specifications/index_lv.htm.

⁽⁸⁾ Ģeogrāfiskā darbības joma var tikt paplašināta, piemēram, pēc regulas iekļaušanas Līguma par Eiropas Ekonomikas zonu pielikumos darbības joma ietvers arī Islandi, Lihtenšteinu un Norvēģiju.

⁽⁹⁾ Skatīt 1. un 2. definīciju regulas 3. pantā.

⁽¹⁰⁾ Regulas 15. apsvērum. Plašāka informācija par laišanu tirgū ir pieejama “Zilajā rokasgrāmatā” (piemēram, par tirgū laišanas laiku, arī attiecībā uz produktiem, kuru ražošana piedāvājuma izteikšanas brīdī vēl nav pabeigta, un produktiem, kas paredzēti komercizstādēm).

2.2. Regulas 4. pantā minētā uzņēmēja noteikšana

Regulas 4. pantā minētā uzņēmēja lomu var uzņemties četru veidu uzņēmēji:

- ražotājs ⁽¹⁾, kas veic uzņēmējdarbību ES,
- ja ražotājs neveic uzņēmējdarbību Savienībā – importētājs ⁽¹²⁾ (kas pēc definīcijas veic uzņēmējdarbību ES),
- pilnvarotais pārstāvis ⁽¹³⁾ (kas pēc definīcijas veic uzņēmējdarbību Savienībā), kam ir ražotāja rakstiska pilnvara, ar kuru pilnvaroto pārstāvi norīko veikt 4. panta 3. punktā izklāstītos uzdevumus ražotāja vārdā,
- izpildes pakalpojumu sniedzējs ⁽¹⁴⁾, kas veic uzņēmējdarbību ES, ja Savienībā uzņēmējdarbību neveic neviens cits ražotājs, importētājs vai pilnvarotais pārstāvis.

Šā paziņojuma 4. iedaļā ir izklāstīta informācija par šo uzņēmēju lomu saskaņā ar nozaru tiesību aktiem un to, kādā veidā tā ir saistīta ar uzņēmēju uzdevumiem, kas minēti 4. pantā.

Tas, kurš uzņēmējs uzņemsies 4. pantā minētā uzņēmēja lomu, jo īpaši ir atkarīgs no piegādes ķēdes. Šā paziņojuma 1. ierāmējumā īsumā ir atspoguļota piegādes ķēžu struktūra, un plašāks skaidrojums ir sniegts turpmāk tekstā.

⁽¹⁾ Regulas 3. panta 8. punktā ražotājs ir definēts kā "jebkura fiziska vai juridiska persona, kas ražo kādu produktu vai pasūtījusi šā produkta izveidi vai ražošanu un tirgo produktu ar savu nosaukumu, vārdu vai preču zīmi".

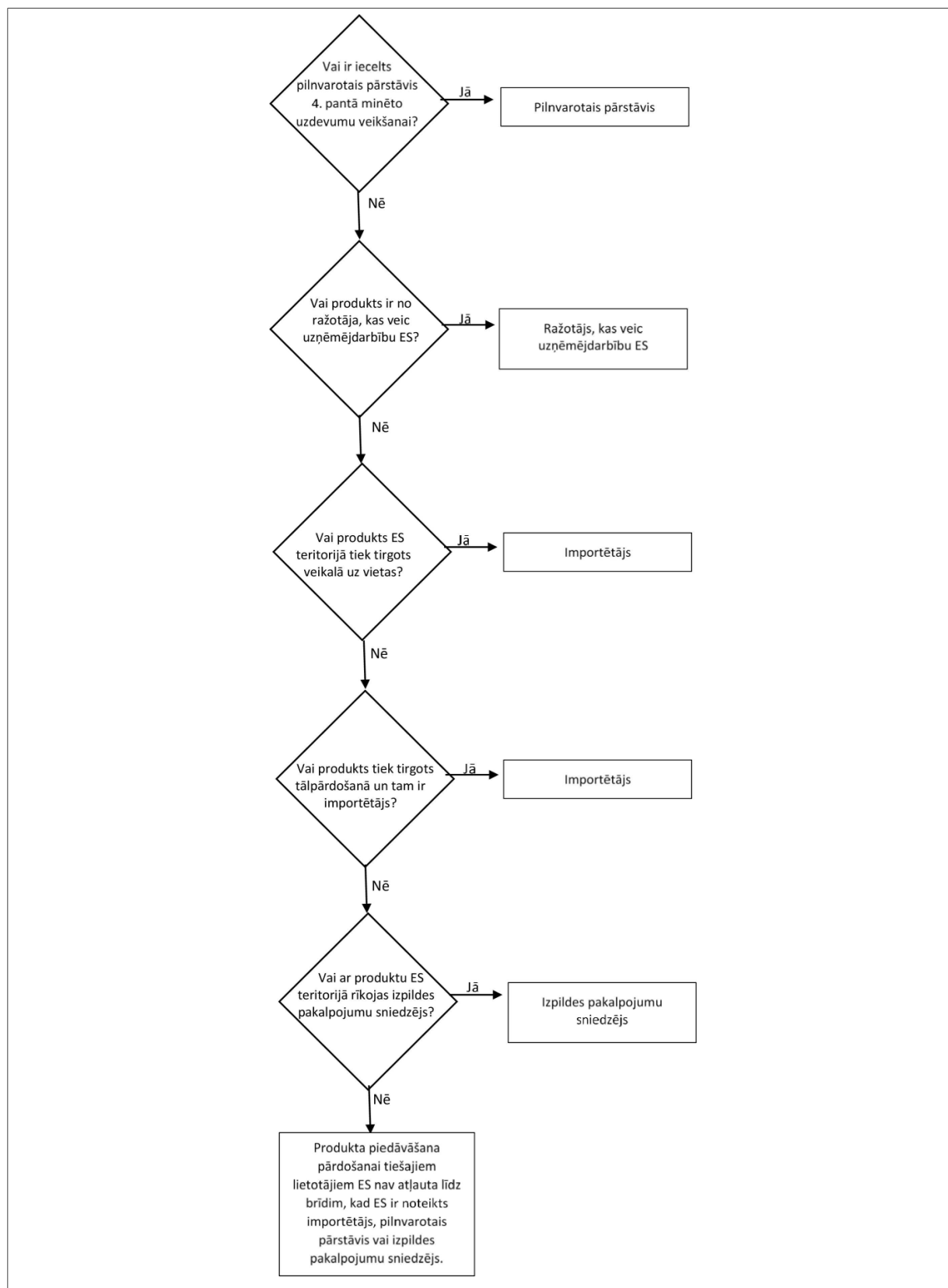
⁽¹²⁾ Regulas 3. panta 9. punktā importētājs ir definēts kā "jebkura fiziska vai juridiska persona, kas Savienībā veic uzņēmējdarbību un kas Savienības tirgū laiž kādas trešās valsts produktu".

⁽¹³⁾ Regulas 3. panta 12. punktā pilnvarotais pārstāvis ir definēts kā "jebkura fiziska vai juridiska persona, kas Savienībā veic uzņēmējdarbību un ir saņēmusi rakstisku ražotāja pilnvaru rīkoties tā vārdā attiecībā uz konkrētiem uzdevumiem, ņemot vērā ražotāja saistības saskaņā ar attiecīgajiem Savienības saskaņošanas tiesību aktiem vai šīs regulas prasībām".

⁽¹⁴⁾ Regulas 3. panta 11. punktā izpildes pakalpojumu sniedzējs ir definēts kā "jebkura fiziska vai juridiska persona, kas, veicot komercdarbību, bez īpašumtiesībām uz iesaistītajiem produktiem sniedz vismaz divus no šādiem pakalpojumiem: glabāšana noliktavā, iesaiņošana, adresēšana un nosūtīšana, izņemot pasta pakalpojumus, kuri definēti Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 97/67/EK 2. panta 1. punktā, paku piegādes pakalpojumus, kas definēti Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2018/644 2. panta 2. punktā, un jebkādus citus pasta pakalpojumus vai kravas transporta pakalpojumus".

1. ierāmējums

Regulas 4. pantā minētais uzņēmējs dažādās piegādes ķēdēs

1. posms. Ja ražotājs (neatkarīgi no tā, vai tas veic vai neveic uzņēmējdarbību ES) rakstiski ir pilnvarojis **pilnvaroto pārstāvi** veikt konkrētus 4. pantā minētos uzdevumus, šis pārstāvis ir uzskatāms par 4. pantā minēto uzņēmēju. Citos gadījumos tas ir atkarīgs no piegādes ķēdes.
2. posms. Ražotāju, kas veic uzņēmējdarbību ES, ražotos produktus tirgū parasti laiž pats ES ražotājs ⁽¹⁵⁾ neatkarīgi no tā, vai tie tiek tirgoti tiešsaistē vai veikalā uz vietas. Šādu produktu gadījumā **ES ražotājs** ir uzskatāms par 4. pantā minēto uzņēmēju (ja vien tas nav iecēlis pilnvaroto pārstāvi 4. pantā minēto uzdevumu veikšanai).
3. posms. Ražotāju, kas uzņēmējdarbību veic ārpus ES, produktus, kuri ES teritorijā tiek tirgoti veikalā uz vietas, ES tirgū principā laiž importētājs ⁽¹⁶⁾. Šādu produktu gadījumā **importētājs** ir uzskatāms par 4. pantā minēto uzņēmēju (ja vien ražotājs nav iecēlis pilnvaroto pārstāvi 4. pantā minēto uzdevumu veikšanai). Šā paziņojuma 4.2. iedaļā ir izskaidrots, kas notiek tad, ja viena veida produktam ir vairāki importētāji.
4. posms. Ražotāju, kas veic uzņēmējdarbību ārpus ES, produktiem, kuri tiek tirgoti tiešsaistē (vai izmantojot citas tālpārdošanas iespējas), var būt arī importētājs, piemēram, uzņēmējs, kurš pats tirgo produktu tiešsaistē vai pārdod to izplatītājam tirgošanai tiešsaistē.
5. posms. Ja importētāja nav un *izpildes pakalpojumu sniedzējs, kas veic uzņēmējdarbību ES, rīkojas ar produktu, izpildes pakalpojumu sniedzējs* ir uzskatāms par 4. pantā minēto uzņēmēju (ja vien ražotājs nav iecēlis pilnvaroto pārstāvi 4. pantā minēto uzdevumu veikšanai). Atšķirībā no importētājiem un pilnvarotajiem pārstāvjiem izpildes pakalpojumu sniedzējiem nav automātiskas oficiālas saistības ar ražotāju, kas tiem ļautu pildīt 4. pantā minētā uzņēmēja uzdevumus. Tādēļ tiem ir jānoslēdz vienošanās ar uzņēmējiem, kuriem tie sniedz izpildes pakalpojumus ("klienti"), lai nodrošinātu 4. pantā minētā uzņēmēja pienākumu veikšanai nepieciešamo līdzekļu savlaicīgu saņemšanu no klienta vai tieši no ražotāja (skatīt 4.4. iedaļu).
6. posms. Situācijā, kad *produkts tiešajam lietotājam ES tiek tieši piegādāts no kādas valsts ārpus ES un pilnvarotais pārstāvis* ir rakstiski pilnvarots veikt konkrētus 4. pantā minētos uzdevumus, šis pilnvarotais pārstāvis ir uzskatāms par 4. pantā minēto uzņēmēju. Ja ražotājs nav iecēlis pilnvaroto pārstāvi, produktu nedrīkst piedāvāt pārdošanā tiešajiem lietotājiem ES. Uzņēmējam, kurš plāno piedāvāt produktu pārdošanai ⁽¹⁷⁾ tiešajiem lietotājiem ES, ir jānodrošina, ka ražotājs iecel pilnvaroto pārstāvi attiecībā uz konkrēto produktu (skatīt 2. ierāmējumu).

⁽¹⁵⁾ Regulas 3. pantā ražotājs ir definēts kā "jebkura fiziska vai juridiska persona, kas ražo kādu produktu vai pasūtījusi šā produkta izveidi vai ražošanu un tirgo produktu ar savu nosaukumu, vārdu vai preču zīmi". Importētājs ir definēts kā "jebkura fiziska vai juridiska persona, kas Savienībā veic uzņēmējdarbību un kas Savienības tirgū laiž kādas trešās valsts produktu". Tas nozīmē, ka gadījumā, ja produkts tiek ražots ārpus ES un kāds uzņēmums, kas atrodas ES teritorijā, to tirgo ar savu nosaukumu, vārdu vai preču zīmi, šis uzņēmums ir uzskatāms par ražotāju. Ja šis ražotājs laiž minēto produktu ES tirgū, faktisko importēšanu pat veicot kādam citam uzņēmumam, šādā situācijā regulas izpratnē importētāja nav.

⁽¹⁶⁾ Izņemot gadījumus, kad ražošana notiek ES teritorijā, taču ražotājs neveic uzņēmējdarbību ES. Šādā gadījumā ES nav ne ražotāja, ne importētāja, un 4. pantā minētā uzņēmēja lomu var uzņemt vienīgi pilnvarotais pārstāvis vai izpildes pakalpojumu sniedzējs.

⁽¹⁷⁾ Nejaukt ar subjektu, kurš tikai mitina piedāvājumu pārdošanai tiešsaistē; informāciju par šiem subjektiem skatīt 2.4. iedaļā.

2. ierāmējums

Situācija, kādā atrodas uzņēmējs, kas veic uzņēmējdarbību ārpus ES un plāno piedāvāt produktus pārdošanai tiešsaistē ES patērētājiem vai citiem tiešajiem lietotājiem. Kā noteikt 4. pantā minēto uzņēmēju? (Piemērs)

- Vispirms pārliecinieties, ka produkti ir paredzēti ES tirgum un atbilst ES tiesību aktu prasībām. Šaubu gadījumā sazinieties ar ražotāju.
- Ja viss ir kārtībā, noskaidrojiet, vai ražotājs jau ir iecēlis pilnvaroto pārstāvi attiecībā uz šiem produktiem.
- Ja ir, pārliecinieties, ka pilnvarotā pārstāvja vārds/nosaukums un kontaktinformācija ir norādīta atbilstoši prasībām (skatīt 2.3. iedaļu).
- Ja nav, apsveriet (sadarbībā ar ražotāju) šādus turpmākās rīcības variantus:
  - ja plānojat piedāvāt produktus pārdošanai tiešsaistes tirdzniecības vietā (skatīt 2.4. iedaļu), noskaidrojiet, vai šī tirdzniecības vieta piedāvā pilnvarotā pārstāvja vai izpildes pakalpojumus,
  - ja jau tirgojat produktus, kuriem ES ir vajadzīgs pilnvarotais pārstāvis vai līdzīgs subjekts (piemēram, kosmētiku, medicīniskas ierīces vai kuģu aprīkojumu), noskaidrojiet, vai šis subjekts būtu ieinteresēts kļūt par pilnvaroto pārstāvi produktiem, uz kuriem attiecas 4. pants,
  - noskaidrojiet, vai pastāv attiecīgas tirdzniecības asociācijas, kuru rīcībā ir (varētu būt) informācija par esošajiem pilnvarotajiem pārstāvjiem (jo vairākiem ražotājiem, kas ražo produktus, uz kuriem attiecas 4. pants, jau varētu būt pilnvarotais pārstāvis ES).
- Kad esat atradis potenciālo pilnvaroto pārstāvi, parūpējieties, lai ražotājs to pilnvaro veikt attiecīgos uzdevumus (skatīt 3. iedaļu un 4.3. iedaļu). Pēc tam pārliecinieties, ka pārstāvja vārds/nosaukums un kontaktinformācija ir norādīta atbilstoši prasībām (skatīt 2.3. iedaļu).
- Ja 4. pantā minētā uzņēmēja lomu uzņemsies izpildes pakalpojumu sniedzējs, veiciet praktiskus pasākumus, lai nodrošinātu, ka tas saņem konkrēto produktu atbilstības deklarāciju vai ekspluatācijas īpašību deklarāciju. Pēc tam pārliecinieties, ka tā vārds/nosaukums un kontaktinformācija ir norādīta atbilstoši prasībām (skatīt 2.3. iedaļu).

2.3. Informācija par 4. pantā minēto uzņēmēju

Regulas 4. pantā minētā uzņēmēja **vārds un uzvārds, nosaukums** (vai reģistrētais tirdzniecības nosaukums / reģistrētā preču zīme) **un kontaktinformācija** (tostarp pasta adrese) jānorāda vismaz vienā no turpmāk minētajām vietām (regulas 4. panta 4. punkts):

- uz produkta,
- uz tā iepakojuma, t. i., tirdzniecības iepakojuma,
- uz pakas, t. i., iepakojuma, kas atvieglo rīkošanos ar produktu un tā transportēšanu,
- pavaddokumentā, piemēram, atbilstības deklarācijā vai ekspluatācijas īpašību deklarācijā ⁽¹⁸⁾.

NB! Ja 4. pantā minētais uzņēmējs ir ES ražotājs vai importētājs, iepriekš minētās informācijas sniegšanu parasti jau prasa nozaru tiesību akti (skatīt 4. iedaļu). Šajās prasībās var būt noteikti stingrāki nosacījumi attiecībā uz vietu, kur šī informācija ir norādāma, un tās ir jāievēro.

Tīmekļa vietnes adresi var norādīt papildus pasta adresei (to parasti veido ielas nosaukums / pasta kastītes numurs, ēkas numurs, pasta indekss un pilsētas nosaukums), nevis tās vietā. Lai ļautu ātri sazināties ar attiecīgajām iestādēm, ir lietderīgi norādīt arī e-pasta adresi un/vai tālruna numuru.

⁽¹⁸⁾ Ar norādi (elektroniskajā) muitas deklarācijā vien nepietiek, jo tā netiek fiziski pievienota produktam.

Ir iespējams, ka uz produkta vai tā pavaddokumentā tiek norādīts **vairāku uzņēmēju** vārds un uzvārds, nosaukums un kontaktinformācija. Lai gan nav noteikta nepārprotama prasība, ka pirms šo uzņēmēju rekvizītiem jābūt tekstam “manufactured by”, “imported by”, “represented by” vai “fulfilled by”, sniegtajai informācijai nevajadzētu maldināt tirgus uzraudzības iestādes. Ja uzņēmēju loma nav norādīta, to nosaka pašas iestādes. Katram uzņēmējam vajadzētu spēt pierādīt savu lomu. Teksts angļu valodā – “manufactured by”, “imported by”, “represented by” vai “fulfilled by” – nav obligāti jātulko; šie vārdu savienojumi angļu valodā tiek uzskatīti par viegli saprotamiem visā ES.

Regulas 4. pantā minētā uzņēmēja vārdam un uzvārdam, nosaukumam un kontaktinformācijai ir jābūt norādītiem brīdī, kad produkts **mutiā** tiek deklarēts laišanaī brīvā apgrozībā (regulas 26. panta 1. punkta d) apakšpunkts). Tādēļ gadījumā, ja produktu ir paredzēts laist brīvā apgrozībā ES un pēc tā nosūtīšanas nav paredzēts veikt tālāku tā apstrādi ⁽¹⁹⁾, uzņēmējiem, kas veic uzņēmējdarbību ārpus ES un piedāvā produktus pārdošanai, vajadzētu pārliecināties, ka viņu rekvizīti ir norādīti iepriekš aprakstītajā veidā, vajadzības gadījumā tos pievienojot (vai liekot pievienot) pirms nosūtīšanas.

2.4. Produkti, kas tiek tirgoti tiešsaistes tirdzniecības vietās

Tiešsaistes tirdzniecības vieta ir e-komercijas pakalpojums, kurā produktus pārdošanai piedāvā daudzi uzņēmēji ⁽²⁰⁾. Tā ļauj uzņēmējiem, no vienas puses, un tiešajiem lietotājiem, no otras puses, noslēgt produktu pārdošanas darījumus.

Regulas 4. pants attiecas uz produktiem, kas tiek tirgoti tiešsaistes tirdzniecības vietās.

Tajā nav paredzēti nekādi konkrēti tiešsaistes tirdzniecības vietu pienākumi situācijās, kad tās tikai sniedz starpniecības pakalpojumus trešām personām un uz tām attiecas Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2000/31/EK ⁽²¹⁾ 2. panta b) punkts. Situācijās, kad tiešsaistes tirdzniecības vieta starpnieka lomā piedāvā pārdošanai tiešajiem lietotājiem ES produktu, uz kuru attiecas 4. pants un kuram nav noteikts 4. pantā minētais uzņēmējs ⁽²²⁾, un iegūst faktiskas ziņas par nelikumīgu saturu (piemēram, saņemot pietiekami precīzu un pienācīgi pamatotu paziņojumu no tirgus uzraudzības iestādes), Direktīvas 2000/31/EK 14. panta 1. punktā minēto saistību izņēmumu šī tiešsaistes tirdzniecības vieta var izmantot vienīgi tad, ja, iegūstot šādas ziņas, tā ir ātri rīkojusies, lai izņemtu attiecīgo nelikumīgo saturu vai liegtu tam pieeju.

Ja tiešsaistes tirdzniecības vieta ir arī ražotājs, importētājs, pilnvarotais pārstāvis vai izpildes pakalpojumu sniedzējs, tā var būt 4. pantā minētais uzņēmējs.

3. REGULAS 4. PANTA MINĒTA UZNĒMĒJA UZDEVUMI

Šajā iedaļā ir klasificēti 4. pantā minētā uzņēmēja uzdevumi un sniegti norādījumi attiecībā uz tiem. Uzņēmējam jau var būt pienākumi, kuri noteikti nozaru tiesību aktos (atkarībā no tā, kā tas ir klasificēts) un pilnībā vai daļēji attiecas uz minētajiem uzdevumiem, jo īpaši tad, ja tas ir ražotājs vai importētājs, kas veic uzņēmējdarbību ES (skatīt 4. iedaļu).

Pirmkārt, saskaņā ar 4. panta 3. punkta a) apakšpunktu 4. pantā minētajam uzņēmējam, **uzņemoties savus pienākumus** vai arī brīdī, kad tā portfelim tiek pievienots **jauns produkts**, ir jāveic vairāki uzdevumi:

⁽¹⁹⁾ Regulas 53. apsvērumā ir atgādināts, ka Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 952/2013 (2013. gada 9. oktobris), ar ko izveido Savienības Muitas kodeksu (OV L 269, 10.10.2013., 1. lpp.), 220., 254., 256., 257. un 258. pantā ir paredzēts, ka produktiem, ko ievie ES tirgū un kam vajadzīga turpmāka apstrāde, lai nodrošinātu atbilstību piemērojamiem ES saskaņošanas tiesību aktiem, piemēro attiecīgo muitas procedūru, kura ļauj importētājam veikt šādu apstrādi.

⁽²⁰⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 524/2013 (2013. gada 21. maijs) par patērētāju strīdu izšķiršanu tiešsaistē un ar ko groza Regulu (EK) Nr. 2006/2004 un Direktīvu 2009/22/EK (Regula par patērētāju SIT) (OV L 165, 18.6.2013., 1. lpp.) 4. panta 1. punkta f) apakšpunktā tiešsaistes tirdzniecības vieta ir definēta šādi: “pakalpojumu sniedzējs, kā definēts 2. panta b) punktā Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 2000/31/EK (2000. gada 8. jūnijs) par dažiem informācijas sabiedrības pakalpojumu tiesiskiem aspektiem, jo īpaši elektronisko tirdzniecību, iekšējā tirgū (Direktīva par elektronisko tirdzniecību), kas ļauj patērētājiem un tirgotājiem noslēgt tiešsaistes pārdošanas un pakalpojumu līgumus tiešsaistes tirdzniecības vietas tīmekļa vietnē”.

⁽²¹⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2000/31/EK (2000. gada 8. jūnijs) par dažiem informācijas sabiedrības pakalpojumu tiesiskiem aspektiem, jo īpaši elektronisko tirdzniecību, iekšējā tirgū (OV L 178, 17.7.2000., 1. lpp.).

⁽²²⁾ Uz šādu situāciju attiecas Direktīvas 2000/31/EK 14. panta 1. punkta a) apakšpunktā minētais nelikumīgu darbību vai informācijas regulējums, jo tā neatbilst regulas 4. panta noteikumiem.

- jāpārlicinās, ka ir sagatavota atbilstības deklarācija vai ekspluatācijas īpašību deklarācija, un tā jāglabā; šādas deklarācijas ir prasītas visos nozaru tiesību aktos, uz kuriem attiecas 4. pants ⁽²³⁾. Kā norādīts tiesību aktos, uz kuriem attiecas 4. pants, tās ir jāglabā 10 gadus pēc produkta laišanas tirgū ⁽²⁴⁾. Ja uz produktu attiecas vairāk nekā viens tiesību akts, tiek sagatavota vienota atbilstības deklarācija attiecībā uz visiem piemērojamiem tiesību aktiem ⁽²⁵⁾, un
- jāpārlicinās, ka ir sagatavota tehniskā dokumentācija ⁽²⁶⁾, un jānodrošina, ka to pēc attiecīga pieprasījuma var darīt pieejamu tirgus uzraudzības iestādēm; tas nozīmē, ka gadījumā, ja 4. pantā minētais uzņēmējs pats šo dokumentāciju neglabā, tam ir jāpārbauda, vai šāda dokumentācija pastāv, un jāsaņem ražotāja apliecinājums, ka ražotājs ir gatavs to pēc pieprasījuma iesniegt vai nu 4. pantā minētajam uzņēmējam, vai arī tieši tirgus uzraudzības iestādēm (skatīt turpmāk tekstā).

Otrkārt, saskaņā ar 4. panta 3. punkta c) un d) apakšpunktu gadījumā, ja 4. pantā minētajam uzņēmējam ir iemesls uzskatīt, ka attiecīgais produkts rada **risku** ⁽²⁷⁾, tam ir pienākums:

- informēt attiecīgās tirgus uzraudzības iestādes. Tās būtu jāinformē katrā dalībvalstī, kurā produkts ir darīts pieejams ⁽²⁸⁾; ir svarīgi tās informēt arī par korektīvajiem pasākumiem, kas jau ir veikti vai tiks veikti, un
- nodrošināt, ka nekavējoties tiek veikts vajadzīgais korektīvais pasākums, ar ko novērš neatbilstību prasībām, vai, ja tas nav iespējams, ar ko mazina risku (skatīt turpmāk tekstā).

Visbeidzot, saskaņā ar 4. panta 3. punkta a), b) un d) apakšpunktu 4. pantā minētajam uzņēmējam pēc tirgus uzraudzības iestādes **pieprasījuma** ir jāveic noteikti pasākumi:

- jāsniedz iestādei atbilstības deklarācija vai ekspluatācijas īpašību deklarācija;
- jāsniedz iestādei tehniskā dokumentācija vai – gadījumā, ja 4. pantā minētais uzņēmējs pats šo dokumentāciju neglabā, – jānodrošina, ka tehniskā dokumentācija iestādei tiek iesniegta (jo īpaši no ražotāja puses);
- jāsniedz cita informācija un dokumentācija iestādei viegli saprotamā valodā (valoda jāsaņāgo ar iestādi – tā var būt valoda, kas nav valsts oficiālā(-ās) valoda(-as)), lai apliecinātu produkta atbilstību (tie var būt, piemēram, sertifikāti un paziņotās iestādes lēmumi);
- jāsadarbojas ar iestādi. Veicamais pasākums ir atkarīgs no iestādes pieprasījuma, kas izsakāms saskaņā ar proporcionalitātes principu (regulas 14. panta 2. punkts); un
- jānodrošina, ka nekavējoties tiek veikts vajadzīgais korektīvais pasākums, ar ko novērš neatbilstību prasībām, kuras noteiktas attiecīgajam produktam piemērojamos ES saskaņošanas tiesību aktos, vai, ja tas nav iespējams, ar ko mazina produkta radītos riskus. Šie pasākumi var ietvert vai nu produkta atbilstības panākšanu, vai tā izņemšanu no tirgus, vai arī tā atsaukšanu ⁽²⁹⁾. Regulas 4. pantā minētajam uzņēmējam nav pašam jāveic korektīvie pasākumi vai jāmazina risks, ja šāds pienākums nav noteikts nozaru tiesību aktos, taču ir jānodrošina, ka korektīvie pasākumi tiek veikti, piemēram, aicinot ražotāju reaģēt uz pieprasījumu un pārliecinoties, ka ražotājs to ir izdarījis.

⁽²³⁾ Ekspluatācijas īpašību deklarācija – būvizrādājumiem; atbilstības deklarācija – citiem produktiem.

⁽²⁴⁾ Tiesību aktos par troksni ārpus telpām, mašīnām un ekodizainu ir noteikts, ka glabāšanas laiks ir 10 gadi pēc ražošanas beigu datuma.

⁽²⁵⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmuma Nr. 768/2008/EK (2008. gada 9. jūlijs) par produktu tirdzniecības vienotu sistēmu un ar ko atceļ Padomes Lēmumu 93/465/EEK (OV L 218, 13.8.2008., 82. lpp.) 5. pants.

⁽²⁶⁾ Visos tiesību aktos, uz kuriem attiecas 4. pants, ir noteikts, ka ražotājam ir jāsaņāgo tehniskā dokumentācija.

⁽²⁷⁾ Regulas 3. panta 19. punktā "produkts, kas rada risku" ir definēts kā "produkts, kas cilvēku veselību un drošību kā tādu, veselību un drošību darbavietā, patērētāju aizsardzību, vidi, sabiedrisko drošību un citas sabiedrības intereses, kuras aizsargā piemērojamie Savienības saskaņošanas tiesību akti, var negatīvi ietekmēt tā, ka ir pārsniegta pakāpe, ko uzskata par saprātīgu un pieņemamu saistībā ar paredzēto produkta uzdevumu parastos vai saprātīgi paredzamos attiecīgā produkta lietošanas apstākļos, pie kā pieder arī tā lietošanas ilgums un attiecīgā gadījumā – prasības, kuras attiecas uz tā nodošanu ekspluatācijā, uzstādīšanu un apkopi".

⁽²⁸⁾ Kontaktinformāciju skatīt vietnē https://ec.europa.eu/growth/single-market/goods/building-blocks/market-surveillance/organisation_en.

⁽²⁹⁾ Šis ražotāja un importētāja rīcības iespējas ir īpaši minētas lielākajā daļā nozaru tiesību aktu; citi iespējamie korektīvie pasākumi ir uzskaitīti regulas 16. pantā.

Regulas 4. pantā minētajam uzņēmējam vajadzētu rīkoties **samērīgā laikposmā**, vai arī ievērojot tirgus uzraudzības iestāžu noteiktos termiņus. Atbilstības deklarācija vai ekspluatācijas īpašību deklarācija būtu jāiesniedz nekavējoties, savukārt citi dokumenti – samērīgā laikposmā ⁽³⁰⁾.

Ja 4. pantā minētais uzņēmējs konstatē, ka **nespēj pildīt vienu vai vairākus no saviem uzdevumiem**, jo attiecībā ar ražotāju ir radušās problēmas ⁽³¹⁾ (piemēram, ražotājs nereaģē uz pieprasījumu), atbilstoši būtu atgādināt ražotājam par tā pienākumiem, kas noteikti ES tiesību aktos. Ja problēmas turpina pastāvēt, tad loģisks risinājums varētu būt veikt vajadzīgos pasākumus, lai izbeigtu savu 4. pantā minētā uzņēmēja statusu attiecībā uz konkrēto produktu, pamatojoties uz to, ka 4. pantā paredzētos uzdevumus nav iespējams veikt. Citiem vārdiem sakot:

- *importētājs* vairs nevarētu laist produktus tirgū,
- *pilnvarotais pārstāvis* varētu mēģināt izbeigt attiecības ar ražotāju,
- *izpildes pakalpojumu sniedzējs* vairs nevarētu rīkoties ar produktiem, t. i., nevarētu tos nosūtīt tiešajiem lietotājiem.

Regulas 4. pantā minētajam uzņēmējam var **piemērot sankcijas** ⁽³²⁾, ja tas nepilda savus 4. pantā noteiktos uzdevumus. Visām sankcijām jābūt efektīvām, samērīgām un atturošām (regulas 41. panta 2. punkts). Ražotājs joprojām ir atbildīgs par produkta atbilstību nozaru tiesību aktiem, un tam (gluži tāpat kā citiem piegādes ķēdes dalībniekiem) joprojām ir juridiski pienākumi attiecībā uz produktiem, garantijām, atbildību par brāķa produktiem utt. Regulas 4. pantā nav paredzēti papildu juridiskie pienākumi attiecībā uz patērētājiem vai citiem tiešajiem lietotājiem.

4. PRAKTISKA IETEKME UZ UZNĒMEJIEM

Regulas 4. pantā minētā uzņēmēja uzdevumi (kas izklāstīti 4. pantā) ir vienādi visiem uzņēmējiem neatkarīgi no to veida, taču atšķiras tas, cik lielā mērā uzdevumi pārklājas ar citiem uzņēmēja uzdevumiem, kas noteikti nozaru tiesību aktos. Visi “4. pantā minētie pienākumi” ir spēkā neatkarīgi no tā, kādas ir nozaru tiesību aktu prasības attiecībā uz konkrēto uzņēmēju. Pastāv zināmas atšķirības starp dažādām nozarēm, taču lielākajā daļā tiesību aktu ir stingri ievēroti standartnoteikumi attiecībā uz uzņēmēju pienākumiem ⁽³³⁾. Šajā iedaļā ir aplūkotas atšķirības, kas ietekmē 4. panta īstenošanu.

4.1. Ražotāji, kas veic uzņēmējdarbību ES

Ražotājs ir jebkura fiziska vai juridiska persona, kas ražo kādu produktu vai pasūtījusi šā produkta izveidi vai ražošanu un tirgo produktu ar savu nosaukumu, vārdu vai preču zīmi (regulas 3. pants) ⁽³⁴⁾. Ja ražotājs veic uzņēmējdarbību ES, tad tas principā ir 4. pantā minētais uzņēmējs, ja vien tas nav iecēlis pilnvaroto pārstāvi konkrētu 4. pantā minēto uzdevumu veikšanai.

Ražotājiem, kas veic uzņēmējdarbību ES, jau ir pienākumi, kas noteikti nozaru tiesību aktos, kā arī parasti pārklājas ar 4. panta 3. punktā minētajiem pienākumiem un ir plašāki par tiem. Izņēmums ir tāds, ka – atšķirībā no 4. panta noteikumiem – ES tiesību aktos par troksni ārpus telpām, mašīnām un ekodizainu nav noteikta nepārprotama prasība uzņēmējiem informēt tirgus uzraudzības iestādes situācijās, kad tiem ir iemesls uzskatīt, ka produkts, uz kuru attiecas ES tiesību akti, rada risku. Ražotājiem, kas veic uzņēmējdarbību ES un kas ir 4. pantā minētie uzņēmēji, iestādes tomēr ir jāinformē par produktiem, uz kuriem attiecas šie tiesību akti.

⁽³⁰⁾ Dažos nozaru tiesību aktos (piemēram, par rotaļlietu drošumu un ekodizainu) ir iekļauti sīkāk izstrādāti noteikumi par to, cik savlaicīgi konkrētiem uzņēmējiem ir jāiesniedz konkrēta dokumentācija tirgus uzraudzības iestādēm. Šie noteikumi joprojām ir spēkā.

⁽³¹⁾ Vai ja izpildes pakalpojumu sniedzējs ir saskāries ar problēmām attiecībā ar klientu vai starp klientu un ražotāju.

⁽³²⁾ Regulas 41. panta 1. punktā ir noteikts, ka dalībvalstīm jāparedz noteikumi par sankcijām, ko piemēro saistībā ar šo un dažiem citiem regulas noteikumiem.

⁽³³⁾ Tie izklāstīti Lēmumā Nr. 768/2008/EK: “Zilajā rokasgrāmata” ir sniegti plašāki norādījumi par uzņēmēju pienākumiem.

⁽³⁴⁾ Dažos konkrētu nozaru tiesību aktos ir ietverta atšķirīga ražotāja definīcija. Konkrētāk, Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 2009/125/EK (2009. gada 21. oktobris), ar ko izveido sistēmu, lai noteiktu ekodizaina prasības ar enerģiju saistītiem ražojumiem (OV L 285, 31.10.2009., 10. lpp.), ir izlaists teksts “vai pasūtījusi šā produkta izveidi vai ražošanu”.

Lielākā daļa nozaru tiesību aktu nosaka, ka uz produkta ir jānorāda ražotāja vārds un uzvārds, nosaukums vai preču zīme un adrese; taču:

- dažās nozarēs šo informāciju noteiktos apstākļos var norādīt uz iepakojuma vai pavaddokumentā, nevis uz produkta,
- tiesību aktos par ekodizainu šādas prasības nav,
- tiesību aktos par troksni ārpus telpām un par mašīnām ir noteikts, ka vārdu un uzvārdu, nosaukumu un adresi var norādīt atbilstības deklarācijā ⁽³⁵⁾ (vai – daļēji komplektētu mašīnu gadījumā – iekļaušanas deklarācijā ⁽³⁶⁾) un ka šī deklarācija ir jāpievieno produktam ⁽³⁷⁾.

Tādēļ izņēmuma gadījumā, kad produktam piemēro tiesību aktus par ekodizainu, bet nepiemēro citus nozaru tiesību aktus, uz kuriem attiecas 4. pants, šis 4. pants nosaka, ka ražotājiem, kas veic uzņēmējdarbību ES un kas ir 4. pantā minētie uzņēmēji, ir jāveic papildu pasākumi sava vārda un uzvārda, nosaukuma un kontaktinformācijas norādīšanai.

4.2. Importētāji

Importētājs ir fiziska vai juridiska persona, kas ES veic uzņēmējdarbību un kas ES tirgū laiž kādas trešās valsts produktu (regulas 3. pants). Ja ES ir importētājs, tad tas principā ir 4. pantā minētais uzņēmējs, ja vien ražotājs nav iecēlis pilnvaroto pārstāvi konkrētu 4. pantā minēto uzdevumu veikšanai.

Nozaru tiesību akti parasti paredz importētājiem pienākumus, kas pārklājas ar 4. panta 3. punktā minētajiem pienākumiem un ir plašāki par tiem ⁽³⁸⁾. Arī šajā gadījumā izņēmums ir tāds, ka – atšķirībā no 4. panta noteikumiem – ES tiesību aktos par troksni ārpus telpām, mašīnām un ekodizainu nav noteikta nepārprotama prasība importētājiem informēt tirgus uzraudzības iestādes situācijās, kad tiem ir iemesls uzskatīt, ka produkts, uz kuru attiecas ES tiesību akti, rada risku. Produktu, uz kuriem attiecas minētie tiesību akti, importētājiem, kas ir 4. pantā minētie uzņēmēji, iestādes tomēr ir jāinformē par produktiem, uz kuriem attiecas šie tiesību akti.

Nozaru tiesību aktu noteikumi par importētāja vārda un uzvārda, nosaukuma un kontaktinformācijas norādīšanu uz produkta vai tā pavaddokumentā lielākoties ir tādi paši kā attiecībā uz ražotāju (skatīt iepriekš tekstā). Tādēļ tikai izņēmuma gadījumos 4. pants nosaka, ka importētājam, kas ir 4. pantā minētais uzņēmējs, ir jāveic papildu pasākumi sava vārda un uzvārda, nosaukuma un kontaktinformācijas norādīšanai.

Ja viena veida produktam ir vairāki importētāji, katrs no tiem ir 4. pantā minētais uzņēmējs attiecībā uz vienībām, kuras tas ir laidis ES tirgū, un tam ir pienākums nodrošināt, ka tā vārds un uzvārds vai nosaukums ir norādīts uz šīm vienībām vai to pavaddokumentā saskaņā ar prasībām. Šis jau ir gadījums, kad viena veida produktam ir vairāki importētāji, un uz to attiecas nozaru tiesību akti. Tādēļ uz atsevišķa produkta principā būtu jānorāda tikai attiecīgā importētāja vārds un uzvārds vai nosaukums.

4.3. Pilnvarotie pārstāvji

Pilnvarotais pārstāvis ir fiziska vai juridiska persona, kas ES veic uzņēmējdarbību un ir saņēmusi rakstisku ražotāja pilnvaru rīkoties tā vārdā attiecībā uz konkrētiem uzdevumiem, ņemot vērā ražotāja saistības saskaņā ar attiecīgajiem Savienības saskaņošanas tiesību aktiem vai Regulas (ES) 2019/1020 prasībām (regulas 3. pants). Ja ražotājs vēlas, lai pilnvarotais pārstāvis darbotos 4. pantā minētā uzņēmēja statusā, tam ir jānodrošina, ka pilnvarā ir ietverti visi 4. panta 3. punktā minētie uzdevumi. Pilnvarotajam pārstāvim jābūt pieejamiem atbilstīgiem līdzekļiem, kas tam ļauj izpildīt savus uzdevumus (regulas 5. panta 3. punkts).

⁽³⁵⁾ Attiecīgi II pielikums Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 2000/14/EK (2000. gada 8. maijs) par daļibvalstu tiesību aktu tuvināšanu attiecībā uz trokšņa emisiju vidē no iekārtām, kas paredzētas izmantošanai ārpus telpām (OV L 162, 3.7.2000., 1. lpp.), un II pielikuma 1.A.1. punkts Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 2006/42/EK (2006. gada 17. maijs) par mašīnām, un ar kuru groza Direktīvu 95/16/EK (pārstrādāšana) (OV L 157, 9.6.2006., 24. lpp.).

⁽³⁶⁾ Direktīvas 2006/42/EK II pielikuma 1.B.1. punkts.

⁽³⁷⁾ Attiecīgi Direktīvas 2000/14/EK 4. panta 1. punkts un Direktīvas 2006/42/EK 5. panta 1. punkta e) apakšpunkts.

⁽³⁸⁾ ES tiesību aktos par troksni ārpus telpām (Direktīvas 2000/14/EK 4. panta 2. punkts) un par mašīnām (Direktīvas 2006/42/EK 2. panta i) punkts) nav lietots termins "importētājs", bet gan atsauce "jebkura [cita] persona, kas [produktu] laiž tirgū".

Nozaru tiesību akti bieži vien paredz iespēju iecelt pilnvaroto pārstāvi ⁽³⁹⁾. Tiesību akti parasti nosaka, ka šīs iespējas izmantošanas gadījumā pārstāvim jābūt pilnvarotam veikt vismaz šādus uzdevumus:

- valsts tirgus uzraudzības iestādes vajadzībām noteiktu laiku (saskaņā ar nozaru tiesību aktiem, uz kuriem attiecas 4. pants, – parasti 10 gadus) glabāt atbilstības deklarāciju vai ekspluatācijas īpašību deklarāciju un tehnisko dokumentāciju,
- pēc pamatota pieprasījuma sniegt kompetentai valsts iestādei visu nepieciešamo informāciju un dokumentāciju, kas pierāda produkta atbilstību, un
- pēc valsts kompetento iestāžu pieprasījuma sadarboties ar tām jebkurā pasākumā, kura mērķis ir novērst riskus, ko rada produkti ⁽⁴⁰⁾, uz kuriem attiecas pilnvara.

Šo noteikumu izņēmumi paredzēti tiesību aktos par troksni ārpus telpām, mašīnām un ekodizainu, saskaņā ar kuriem pilnvarotajam pārstāvim ir atšķirīgi uzdevumi, kas vairāk līdzinās ražotāja uzdevumiem.

Ja ražotājs ir iecēlis pilnvaroto pārstāvi saskaņā ar nozaru tiesību aktiem un vēlas, lai tas darbotos 4. pantā minētā uzņēmēja statusā, tam ir jāpārskata pārstāvja pilnvara, lai nodrošinātu, ka tajā ir ietverti visi 4. panta 3. punktā minētie uzdevumi. Jo īpaši tam var nākties pievienot uzdevumus, kas jāpilda situācijās, kad pārstāvim ir iemesls uzskatīt, ka attiecīgais produkts rada risku.

Tāpat, ja ražotājs plāno iecelt pilnvaroto pārstāvi, lai atvieglotu 4. panta ievērošanu, un ja tas vēlas iecelt pilnvaroto pārstāvi atbilstīgi nozaru tiesību aktiem, tam ir jāpārbauda piemērojamie nozaru tiesību akti, lai pārliecinātos, vai tajos nav minēti arī citi uzdevumi papildus 4. pantā uzskaitītajiem uzdevumiem.

Papildus 4. panta 3. punktā uzskaitītajiem uzdevumiem pilnvarotajam pārstāvim pēc pieprasījuma ir arī jāsniedz tirgus uzraudzības iestādei pilnvaras kopija kādā no ES valodām, ko noteikusi attiecīgā iestāde (regulas 5. panta 2. punkts).

Tiesību aktos par troksni ārpus telpām, mašīnām un būvizstrādājumiem ir noteikts, ka pilnvarotā pārstāvja vārds un uzvārds, nosaukums un kontaktinformācija ir jānorāda atbilstības deklarācijā un ekspluatācijas īpašību deklarācijā ⁽⁴¹⁾, kas pievienojama attiecīgajiem produktiem ⁽⁴²⁾. Daudzās citās nozarēs tiesību akti nosaka, ka ražotājam uz produkta vai tā pavaddokumentā ir jānorāda kontaktadrese; tā var būt pilnvarotā pārstāvja adrese. Ja pilnvarotā pārstāvja, kurš ir 4. pantā minētais uzņēmējs, vārds un uzvārds, nosaukums un kontaktinformācija vēl nav norādīta uz produkta vai tā pavaddokumentā, uzņēmējam, kurš laiž produktu ES tirgū, būtu jāpārliecinās, ka šie rekvizīti tiek norādīti atbilstoši prasībām (lai process noritētu raitāk, pilnvarotais pārstāvis var aicināt ražotāju to darīt sistemātiski).

4.4. Izpildes pakalpojumu sniedzēji, kas veic uzņēmējdarbību ES

Izpildes pakalpojumu sniedzējs ir fiziska vai juridiska persona, kas, veicot komercdarbību, bez īpašumtiesībām uz iesaistītajiem produktiem sniedz vismaz divus no šādiem pakalpojumiem:

- glabāšana noliktavā,
- iesaiņošana,
- adresēšana un
- nosūtīšana.

⁽³⁹⁾ Izņemot pirotehnisko izstrādājumu gadījumā. Taču saskaņā ar regulas 4. un 5. pantu pilnvaroto pārstāvi var iecelt arī attiecībā uz pirotehniskajiem izstrādājumiem; šādā gadījumā tam ir jāpilda 4. pantā uzskaitītie uzdevumi.

⁽⁴⁰⁾ Tiesību akts par RoHS nosaka, ka jāsadarbojas visos pasākumos, kas tiek veikti, lai nodrošinātu atbilstību (8. panta b) punkts Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 2011/65/ES (2011. gada 8. jūnijs) par dažu bīstamu vielu izmantošanas ierobežošanu elektriskās un elektroniskās iekārtās (OV L 174, 1.7.2011., 88. lpp.)), savukārt tiesību akts par droniem nosaka, ka jāsadarbojas visos pasākumos, kas tiek veikti, lai novērstu neatbilstību un drošības riskus (7. panta 2. punkta c) apakšpunkts Komisijas Deleģētajā regulā (ES) 2019/945 (2019. gada 12. marts) par bezpilota gaisa kuģu sistēmām un trešo valstu bezpilota gaisa kuģu sistēmu ekspluatantiem (OV L 152, 11.6.2019., 1. lpp.)).

⁽⁴¹⁾ Attiecīgi Direktīvas 2000/14/EK II pielikums, Direktīvas 2006/42/EK II pielikuma 1.A.1. punkts un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 305/2011 (2011. gada 9. marts), ar ko nosaka saskaņotus būvizstrādājumu tirdzniecības nosacījumus un atceļ Padomes Direktīvu 89/106/EEK (OV L 88, 4.4.2011., 5. lpp.), III pielikums.

⁽⁴²⁾ Attiecīgi Direktīvas 2000/14/EK 4. panta 1. punkts, Direktīvas 2006/42/EK 5. panta 1. punkta e) apakšpunkts un Regulas (ES) Nr. 305/2011 7. pants.

Šie pakalpojumi neietver pasta pakalpojumus ⁽⁴³⁾, paku piegādes pakalpojumus ⁽⁴⁴⁾ vai jebkādus citus pasta pakalpojumus vai kravas transporta pakalpojumus (regulas 3. pants).

Izpildes pakalpojumu sniedzēji parasti glabā produktus noliktavās ES, lai uzreiz pēc pasūtīšanas tiešsaistē varētu tos ātri piegādāt ES patērētājiem vai citiem tiešajiem lietotājiem. Tādējādi tie sniedz pakalpojumus citiem uzņēmējiem. Saņemot pasūtījumu, tie iepakoj produktu (ja vien tas jau nav pienācīgi iepakots transportēšanai), piestiprina piegādes adresi un nosūta produktu, vai nu nododot pasta pakalpojumu, paku piegādes pakalpojumu vai transporta pakalpojumu sniedzējiem, vai arī paši to piegādājot.

Izpildes pakalpojumu sniedzēju darbības scenāriji ir ļoti dažādi, taču, kā aprakstīts šajā dokumentā, tie ir plašāki nekā pasta / paku piegādes pakalpojumu sniedzēju darbības lauks (proti, tie ietver arī muižošanu un paku šķirošanu, transportēšanu un piegādi). Ja kāda fiziska vai juridiska persona sniedz gan izpildes pakalpojumus, gan pasta / paku piegādes pakalpojumus vai kravas transporta pakalpojumus, 4. pantu var attiecināt tikai uz tiem produktiem, ar kuriem tā rīkojas izpildes pakalpojumu sniegšanas jomā.

Izpildes pakalpojumu sniedzēji, kas veic uzņēmējdarbību ES, ir 4. pantā minētie uzņēmēji attiecībā uz produktiem, ar kuriem tie rīkojas, gadījumos, kad šiem produktiem ES nav noteikts ražotājs, importētājs vai pilnvarotais pārstāvis. Tāpēc pirms vienošanās par izpildes pakalpojumu sniegšanu attiecībā uz produktu, uz kuru attiecas 4. pants, tiem no klienta būtu jānoskaidro, vai attiecīgajam produktam ES jau nav noteikts kāds no iepriekš minētajiem cita veida uzņēmējiem. Ja nav, tie kļūst par 4. pantā minēto uzņēmēju.

Nozaru tiesību aktos izpildes pakalpojumu sniedzēji nav minēti. Tāpēc, rīkojoties 4. pantā minētā uzņēmēja statusā, tiem ir jānoslēdz vienošanās ar saviem klientiem, lai nodrošinātu, ka pirms vienošanās par izpildes pakalpojumu sniegšanu tie no klienta vai tieši no ražotāja saņem savu pienākumu veikšanai nepieciešamos līdzekļus, jo īpaši:

- attiecīgo produktu atbilstības deklarāciju vai ekspluatācijas īpašību deklarāciju, un
- sadarbības apliecinājumu, kura mērķis ir palīdzēt tiem veikt citus uzdevumus, piemēram:
  - sniegt tehnisko dokumentāciju, un
  - pēc iestāžu pieprasījuma veikt korektīvus pasākumus.

Klientam būtu jāpārlicinās, ka pakalpojumu sniedzēja vārds un uzvārds, nosaukums un kontaktinformācija ir norādīta uz produkta vai tā pavaddokumentā, ja vien ražotājs to jau nav izdarījis. Klients to var darīt pats, vai arī norīkot kādu to izdarīt savā vietā, pirms produkts muitā tiek deklarēts laišanaī brīvā apgrozībā (skatīt 2.3. iedaļu).

Gluzi tāpat kā importētāju gadījumā – noteikta veida produktam var būt vairāki izpildes pakalpojumu sniedzēji. Katrs no tiem ir 4. pantā minētais uzņēmējs, un tā vārdam, uzvārdam, nosaukumam un kontaktinformācijai jābūt norādītai uz vienībām, ar kurām tas rīkojas, vai to pavaddokumentā.

Ražotājs var iecelt izpildes pakalpojumu sniedzēju par savu pilnvaroto pārstāvi. Šādos gadījumos piemēro tās šo vadlīniju daļas, kas attiecas uz pilnvarotajiem pārstāvjiem.

⁽⁴³⁾ Kā noteikts Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 97/67/EK (1997. gada 15. decembris) par kopīgiem noteikumiem Kopienas pasta pakalpojumu iekšējā tirgus attīstībai un pakalpojumu kvalitātes uzlabošanai (OV L 15, 21.1.1998., 14. lpp.) 2. panta 1. punktā.

⁽⁴⁴⁾ Kā noteikts Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2018/644 (2018. gada 18. aprīlis) par pārrobežu paku piegādes pakalpojumiem (OV L 112, 2.5.2018., 19. lpp.) 2. panta 2. punktā.

3. ierāmējums

Esmu izpildes pakalpojumu sniedzējs ES. Kas man jā dara? (Piemērs)

Praktisks pienākumu kontrolesaraksts ietvertu šādus aspektus:

- informējiet esošos un potenciālos klientus, ka visiem to tirgotajiem produktiem, uz kuriem attiecas 4. pants, ir jānosaka 4. pantā minētais uzņēmējs. Iesakiet tiem iepazīties ar 4. pantu un šīm vadlīnijām,
- norādiet klientiem, ka gadījumā, ja nav noteikts ražotājs, importētājs vai pilnvarotais pārstāvis, kas veic uzņēmējdarbību ES, tad jūs būsit 4. pantā minētais uzņēmējs (vai – ja nevēlaties darboties šajā statusā – izskaidrojiet to un norādiet, ka klienti nevar izmantot jūsu sniegtos izpildes pakalpojumus attiecībā uz konkrētajiem produktiem, ja ES nav noteikts ražotājs, importētājs vai pilnvarotais pārstāvis),
- ja klienti vēlas, lai jūs darbotos 4. pantā minētā uzņēmēja statusā, pārbaudiet, vai neesat uzņēmies šo lomu attiecībā uz tā paša veida produktiem kāda cita klienta uzdevumā; ja esat, tad viss vajadzīgais jau ir jūsu rīcībā; ja neesat, tad norādiet, cik lielā mērā par visu vajadzīgo rūpēsieties pats un cik lielā mērā vēlaties, lai par to jūsu vietā rūpējas klients,
- informējiet klientus, kuri vēlas, lai jūs darbotos 4. pantā minētā uzņēmēja statusā, par klientu pienākumiem pirms jūsu sniegto izpildes pakalpojumu izmantošanas sākuma, piemēram, par pienākumu sniegt ražotāja kontaktinformāciju, atbilstības deklarācijas vai ekspluatācijas īpašību deklarācijas utt.,
- kad ir nokārtotas visas formalitātes, lai jūs varētu darboties 4. pantā minētā uzņēmēja statusā, informējiet par to klientus, lai tie varētu sākt piedāvāt produktus pārdošanā.

5. ES TIRGUS UZRAUDZĪBA UN ES TIRGU IEVESTO PRODUKTU KONTROLE**5.1. Tirgus uzraudzība**

Tirgus uzraudzības iestādēm atbilstīgā apmērā jāveic pienācīgas produktu īpašību pārbaudes (regulas 11. panta 3. punkts). Lemjot par to, kādas pārbaudes, kāda veida produktiem un kādā apmērā jāveic, tām jāpiemēro uz risku balstīta pieeja (turpat), kas izstrādāta nolūkā panākt vislielāko ietekmi uz tirgu.

Kad ir pieņemts lēmums, kurus produktus pārbaudīt, tās var pieprasīt **atbilstības dokumentāciju**. Regulas 4. pantā minētais uzņēmējs tām palīdz iegūt šo informāciju, atvieglējot to saziņu un sadarbību ar ražotāju. Tirgus uzraudzības iestādes var tiešā veidā sazināties ar 4. pantā minēto uzņēmēju pat tad, ja tas atrodas citā dalībvalstī⁽⁴⁵⁾. Tām konkrēti jānorāda nepieciešamo dokumentu veids un produkti, par kuriem iesniedzami minētie dokumenti.

Ja tirgus uzraudzības iestādes tiešsaistes pārdošanas un cita veida tālpārdošanas gadījumā vēlas pārbaudīt atbilstības dokumentāciju, nepārbaudot pašu produktu (vai arī pirms tā pārbaudes), tām var nebūt pieejams 4. pantā minētā uzņēmēja vārds un uzvārds, nosaukums un kontaktinformācija. Šādos gadījumos nolūkā pieprasīt minēto informāciju tās var sazināties ar uzņēmēju (kas definēts regulas 3. pantā), kas piedāvā produktu pārdošanā⁽⁴⁶⁾.

Regulas 4. pantā minētais uzņēmējs ir kontaktpersona, ar kuru sazināties, lai risinātu **jautājumus vai problēmas**, kas saistītas ar plašākiem aspektiem, nevis tikai ar dokumentāciju (regulas 4. panta 3. punkta d) apakšpunkts). Šādos gadījumos iestādēm būtu skaidri jānorāda, ko tās sagaida no uzņēmēja.

⁽⁴⁵⁾ Ja tirgus uzraudzības iestādei ir grūtības to izdarīt, tā var lūgt attiecīgās dalībvalsts iestādes palīdzību, izmantojot regulas VI nodaļā paredzētās procedūras un ievērojot tajā izklāstītos noteikumus.

⁽⁴⁶⁾ Saskaņā ar regulas 7. panta 1. punktu uzņēmējiem (kas definēti 3. pantā) ir pienākums sadarboties ar tirgus uzraudzības iestādēm saistībā ar noteiktām darbībām. Regulas 24. apsvērumā ir norādīts, ka tas ietver to uzņēmēju kontaktinformācijas sniegšanu pēc iestāžu pieprasījuma, kuri veic uzdevumus saistībā ar produktiem, uz ko attiecas noteikti Savienības saskaņošanas tiesību akti, ja šāda informācija tiem ir pieejama.

Tirgus uzraudzības iestādes var sazināties ar 4. pantā minēto uzņēmēju saistībā ar jautājumiem par ražotāju, ar kura produktu(-iem) uzņēmējs rīkojas, bet kuri neietilpst 4. panta darbības jomā, t. i., saistībā ar jautājumiem par tiesību aktiem vai produktiem, uz kuriem neattiecas 4. pants. Lai gan šādi pieprasījumi 4. pantā nav minēti, 4. pantā minētais uzņēmējs tiek mudināts šajā nolūkā atvieglot saziņu starp iestādēm un ražotājiem.

5.2. ES tirgū ievesto produktu kontrole

Robežu iestādēm ir pienākums kontrolēt produktus, ko ievieš ES. Kontrole tiek veikta, pamatojoties uz risku analīzi. Veicot produktu, uz kuriem attiecas 4. pants, fiziskas pārbaudes, ir ieteicams pārbaudīt, vai uz produkta, tā iepakojuma, pakas vai pavaddokumentā ir norādīts 4. pantā minētā uzņēmēja vārds un uzvārds, nosaukums un kontaktinformācija (regulas 4. panta 4. punkts). Ja šī informācija nav norādīta vai ja iestādēm ir pamats uzskatīt, ka jebkura cita iemesla dēļ produkts neatbilst 4. panta noteikumiem⁽⁴⁷⁾, tām būtu jāaptur produkta laišana brīvā apgrozībā, jāinformē tirgus uzraudzības iestādes (regulas 26. pants) un jāgaida to atbildes reakcija.

5.3. Regulas 4. panta noteikumu neievērošana

Tā kā 4. panta galvenais mērķis ir atvieglot atbilstības dokumentu pārbaudes, 4. pantā minētā uzņēmēja vārda un uzvārda, nosaukuma un kontaktinformācijas nenorādīšana sagādā problēmas, jo kavē tirgus uzraudzību. Tas var arī liecināt, ka produkts varbūt nav paredzēts ES tirgum un/vai neatbilst ES noteikumiem.

Tādēļ, ja tirgus uzraudzības iestādes izmeklēšanas laikā konstatē, ka nav norādīts 4. pantā minētā uzņēmēja vārds un uzvārds, nosaukums un kontaktinformācija, tām būtu jāprasa, lai attiecīgais uzņēmējs⁽⁴⁸⁾ veic korektīvus pasākumus. Tās ir arī pilnvarotas uzlikt sodus (regulas 14. panta 4. punkta i) apakšpunkts).

Tas pats attiecas uz gadījumiem, kad uz produkta vai tā pavaddokumentā ir norādīts 4. pantā minētā uzņēmēja vārds un uzvārds, nosaukums un kontaktinformācija, taču iestādes izmeklēšanas laikā konstatē, ka šī informācija ir nepatiesa, piemēram, norādītā adrese neeksistē vai adresē nav atrodams norādītais uzņēmējs.

Prasība norādīt 4. pantā minētā uzņēmēja vārdu un uzvārdu, nosaukumu un kontaktinformāciju nav galvenais izmeklēšanas mērķis. Taču tirgus uzraudzības iestādes šajā jomā varētu veikt īpašus pasākumus, vairojot informētību par šo jautājumu – iespējams, īstenojot kopīgus ES mēroga pasākumus.

Kā norādīts 3. iedaļā, 4. pantā minēto uzņēmēju var sodīt, ja tas nepilda savus pienākumus, un jo īpaši tad, ja tas nesadarbojas (regulas 41. panta 1. punkts). Visām sankcijām jābūt efektīvām, samērīgām un atturošām (regulas 41. panta 2. punkts).

⁽⁴⁷⁾ Piemēram, ja uz produkta vai tā pavaddokumentā ir norādīts 4. pantā minētā uzņēmēja vārds un uzvārds, nosaukums un kontaktinformācija, taču pārbaudes laikā tiek konstatēts, ka šī informācija ir nepatiesa, piemēram, norādītā adrese neeksistē vai adresē nav atrodams norādītais uzņēmējs.

⁽⁴⁸⁾ Parasti tas ir ražotājs (izņemot gadījumus, kad ražotājs nav plānojis laist produktus ES tirgū, taču to ir izdarījis kāds cits uzņēmējs). Tas ir iespējams tikai tad, ja ražotāju var identificēt un ir pieejama tā kontaktinformācija.

6. REGULAS NOTEIKUMA TEKSTS

4. pants

Uzņēmēju uzdevumi saistībā ar produktiem, uz kuriem attiecas konkrēti Savienības saskaņošanas tiesību akti

1. Neatkarīgi no pienākumiem, kas noteikti piemērojamajos Savienības saskaņošanas tiesību aktos, produkts, uz kuru attiecas 5. punktā minētie tiesību akti, var tikt laists tirgū tikai tad, ja ir uzņēmējs, kas Savienībā veic uzņēmējdarbību un kas ir atbildīgs par 3. punktā noteikto uzdevumu izpildi saistībā ar minēto produktu.

2. Šā panta nolūkā 1. punktā minētais uzņēmējs ir jebkura no šādām personām:

- a) ražotājs, kas veic uzņēmējdarbību Savienībā;
- b) ja ražotājs neveic uzņēmējdarbību Savienībā – importētājs;
- c) pilnvarotais pārstāvis, kam ir ražotāja rakstiska pilnvara, ar kuru norīko pilnvaroto pārstāvi veikt 3. punktā izklāstītos uzdevumus ražotāja vārdā;
- d) izpildes pakalpojumu sniedzējs, kas veic uzņēmējdarbību Savienībā, attiecībā uz produktiem, ar kuriem tas rīkojas, ja Savienībā uzņēmējdarbību neveic neviens cits no a), b) un c) apakšpunktā minētajiem uzņēmējiem.

3. Neskarot uzņēmēju pienākumus saskaņā ar piemērojamajiem Savienības saskaņošanas tiesību aktiem, 1. punktā minētais uzņēmējs veic šādus uzdevumus:

- a) ja produktam piemērojamie Savienības saskaņošanas tiesību akti paredz ES atbilstības deklarāciju vai ekspluatācijas īpašību deklarāciju un tehnisko dokumentāciju, pārliecinās, ka ES atbilstības deklarācija vai ekspluatācijas īpašību deklarācija un tehniskā dokumentācija ir sagatavota, tirgus uzraudzības iestādes vajadzībām glabā atbilstības deklarāciju un ekspluatācijas īpašību deklarāciju tik ilgi, cik prasīts minētajos tiesību aktos, un nodrošina, ka tehniskā dokumentācija pēc pieprasījuma var tikt darīta pieejama minētajām iestādēm;
- b) pēc tirgus uzraudzības iestādes pamatota pieprasījuma sniedz minētajai iestādei visu produkta atbilstības pierādīšanai nepieciešamo informāciju un dokumentāciju minētajai iestādei viegli saprotamā valodā;
- c) ja ir iemesls uzskatīt, ka attiecīgais produkts rada risku, informē par to tirgus uzraudzības iestādes;
- d) sadarbojas ar tirgus uzraudzības iestādēm, tostarp pēc pamatota pieprasījuma nodrošina, ka nekavējoties tiek veikts vajadzīgais korektīvais pasākums, lai novērstu neatbilstību prasībām, kas noteiktas attiecīgajam produktam piemērojamajos Savienības saskaņošanas tiesību aktos, vai, ja tas nav iespējams, lai pēc tirgus uzraudzības iestāžu pieprasījuma vai savas iniciatīvas mazinātu minētā produkta radītus riskus, ja 1. punktā minētais uzņēmējs uzskata vai tam ir iemesls uzskatīt, ka attiecīgais produkts rada risku.

4. Neskarot uzņēmēju attiecīgos pienākumus saskaņā ar piemērojamajiem Savienības saskaņošanas tiesību aktiem, 1. punktā minētā uzņēmēja vārdu un uzvārdu, reģistrēto nosaukumu vai reģistrēto preču zīmi un kontaktinformāciju, tostarp pasta adresi, norāda uz produkta vai tā iepakojuma, pakas vai pavaddokumentā.

5. Šo pantu piemēro tikai saistībā ar produktiem, uz kuriem attiecas Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 305/2011, (ES) 2016/425 un (ES) 2016/426 un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2000/14/EK, 2006/42/EK, 2009/48/EK, 2009/125/EK, 2011/65/ES, 2013/29/ES, 2013/53/ES, 2014/29/ES, 2014/30/ES, 2014/31/ES, 2014/32/ES, 2014/34/ES, 2014/35/ES, 2014/53/ES un 2014/68/ES.

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS

Vadlīniju dokuments par to, kā piemērot Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2019/515 par citā dalībvalstī likumīgi tirgotu preču savstarpēju atzīšanu

(Dokuments attiecas uz EEZ)

(2021/C 100/02)

SATURA RĀDĪTĀJS

	<i>Lappuse</i>
1. IEVADS	18
2. REGULAS DARBĪBAS JOMA (REGULAS 2. PANTS)	18
2.1. Preces, kuras likumīgi tirgo citā dalībvalstī	19
2.1.1. Preces	19
2.1.2. Likumīgi tirgo citā dalībvalstī	19
2.2. “Administratīvie lēmumi” saskaņā ar regulu	19
2.2.1. Kas ir administratīvais lēmums?	19
2.2.2. Pirmais kritērijs: valsts tehniskie noteikumi – administratīvā lēmuma pamats	20
2.2.3. Otrais kritērijs: administratīvā lēmuma tiešas vai netiešas sekas ir piekļuves tirgum ierobežošana vai liegšana galamērķa dalībvalstī	21
2.2.4. Valsts tehniskie noteikumi un iepriekšējas atļaujas procedūras	22
2.2.5. Daži gadījumi, kad Regulu (ES) 2019/515 nepiemēro	23
3. KĀ SASKAŅĀ AR REGULU DARBOJAS SAVSTARPĒJĀ ATZĪŠANA?	23
3.1. Preču likumīga tirdzniecība izcelsmes dalībvalstī	23
3.2. Preču pārdošana citā dalībvalstī	23
3.3. Informēšana par novērtējumu	23
3.4. “Savstarpējas atzīšanas deklarācija” (regulas 4. pants)	23
3.4.1. Deklarācijas saturs un struktūra	25
3.4.2. Deklarācijas valoda	26
3.4.3. Kas var sagatavot deklarāciju?	26
3.4.4. Kas notiek, ja deklarācija ir tikai daļēji aizpildīta?	26
3.4.5. Kā un kad deklarāciju var izmantot?	27
3.4.6. Kā iesniegt dokumentus?	27
3.5. Kompetentās iestādes veiktais novērtējums (regulas 5. panta 1. punkts)	27
3.5.1. Leģitīmi apsvērumi sabiedrības interesēs	28
3.5.2. Proporcionalitātes princips	28
3.6. Piekļuves tirgum apturēšana uz laiku (regulas 6. pants)	30
3.7. Administratīvais lēmums (regulas 5. panta 9.–13. punkts)	31
3.8. Paziņojumi Komisijai un pārējām dalībvalstīm	31
3.9. Tiesiskās aizsardzības līdzekļi pret administratīvo lēmumu	32
3.10. Kas ir SOLVIT?	32
3.11. SOLVIT un problēmu risināšanas procedūra saskaņā ar regulas 8. pantu	33

3.12. Komisijas atzinums saistībā ar regulas 8. pantā noteikto problēmu risināšanas procedūru	34
3.13. Produktu informācijas punktu uzdevumi (regulas 9. pants)	34
3.14. Administratīva sadarbība (regulas 10. pants)	35
4. VALSTS TEHNISKO NOTEIKUMU IEPRIEKŠĒJS NOVĒRTĒJUMS – DIREKTĪVA (ES) 2015/1535 UN VIENOTĀ TIRGUS KLAUZULA	36
5. SAISTĪBA STARP REGULU (ES) 2019/515 UN DIREKTĪVU 2001/95/EK	37
5.1. Pasākumi attiecībā uz produktiem, kas apdraud patērētāju veselību un drošību	37
5.2. Pasākumi attiecībā uz patēriņa produktiem, kas rada citus riskus	37

1. IEVADS

Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2019/515 par citā dalībvalstī likumīgi tirgotu preču savstarpēju atzīšanu⁽¹⁾ ("regula") sāka piemērot 2020. gada 19. aprīlī, un ar to tika aizstāta Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 764/2008⁽²⁾. Regulas mērķis ir stiprināt iekšējā tirgus darbību, uzlabojot savstarpējās atzīšanas principa piemērošanu un likvidējot nepamatotus šķēršļus tirdzniecībai (regulas 1. panta 1. punkts).

Šo vadlīniju mērķis ir palīdzēt uzņēmumiem un valstu kompetentajām iestādēm piemērot regulu⁽³⁾. Tomēr juridisks spēks ir tikai pašas regulas tekstam. ES tiesību aktu interpretācija ir tikai Eiropas Savienības Tiesas ("Tiesa") ekskluzīvā kompetencē.

Savstarpējās atzīšanas princips izriet no Tiesas judikatūras saistībā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 34. un 36. pantu. Regulā ir paredzēti noteikumi un procedūras par savstarpējās atzīšanas principa piemērošanu atsevišķos gadījumos (regulas 1. panta 2. punkts).

LESD 34. un 36. pantu piemēro tad, ja nav ES saskaņošanas noteikumu, kas attiecas uz precēm vai dažiem preču aspektiem.

LESD 34. pantā ir noteikts: "Dalībvalstu starpā ir aizliegti importa kvantitatīvie ierobežojumi un citi pasākumi ar līdzvērtīgu iedarbību."

LESD 36. pantā ir paredzēts:

"Šā Līguma 34. un 35. pants neliedz noteikt importa, eksporta vai tranzīta aizliegumus vai ierobežojumus, kas pamatojas uz sabiedrības morāles, sabiedriskās kārtības vai valsts drošības apsvērumiem, uz cilvēku veselības un dzīvības aizsardzības, kā arī dzīvnieku un augu aizsardzības, nacionālu mākslas, vēstures vai arheoloģijas bagātību aizsardzības, vai rūpnieciskā un komerciālā īpašuma aizsardzības apsvērumiem. Šāds aizliegums vai ierobežojums tomēr nedrīkst piemērot dalībvalstu tirdzniecībā kā patvaļīgas diskriminācijas vai slēptas ierobežošanas līdzekļus."

Ierobežojošus pasākumus var pamatot arī ar citiem mērķiem, kas identificēti Tiesas judikatūrā (tā sauktās obligātās prasības).

Pamatojoties uz minēto 34. un 36. pantu, Tiesa izstrādāja savstarpējās atzīšanas principu:

- dalībvalstis nedrīkst aizliegt savā teritorijā tirgot preces, kuras likumīgi tirgo citā dalībvalstī,
- dalībvalstis var ierobežot vai aizliegt tādu preču tirdzniecību, kuras likumīgi tirgo citā dalībvalstī, ja šāds ierobežojums vai aizliegums ir pamatots ar LESD 36. pantā izklāstītajiem iemesliem vai citiem sabiedrības interešu iemesliem, kas atzīti Tiesas judikatūrā.

2. REGULAS DARBĪBAS JOMA (REGULAS 2. PANTS)

Regulu piemēro: 1) visa veida precēm, kuras likumīgi tirgo citā dalībvalstī; un 2) administratīviem lēmumiem, kurus kādas galamērķa dalībvalsts kompetentā iestāde ir pieņēmusi vai gatavojas pieņemt saistībā ar šādām precēm. Lai regula attiektos uz administratīvo lēmumu, šā lēmuma pamatā ir jābūt valsts tehniskajam noteikumam, ko piemēro galamērķa dalībvalstī, un tā tiešām vai netiešām sekām ir jābūt piekļuves tirgum ierobežošanai vai liegšanai galamērķa dalībvalstī (regulas 2. panta 1. punkts).

Noteikt, vai precēm var piemērot savstarpējās atzīšanas principu, ne vienmēr ir vienkārši, jo LESD 34. un 36. pants – un tātad savstarpējā atzīšana – attiecas uz ļoti plašu preču vai preču aspektu klāstu, uz ko ES saskaņošanas tiesību akti neattiecas izsmeļošā veidā.

⁽¹⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2019/515 (2019. gada 19. marts) par citā dalībvalstī likumīgi tirgotu preču savstarpēju atzīšanu un Regulas (EK) Nr. 764/2008 atcelšanu (OV L 91, 29.3.2019., 1. lpp.).

⁽²⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 764/2008 (2008. gada 9. jūlijs), ar ko nosaka procedūras, lai dažus valstu tehniskos noteikumus piemērotu citā dalībvalstī likumīgi tirgotiem produktiem, un ar ko atceļ Lēmumu Nr. 3052/95/EK (OV L 218, 13.8.2008., 21. lpp.).

⁽³⁾ Sk. Komisijas 2017. gada 19. decembra paziņojumu "Preču tiesību aktu kopums. Stiprināt uzticēšanos vienotajam tirgum" (COM (2017) 787 final) un regulas 5. apsvērumu.

2.1. Preces, kuras likumīgi tirgo citā dalībvalstī

2.1.1. Preces

Regula attiecas uz visa veida precēm, tostarp lauksaimniecības produktiem. Termins “lauksaimniecības produkti” ietver zivsaimniecības produktus, kā paredzēts LESD 38. panta 1. punktā (regulas 2. panta 1. punkts un 12. apsvērums).

Regulu piemēro precēm, uz kurām attiecas LESD 34. pants (regulas 1. panta 2. punkts). Saskaņā ar Tiesas judikatūru “preču brīvas aprites piemērošanas jomā ietilpst tikai izstrādājumi, kas ir novērtējami naudā un kas kā tādi var būt tirdzniecības darījuma priekšmets”⁽⁴⁾.

2.1.2. Likumīgi tirgo citā dalībvalstī

Regulu piemēro precēm, kuras tiek likumīgi tirgotas citā dalībvalstī (regulas 1. panta 2. punkts).

Saskaņā ar regulas 3. panta 1. punktu preces, kuras “likumīgi tirgo citā dalībvalstī”, ir preces, kuras “atbilst attiecīgiem noteikumiem, kas piemērojami minētajā dalībvalstī”, vai arī tas nozīmē to, ka “uz precēm un attiecīgā veida precēm minētajā dalībvalstī neattiecas nekādi šādi noteikumi, un tās ir darītas pieejamas tiešajiem lietotājiem šajā dalībvalstī” (regulas 3. panta 1. punkts). Šī pamatdefinīcija ietver divus kritērijus, kas izklāstīti divās nākamajās aizzīmēs.

- **Pirmais kritērijs** ir tāds, ka precēm vai noteikta veida precēm ir jāatbilst attiecīgiem noteikumiem, kas piemērojami izcelsmes dalībvalstī, vai ka uz tām minētajā dalībvalstī nedrīkst attiekties nekādi šādi noteikumi. Tāpēc, ja izcelsmes dalībvalstī nav attiecīgu valsts tehnisko noteikumu, kas saistīti ar konkrētajām precēm, atbilde uz jautājumu par preču atbilstību minētās dalībvalsts tehniskajiem noteikumiem ir vienkāršāka. Ja izcelsmes dalībvalstī ir valsts tehniskie noteikumi, ar informāciju par preču īpašībām un atsauci uz valsts tiesību aktiem dažos gadījumos varētu būt pietiekami, lai pierādītu atbilstību. Citos gadījumos varētu būt nepieciešams lēmums par iepriekšēju atļauju. Jāņem vērā, ka dalībvalstis var piemērot ļoti atšķirīgas preču kontroles sistēmas pirms preču laišanas tirgū (iepriekšējas atļaujas procedūras) vai pēc to laišanas tirgū (tirgus uzraudzība). Šīs atšķirīgās sistēmas ietver situācijas, kad noteiktas preces vispār netiek regulētas un tām nav jāatbilst valsts tiesību aktu prasībām. Tas, ka preču “atbilstība attiecīgiem noteikumiem” ir atkarīga no iepriekšēja apstiprinājuma vienā dalībvalstī, nebūt nenozīmē, ka šāds apstiprinājums ir vajadzīgs, lai tās pašas preces likumīgi tirgotu citā dalībvalstī. Atšķirīgās prasības dalībvalstīs nekādi neietekmē likumīgas tirdzniecības jēdzienu.
- Likumīgas tirdzniecības jēdziena **otrais kritērijs** ir tāds, ka preces tiek darītas pieejamas tiešajiem lietotājiem minētajā dalībvalstī. Regulas 3. panta 2. punktā ir noteikts, ka “darīt pieejamu tirgū” nozīmē “jebkādā veidā piegādāt preces – par maksu vai bez maksas – izplatīšanai, patēriņam vai izmantošanai tirgū kādas dalībvalsts teritorijā komerciālām darbībām”. Jebkurš dokuments, kas satur: i) nepārprotamus datus, ar ko var identificēt preces vai preču veidu, kā arī identificēt piegādātājus, pircējus vai tiešos lietotājus; un ii) informāciju par datumu, piemēram, rēķins, būtu jāuzskata par nepieciešamu un pietiekamu pierādījumu, kas apliecina, ka šis kritērijs ir izpildīts.

2.2. “Administratīvie lēmumi” saskaņā ar regulu

2.2.1. Kas ir administratīvais lēmums?

Regulas 2. panta 1. punktā ir paredzēts, ka regulu piemēro “administratīviem lēmumiem”, kurus kādas galamērķa dalībvalsts kompetentā iestāde ir pieņēmusi vai gatavojas pieņemt saistībā ar jebkādam precēm, kuras likumīgi tirgo citā dalībvalstī, ja šie administratīvie lēmumi atbilst tālāk minētajiem **kritērijiem**:

- a) administratīvā lēmuma pamatā ir valsts tehniskais noteikums, ko piemēro galamērķa dalībvalstī; un
- b) administratīvā lēmuma tiešas vai netiešas sekas ir piekļuves tirgum ierobežošana vai liegšana galamērķa dalībvalstī.

⁽⁴⁾ Tiesas 2011. gada 14. aprīļa spriedums *Vlaamse Dierenartsenvereniging un Janssens*, apvienotās lietas C-42/10, C-45/10 un C-57/10, ECLI:EU:C:2011:253, 68. punkts un tajā norādītā judikatūra.

Regulas 2. panta 1. punktā ir arī precizēts, ka termins “administratīvais lēmums” ietver visus administratīvos pasākumus, kuri pamatojas uz valsts tehnisko noteikumu un kuriem ir tādas pašas vai lielā mērā tādas pašas juridiskās sekas kā tās, kas minētas b) apakšpunktā.

Tas nozīmē, ka nav nepieciešams, lai administratīvā pasākuma nosaukumā būtu vārds “lēmums”. Ir svarīgi, vai tas attiecas uz precēm, kas tiek likumīgi tirgotas citā dalībvalstī, un atbilst abiem iepriekš minētajiem nosacījumiem, proti, a) un b) nosacījumam.

2.2.2. Pirmais kritērijs: valsts tehniskie noteikumi – administratīvā lēmuma pamats

Saskaņā ar regulas 2. panta 2. punktu šajā regulā “valsts tehniskais noteikums” ir jebkurš dalībvalsts normatīvo vai administratīvo aktu noteikums, kuram ir šādas iezīmes:

- a) tas attiecas uz precēm vai preču aspektiem, kas nav saskaņoti ES līmenī;
- b) tas vai nu aizliedz darīt pieejamas preces vai attiecīgā veida preces tirgū minētajā dalībvalstī, vai arī tas padara atbilstību noteikumam obligātu, *de facto* vai *de jure*, ja preces vai attiecīgā veida preces ir darītas pieejamas minētajā tirgū; un
- c) tas paredz vismaz vienu no šiem:
  - tas nosaka īpašības, kādas ir nepieciešamas precēm vai attiecīgā veida precēm, piemēram, kvalitātes līmeni, darbību vai drošību, vai to izmērus, tostarp prasības, kas piemērojamas minētajām precēm attiecībā uz nosaukumu, ar kuru tās pārdod, terminoloģiju, simboliem, testiem un testu metodēm, iesaiņojumu, marķēšanu vai etiķetēšanu, un atbilstības novērtēšanas procedūrām ⁽⁵⁾,
  - lai aizsargātu patērētājus vai vidi, tas nosaka citas prasības precēm vai attiecīgā veida precēm, kas ietekmē preču aprites ciklu pēc tam, kad tās ir darītas pieejamas tirgū minētajā dalībvalstī, piemēram, izmantošanas, reciklēšanas, atkalizmantošanas vai iznīcināšanas nosacījumus, ja šādi nosacījumi var būtiski ietekmēt minēto preču sastāvu vai raksturu, vai to pieejamību tirgū minētajā dalībvalstī.

Regulas 2. panta 2. punkta c) apakšpunkta pamatā ir Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas (ES) 2015/1535 ⁽⁶⁾ (“Pārredzamības direktīva”) 1. panta 1. punkta c) un d) apakšpunkts, kā arī tās priekšteces – Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 98/34/EK ⁽⁷⁾ 1. panta 2. un 3. punkts. Tādēļ judikatūra saistībā ar šiem noteikumiem ⁽⁸⁾ varētu būt noderīgs atsaucis avots. Ir svarīgi atzīmēt, ka valsts tehniskie noteikumi, uz kuriem attiecas Pārredzamības direktīva un par kuriem nav paziņots to izstrādes posmā, nav piemērojami pret fiziskām personām ⁽⁹⁾. Paziņošanas procedūra saskaņā ar Pārredzamības direktīvu ir aprakstīta šā vadlīniju dokumenta 4. nodaļā.

Turklāt attiecībā uz jēdzienu “noteikumi, kas būtiski ietekmē preču laišanu tirgū”, būtu jānorāda, ka saskaņā ar Tiesas judikatūru ierobežojumus dažu preču izmantošanai var uzskatīt par šķēršļiem brīvai preču aprītei, jo tie ietekmē patērētāju izvēles. Patērētāji neiegādāsies preces, kuras nevarēs izmantot. Trijās nākamajās aizzīmēs apskatīti daži konkrēti šīs judikatūras piemēri.

⁽⁵⁾ Šis punkts attiecas arī uz: i) ražošanas metodēm un procesiem, ko izmanto attiecībā uz lauksaimniecības produktiem, kā minēts LESD 38. panta 1. punkta otrajā daļā; ii) ražošanas metodēm un procesiem, ko izmanto attiecībā uz produktiem, kas paredzēti cilvēku vai dzīvnieku patēriņam; un iii) ražošanas metodēm un procesiem, kas saistīti ar citiem produktiem, ja tie ietekmē to īpašības (sk. regulas 2. panta 3. punktu).

⁽⁶⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2015/1535 (2015. gada 9. septembris), ar ko nosaka informācijas sniegšanas kārtību tehnisko noteikumu un informācijas sabiedrības pakalpojumu noteikumu jomā (OV L 241, 17.9.2015., 1. lpp.).

⁽⁷⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 98/34/EK (1998. gada 22. jūnijs), kas nosaka informācijas sniegšanas kārtību tehnisko standartu un noteikumu, un informācijas sabiedrības pakalpojumu noteikumu sfērā (OV L 204, 21.7.1998., 37. lpp.).

⁽⁸⁾ Sk., piem., Tiesas 2016. gada 13. oktobra spriedumu *M. un S.*, C-303/15, ECLI:EU:C:2016:771; 2015. gada 11. jūnija spriedumu *Berlington*, C-98/14, ECLI:EU:C:2015:386; 2012. gada 19. jūlija spriedumu *Fortuna* un citi, apvienotās lietas C-213/11, C-214/11 un C-217/11, ECLI:EU:C:2012:495; 2006. gada 26. oktobra spriedumu Komisija / Grieķijas Republika, C-65/05, ECLI:EU:C:2006:673; 2007. gada 8. novembra spriedumu *Schwibbert*, C-20/05, ECLI:EU:C:2007:652; 2005. gada 21. aprīļa spriedumu *Lindberg*, C-267/03, ECLI:EU:C:2005:246; 2018. gada 26. septembra spriedumu *Van Gennip* un citi, C-137/17, ECLI:EU:C:2018:771.

⁽⁹⁾ Tiesas 1996. gada 30. aprīļa spriedums *CIA Security / Signalson*, C-194/94, ECLI:EU:C:1996:172.

- Piemēram, spriedumā Komisija/Itālija Tiesa nosprieda, ka aizliegums izmantot motociklus, kas velk piekabes, ir pasākums ar līdzvērtīgu iedarbību kā kvantitatīvajiem ierobežojumiem, kas skar importu. Tas attiecas uz gadījumiem, kad aizlieguma rezultātā tiek kavēta īpaši motocikliem paredzētu piekabju piekļuve attiecīgajam tirgum, jo tiek būtiski ietekmēta patērētāju izvēle un novērsts pieprasījums attiecīgajā tirgū pēc šādām piekabēm⁽¹⁰⁾. Tā kā patērētāji zina, ka viņiem nav atļauts lietot motociklu ar īpaši tam paredzētu piekabi, viņiem praktiski nav nekādas intereses iegādāties šādu piekabi⁽¹¹⁾.
- Tāpat arī lietā *Mickelsson*, kas attiecas uz valsts noteikumiem par kuģojamo ūdeņu un ūdensceļu noteikšanu, Tiesa norādīja, ka preces izmantošanas ierobežojumam atkarībā no tā piemērošanas jomas kādas dalībvalsts teritorijā var būt būtiska ietekme uz patērētāju uzvedību, kura savukārt var ietekmēt šīs preces piekļuvi [pieeju] šīs dalībvalsts tirgum⁽¹²⁾. Patērētājiem, zinot, ka ar šādu tiesisko regulējumu atļautā izmantošana ir ļoti ierobežota, praktiski nav nekādas intereses pirkt attiecīgo preci⁽¹³⁾. Šajā sakarā Tiesa nosprieda, ka tad, ja valsts tiesiskais regulējums kuģojamo ūdeņu un ūdensceļu noteikšanas rezultātā ūdens skuteru izmantotājus kavētu atbilstoši un pilnvērtīgi izmantot šīs preces vai to izmantošana tiktu stingri ierobežota, šāda tiesiskā regulējuma rezultātā tiktu radīts šķērslis šo preču piekļuvei attiecīgās valsts tirgum un līdz ar to tas būtu pasākums ar importa kvantitatīviem ierobežojumiem līdzvērtīgu iedarbību⁽¹⁴⁾.
- Tiesa arī atzina, ka aizliegums uzlīmēt mehānisko transportlīdzekļu logiem tonētas plēves ir pretrunā ar LESD 34. pantu, cita starpā norādot, ka, ja potenciālie interesenti, tirgotāji vai atsevišķas personas zina, ka viņiem ir aizliegts uzlīmēt šādas plēves uz mehānisko transportlīdzekļu priekšējiem stikliem un līdzās pasažieru sēdvietām esošo logu stikliem, tad viņiem praktiski nav nekādas intereses tās pirkt⁽¹⁵⁾.

Ir svarīgi uzsvērt, ka regula neattiecas uz administratīviem lēmumiem, kuru pamatā ir cita veida pasākumi, uz ko attiecas LESD 34. pants, bet kas nav valsts tehniskie noteikumi, piemēram, tehniskās specifikācijas, kas izstrādātas publiskā iepirkuma procedūrām, vai prasība lietot valsts valodu(-as) attiecīgajā dalībvalstī (regulas 10. apsvēruma).

Turklāt noteikumi par pārdošanas kārtību ietilpst LESD 34. panta darbības jomā tikai ar nosacījumu, ka tajos ir paredzēta diskriminācija, pamatojoties uz produktu izcelsmi, – vai nu juridiski, vai faktiski⁽¹⁶⁾.

2.2.3. Otrais kritērijs: administratīvā lēmuma tiešas vai netiešas sekas ir piekļuves tirgum ierobežošana vai liegšana galamērķa dalībvalstī

Kā norādīts 2.2.1. iedaļā, regulas 2. panta 1. punkta b) apakšpunktā ir paredzēts, ka “administratīvā lēmuma tiešas vai netiešas sekas ir piekļuves tirgum ierobežošana vai liegšana galamērķa dalībvalstī”.

Lietā *Dassonville*⁽¹⁷⁾ Tiesa norādīja, ka “jebkuri dalībvalstu tirdzniecības noteikumi, kas var tieši vai netieši, faktiski vai iespējami traucēt [ES] iekšējo tirdzniecību, ir jāuzskata par pasākumiem ar kvantitatīviem ierobežojumiem līdzvērtīgu iedarbību”.

Labs tādu administratīvu lēmumu piemērs, kuru tiešās sekas ir tas, ka tiek ierobežota vai liegta piekļuve tirgum, varētu būt lēmumi, kas liedz piekļuvi tirgum citā dalībvalstī likumīgi tirgotiem juvelierizstrādājumiem, pamatojoties uz to, ka tiem nav proves zīmoga vai ka to proves zīmogs nav atzīts galamērķa dalībvalstī. Dārgmetālu jomā savstarpējā atzišana bieži vien ir problemātiska.

⁽¹⁰⁾ Tiesas 2009. gada 10. februāra spriedums Komisija/Itālija, C-110/05, ECLI:EU:C:2009:66, 56.–58. punkts.

⁽¹¹⁾ Tiesas 2009. gada 10. februāra spriedums Komisija/Itālija, C-110/05, ECLI:EU:C:2009:66, 57. punkts.

⁽¹²⁾ Tiesas 2009. gada 4. jūnija spriedums *Mickelsson*, C-142/05, ECLI:EU:C:2009:336, 26. punkts.

⁽¹³⁾ Tiesas 2009. gada 4. jūnija spriedums *Mickelsson*, C-142/05, ECLI:EU:C:2009:336, 27. punkts.

⁽¹⁴⁾ Tiesas 2009. gada 4. jūnija spriedums *Mickelsson*, C-142/05, ECLI:EU:C:2009:336, 28. punkts.

⁽¹⁵⁾ Tiesas 2008. gada 10. aprīļa spriedums Komisija / Portugāles Republika, C-265/06, ECLI:EU:C:2008:210, 33. punkts.

⁽¹⁶⁾ Tiesas 1993. gada 24. novembra spriedums *Keck un Mithouard*, apvienotās lietas C-267/91 un C-268/91, ECLI:EU:C:1993:905, 16. un 17. punkts. Plašāku informāciju par pārdošanas kārtību skatīt “Rokasgrāmatā par to Līguma noteikumu piemērošanu, kas reglamentē preču brīvu apriti” (2010), 3.1.10. iedaļā.

⁽¹⁷⁾ Tiesas 1974. gada 11. jūlija spriedums *Procureur du Roi / Benoît un Gustave Dassonville*, 8/74, ECLI:EU:C:1974:82.

Lieta C-525/14 Komisija / Čehijas Republika attiecās uz Čehijas atteikumu atzīt Nīderlandē reģistrētā neatkarīgā testēšanas biroja *WaarborgHolland*, kuram ir filiāles trešās valstīs, proves zīmogus un līdz ar to – prasību marķēt attiecīgos dārgmetālus vēl arī ar Čehijas proves zīmogu. Tiesa nosprieda, ka saskaņā ar minēto praksi dārgmetālus, kas marķēti ar Nīderlandes testēšanas biroja *WaarborgHolland* proves zīmogu, Čehijas teritorijā drīkst tirgot tikai pēc tam, kad tiem Čehijā ir veikta papildu pārbaude un zīmogošana ar provi. Šī papildu pārbaude un zīmogošana ar provi var apgrūtināt un sadārdzināt minēto produktu importu Čehijas teritorijā no citām dalībvalstīm. Tāpēc šī prakse tika atzīta par aizliegtu saskaņā ar LESD 34. pantu attiecībā uz proves zīmogiem, kas uzlikti Nīderlandē, bet ne filiālēs trešās valstīs.

Attiecībā uz administratīvo lēmumu **netiešo ietekmi** ir svarīgi ņemt vērā to, ka pietiek ar administratīvā lēmuma *spēju ierobežot vai liegt piekļuvi tirgum* galamērķa dalībvalstī. Lēmumam ir netieša ietekme, ja tas pats par sevi neierobežo un neliedz piekļuvi tirgum, bet vismaz spēj to izdarīt, ņemot vērā faktiskos apstākļus un uzskatus, kas valda dalībvalstī⁽¹⁸⁾.

Lēmumi, kuriem ir tikai netieša ietekme uz ES iekšējo tirdzniecību, būtu skaidri jānošķir no lēmumiem, *kuru ietekme ir pārāk netieša, lai tiem būtu kāda ietekme*. Tiesa patiešām nosprieda dažās lietās⁽¹⁹⁾, ka ierobežojošā ietekme, kāda pasākumam var būt uz preču brīvu apriti, ir *pārāk neskaidra un netieša*, lai ar to saistīto pienākumu varētu uzskatīt par tādu, kas kavē tirdzniecību starp dalībvalstīm un pārkāpj LESD 34. pantu.

Tomēr, ja pasākums *aptver tikai daļu no valsts teritorijas*, bet tam ir tieša vai netieša ietekme uz preču brīvu apriti, *tas tiks uzskatīts par ierobežojumu*, pat ja tas būs ģeogrāfiski ierobežots.

Piemēram, lietā *Ditlev Bluhme*⁽²⁰⁾ Dānijas tiesību akti aizliedza Lesē salā turēt citas bites, izņemot Lesē brūno bišu pasugas, lai pasargātu šīs Lesē brūno bišu pasugas no izmiršanas. Kaut arī minētais pasākums bija spēkā šajā salīdzinoši nelielajā Dānijas salā, Tiesa secināja, ka importa aizliegums rada kvantitatīvam ierobežojumam līdzvērtīgu ietekmi un to “nemaina tas, ka attiecīgais pasākums attiecas tikai uz daļu no valsts teritorijas”⁽²¹⁾. Tiesa noraidīja argumentu, ka preču (citu sugu bišu) importēšanas aizliegumu, kas attiecas tikai uz daļu teritorijas, varētu atbrīvot *de minimis* iemeslu dēļ, jo tas tikai nelielā mērā ietekmē tirdzniecību starp dalībvalstīm. Tomēr pasākums tika atzīts par pamatotu saistībā ar Līguma 36. pantu, pamatojoties uz dzīvnieku veselības un dzīvības aizsardzības apsvērumiem, jo Lesē brūno bišu izzušanas draudi neapšaubāmi bija patiesi, kad tās pārojās ar zelta bitēm, ņemot vērā brūno bišu ģēnu recesīvo raksturu.

2.2.4. Valsts tehniskie noteikumi un iepriekšējās atļaujas procedūras

Valsts tiesību aktos dažkārt tiek prasīts, lai pirms preču laišanas tirgū tiktu saņemta iepriekšēja atļauja. Iepriekšējās atļaujas procedūra ir dalībvalsts tiesībās noteikta administratīva procedūra, saskaņā ar kuru šīs dalībvalsts kompetentajai iestādei ir pienākums, pamatojoties uz ekonomikas dalībnieka pieteikumu, sniegt oficiālu apstiprinājumu, pirms preces var darīt pieejamas tirgū šajā dalībvalstī (regulas 3. panta 7. punkts).

Iepriekšējās atļaujas procedūra pati par sevi nav uzskatāma par valsts tehnisko noteikumu šīs regulas nozīmē (regulas 2. panta 4. punkts). Tādēļ kompetento iestāžu lēmumi, kas ierobežo vai liedz piekļuvi tirgum, pamatojoties vienīgi uz to, ka precēm nav derīgas iepriekšējās atļaujas, ir jāizslēdz no regulas darbības jomas (regulas 11. apsvēruma).

Tomēr lēmums atteikt iepriekšēju atļauju, pamatojoties uz valsts tehnisko noteikumu, tiek uzskatīts par administratīvu lēmumu, uz kuru šī regula attiecas, ja minētais lēmums atbilst pārējām regulas 2. panta 1. punkta pirmās daļas prasībām (regulas 2. panta 4. punkts). Tas nozīmē, ka, ja ar valsts noteikumu, ar ko nosaka iepriekšējās atļaujas procedūru, tiek īstenots valsts tehniskais noteikums, jebkāds lēmums atteikt iepriekšēju atļauju, pamatojoties uz valsts tehnisku noteikumu, ir administratīvs lēmums saskaņā ar šo regulu. Tādējādi pieteikuma iesniedzējs var izmantot regulā paredzēto procesuālo aizsardzību (regulas 11. apsvēruma).

⁽¹⁸⁾ Tiesas 2009. gada 8. septembra spriedums *Budějovický Budvar, národní podnik*, C-478/07, ECLI:EU:C:2009:521, 81. un 82. punkts.

⁽¹⁹⁾ Tiesas 1994. gada 14. jūlija spriedums *Peralta*, C-379/92, ECLI:EU:C:1994:296, 24. punkts.

⁽²⁰⁾ Tiesas 1998. gada 3. decembra spriedums *Ditlev Bluhme*, C-67/97, ECLI:EU:C:1998:584, 19. un 20. punkts.

⁽²¹⁾ Turpat, 20. punkts.

2.2.5. *Daži gadījumi, kad Regulu (ES) 2019/515 nepiemēro*

Regulu nepiemēro valsts tiesu pieņemtiem lēmumiem, kam ir tiesas nolēmuma raksturs (regulas 2. panta 5. punkta a) apakšpunkts). Tas attiecas uz valsts tiesu spriedumiem, kuros tiek novērtēts to gadījumu likumīgums, kad preces, kas likumīgi tirgotas kādā dalībvalstī, netiek ielaistas citas dalībvalsts tirgū (regulas 14. apsvēruma).

Turklāt regula neattiecas uz lēmumiem, kam ir tiesas nolēmuma raksturs un ko pieņem tiesībsardzības iestādes noziedzīga nodarījuma izmeklēšanas vai kriminālvajāšanas laikā, attiecībā uz terminoloģiju, simboliem vai jebkādu citu materiālu atsauci uz nekonstitucionālām vai noziedzīgām organizācijām vai rasistiska, diskriminējoša vai ksenofobiska rakstura pārkāpumiem (regulas 2. panta 5. punkta b) apakšpunkts).

3. KĀ SASKAŅĀ AR REGULU DARBOJAS SAVSTARPĒJĀ ATZĪŠANA?

3.1. **Preču likumīga tirdzniecība izcelsmes dalībvalstī**

Tirgojot preces citā dalībvalstī, ja nav ES saskaņošanas tiesību aktu, ekonomikas dalībniekiem vispirms būtu jāpārlicinās, ka preces atbilst izcelsmes dalībvalsts noteikumiem (vai arī – ka uz tām neattiecas nekādi šādi noteikumi), kas ir spēkā dienā, kad šīs preces tiek laistas tirgū galamērķa dalībvalstī un tiek darītas pieejamas tiešajiem lietotājiem izcelsmes dalībvalstī. Ja preces likumīgi tirgo izcelsmes dalībvalstī, ekonomikas dalībnieki var atsaukties uz savstarpējās atzīšanas principu, vēršoties galamērķa dalībvalsts kompetentajās iestādēs.

3.2. **Preču pārdošana citā dalībvalstī**

Regulas 5. panta 3. punktā ir paredzēti šādi nosacījumi:

“Ekonomikas dalībniekam ir atļauts darīt preces pieejamas galamērķa dalībvalsts tirgū, kamēr kompetentā iestāde veic novērtēšanu saskaņā ar šā panta 1. punktu, un ekonomikas dalībnieks to var turpināt darīt, ja vien tas nesaņem administratīvu lēmumu, ar kuru piekļuve tirgum minētajām precēm tiek ierobežota vai liegta. Šo punktu nepiemēro, ja novērtēšanu veic saistībā ar iepriekšējas atļaujas procedūru vai ja kompetentā iestāde saskaņā ar 6. pantu uz laiku aptur preces, kuras tiek pakļautas minētajai novērtēšanai, piekļuvei tirgum.”

Tas nozīmē, ka, tiklīdz ir izpildīti iepriekš 3.1. iedaļā minētie nosacījumi, ekonomikas dalībnieks principā var darīt preces pieejamas galamērķa dalībvalsts tirgū. Tomēr ekonomikas dalībniekam būtu jāpārbauda, vai galamērķa dalībvalstī nav spēkā iepriekšējas atļaujas procedūra. Ja preču tirdzniecībai galamērķa dalībvalstī ir nepieciešama iepriekšēja atļauja, pirms preces tiek darītas pieejamas minētajā tirgū ekonomikas dalībniekam ir jāpiesakās šīs atļaujas saņemšanai. Preces nevar uzreiz darīt pieejamas tirgū, ja tiek piemērota iepriekšējas atļaujas procedūra vai ja kompetentā iestāde nolemj uz laiku apturēt preču, uz kurām attiecas šīs iestādes novērtējums, piekļuvei tirgum.

3.3. **Informēšana par novērtējumu**

Ja galamērķa dalībvalsts kompetentā iestāde, izpildot valsts tehniskā noteikuma prasības, plāno novērtēt preces, uz kurām attiecas regula, ekonomikas dalībnieks nekavējoties ir jāinformē par šāda novērtējuma uzsākšanu (regulas 5. panta 1. punkts). Konkrēti, kompetentajai iestādei ir jāinformē ekonomikas dalībnieks par: i) precēm, kurām veic minēto novērtējumu; ii) spēkā esošo valsts tehnisko noteikumu vai iepriekšējas atļaujas procedūru; un iii) iespēju iesniegt kompetentajai iestādei savstarpējas atzīšanas deklarāciju (regulas 5. panta 2. punkts).

3.4. **“Savstarpējas atzīšanas deklarācija” (regulas 4. pants)**

Regulā paredzēts, ka ražotājam, importētājam vai izplatītājam ir iespēja savstarpējas atzīšanas nolūkā sagatavot brīvprātīgu preču likumīgas tirdzniecības deklarāciju (“savstarpējas atzīšanas deklarācija” jeb “pašdeklarācija”). Šī savstarpējas atzīšanas deklarācija palīdz uzņēmumiem apliecināt, ka preces tiek likumīgi tirgotas citā dalībvalstī. Vienlaikus tā palīdz kompetentajām iestādēm veikt preču novērtēšanas procedūru saskaņā ar regulas 5. pantu un atvieglot pārrobežu sadarbību.

Galamērķa dalībvalsts kompetentajai iestādei ir jāinformē ekonomikas dalībnieks, ja tā plāno novērtēt, vai konkrētas preces tiek likumīgi tirgotas citā dalībvalstī (regulas 5. panta 1. punkts). Regula nodrošina, ka šī procedūra ir mazāk apgrūtināta ekonomikas dalībniekam, ja viņš izvēlas iesniegt deklarāciju.

Ja galamērķa dalībvalsts kompetentajai iestādei **tiek iesniegta savstarpējas atzīšanas deklarācija**, kompetentā iestāde nepieprasa nekādu citu informāciju vai dokumentus, kas nav minēti regulā, lai pārbaudītu, vai preces likumīgi tirgo citā dalībvalstī (regulas 5. panta 4. punkts).

Savstarpējas atzīšanas deklarācijai būtu jāpievieno pamatojoši pierādījumi, kas nepieciešami, lai verificētu tajā ietvertu informāciju (regulas 5. panta 4. punkta a) apakšpunkts).

Brīvprātīgās deklarācijas izmantošana neliedz galamērķa dalībvalsts kompetentajām iestādēm: i) novērtēt preces, lai noteiktu, vai likumīgās sabiedrības intereses, uz kurām dalībvalstī attiecas spēkā esošais valsts tehniskais noteikums, ir pietiekami aizsargātas, ņemot vērā attiecīgo preču īpašības; vai ii) pieņemt administratīvus lēmumus, kas ierobežo vai liedz piekļuvi tirgum, ar nosacījumu, ka šādi lēmumi ir pamatoti.

Informācijai par precēm savstarpējas atzīšanas deklarācijā vienmēr vajadzētu būt precīzai un pilnīgai (regulas 19. apsvēruma). Deklarācija būtu jāatjaunina, lai atspoguļotu izmaiņas, piemēram, izmaiņas attiecīgajos valsts tehniskajos noteikumos (regulas 19. apsvēruma un 4. panta 3. punkts).

Izmaiņas valsts noteikumos var prasīt arī izmaiņas attiecībā uz precēm. Ja konkrētās preces atbilst grozītajām tehniskajām prasībām, izmaiņas precēm nevajadzētu veikt. Tomēr, ja, grozot šos noteikumus, preces rezultātā kļūst neatbilstošas tās dalībvalsts valsts noteikumiem, kurā preces tiek likumīgi tirgotas, izmaiņas precēm jāveic, lai tās atbilstu tās dalībvalsts tiesību aktiem, kurā preces tiek likumīgi tirgotas. Ekonomikas dalībnieks, kurš paraksta attiecīgo deklarācijas daļu, ir atbildīgs par deklarācijā sniegtās informācijas saturu un pareizību (regulas 4. panta 2. punkts).

Ekonomikas dalībnieki var izvēlēties neiesniegt savstarpējas atzīšanas deklarāciju. Šajā gadījumā kompetentās iestādes var pieprasīt ekonomikas dalībniekiem iesniegt dokumentus un informāciju, atvēlot tam vismaz 15 darbdienu pēc pieteikuma iesniegšanas (regulas 5. panta 5. un 6. punkts). Komisija uzskata, ka labas pārvaldības un juridiskās noteiktības labad šis dokumentācijas un informācijas pieprasījums būtu jāiesniedz rakstveidā. Dokumentācijai un informācijai, kuru kompetentā iestāde var pieprasīt, vajadzētu būt tādai, kas ir nepieciešama novērtēšanai attiecībā uz: i) attiecīgo preču vai attiecīgā veida preču īpašībām; un ii) to, ka preces likumīgi tirgo citā dalībvalstī (regulas 5. panta 5. punkts). Tomēr saskaņā ar proporcionalitātes principu kompetentajām iestādēm nevajadzētu prasīt vairāk, nekā nepieciešams, lai apliecinātu preču īpašības un to, ka preces tiek tirgotas likumīgi. Šajā nozīmē prasība, lai ekonomikas dalībnieks iegūst likumīgas tirdzniecības apliecinājumu, ko izdevusi izcelsmes dalībvalsts ministrija vai cita pārvaldes iestāde, varētu būt piemērs, kāda ir nesamērīga prasība iesniegt pamatojošus pierādījumus.

Par testu ziņojumiem vai sertifikātiem, ko izsniegusi atbilstības novērtēšanas struktūra, regulas 5. panta 8. punktā ir teikts šādi:

“Veicot 1. punktā minēto novērtēšanu, galamērķa dalībvalstu kompetentās iestādes pienācīgi ņem vērā testu ziņojumus vai sertifikātus, ko izsniegusi atbilstības novērtēšanas struktūra un ko jebkurš ekonomikas dalībnieks iesniedzis kā daļu no novērtējuma. Testu ziņojumus vai sertifikātus, ko izsniegusi atbilstības novērtēšanas struktūra, kas akreditēta attiecīgajā atbilstības novērtēšanas darbības jomā saskaņā ar Regulu (EK) Nr. 765/2008, galamērķa dalībvalstu kompetentās iestādes neatsakās pieņemt ar minētās struktūras kompetenci saistītu iemeslu dēļ.”

Tas nozīmē, ka tad, kad ekonomikas dalībnieks ir iesniedzis sertifikātus, ko izsniegusi atbilstības novērtēšanas struktūra, kas akreditēta attiecīgajai atbilstības novērtēšanas darbības jomai saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 765/2008 ⁽²²⁾, galamērķa dalībvalsts kompetentajai iestādei nevajadzētu pieprasīt sertifikātus no vēl citas atbilstības novērtēšanas struktūras tikai tādēļ vien, ka tā apšauba tās atbilstības novērtēšanas struktūras kompetenci, kura izsniegusi minētos sertifikātus.

⁽²²⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 765/2008 (2008. gada 9. jūlijs), ar ko nosaka akreditācijas un tirgus uzraudzības prasības attiecībā uz produktu tirdzniecību un atceļ Regulu (EEK) Nr. 339/93 (OV L 218, 13.8.2008., 30. lpp.).

3.4.1. Deklarācijas saturs un struktūra

Regulas pielikumā ir noteikta savstarpējas atzīšanas deklarācijas struktūra, kurā vienmēr būtu jāiekļauj visa pielikumā norādītā informācija (regulas 4. panta 1. punkts).

Deklarācija ir sadalīta divās daļās, un katrai no tām ir noteikts mērķis.

- I daļa sniedz informāciju par preču vai preču veida īpašībām un par īpašajiem noteikumiem dalībvalstī, kurā preces tiek likumīgi tirgotas.
- II daļa sniedz informāciju par preču vai attiecīgā preču veida tirdzniecību izcelsmes dalībvalstī. Pamatojošie pierādījumi informācijai, kas sniegta šajā daļā, cita starpā var būt rēķini, dokumenti, kas apliecina pārdošanu, nodokļu uzskaites dokumenti, reģistrācijas, licences, paziņojumi iestādēm / no iestādēm, sertifikāti vai izraksti no publiskiem reģistriem.

Savstarpējas atzīšanas deklarācija Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2019/515 4. panta nolūkos

I daļa

1. Preču vai preču veida unikālais identifikators: .. [Piezīme. Ierakstiet preču identifikācijas numuru vai citu atsauces marķieri, kas unikāli identificē preces vai preču veidu.]
2. Ekonomikas dalībnieka vārds, uzvārds / nosaukums un adrese: .. [Piezīme. Ierakstiet savstarpējās atzīšanas deklarācijas I daļas parakstītāja vārdu, uzvārdu vai nosaukumu un adresi: ražotājs un attiecīgā gadījumā viņa pilnvarotais pārstāvis vai importētājs, vai izplatītājs.]
3. Preču vai preču veida, uz ko attiecas savstarpējās atzīšanas deklarācija, apraksts: .. [Piezīme. Aprakstam vajadzētu būt pietiekamam, lai preces varētu identificēt izsekojamības nolūkā. Vajadzības gadījumā tam var pievienot fotogrāfiju.]
4. Deklarācija un informācija par preču vai attiecīgā preču veida tirgošanas likumību
  - 4.1. Iepriekš aprakstītās preces vai preču veids, tostarp to īpašības, atbilst šādiem noteikumiem, ko piemēro .. [Piezīme. Norādiet dalībvalsti, kurā, kā apgalvots, preces vai attiecīgais preču veids tiek likumīgi tirgots.]: .. [Piezīme. Katrā atsevišķajā gadījumā ierakstiet attiecīgajā dalībvalstī piemērojamo noteikumu nosaukumu un oficiālās publikācijas atsauci, kā arī atsauci uz lēmumu par atļauju, ja uz precēm attiecas iepriekšējās atļaujas procedūra.],
vai
uz iepriekš aprakstītajām precēm vai preču veidu neattiecas nekādi attiecīgi noteikumi, ko piemēro .. [Piezīme. Norādiet dalībvalsti, kurā, kā apgalvots, preces vai attiecīgais preču veids tiek likumīgi tirgots.].
  - 4.2. Atsauce uz atbilstības novērtēšanas procedūru, kas attiecas uz precēm vai attiecīgo preču veidu, vai atsauce uz testu ziņojumiem par jebkuriem testiem, ko veikusi atbilstības novērtēšanas struktūra, tostarp minētās struktūras nosaukums un adrese (ja šāda procedūra tika veikta vai ja šādi testi tika veikti): ..
5. Visa papildu informācija, kas uzskatāma par būtisku novērtējumam, vai preces vai attiecīgais preču veids tiek likumīgi tirgots 4.1. punktā minētajā dalībvalstī: ..
6. Par šīs savstarpējās atzīšanas deklarācijas daļas sagatavošanu ir atbildīgs vienīgi tas ekonomikas dalībnieks, kurš identificēts 2. punktā.

Parakstīts šādas personas vārdā:

(vieta un datums):

(vārds, uzvārds un amats) (paraksts):

II daļa

7. Deklarācija un informācija par preču vai attiecīgā preču veida tirgošanu
  - 7.1. I daļā aprakstītās preces vai attiecīgais preču veids ir darīts pieejams tiešajiem lietotājiem tirgū 4.1. punktā minētajā dalībvalstī.

- 7.2. Informācija par to, ka preces vai attiecīgais preču veids ir darīts pieejams tiešajiem lietotājiem 4.1. punktā norādītajā dalībvalstī, tostarp informācija par datumu, kad preces pirmo reizi tika darītas pieejamas tiešajiem lietotājiem tirgū minētajā dalībvalstī: ..
8. Visa papildu informācija, kas uzskatāma par būtisku novērtējumam, vai preces vai attiecīgais preču veids tiek likumīgi tirgots 4.1. punktā minētajā dalībvalstī: ..
9. Par šīs savstarpējās atzīšanas deklarācijas daļas sagatavošanu ir atbildīgs vienīgi .. [Piezīme. Ierakstiet savstarpējās atzīšanas deklarācijas II daļas parakstītāja vārdu, uzvārdu vai nosaukumu un adresi: ražotājs un attiecīgā gadījumā viņa pilnvarotais pārstāvis vai importētājs, vai izplatītājs.]

Parakstīts šādas personas vārdā:

(vieta un datums):

(vārds, uzvārds un amats) (paraksts):

3.4.2. Deklarācijas valoda

Deklarācija ir jāsagatavo vienā no ES oficiālajām valodām. Tomēr, ja deklarācija nav sagatavota valodā, ko pieprasa galamērķa dalībvalsts, ekonomikas dalībnieks tulko savstarpējās atzīšanas deklarāciju valodā, ko pieprasa galamērķa dalībvalsts (regulas 4. panta 1. punkta sestā daļa).

3.4.3. Kas var sagatavot deklarāciju?

Regulas noteikumi par deklarāciju nodrošina nepieciešamo līdzsvaru starp: i) iespēju visiem ekonomikas dalībniekiem sagatavot deklarāciju; un ii) atbildību, ko attiecīgais ekonomikas dalībnieks uzņemas par paša sagatavoto deklarāciju vai tās daļām.

Preču vai attiecīgā preču veida ražotājam ir vislabākās iespējas sagatavot brīvprātīgo deklarāciju. Ražotājs var arī pilnvarot savu pilnvaroto pārstāvi sagatavot šo deklarāciju tā vārdā un uz tā atbildību (regulas 4. panta 1. punkta otrā daļa). Deklarāciju var sagatavot arī importētājs vai izplatītājs, ar noteikumu, ka viņi var sniegt pierādījumus, kas nepieciešami, lai varētu verificēt deklarācijā iekļauto informāciju (regulas 4. panta 1. punkta piektā daļa).

Ražotājs (vai tā pilnvarotais pārstāvis, ja viņam ir piešķirtas pilnvaras to darīt) var ierakstīt tikai savstarpējās atzīšanas deklarācijas I daļā prasīto informāciju (piem., preču veids, apraksts un īpašības, piemērojamais noteikums, ja tāds ir, dalībvalstī, kurā, kā apgalvots, preces tiek likumīgi tirgotas, atbilstības novērtēšanas procedūra vai veikto testu ziņojumi). Šādos gadījumos deklarācijas II daļā prasīto informāciju vajadzētu ierakstīt importētājam vai izplatītājam (regulas 4. panta 1. punkta ceturtnā daļa).

Ekonomikas dalībnieki, kuri paraksta savstarpējās atzīšanas deklarāciju vai tās daļu, ir atbildīgi par informācijas, ko tie sniedz deklarācijā, saturu un pareizību. Viņi ir atbildīgi saskaņā ar valsts tiesībām, un, ja deklarācija ir jātulko, viņi ir atbildīgi par šīs tulkotās informācijas pareizību (regulas 4. panta 2. punkts).

Ekonomikas dalībniekiem arī ir jānodrošina, ka savstarpējās atzīšanas deklarācija tiek pastāvīgi atjaunināta un atspoguļo visas izmaiņas informācijā, ko tie iesnieguši (regulas 4. panta 3. punkts).

3.4.4. Kas notiek, ja deklarācija ir tikai daļēji aizpildīta?

Saskaņā ar regulas 4. panta 1. punkta trešo daļu, savstarpējās atzīšanas deklarācijas sagatavošanā izmanto pielikuma I un II daļā izklāstīto struktūru un ietver visu pielikumā norādīto informāciju.

Tādējādi, ja deklarācija ir nepilnīga, jo tā nesatur visu prasīto informāciju, tā būtu jāuzskata par nederīgu regulas 5. panta 4. punkta nozīmē. Līdz ar to tiks piemērots regulas 5. panta 5. un 6. punkts un galamērķa dalībvalsts kompetentā iestāde var pieprasīt informāciju, kas nepieciešama novērtēšanai. Ekonomikas dalībniekam būtu jāatvēl vismaz 15 darbdienas, lai viņš pēc pieprasījuma varētu iesniegt novērtēšanai nepieciešamo dokumentāciju un informāciju.

3.4.5. *Kā un kad deklarāciju var izmantot?*

Galamērķa dalībvalsts kompetentajai iestādei "bez kavēšanās" ir jāinformē attiecīgais ekonomikas dalībnieks, ja tā plāno novērtēt, vai preces tiek likumīgi tirgotas citā dalībvalstī, un, ja tā – vai leģitīmas sabiedrības intereses, uz kurām attiecas galamērķa dalībvalsts piemērojama valsts tehniskais noteikums, tiek pienācīgi aizsargātas (regulas 5. panta 1. punkts).

Vienlaikus saskaņā ar regulas 5. panta 2. punktu kompetentajai iestādei būtu jānorāda:

- preces, uz kurām attiecas minētā novērtēšana,
- spēkā esošais tehniskais noteikums vai iepriekšējās atļaujas procedūra,
- iespēja iesniegt savstarpējas atzīšanas deklarāciju.

Ekonomikas dalībnieks var izvēlēties iesniegt savstarpējas atzīšanas deklarāciju ar pamatojošiem pierādījumiem, kas nepieciešami, lai verificētu tajā ietvertu informāciju. Tas būtu mazāk apgrūtināši ekonomikas dalībniekam, jo kompetentajai iestādei ne no viena ekonomikas dalībnieka nevajadzētu pieprasīt nekādu citu informāciju vai dokumentāciju, lai apliecinātu, ka preces tiek likumīgi tirgotas citā dalībvalstī (regulas 5. panta 4. punkts).

3.4.6. *Kā iesniegt dokumentus?*

Deklarācija un pamatojošie pierādījumi ir jāiesniedz termiņā, kas nevar būt īsāks par 15 darbdienām no brīža, kad galamērķa dalībvalsts kompetentā iestāde ir iesniegusi pieprasījumu (regulas 5. panta 6. punkts). Iesniegumu var iesniegt papīra formātā vai elektroniskā veidā, vai darīt pieejamu tiešsaistē saskaņā ar galamērķa dalībvalsts prasībām (regulas 4. panta 4. punkts).

3.5. **Kompetentās iestādes veiktais novērtējums (regulas 5. panta 1. punkts)**

Galamērķa dalībvalsts kompetentā iestāde var novērtēt preces, lai noteiktu:

- vai preces vai attiecīgā veida preces likumīgi tirgo citā dalībvalstī,
- un, ja tā, vai likumīgās sabiedrības intereses, uz kurām galamērķa dalībvalstī attiecas spēkā esošais valsts tehniskais noteikums, ir pietiekami aizsargātas, ņemot vērā attiecīgo preču īpašības.

Precēm, kuras likumīgi tirgo citā dalībvalstī, var ierobežot vai atteikt piekļuvi galamērķa dalībvalsts tirgum tikai tad, ja:

- 1) valsts tehniskajam noteikumam galamērķa dalībvalstī ir likumīgs sabiedrības interešu mērķis un
- 2) piekļuves ierobežojums vai atteikums ir **samērīgs**, proti, pasākums ir **piemērots** mērķa sasniegšanas nodrošināšanai un ir **nepieciešams** (nepārsniedz to, kas nepieciešams mērķa sasniegšanai).

Administratīvos lēmumus, kuri ierobežo vai liedz piekļuvi tirgum precēm, kas tiek likumīgi tirgotas citā dalībvalstī, nevajadzētu pamatot tikai ar to, ka vērtējamās preces atbilst likumīgam dalībvalsts izvirzītam publiskam mērķim citādā veidā, nekā šim mērķim atbilst preces attiecīgajā dalībvalstī (regulas 5. apsvēruma). Ko nozīmē, ka preces atbilst likumīgam publiskam mērķim citādā veidā? Tas nozīmē, ka šīs preces var sasniegt valsts likumdevēja izvirzīto mērķi, pat ja, piemēram, izcelsmes dalībvalstī tās tiek pārbaudītas ar testēšanas metodēm, kas atšķiras no galamērķa dalībvalstī noteiktās metodes.

3.5.1. Leģitīmi apsvērumi sabiedrības interesēs

Saskaņā ar LESD 36. pantu LESD 34. un 35. pants neliedz noteikt importa, eksporta vai tranzīta aizliegumus vai ierobežojumus, kas pamatojas uz: i) sabiedrības morāles, ii) sabiedriskās kārtības vai valsts drošības apsvērumiem, iii) uz cilvēku veselības un dzīvības aizsardzības, kā arī dzīvnieku un augu aizsardzības, iv) nacionālu mākslas, vēstures vai arheoloģijas bagātību aizsardzības, vai v) rūpnieciskā un komerciālā īpašuma aizsardzības apsvērumiem. Šādus aizliegumus vai ierobežojumus tomēr nedrīkst piemērot dalībvalstu tirdzniecībā kā patvaļīgas diskriminācijas vai slēptas ierobežošanas līdzekļus.

Papildus LESD 36. pantā uzskaitītajiem pamatojuma apsvērumiem ir arī “sevišķi svarīgi iemesli saistībā ar sabiedrības interesēm” vai “obligātās prasības”⁽²³⁾, ko izstrādājusi Tiesa. Lietā *Cassis de Dijon*⁽²⁴⁾ Tiesa paskaidroja, ka šķērslis preču brīvai aprītei, kas izriet no atšķirībām valstu tiesību aktos par produktu tirdzniecību, ir pieņemams, ciktāl šos noteikumus var atzīt par nepieciešamiem, lai izpildītu obligātās prasības, kas jo īpaši attiecas uz efektivitāti fiskālās uzraudzības, sabiedrības veselības aizsardzības, komercdarījumu godīguma un patērētāju aizsardzības jomās. Tiesa var atzīt arī citus pamatojumus. Piemēram, pamattiesību aizsardzība (piem., protestētāju vārda brīvība un pulcēšanās brīvība⁽²⁵⁾), patērētāju aizsardzība⁽²⁶⁾, bērnu aizsardzība⁽²⁷⁾ vai vides aizsardzība⁽²⁸⁾.

Plašāka informācija par leģitīmiem apsvērumiem sabiedrības interesēs ir sniegta *Rokasgrāmatā par to Līguma noteikumu piemērošanu, kas reglamentē preču brīvu aprīti*⁽²⁹⁾.

3.5.2. Proporcionalitātes princips

Lēmumam ir jāatbilst **proporcionalitātes principam**. Tas nozīmē, ka administratīvajam lēmumam ir jābūt piemērotam, lai varētu sasniegt izvirzīto mērķi, un tajā ir jāparedz tikai tādi nosacījumi, kādi vajadzīgi minētā mērķa sasniegšanai.

Spridumā Komisija/Austrija (C-320/03) Tiesa norādīja, ka, “[I]ai pārbaudītu, vai šāds šķērslis ir samērīgs ar sasniedzamo leģitīmo mērķi šajā lietā, proti, vides aizsardzību, ir jānosaka, vai tas ir vajadzīgs un piemērots atļautā mērķa sasniegšanai”⁽³⁰⁾.

Valsts tehniskā noteikuma samērīgums ir pamats tam, lai apliecinātu, ka administratīvais lēmums, kurš ir balstīts uz minēto noteikumu, ir samērīgs. Tomēr līdzekļi, ar kuriem ir jāapliecina administratīvā lēmuma samērīgums, ir jānosaka katrā atsevišķā gadījumā (regulas 27. apsvērumi).

Rokasgrāmatā par to Līguma noteikumu piemērošanu, kas reglamentē preču brīvu aprīti ir iekļauta noderīga informācija par šā samērīguma pārbaudi.

Nākamajos punktos ir aplūkoti daži proporcionalitātes principa piemēri.

a) Vai pasākums ir piemērots tam, lai nodrošinātu iecerētā mērķa sasniegšanu?

Tiesa novērtēja pasākumu **piemērotību** mērķa sasniegšanai cita starpā šādās lietās⁽³¹⁾.

⁽²³⁾ Lietā *Cassis de Dijon* Tiesa tās nosauca par “obligātajām prasībām”.

⁽²⁴⁾ Tiesas 1979. gada 20. februāra spriedums *Rewe-Zentral AG / Bundesmonopolverwaltung für Branntwein*, lieta 120/78, ECLI:EU:C:1979:42, 13. punkts.

⁽²⁵⁾ Tiesas 2003. gada 12. jūnija spriedums *Schmidberger*, C-112/00, ECLI:EU:C:2003:333: “preču tirdzniecības ierobežošanu starp dalībvalstīm pamato leģitīmās intereses aizsargāt pamattiesības, šajā gadījumā – demonstrantu tiesības uz vārda brīvību un pulcēšanās brīvību”.

⁽²⁶⁾ Tiesas 2016. gada 22. septembra spriedums Eiropas Komisija / Čehijas Republika, C-525/14, ECLI:EU:C:2016:714.

⁽²⁷⁾ Tiesas 2008. gada 14. februāra spriedums *Dynamic Medien Vertriebs GmbH / Avides Media AG*, C-244/06, ECLI:EU:C:2008:85: aizliegums importēt Japānas multiplikācijas filmas ar nosaukumu “*animes*” DVD vai video kasešu formātā no Apvienotās Karalistes uz Vāciju, jo uz tām nebija iestādes marķējuma, kas norādītu vecumu, no kura šīs multiplikācijas filmas drīkst skatīties, jo bērnu aizsardzība ir pietiekams pamats aizliegumam.

⁽²⁸⁾ Tiesas 2014. gada 1. jūlija spriedums *Ålands Vindkraft AB / Energimyndigheten*, C-573/12, ECLI:EU:C:2014:2037; 2005. gada 15. novembra spriedums Komisija/Austrija, C-320/03, ECLI:EU:C:2005:684.

⁽²⁹⁾ Rokasgrāmata par to Līguma noteikumu piemērošanu, kas reglamentē preču brīvu aprīti (2010), <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/a5396a42-cbc8-4cd9-8b12-b769140091cd>.

⁽³⁰⁾ Tiesas 2005. gada 15. novembra spriedums Komisija/Austrija, C-320/03, ECLI:EU:C:2005:684, 85. punkts.

⁽³¹⁾ Papildinformāciju skatīt *Guide to the application of Treaty provisions governing the free movement of goods* (2010) tīmekļvietnē <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/a5396a42-cbc8-4cd9-8b12-b769140091cd>.

- Spriedumā *Ålands Vindkraft* Tiesa uzsvēra, ka atjaunojamo enerģijas avotu izmantošana elektroenerģijas ražošanai ir noderīga vides aizsardzībai, ciktāl tā sekmē siltumnīcefekta gāzu emisijas – kas ir viens no galvenajiem klimata izmaiņu cēloņiem, ko Eiropas Savienība un tās dalībvalstis ir apņēmušās apkarot, – samazināšanu ⁽³²⁾.
- Lietā Komisija/Itālija (piekabes) Tiesa nosprieda, ka aizliegums izmantot motociklus, kas velk piekabes, ir piemērots līdzeklis ceļu satiksmes drošības nodrošināšanai ⁽³³⁾.
- Lietā *Dynamic Medien* Tiesa nosprieda, ka nav šaubu par to, ka aizliegums tirgot un izplatīt pa pastu video ierakstus, kas nav pārbaudīti, kā arī kvalificēti nepilngadīgo aizsardzības nolūkā valsts kompetentajā iestādē un kas neietver šīs iestādes norādi par vecumu, no kura tos var skatīties, ir pasākums, ar kuru var aizsargāt bērnu pret informāciju un materiāliem, kas var kaitēt viņa labklājībai ⁽³⁴⁾.

b) Vai pasākums ir nepieciešams mērķa sasniegšanai?

Administratīvais lēmums ir samērīgs, ja tas ir ne vien piemērots, bet arī **nepieciešams** likumīgā mērķa sasniegšanai. Šajā novērtējuma daļā būtu jāizvērtē jautājums par to, vai administratīvais lēmums nepārsniedz nepieciešamo minimumu likumīgā mērķa sasniegšanai. Ja to pašu mērķi var sasniegt ar mazāk ierobežojošiem līdzekļiem, tad administratīvais lēmums pārsniedz nepieciešamo minimumu. Tālāk sniegtie piemēri parāda, kādus jautājumus vajadzētu izskatīt, lai novērtētu administratīva lēmuma nepieciešamību.

- Spriedumā Komisija / Čehijas Republika Tiesa norādīja, ka cīņā pret krāpniecisku uzņēmējdarbību, lai nodrošinātu patērētāju aizsardzību dalībvalstu teritorijā, dalībvalstis drīkst uzskatīt, ka trešās valsts teritorijā uzlikti provēs zīmogi nenodrošina tādu patērētāju aizsardzības līmeni, kas atbilst provēs zīmogiem, kurus dalībvalstu teritorijā uzlikušas neatkarīgas organizācijas (izņemot gadījumus, kad dalībvalsts importē no trešām valstīm ar līdzvērtīgu provēs zīmogu sistēmu, veic preču pārbaudi un tās rezultāti atbilst minētās dalībvalsts prasībām ⁽³⁵⁾). Tiesa tomēr konstatēja, ka šis pasākums nebija samērīgs ar izvirzīto mērķi, jo to pašu mērķi varēja sasniegt ar alternatīviem, mazāk ierobežojošiem pasākumiem. Pirmkārt, Čehijas iestādes varēja pieprasīt no importētāja dokumentārus pierādījumus, lai konstatētu vietu, kurā uzlikts attiecīgais provēs zīmogs, un (vajadzības gadījumā) vietu, kurā attiecīgie dārgmetāli tika laisti brīvā apgrozībā un likumīgi tirgoti ES. Otrkārt, Čehijas iestādes atteikumu atzīt *WaarborgHolland* provēs zīmogus varēja ierobežot tikai ar apstākļiem, kuros Čehijas iestāžu veiktā dārgmetālu papildu kontrole faktiski ir pamatojama ar patērētāju aizsardzību, jo īpaši importējot no trešām valstīm ⁽³⁶⁾.
- Lietā *Ålands Vindkraft* vēja parkam, kas atrodas Somijā, Zviedrijā tika atteikts piešķirt elektrības sertifikātus, jo šādi sertifikāti tika piešķirti tikai zaļās elektroenerģijas ražošanas iekārtām, kas atrodas Zviedrijā. Tomēr Tiesa atzina šo pasākumu par samērīgu, paskaidrojot, ka, šķiet, Zviedrija rīkojās, nepārkāpjot proporcionalitātes principu, jo tā tikai rezervēja atbalsta shēmu, kas paredzēja izmantot zaļos sertifikātus, vienīgi tādai zaļajai elektroenerģijai, kas saražota šīs valsts teritorijā. Dalībvalstīm ir noteikts obligāts nacionālais atjaunojamās enerģijas mērķrādītājs (to taisnīgā daļa), un vienīgā elektroenerģija, ko tās var uzskaitīt šā mērķrādītāja sasniegšanai, ir tā, kas tiek saražota šo dalībvalstu iekārtās. Līdz ar to Zviedrija varēja likumīgi uzskatīt, ka šāds teritoriālais ierobežojums nepārsniedz to, kas ir vajadzīgs, lai sasniegtu mērķi, uz kuru attiecas gan Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2009/28/EK ⁽³⁷⁾, gan valsts shēma, kas ietilpst minētās direktīvas darbības jomā, – palielināt ražošanu un netieši arī zaļās elektroenerģijas patēriņu Eiropas Savienībā ⁽³⁸⁾.

⁽³²⁾ Tiesas 2014. gada 1. jūlija spriedums *Ålands Vindkraft AB / Energimyndigheten*, C-573/12, ECLI:EU:C:2014:2037, 78. punkts.

⁽³³⁾ Tiesas 2009. gada 10. februāra spriedums Komisija/Itālija, C-110/05, ECLI:EU:C:2009:66, 64. punkts.

⁽³⁴⁾ Tiesas 2008. gada 14. februāra spriedums *Dynamic Medien Vertriebs GmbH / Avides Media AG*, C-244/06, ECLI:EU:C:2008:85, 47. punkts.

⁽³⁵⁾ Tiesas 2016. gada 22. septembra spriedums Eiropas Komisija / Čehijas Republika, C-525/14, ECLI:EU:C:2016:714, 54. un 55. punkts.

⁽³⁶⁾ Tiesas 2016. gada 22. septembra spriedums Eiropas Komisija / Čehijas Republika, C-525/14, ECLI:EU:C:2016:714, 65. un 66. punkts.

⁽³⁷⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2009/28/EK (2009. gada 23. aprīlis) par atjaunojamo energoresursu izmantošanas veicināšanu un ar ko groza un sekojoši atceļ Direktīvas 2001/77/EK un 2003/30/EK (OV L 140, 5.6.2009., 16. lpp.).

⁽³⁸⁾ Tiesas 2014. gada 1. jūlija spriedums *Ålands Vindkraft AB / Energimyndigheten*, C-573/12, ECLI:EU:C:2014:2037, 104. punkts.

- Spriedumā *Dynamic Medien* Tiesa novērtēja pasākuma nepieciešamību šādi: “Sakarā ar attiecīgā aizlieguma materiālo piemērošanas jomu ir jānorāda, ka Likums par nepilngadīgo aizsardzību pieļauj jebkāda veida nepārbaudītu video ierakstu tirdzniecību. Faktiski no iesniedzējtiesas lēmuma izriet, ka ir atļauts importēt un tirgot šādus video ierakstus pieaugušajiem ar tirdzniecības kanālu palīdzību, kas prasa personīgo kontaktu starp piegādātāju un pircēju, un tādējādi ļauj uzraudzīt, lai šie video ieraksti nebūtu pieejami bērniem. Ņemot vērā šos faktus, šķiet, ka attiecīgais tiesiskais regulējums pamata lietā nepārsniedz to, kas vajadzīgs attiecīgās dalībvalsts izvirzītā mērķa sasniegšanai ⁽³⁹⁾.”
- Spriedumā Eiropas Kopienu Komisija / Portugāles Republika (C-265/06) Tiesa atzina, ka noziedzības apkarošana un ceļu satiksmes drošības nodrošināšana var būt obligāti vispārējo interešu iemesli, kas var pamatot šķēršļus preču brīvai aprītei. Kaut arī aizliegums pārklāt ar tonētu plēvi pasažieru vai kravas transportlīdzekļu logus, šķiet, “var atvieglot šādu novērošanu un līdz ar to ir atbilstošs noziedzības apkarošanas un ceļu satiksmes drošības aizsardzības mērķu sasniegšanai, no tā neizriet, ka tas ir nepieciešams šo mērķu sasniegšanai un ka nepastāv citi mazāk ierobežojoši līdzekļi to sasniegšanai” ⁽⁴⁰⁾. Aizlieguma nepieciešamība vēl vairāk tika samazināta, kad iestādes atzina, ka to teritorijā ir atļauts izmantot mehāniskos transportlīdzekļus, kas jau ražotnē ir aprīkoti ar tonētiem logu stikliem Padomes Direktīvā 92/22/EEK ⁽⁴¹⁾ noteiktajās robežās. Turklāt tonēto plēvju klāsts ir plašs (no caurredzamas plēves līdz gandrīz necaurredzamai plēvei), un tas nozīmē, ka vismaz dažas plēves, proti, tās, kurām ir pietiekama caurredzamības pakāpe, nodrošina iespēju veikt vajadzīgo vizuālo novērošanu mehānisko transportlīdzekļu iekšpusē. Tāpēc Tiesa secināja, ka tonēto plēvju aizliegums transportlīdzekļos bija pārmērīgs un līdz ar to nesamērīgs ar vēlamajiem mērķiem ⁽⁴²⁾.

3.6. Piekļuves tirgum apturēšana uz laiku (regulas 6. pants)

Laikā, kad galamērķa dalībvalsts kompetentā iestāde novērtē preces, pirms tā izlemj, vai ierobežot vai liegt piekļuvi tirgum, attiecīgā iestāde nedrīkstētu pieņemt lēmumus par piekļuves tirgum apturēšanu, izņemot gadījumus, kad nepieciešama ātra iejaukšanās, lai novērstu kaitējumu personu drošībai vai veselībai, lai novērstu kaitējumu videi vai lai novērstu to, ka tiek darītas pieejamas preces, gadījumos, kad šādas preces darīt pieejamas ir aizliegts, pamatojoties uz sabiedrības morāles vai drošības apsvērumiem, tostarp, piemēram, noziedzības novēršanai (regulas 29. apsvērumi).

Saskaņā ar regulas 6. panta 1. punktu, kamēr galamērķa dalībvalsts kompetentā iestāde veic preču novērtēšanu, tā uz laiku var apturēt to, ka minētās preces tiek darītas pieejamas tirgū attiecīgajā dalībvalstī tikai ja:

- a) parastos vai saprātīgi paredzamos lietošanas apstākļos preces rada nopietnu risku cilvēku drošībai vai veselībai vai videi, tostarp tādu, kura sekas nav tūlītējas, un tāpēc ir nepieciešama steidzama kompetentās iestādes iejaukšanās; vai
- b) minētās preces vai attiecīgā veida preces darīt pieejamas tirgū šajā dalībvalstī parasti ir aizliegts, pamatojoties uz sabiedrības morāles vai sabiedriskās drošības apsvērumiem.

Par piekļuves tirgum pagaidu apturēšanu dalībvalsts kompetentajai iestādei nekavējoties būtu jāpaziņo attiecīgajam ekonomikas dalībniekam, Komisijai un pārējām dalībvalstīm (regulas 6. panta 2. punkts). Ja pagaidu apturēšanas iemesls ir tāds, ka *parastos vai saprātīgi paredzamos lietošanas apstākļos preces rada nopietnu risku cilvēku drošībai vai veselībai vai videi, tostarp tādu, kura sekas nav tūlītējas, un tāpēc ir nepieciešama steidzama kompetentās iestādes iejaukšanās*, paziņojumam ir jāpievieno detalizēts tehnisks vai zinātnisks pamatojums, kas apliecina, kāpēc uz šo gadījumu attiecas minētais punkts (regulas 6. panta 2. punkts).

⁽³⁹⁾ Tiesas 2008. gada 14. februāra spriedums *Dynamic Medien Vertriebs GmbH / Avides Media AG*, C-244/06, ECLI:EU:C:2008:85, 48. punkts.

⁽⁴⁰⁾ Tiesas 2008. gada 10. aprīļa spriedums Komisija / Portugāles Republika, C-265/06, ECLI:EU:C:2008:210, 38.–41. punkts.

⁽⁴¹⁾ Padomes Direktīva 92/22/EEK (1992. gada 31. marts) par mehānisko transportlīdzekļu un to piekabju neplīstošo stiklojumu un stiklojuma materiāliem (OV L 129, 14.5.1992., 11. lpp.).

⁽⁴²⁾ Tiesas 2008. gada 10. aprīļa spriedums Komisija / Portugāles Republika, C-265/06, ECLI:EU:C:2008:210, 38.–48. punkts.

3.7. Administratīvais lēmums (regulas 5. panta 9.–13. punkts)

Pabeidzot preču novērtēšanu, galamērķa dalībvalsts kompetentā iestāde var izlemt pieņemt administratīvu lēmumu attiecībā uz tās novērtētajām precēm (regulas 5. panta 9. punkts).

Kā minēts iepriekš, savstarpēja atzīšana nav absolūts princips. Tomēr jebkuram izņēmumam no šā principa ir nepieciešams pietiekams pamatojums. Precēm, kuras likumīgi tirgo citā dalībvalstī, nevar ierobežot vai liegt piekļuvi tirgum tikai tādēļ, ka attiecīgajām precēm valsts noteikumos ir noteiktas atšķirīgas prasības. Ja ir nopietns iemesls ierobežot vai liegt piekļuvi tirgum, jebkurš šāds lēmums ir jāpamato.

Līdz šim administratīvajos lēmumos reti tika norādīti iemesli, kādēļ tiek ierobežota vai liegta piekļuve tirgum precēm, kuras likumīgi tirgo citā dalībvalstī.

Regulas 5. panta 10.–12. punktā ir uzskaitītas tās informācijas kategorijas, kura būtu jāsniedz administratīvajā lēmumā.

Administratīvajā lēmumā izklāsta lēmuma *pamatojumu* tādā veidā, kas ir pietiekami detalizēts un pamatots, lai atvieglotu novērtējumu par tā saderību ar savstarpējas atzīšanas principu un regulas prasībām (regulas 5. panta 10. punkts). Konkrēti, administratīvajā lēmumā ietver šādu informāciju (regulas 5. panta 11. punkts):

- a) valsts tehniskais noteikums, kas ir administratīvajā lēmuma pamatā;
- b) leģitīmi apsvērumi sabiedrības interesēs, ar ko pamato tā valsts tehniskā noteikuma piemērošanu, uz kuru administratīvais lēmums ir balstīts;
- c) tehniskie vai zinātniskie pierādījumi, ko galamērķa dalībvalsts kompetentā iestāde izskatījusi, tostarp attiecīgā gadījumā jebkādas būtiskas izmaiņas tehnikas līmenī, kas notikušas kopš valsts tehniskā noteikuma stāšanās spēkā;
- d) to attiecīgā ekonomikas dalībnieka argumentu kopsavilkums, kuri ir būtiski novērtējumam par to, vai preces tiek tirgotas likumīgi un vai likumīgās sabiedrības intereses, uz kurām attiecas galamērķa dalībvalsts piemērojamie valsts tehniskie noteikumi, ir pietiekami aizsargātas, ņemot vērā attiecīgo preču īpašības, ja tādi tika sniegti;
- e) pierādījumi, kas apliecina, ka administratīvais lēmums ir piemērots izvīzītā mērķa sasniegšanai un ka administratīvajā lēmumā ir paredzēti tikai tādi nosacījumi, kas vajadzīgi, lai minēto mērķi sasniegtu.

Regulas 5. panta 11. punkta nozīmē “leģitīmi apsvērumi sabiedrības interesēs” ir jebkurš no LESD 36. pantā minētajiem apsvērumiem vai citi sevišķi svarīgi iemesli saistībā ar sabiedrības interesēm (regulas 3. panta 14. punkts) ⁽⁴³⁾.

Administratīvajā lēmumā ir jānorāda tiesiskās aizsardzības līdzekļi, kas ir pieejami saskaņā ar galamērķa dalībvalsts valsts tiesībām, un minētajiem tiesiskās aizsardzības līdzekļiem piemērojamie termiņi. Tajā būtu jāietver arī atsauce uz iespēju ekonomikas dalībniekiem izmantot SOLVIT un jauno problēmu risināšanas procedūru (regulas 5. panta 12. punkts, sk. arī šā dokumenta 3.10. iedaļu).

Administratīvais lēmums, kas ierobežo vai liedz piekļuvi tirgum, ir bez kavēšanās jāpaziņo ekonomikas dalībniekam. Šis lēmums nestājas spēkā, pirms tas ir paziņots ekonomikas dalībniekam (regulas 5. panta 9. un 13. punkts).

3.8. Paziņojumi Komisijai un pārējām dalībvalstīm

Valstu kompetentajām iestādēm ir jāpaziņo Komisijai un pārējām dalībvalstīm par:

- pagaidu apturēšanu (regulas 6. panta 2. punkts),
- administratīviem lēmumiem (regulas 5. panta 9. punkts).

Regulas 5. panta 9. punkta un 6. panta 2. punkta piemērošanas nolūkā būtu jāizmanto tirgus uzraudzības informācijas un komunikācijas sistēma (ICSMS) (regulas 11. panta 1. punkts).

Komisijai turpmāk regulas izvērtēšanā ir jāizmanto ICSMS pieejamā informācija (regulas 14. panta 2. punkts).

⁽⁴³⁾ Sk. arī šā dokumenta 3.5.1. iedaļu.

Par pagaidu apturēšanu nekavējoties ir jāpaziņo Komisijai un pārējām dalībvalstīm, izmantojot ICSMS (regulas 6. panta 2. punkts).

Administratīvie lēmumi ir jāpaziņo Komisijai un pārējām dalībvalstīm, izmantojot ICSMS, ne vēlāk kā 20 darbdienu laikā pēc lēmuma pieņemšanas (regulas 5. panta 9. punkts).

Informācija par paziņoto pagaidu apturēšanu vai administratīvais lēmums būtu jāaugšupielādē ICSMS.

Teorētiski, ja pasākums, par kuru paziņots, izmantojot ātrās ziņošanas sistēmu (RAPEX) ⁽⁴⁴⁾ vai ātrās brīdināšanas sistēmu pārtikas un barības jomā (RASFF) ⁽⁴⁵⁾, attiecas uz precēm, kurām nepiemēro ES saskaņošanas tiesību aktus un kuras likumīgi tirgo citā dalībvalstī, par šo pasākumu saskaņā ar regulu arī būtu jāpaziņo, izmantojot ICSMS sistēmu.

Regulas mērķis ir atbrīvot dalībvalstis no dubultas ziņošanas sloga gadījumos, kad par pasākumu ir jāpaziņo divās sistēmās. Tāpēc 7. pantā ir noteikts, ka tad, kad ir jāpaziņo arī par administratīvu lēmumu vai apturēšanu uz laiku, izmantojot RAPEX vai RASFF, "nav vajadzīgs atsevišķs paziņojums Komisijai un pārējām dalībvalstīm saskaņā ar šo regulu", ja ir izpildīti šādi nosacījumi: a) RAPEX vai RASFF paziņojumā ir norādīts, ka pasākuma paziņojums ir arī paziņojums saskaņā ar Regulu (ES) 2019/515; un b) ir iesniegti apstiprinoši pierādījumi atbilstoši prasībām, kas noteiktas Regulā (ES) 2019/515.

Galamērķa dalībvalsts kompetentā iestāde ir atbildīga par regulā prasīto dokumentu augšupielādi. Kā minēts iepriekš, šie dokumenti ir administratīvais lēmums un pagaidu apturēšana (kopā ar detalizētu tehnisku vai zinātnisku pamatojumu gadījumos, kad rodas nopietns risks cilvēku drošumam, veselībai vai videi).

3.9. Tiesiskās aizsardzības līdzekļi pret administratīvo lēmumu

Jebkurā administratīvā lēmumā, ko galamērķa dalībvalsts kompetentā iestāde pieņem saskaņā ar regulu, ir jānorāda saskaņā ar valsts tiesību aktiem pieejamie tiesiskās aizsardzības līdzekļi un šo tiesiskās aizsardzības līdzekļu izmantošanas termiņi (regulas 5. panta 12. punkts un 35. apsvēruma), lai ekonomikas dalībnieks varētu pārsūdzēt šo lēmumu vai vērsties pret to tiesā. Pieejamās iespējas šādu lēmumu apstrīdēšanai ir atkarīgas no valsts tiesību aktos paredzētajiem tiesiskās aizsardzības līdzekļiem (administratīvās pārsūdzības instances, valsts tiesas, tribunāli vai citas pārsūdzības instances). Parasti valsts tiesu sistēmas vai nu tiešā veidā, vai pēc administratīvās pārsūdzības nodrošina iespēju pārsūdzēt tiesā vai tribunālā kompetentās iestādes administratīvo lēmumu par piekļuves tirgum ierobežošanu vai liegšanu.

Ar regulas 8. pantu ievieš jaunu problēmu risināšanas procedūru, lai nodrošinātu efektīvu tiesisko aizsardzību un atjaunotu uzticību savstarpējai atzīšanai. Šī jaunā procedūra ir uzticēta SOLVIT tīklam.

3.10. Kas ir SOLVIT?

SOLVIT ir jau esošs centru tīkls, ko izveidojušas dalībvalstis ar mērķi ātri, efektīvi un neformāli risināt problēmas, ar kurām cilvēki un uzņēmumi saskaras, kad publiskās iestādes liedz viņiem izmantot ES tiesības vienotajā tirgū, pamatojoties uz Komisijas Ieteikumu 2013/461/ES par principiem, kas reglamentē SOLVIT ⁽⁴⁶⁾.

SOLVIT ir neformāls ārpustiesas problēmu risināšanas mehānisms, kas nodrošina alternatīvu tiesas procesam. Tas sniedz praktiskus risinājumus cilvēkiem un uzņēmumiem, kuriem ir grūtības pārrobežu situācijās, kas saistītas ar vienoto tirgu un ko rada valsts iestāde. SOLVIT ir bezmaksas pakalpojums, ko nodrošina valsts pārvaldes iestādes katrā ES dalībvalstī, kā arī Islandē, Lihtenšteinā un Norvēģijā. Tā darbības principi ir izklāstīti Komisijas Ieteikumā 2013/461/ES, kurā teikts, ka katrai dalībvalstij ir jāpiesūst SOLVIT centram pietiekami resursi, lai nodrošinātu, ka tas var piedalīties tīklā ⁽⁴⁷⁾.

SOLVIT procedūru var ierosināt ekonomikas dalībnieki, kurus skar administratīvs lēmums. Ieteikumā 2013/461/ES netiek noteikts nekāds termiņš SOLVIT procedūras uzsākšanai. Tomēr, ja ekonomikas dalībnieki nolemj izmantot SOLVIT, administratīvo lēmumu ieteicams iesniegt SOLVIT pēc iespējas drīzāk. Tā kā SOLVIT ir neformāls mehānisms, SOLVIT

⁽⁴⁴⁾ Saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2001/95/EK (2001. gada 3. decembris) par produktu vispārēju drošību (OV L 11, 15.1.2002., 4. lpp.).

⁽⁴⁵⁾ Saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 178/2002 (2002. gada 28. janvāris), ar ko paredz pārtikas aprites tiesību aktu vispārīgus principus un prasības, izveido Eiropas Pārtikas nekaitīguma iestādi un paredz procedūras saistībā ar pārtikas nekaitīgumu (OV L 31, 1.2.2002., 1. lpp.).

⁽⁴⁶⁾ Komisijas Ieteikums 2013/461/ES (2013. gada 17. septembris) par principiem, kas reglamentē SOLVIT (OV L 249, 19.9.2013., 10. lpp.).

⁽⁴⁷⁾ Ieteikuma 2013/461/ES IV iedaļas 2. punkts.

procedūras izmantošana neaptur oficiālos administratīvās vai tiesas apelācijas iesniegšanas termiņus un neaizstāj šādas apelācijas. Ja uzsāktas SOLVIT procedūras laikā ekonomikas dalībnieks iesniedz apelāciju tiesā, parasti par to tiek paziņots SOLVIT centram. SOLVIT centrs apturēs SOLVIT procedūru, un SOLVIT centra pilnvaras izbeigsies ⁽⁴⁸⁾.

Ja valstu sistēmās ir paredzēta iespēja kompetentās iestādes administratīvo lēmumu par to, lai ierobežotu vai liegtu piekļuvi tirgum, administratīvi pārsūdzēt iestādē, kas atbild par šīs kompetentās iestādes uzraudzību (atkarībā no attiecīgajā dalībvalstī piemērojamās sistēmas), dažas iestādes nolemj procedūru apturēt uz laiku, ja vēl turpinās SOLVIT problēmu risināšanas procedūra. Tas ļauj uzraudzības iestādei ņemt vērā SOLVIT procesu.

Visas SOLVIT lietas apstrādā divi SOLVIT centri, proti, piederības dalībvalsts centrs un vadošais centrs ⁽⁴⁹⁾. Piederības dalībvalsts centrs parasti atrodas sūdzības iesniedzēja dalībvalstī, savukārt vadošais centrs atrodas tās iestādes dalībvalstī, par kuru ir iesniegta sūdzība. Piederības dalībvalsts centrs ir atbildīgs par problēmas juridisku novērtēšanu un lietas sagatavošanu pirms tās iesniegšanas tās iestādes SOLVIT centrā, par kuru ir iesniegta sūdzība ⁽⁵⁰⁾. Vadošais centrs ir atbildīgs par risinājumu atrašanu sūdzības iesniedzējiem, tostarp par piemērojamo ES tiesību aktu skaidrojumu, un tam regulāri būtu jāinformē piederības dalībvalsts centrs par sūdzības virzību ⁽⁵¹⁾.

SOLVIT centri lietu apstrādei izmanto drošu tiešsaistes sistēmu ⁽⁵²⁾. Tā padara saziņu efektīvu un veicina pilnīgu pārredzamību. Komisijai ir piekļuve šai sistēmai, tā uzrauga lietu izskatīšanas kvalitāti un nodrošina palīdzību un paskaidrojumus sarežģītās lietās.

3.11. SOLVIT un problēmu risināšanas procedūra saskaņā ar regulas 8. pantu

Ieteikumā 2013/461/ES aprakstītā SOLVIT procedūra atšķiras no īpašās problēmu risināšanas procedūras, kas paredzēta regulas 8. pantā. Galvenā šo procedūru atšķirība ir iespēja SOLVIT centriem lūgt Komisiju sniegt atzinumu.

Ieteikumā 2013/461/ES aprakstītajā SOLVIT procedūrā nav paredzēta iespēja, ka SOLVIT centri var lūgt Komisiju sniegt atzinumu. Tomēr regulas 8. panta 1. punktā ir paredzēts, ka tad, ja ekonomikas dalībnieks ir ierosinājis SOLVIT procedūru, piederības dalībvalsts centrs vai vadošais centrs var prasīt Komisijai sniegt atzinumu, lai palīdzētu atrisināt šo lietu. Šo īpašo procedūru piemēro tikai gadījumos, kad iestādes ir izdekušas administratīvu lēmumu saskaņā ar regulas 5. pantu. Tā ietver iespēju SOLVIT centram lūgt Komisiju novērtēt, vai administratīvais lēmums ir saderīgs ar savstarpējas atzišanas principu un regulas prasībām (regulas 8. panta 1. un 2. punkts). Regulā paredzētajā problēmu risināšanas procedūrā tiek noteikti ilgāki termiņi nekā parastajā SOLVIT procedūrā, lai Komisijai būtu pietiekami daudz laika atzinuma sniegšanai.

⁽⁴⁸⁾ Ieteikuma 2013/461/ES III iedaļas 6. punkts.

⁽⁴⁹⁾ Ieteikuma 2013/461/ES V.A iedaļas 1. punkts.

⁽⁵⁰⁾ Ieteikuma 2013/461/ES V.B iedaļas 2. punkts.

⁽⁵¹⁾ Ieteikuma 2013/461/ES V.C iedaļas 2. punkts.

⁽⁵²⁾ SOLVIT tiešsaistes datubāze ir atsevišķs modulis Iekšējā tirgus informācijas sistēmā. Ņemot vērā šo tehnisko integrāciju, Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) Nr. 1024/2012 (2012. gada 25. oktobris) par administratīvo sadarbību, izmantojot Iekšējā tirgus informācijas sistēmu, un ar ko atceļ Komisijas Lēmumu 2008/49/EK ("ITI regula") (OV L 316/1, 14.11.2012., 1. lpp.), paredzētie noteikumi par personas datu un konfidencialas informācijas apstrādi attiecas arī uz SOLVIT procedūrām. SOLVIT ieteikumā ir precizēti arī konkrēti aspekti attiecībā uz personas datu apstrādi SOLVIT centros saskaņā ar ITI regulu.

Lai informētu ekonomikas dalībniekus par regulas īpašās problēmu risināšanas procedūras pieejamību, visos administratīvajos lēmumos, ko valsts iestādes izdod saskaņā ar regulu, ir jāiekļauj atsauce uz ekonomikas dalībnieku iespēju izmantot SOLVIT un problēmu risināšanas procedūru, kas noteikta Regulas 8. pantā (regulas 5. panta 12. punkts; sk. arī šā dokumenta 3.7. iedaļu). Piemēram, administratīvajā lēmumā varētu iekļaut šādu punktu:

“Jūs varat iesniegt šo lēmumu SOLVIT saskaņā ar nosacījumiem, kas izklāstīti Ieteikumā 2013/461/ES. Piederības dalībvalsts centrs vai vadošais centrs var lūgt Komisiju sniegt atzinumu, lai palīdzētu lietas risināšanā saskaņā ar Regulas (ES) 2019/515 8. panta 1. punktu.”

SOLVIT vienmēr ir pieejams ekonomikas dalībniekiem, kuri saskaras ar problēmām vienotajā tirgū. Citas problēmas saistībā ar preču tirgošanu citā dalībvalstī, piemēram, ja kompetentā iestāde nesniedz atbildi vai ja ir saņemts atteikums pieņemt lēmumu, SOLVIT turpinās izskatīt parastajā veidā. Tomēr šādas problēmas neierosinās īpašo problēmu risināšanas procedūru, kas noteikta regulas 8. pantā.

3.12. Komisijas atzinums saistībā ar regulas 8. pantā noteikto problēmu risināšanas procedūru

Ja SOLVIT neformālā pieeja ir neveiksmīga un joprojām pastāv šaubas par administratīvā lēmuma saderību ar savstarpējas atzišanas principu, jebkurš no iesaistītajiem SOLVIT centriem var lūgt Komisiju sniegt atzinumu (regulas 8. panta 1. punkts). Komisijas atzinuma mērķis ir dot iespēju novērtēt, vai valsts administratīvais lēmums ir saderīgs ar savstarpējas atzišanas principu un regulas prasībām (regulas 8. panta 2. punkts). Cita starpā Komisijai būtu jāizvērtē dokumenti un informācija, kas iesniegta SOLVIT procedūras ietvaros. Komisija ar attiecīgā SOLVIT centra starpniecību var pieprasīt papildu informāciju vai dokumentus (regulas 8. panta 3. punkts).

Komisijai ir jāpabeidz savs novērtējums un ir jānāk klajā ar atzinumu 45 darbdiēnās pēc atzinuma pieprasījuma saņemšanas (neietverot laiku, kas Komisijai vajadzīgs, lai saņemtu iepriekš minēto papildu informāciju un dokumentus) (regulas 8. panta 4. punkts). Šajā atzinumā būtu jāizskata tikai jautājums par to, vai administratīvais lēmums ir saderīgs ar savstarpējas atzišanas principu un regulas prasībām (regulas 8. panta 2. punkts). Vajadzības gadījumā atzinumā būtu jānorāda jebkādas bažas, kurām būtu jāpievēršas SOLVIT lietā, vai būtu jāsniedz ieteikumi, kas var palīdzēt atrisināt šo lietu (regulas 8. panta 4. punkts). Komisijas atzinums ir jāņem vērā SOLVIT procedūrā (regulas 8. panta 6. punkts).

Komisija paziņo savu atzinumu attiecīgajam ekonomikas dalībniekam un kompetentajām iestādēm ar attiecīgā SOLVIT centra starpniecību. Komisija arī paziņo šo atzinumu visām dalībvalstīm ar ICSMS starpniecību (regulas 8. panta 6. punkts). Ekonomikas dalībnieks var izmantot Komisijas atzinumu, kas minēts regulas 8. panta 4. punktā, un darīt to pieejamu jebkurai attiecīgai trešajai personai.

Ja Komisija tiek informēta, ka novērtēšanas periodā lieta ir atrisināta, Komisijai nav jāsniedz atzinums (regulas 8. panta 5. punkts).

Tas, ka Komisija sniedz atzinumu, neskar tās pilnvaras saskaņā ar LESD 258. pantu (regulas 40. apsvēruma).

3.13. Produktu informācijas punktu uzdevumi (regulas 9. pants)

Regula būtiski atvieglo tādu preču tirdzniecību citās dalībvalstīs, uz kurām neattiecas ES saskaņošanas noteikumi, bet tā arī uzliek lielāku atbildību ekonomikas dalībniekiem. Viņiem ir jāpārzina attiecīgie valsts noteikumi ne vien dalībvalstī, kurā viņi likumīgi tirgo savas preces, bet arī galamērķa dalībvalstī, piemēram, vai tur pastāv iepriekšējās atļaujas procedūra.

Lai nodrošinātu, ka ekonomikas dalībniekiem nav pašiem jāvāc ar produktiem saistītā informācija dalībvalstīs, regula atvieglo šīs informācijas vākšanu, paredzot produktu informācijas punktu izveidi. Saskaņā ar regulas 9. panta 1. punktu produktu informācijas punktiem ir jāsniedz savi pakalpojumi saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES)

2018/1724 (Vienotas digitālās vārtejas regula) ⁽³³⁾. Produktu informācijas punktiem būtu nepieciešams atbilstošs aprīkojums un resursi (regulas 9. panta 1. punkts un 42. apsvēruma), lai tie varētu izpildīt savus svarīgos uzdevumus saziņas veicināšanā starp valsts iestādēm un ekonomikas dalībniekiem.

Produktu informācijas punkti tiešsaistē sniedz šādu informāciju (regulas 9. panta 2. punkts):

- a) informāciju par savstarpējas atzīšanas principu un šīs regulas piemērošanu savas dalībvalsts teritorijā, tostarp informāciju par regulas 5. pantā noteikto preču novērtēšanas procedūru;
- b) savas dalībvalsts kompetento iestāžu kontaktinformāciju, lai ar tām varētu sazināties tieši, tostarp to iestāžu datus, kas atbildīgas par tās dalībvalsts teritorijā piemērojamo valsts tehnisko noteikumu īstenošanas uzraudzību;
- c) informāciju par tiesiskās aizsardzības līdzekļiem un procedūrām, kas tās dalībvalsts teritorijā pieejami strīda gadījumā starp kompetento iestādi un ekonomikas dalībnieku, tostarp regulas 8. pantā noteikto problēmu risināšanas procedūru.

Lai gan produktu informācijas punkti ir atbildīgi par vissvarīgāko datu pieejamību savās tīmekļa vietnēs (sk. regulas 9. panta 2. punktu un 42. apsvērumu), ekonomikas dalībnieki vai dalībvalstu kompetentās iestādes ar tiem var sazināties arī tieši un tiem ir jāsniedz papildu informācija 15 darbdienu laikā pēc pieprasījuma saņemšanas (regulas 9. panta 3. un 4. punkts). Tiem šī papildu informācija ir jāsniedz bez maksas (regulas 9. panta 5. punkts). Produktu informācijas punktiem būtu jāveic uzdevumi, kas saistīti ar jebkuras ar produktiem saistītas informācijas sniegšanu, tostarp nodrošinot valsts tehnisko noteikumu elektroniskas kopijas vai tiešsaistes piekļuvi tiem, neskarot valsts noteikumus, kas reglamentē valsts tehnisko noteikumu izplatīšanu (regulas 42. apsvēruma).

Valstu iestādes var arī sazināties un pieprasīt informāciju no produktu informācijas punktiem vai iestādēm no citas dalībvalsts (piem., izcelsmes / pirmās likumīgās tirdzniecības dalībvalsts), lai verificētu ekonomikas dalībnieku sniegtos datus preču novērtēšanas laikā (sk. regulas 5. un 9. pantu un 10. panta 3. punktu). Produktu informācijas punktus var izmantot arī nolūkā atvieglot saziņu starp attiecīgajām kompetentajām iestādēm (regulas 10. panta 3. punkts).

Tomēr produktu informācijas punktiem nebūtu jāuzliek pienākums nodrošināt tiešsaistes piekļuvi standartiem, uz kuriem attiecas standartizācijas iestāžu vai organizāciju intelektuālā īpašuma tiesības, vai nodrošināt šo standartu kopijas (regulas 42. apsvēruma).

Regulas 10. pantā paredzēti administratīvās sadarbības noteikumi, ar kuriem nosaka vissvarīgākās jomas, kurās ir nepieciešama efektīva sadarbība starp produktu informācijas punktiem un valstu iestādēm.

3.14. Administratīva sadarbība (regulas 10. pants)

Regula stiprina produktu informācijas punktus kā vienu no galvenajiem saziņas kanāliem savstarpējas atzīšanas jomā un uzlabo saziņu starp dalībvalstu kompetentajām iestādēm un produktu informācijas punktiem.

Viens no regulā paredzētajiem administratīvās sadarbības veidiem ir amatpersonu apmaiņa starp dalībvalstīm un kopīgu apmācības un izpratnes vairošanas programmu organizēšana iestādēm un uzņēmumiem (regulas 10. panta 1. punkta c) apakšpunkts). Komisija nodrošina sadarbību starp dalībvalstu iestādēm un produktu informācijas punktiem, savukārt dalībvalstis nodrošina, ka to kompetentās iestādes un produktu informācijas punkti piedalās šajās darbībās (regulas 10. panta 1. un 2. punkts).

Administratīva sadarbība ir īpaši svarīga preču novērtēšanā. Izmantojot ICSMS sistēmu, galamērķa dalībvalsts kompetentās iestādes var sazināties ar pirmās likumīgās tirdzniecības dalībvalsts kompetentajām iestādēm, ja tām ir jāpārbauda ekonomikas dalībnieka sniegtā informācija (regulas 5. panta 7. punkts). Kompetentajām iestādēm būtu jāatbild uz šādiem pieprasījumiem 15 darbdienu laikā, sniedzot visu informāciju, kas ir būtiska, lai varētu verificēt datus un dokumentus, ko ekonomikas dalībnieks iesniedzis attiecīgo preču novērtēšanas laikā (regulas 10. panta 3. punkts).

⁽³³⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2018/1724 (2018. gada 2. oktobris), ar ko izveido vienotu digitālo vārteju, lai sniegtu piekļuvi informācijai, procedūrām un palīdzības un problēmu risināšanas pakalpojumiem, un ar ko groza Regulu (ES) Nr. 1024/2012 (OV L 295, 21.11.2018., 1. lpp.).

Produktu informācijas punktus var izmantot, lai atvieglotu kontaktus starp attiecīgajām kompetentajām iestādēm, ievērojot prasītās informācijas sniegšanai paredzēto termiņu, t. i., 15 darbdienas (regulas 10. panta 3. punkts).

4. VALSTS TEHNISKO NOTEIKUMU IEPRIEKŠĒJS NOVĒRTĒJUMS – DIREKTĪVA (ES) 2015/1535 UN VIENOTĀ TIRGUS KLAUZULA

Direktīva (ES) 2015/1535 ir svarīgs instruments, ar ko novērst tehniskos šķēršļus tādu produktu tirdzniecībai, uz kuriem neattiecas ES saskaņošanas tiesību akti vai uz kuriem šie tiesību akti attiecas tikai daļēji. Tā palīdz nodrošināt plašāku un labāku savstarpējo atzīšanu, pieprasot, lai dalībvalstis paziņo Komisijai par visiem tehnisko noteikumu projektiem attiecībā uz produktiem un informācijas sabiedrības pakalpojumiem, pirms tie tiek iestrādāti valsts tiesību aktos.

Direktīvu (ES) 2015/1535 un regulu piemēro dažādos tehnisko noteikumu aprites cikla posmos. Kopā tās nodrošina, ka valstu noteikumi nevienā cikla posmā nerada nepamatotus šķēršļus tirdzniecībai.

Paziņošanas procedūra saskaņā ar Direktīvu (ES) 2015/1535 ļauj Komisijai un dalībvalstīm izvērtēt tehniskos noteikumus attiecībā uz produktiem un informācijas sabiedrības pakalpojumiem, kurus plāno pieņemt atsevišķas dalībvalstis. Tā novērš jaunu tehnisko šķēršļu rašanos tirdzniecībā, nodrošinot, ka valstu tiesību akti ir saderīgi ar ES tiesību aktiem un iekšējā tirgus principiem. Procedūra arī ļauj uzņēmumiem un citām ieinteresētajām personām iesniegt piezīmes par paziņotajiem projektiem Tehnisko noteikumu informācijas sistēmas (TRIS) datubāzē.

Kritiski svarīga procedūras iezīme ir noteikumu neievērošanas juridiskās sekas. Tiesa spriedumā lietā C-194/94⁽⁵⁴⁾ noteica principu, ka paziņošanas pienākuma neizpildes gadījumā (Direktīvas (ES) 2015/1535 5. pants) attiecīgie tehniskie noteikumi kļūst nepiemērojami un līdz ar to tie personām nav saistoši.

Tiesa nosprieda, ka Direktīva (ES) 2015/1535 ir jāinterpretē kā tiesas iedarbības akts, un tas nozīmē, ka fiziskām personām jābūt iespējai uz to tiešā veidā atsaukties, valstu tiesās vērsoties pret kompetentajām iestādēm. Tiesa arī nosprieda, ka valsts tiesību akts nav piemērojams, jo par to netika paziņots. Tiesa norādīja, ka gadījumā, ja nepaziņotus noteikumus joprojām varētu piemērot, tas apdraudētu direktīvas nolūku un mērķi, mudinot dalībvalstis atturēties no paziņošanas. Spriedums lietā C-194/94 būtiski ietekmēja Direktīvas (ES) 2015/1535 nozīmību. Būtībā tas nozīmē, ka uzņēmumus nevar piespiest ievērot valsts tehniskos noteikumus, par kuriem nav paziņots.

Tomēr tehnisko noteikumu paziņošana nenozīmē, ka to piemērošana noteikti būs saderīga ar ES tiesību aktiem. Paziņots tehniskais noteikums joprojām var ietekmēt preču brīvu apriti atkarībā no tā, kā valsts iestādes šo noteikumu piemēro. Šādā gadījumā tiek piemērota Regula (ES) 2019/515 par savstarpēju atzīšanu, lai nodrošinātu, ka noteikums tiek pareizi piemērots katrā atsevišķā gadījumā un tādā veidā, kas atbilst savstarpējas atzīšanas principam.

Lai veicinātu valsts iestāžu un ekonomikas dalībnieku informētību par savstarpējas atzīšanas principu, dalībvalstīm būtu jāapsver iespēja savos valsts tehniskajos noteikumos iekļaut skaidras un nepārprotamas “vienotā tirgus klauzulas” (regulas 16. apsvērum), lai mazinātu risku, ka šie noteikumi radīs normatīvus šķēršļus tirdzniecībā⁽⁵⁵⁾, un lai atvieglotu minētā principa piemērošanu. Paziņošanas procedūrā saskaņā ar Direktīvu (ES) 2015/1535 Komisija attiecīgā gadījumā regulāri iesaka attiecīgās dalībvalsts iestādēm iekļaut paziņotajā projektā vienotā tirgus klauzulu, kā noteikts paziņojumā “Preču tiesību aktu kopums: stiprināt uzticēšanos vienotajam tirgum”⁽⁵⁶⁾. Tālāk precizēta šīs klauzulas redakcija.

“Preces, kas tiek likumīgi tirgotas citā Eiropas Savienības dalībvalstī vai Turcijā, vai kuru izcelsme ir un kuras likumīgi tirgo kādā no EEZ līguma līgumslēdzējām pusēm, uzskata par saderīgām ar šiem noteikumiem. Uz šo noteikumu piemērošanu attiecas 2019. gada 19. marta Regula (ES) 2019/515 par citā dalībvalstī likumīgi tirgotu preču savstarpēju atzīšanu.”

⁽⁵⁴⁾ Tiesas 1996. gada 30. aprīļa spriedums *CIA Security / Signalson*, C-194/94, ECLI:EU:C:1996:172. Sk. arī Tiesas 2000. gada 26. septembra spriedumu *Unilever*, C-443/98, ECLI:EU:C:2000:496, un 2019. gada 19. decembra spriedumu lietā *Kriminālprocess pret X*, C-390/18, ECLI:EU:C:2019:1112.

⁽⁵⁵⁾ Eiropas Komisijas ziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei un Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai par Direktīvas (ES) 2015/1535 darbību no 2014. līdz 2015. gadam (COM(2017) 788 final, 5. lpp.).

⁽⁵⁶⁾ Sk. Komisijas 2017. gada 19. decembra paziņojumu Eiropas Parlamentam, Padomei un Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai “Preču tiesību aktu kopums: stiprināt uzticēšanos vienotajam tirgum” (COM(2017) 787 final).

5. SAISTĪBA STARP REGULU (ES) 2019/515 UN DIREKTĪVU 2001/95/EK

Direktīvā 2001/95/EK par produktu vispārēju drošību ⁽⁵⁷⁾ ("GPSD") precizēts, ka tirgū drīkst laist tikai drošus produktus (GPSD 3. pants), un ir noteikti ražotāju un izplatītāju pienākumi attiecībā uz produktu drošību. Tā kompetentās iestādes pilnvaro aizliegt jebkurus bīstamus produktus vai pieņemt citus attiecīgus pasākumus (GPSD 8. pants).

GPSD attiecas uz patēriņa produktiem, t. i., uz produktiem, uz kuriem attiecas ES saskaņošanas tiesību akti (ja šie tiesību akti nesatur īpašus noteikumus ar tādu pašu mērķi kā Direktīvā 2001/95/EK), un uz produktiem, uz kuriem neattiecas ES saskaņošana (GPSD 1. panta 2. punkts un 2. panta a) punkts).

Regulu piemēro gan patēriņa precēm, gan precēm, kas nav patēriņa preces, vai tādiem preču aspektiem, uz kuriem neattiecas ES saskaņošanas tiesību akti.

5.1. Pasākumi attiecībā uz produktiem, kas apdraud patērētāju veselību un drošību

GPSD ir aprakstīta procedūra, kā kompetentās iestādes piemēro atbilstīgus pasākumus, ja produkti rada risku, piemēram, pasākumus, kas minēti GPSD 8. panta 1. punkta b)–f) apakšpunktā. Regulas 5. un 6. pants neietekmē Direktīvas 2001/95/EK 8. panta 1. punkta b)–f) apakšpunkta un 8. panta 3. punkta piemērošanu (sk. regulas 2. panta 6. punktu).

5.2. Pasākumi attiecībā uz patēriņa produktiem, kas rada citus riskus

Attiecībā uz patēriņa produktiem regulu piemēro gadījumos, kad dalībvalsts kompetentās iestādes plāno ierobežot vai liegt piekļuvi tirgum patēriņa produktam, uz kuru neattiecas ES saskaņošanas tiesību akti un kuru likumīgi tirgo citā dalībvalstī, pamatojoties uz valsts tehnisko noteikumu un tādu citu iemeslu dēļ, kas nav apdraudējums patērētāju veselībai un drošībai. Tā tas varētu būt, piemēram, gadījumos, kad šīs iestādes izslēdz produktu no tirgus vides aizsardzības apsvērumu dēļ, lai gan tas neapdraud patērētāju veselību un drošību.

⁽⁵⁷⁾ OV L 11, 15.1.2002., 4. lpp.

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS**Rokasgrāmata par Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 34.–36. pantu****(Dokuments attiecas uz EEZ)**

(2021/C 100/03)

PRIEKŠVārds

Ilgtermiņa rīcības plānā vienotā tirgus noteikumu labākai īstenošanai un izpildei (turpmāk "Izpildes rīcības plāns")⁽¹⁾, kas pieņemts 2020. gada martā, vienotais tirgus un tā izpilde ir izvirzīta priekšplānā. Lai uzlabotu atbilstību un izvairītos no tirgus segmentācijas, Izpildes rīcības plāna 1. darbība paredz, ka Komisija nodrošinās konkrētākus norādījumu rīkus valstu iestādēm un ieinteresētajām personām. Tā arī paredz atjaunināt norādījumus par LESD 34.–36. panta piemērošanu.

Tādējādi tieši šādā kontekstā Komisija ir atjauninājusi šos norādījumus. Šā dokumenta mērķis ir atvieglot to ES tiesību aktu piemērošanu, kuri attiecas uz brīvu preču apriti, pastiprināt izpildi un veicināt ieguvumus, ko iekšējais preču tirgus var sniegt ES uzņēmumiem un patērētājiem. Tas ir arī paredzēts, lai veicinātu izpratni par to, kā piemērot Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 34.–36. pantu, ņemot vērā Eiropas Savienības Tiesas (EST) būtiskāko judikatūru šajā jomā. Tā mērķis ir arī nostiprināt brīvas preču aprites principa konsekventu piemērošanu visā iekšējā tirgū, palīdzot likvidēt jebkādas atlikušos šķēršļus un novēršot jaunu rašanos.

Šo norādījumu pamatā ir iepriekšējais 2009. gada izdevums⁽²⁾, un tajā ir iekļauta pēdējo vienpadsmit gadu būtiskākā EST judikatūra, lai nodrošinātu visaptverošu un aktuālu pārskatu par LESD 34.–36. panta piemērošanu. Lai gan šajos norādījumos ir ietverts kopsavilkums par attiecīgo judikatūru un sniegti papildu komentāri, tos tomēr nevar uzskatīt par izsmeļošiem. Šie norādījumi nav juridiski saistošs dokuments.

Šajos norādījumos minētie tiesību akti un nolēmumi ir atrodami *Eurlex*⁽³⁾, un Tiesas spriedumi ir pieejami arī EST tīmekļa vietnē⁽⁴⁾.

⁽¹⁾ COM(2020) 94, 10.3.2020.

⁽²⁾ Rokasgrāmata par Līguma noteikumu piemērošanu brīvas preču aprites jomā (2010).

⁽³⁾ <https://eur-lex.europa.eu/homepage.html?locale=lv>

⁽⁴⁾ <http://curia.europa.eu/juris/recherche.jsf?language=lv>. Būtu jāatzīmē, ka šajos norādījumos ir izmantota LESD numerācija, arī atsaucoties uz Tiesas spriedumiem, kas izdoti saskaņā ar EK līgumu.

SATURA RĀDĪTĀJS

	<i>Lappuse</i>
1. BRĪVAS PREČU APRITES NOZĪME IEKŠĒJĀ TIRGŪ	41
2. LĪGUMA NOTEIKUMI	41
3. LESD 34. panta darbības joma	42
3.1. Vispārīgi nosacījumi	42
3.1.1. Nesaskaņotā joma	42
3.1.2. Jēdziena “preces” nozīme	42
3.1.3. Adresāti	43
3.1.4. Aktīvie un pasīvie pasākumi	44
3.2. Teritoriālā darbības joma	45
3.3. Pārrobežu tirdzniecība	45
3.4. Ierobežojumu veidi saskaņā ar LESD 34. pantu	46
3.4.1. Kvantitatīvie ierobežojumi	46
3.4.2. Pasākumi ar līdzvērtīgu iedarbību	46
3.4.2.1. Lietošanas ierobežojumi	47
3.4.2.2. Diskriminējoši tirdzniecības veidi	48
3.5. Savstarpējās atzišanas princips	49
4. PASĀKUMU VEIDI	51
4.1. Valsts noteikumi, kas saistīti ar importu (importa licences, pārbaudes un kontroles)	51
4.2. Pienākums iecelt pārstāvi vai nodrošināt uzglabāšanu importētājā dalībvalstī	51
4.3. Valsts noteikti aizliegumi attiecībā uz konkrētiem ražojumiem/vielām	52
4.4. Cenu pasākumi	53
4.5. Atļaujas izsniegšanas procedūras	55
4.5.1. Tipa apstiprināšana	55
4.5.2. Automobiļu reģistrācija	56
4.6. Reklāmas ierobežojumi	56
4.7. Tehniskie noteikumi, kuros iekļautas prasības attiecībā uz preču izskatu (svaru, sastāvu, izskatu, marķējumu, formu, izmēru, iepakojumu)	57
4.8. Norādes par izcelsmi, kvalitātes zīmes, aicinājums pirkt vietējos ražojumus	58
4.9. Ierobežojumi attiecībā uz tālpārdošanu (pārdošana internetā, pa pastu utt.)	59
4.10. Prasība attiecībā uz depozīta sistēmu	59
4.11. Atlīdzība un paralēlais imports	60
4.12. Pienākums izmantot valsts valodu	62
4.13. Personiskai lietošanai paredzēto preču ieviešanas ierobežojumi	62
5. LAUKSAIMNIECĪBAS PRODUKTI	63
6. EKSPORTA IEROBEŽOJUMI (LESD 35. PANTS)	64
6.1. “Eksporta” definīcija	64
6.2. Kvantitatīvie ierobežojumi un pasākumi ar līdzvērtīgu iedarbību	64

7.	PAMATOJUMI TIRDZNIECĪBAS IEROBEŽOJUMIEM	66
7.1.	LESD 36. pants.....	66
7.1.1.	Sabiedrības morāle, sabiedriskā kārtība un valsts drošība	67
7.1.2.	Cilvēku veselības un dzīvības aizsardzība un dzīvnieku un augu aizsardzība (piesardzības princips)	68
7.1.3.	Nacionālu mākslas, vēstures vai arheoloģijas bagātību aizsardzība	69
7.1.4.	Rūpnieciskā un komerciālā īpašuma aizsardzība	69
7.2.	Obligātās prasības	71
7.2.1.	Vides aizsardzība	72
7.2.2.	Patērētāju aizsardzība	73
7.2.3.	Citas obligātās prasības	73
7.3.	Samērīguma pārbaude	74
7.4.	Pierādīšanas pienākums	76
8.	SAISTĪBA AR CITĀM BRĪVĪBĀM UN CITIEM LĪGUMA PANTIEM, KAS ATTIECAS UZ BRĪVU PREČU APRITI	76
8.1.	Pamatbrīvības	76
8.1.1.	LESD 45. pants – darba ņēmēju pārvietošanās brīvība	76
8.1.2.	LESD 49. un 56. pants – Brīvība veikt uzņēmējdarbību un sniegt pakalpojumus	77
8.1.3.	LESD 63. pants un turpmākie panti – Kapitāla brīva aprite un maksājumi	79
8.2.	Citi būtiski Līguma panti	79
8.2.1.	LESD 18. pants – Aizliegums diskriminēt pilsonības dēļ	79
8.2.2.	LESD 28. un 30. pants – Muitas savienība	80
8.2.3.	LESD 37. pants – Valsts monopoli	80
8.2.4.	LESD 107. pants – Valsts atbalsts	82
8.2.5.	LESD 110. pants – Nodokļu noteikumi	83
8.2.6.	LESD 351. pants	84
9.	LESD 34. UN 35. PANTA IZPILDE	84
9.1.	Tiešā ietekme – izpilde privātajā jomā	84
9.2.	SOLVIT	84
9.3.	Pārkāpuma procedūras saskaņā ar LESD 258. un 260. pantu	85
9.3.1.	Pārkāpuma procedūra	85
9.3.2.	Sūdzības	85
10.	SAISTĪTIE SEKUNDĀRIE TIESĪBU AKTI	86
10.1.	Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2015/1535 (2015. gada 9. septembris), ar ko nosaka informācijas sniegšanas kārtību tehnisko noteikumu un Informācijas sabiedrības pakalpojumu noteikumu jomā	86
10.2.	Regula (ES) 2019/515 – “Savstarpējās atzīšanas” regula	87
10.3.	Regula (EK) Nr. 2679/98 – “Zemeņu” regula	87

1. BRĪVAS PREČU APRITES NOZĪME IEKŠĒJĀ TIRGŪ

Iekšējais tirgus ir viens no lielākajiem ES sasniegumiem. Kā Eiropas projekta stūrkmens tas pēdējās desmitgadēs ir veicinājis ekonomikas izaugsmi un radījis konkrētus ieguvumus patērētājiem un uzņēmumiem Eiropā. Labi funkcionējošs vienotais tirgus kļūst pat vēl svarīgāks sanitārās krīzēs, kāda, piemēram, ir Covid-19 pandēmija. Tas ļauj produktiem būt brīvā aprītē, nodrošinot to pieejamību tiem, kuriem tie ir visvairāk vajadzīgi visā ES.

Vienotā tirgus integritāte ir arī nepieciešams rīks, lai būtu iespējama visu dalībvalstu ekonomikas kolektīva atveseļošanās. Šajā saistībā iekšējais tirgus var ne tikai veicināt to, ka ES iedzīvotājiem ir pieejama plašāka produktu izvēle; tas arī nodrošina ES uzņēmējiem lielu vietējo tirgu, stimulējot tirdzniecību un konkurenci un uzlabojot efektivitāti.

Šodienas iekšējais tirgus ļauj brīvi pirkt un pārdot produktus 27 ES dalībvalstīs, kuru kopējais iedzīvotāju skaits pārsniedz 450 miljonus, uz piedāvā patērētājiem plašu produktu izvēli. Tajā pašā laikā labumu no brīvas preču aprites gūst arī uzņēmumi, jo aptuveni 75 % no ES iekšējās tirdzniecības veido preču tirdzniecība. Eiropas vienotais tirgus palīdz ES uzņēmumiem izveidot stabilu pamatu vidē, ko raksturo atvērtība, daudzveidība un konkurence. Šis potenciāls veicina izaugsmi un darbavietu radīšanu ES un nodrošina Eiropas uzņēmumiem resursus, kas tiem vajadzīgi, lai sekmīgi darbotos pasaules tirgū. Tāpēc preču vienotā tirgus pienācīga darbība ir būtiska, lai šodien un turpmāk nodrošinātu ES labklājību globalizētas ekonomikas apstākļos^(*).

Juridiskā ziņā brīvas preču aprites principam ir bijusi būtiska nozīme iekšējā tirgus izveidē un attīstībā. LESD 34.–36. pantā ir definēta šā principa darbības joma un saturs, aizliedzot nepamatotu ierobežojumu noteikšanu ES iekšējai tirdzniecībai. Tomēr tie ir piemērojami tikai nesaskaņotās jomās.

Saskaņošanas tiesību akti ir ES regulas un direktīvas, kuru mērķis ir radīt kopējus noteikumus, kas ir piemērojami visās dalībvalstīs. Regulas ir tieši piemērojami un saistoši akti, kas jāpiemēro pilnībā visā ES, savukārt direktīvas ir akti, kas tikai nosaka mērķi, kurš visām dalībvalstīm ir jāsasniedz. Ar saskaņotiem tiesību aktiem ir precizēta iekšējā tirgus nozīme daudzās jomās un tādējādi konkrētizēts brīvas preču aprites princips, attiecinot to uz konkrētiem ražojumiem. Tomēr Līgumā noteiktie principi joprojām ir iekšējā tirgus pamats un aizsargs.

Mūsdienās brīva preču aprite ietver vairākus politikas virzienus un sekmīgi iekļaujas uzticamā iekšējā tirgū, kas nodrošina vieglu piekļuvi augstas kvalitātes produktiem un citu sabiedrības interešu augsta līmeņa aizsardzību.

2. LĪGUMA NOTEIKUMI

Galvenie Līguma noteikumi, kas reglamentē brīvu preču apriti, ir šādi:

- LESD 34. pants, kas attiecas uz ES iekšējo importu un aizliedz “kvantitatīvus ierobežojumus un citus pasākumus ar līdzvērtīgu iedarbību” dalībvalstu starpā; tas nosaka: “*Dalībvalstu starpā ir aizliegti importa kvantitatīvie ierobežojumi un citi pasākumi ar līdzvērtīgu iedarbību.*”
- LESD 35. pants, kas attiecas uz eksportu no vienas dalībvalsts uz citu un arī aizliedz “kvantitatīvus ierobežojumus un citus pasākumus ar līdzvērtīgu iedarbību”. Tas nosaka: “*Dalībvalstu starpā ir aizliegti eksporta kvantitatīvie ierobežojumi un pasākumi ar līdzvērtīgu iedarbību.*”
- LESD 36. pants, kas paredz ar noteiktiem īpašiem apsvērumiem pamatotas atkāpes no LESD 34. un 35. pantā noteiktajām iekšējā tirgus brīvībām. Tas nosaka: “*Šā Līguma 34. un 35. pants neliedz noteikt importa, eksporta vai tranzīta aizliegumus vai ierobežojumus, kas pamatojas uz sabiedrības morāles, sabiedriskās kārtības vai valsts drošības apsvērumiem, uz cilvēku veselības un dzīvības aizsardzības, kā arī dzīvnieku un augu aizsardzības, nacionālu mākslas, vēstures vai arheoloģijas bagātību aizsardzības, vai rūpnieciskā un komerciālā īpašuma aizsardzības apsvērumiem. Šādus aizliegumus vai ierobežojumus tomēr nedrīkst piemērot dalībvalstu tirdzniecībā kā patvaļīgas diskriminācijas vai slēptas ierobežošanas līdzekļus.*”

(*) Komisijas paziņojums “Vienotais tirgus mainīgajā pasaulē – unikāls instruments, kam vajadzīgas atjaunotas politiskas saistības” (COM(2018) 772 final).

Līguma nodaļā par kvantitatīvo ierobežojumu aizliegumu starp dalībvalstīm, tostarp arī LESD 37. pantā, ir iekļauti noteikumi par komerciālu valsts monopolu pielāgošanu. Tās nozīme un saistība ar LESD 34.–36. pantu ir īsi raksturota šo norādījumu 6. nodaļā, kas attiecas arī uz citiem Līguma pantiem.

3. LESD 34. PANTA DARBĪBAS JOMA

3.1. Vispārīgi nosacījumi

3.1.1. Nesaskaņotā joma

Lai gan LESD 34.–36. pants liek pamatus brīvas preču aprites principam, šie panti nav vienīgais juridiskais kritērijs, pēc kura novērtē dalībvalstu pasākumu atbilstību iekšējā tirgus noteikumiem. Šos Līguma pantus piemēro, ja uz konkrētu produktu neattiecas ES saskaņošanas tiesību akti vai uz to tikai daļēji attiecas ES saskaņošanas tiesību akti. Tā būtu gadījumā, ja konkrēta produkta tehniskās specifikācijas vai tā pārdošanas nosacījumi tiktu saskaņoti ar ES pieņemtām direktīvām vai regulām. Tāpēc pamatnoteikums ir šāds: ja kāda joma ES līmenī ir pilnībā saskaņota, ikviens valsts pasākums, kas attiecas uz šo jomu, ir jāizvērtē, vadoties no šī saskaņošanas pasākuma noteikumiem, nevis primāro tiesību noteikumiem ⁽⁶⁾. Tomēr gadījumos, kad tiek nepareizi transponēti sekundārie tiesību akti, kuru mērķis ir likvidēt šķēršļus iekšējai tirdzniecībai, privātpersonas, kam šāda nepareiza transponēšana radījusi kaitējumu, var pamatoties uz Līguma noteikumiem par brīvu preču apriti, lai ierosinātu dalībvalsts atbildību par ES tiesību pārkāpumu ⁽⁷⁾.

Tādējādi ar sekundārajiem tiesību aktiem saistīts valsts pasākums ir jāizvērtē, vadoties no saskaņošanas noteikumiem ⁽⁸⁾. Tas tā ir tādēļ, ka var uzskatīt, ka saskaņošanas tiesību akti, nosakot faktiskās tiesības un pienākumus, kas jāievēro attiecībā uz konkrētiem produktiem, pamato brīvas preču aprites principu.

Tas ir redzams lietā C-292/12 *Ragn-Sells*, kas attiecās uz dažiem līgumu dokumentiem, kurus pašvaldība bija sagatavojusi tās teritorijā radušos atkritumu savākšanas un izvešanas pakalpojumu koncesijas piešķiršanas procedūrā. Tiesa noteica, ka, tā kā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 1013/2006 par atkritumu sūtījumiem ⁽⁹⁾ mērķis ir izveidot saskaņotu procedūru kopumu, ar kuru var ierobežot atkritumu pārvietošanu, lai nodrošinātu vides aizsardzību, nav jāpārbauda, vai valsts pasākums atbilst LESD 34.–36. pantam ⁽¹⁰⁾. Tomēr pat pēc vairākas desmitgades ilgiem aktīviem ES likumdevēja centieniem nodrošināt saskaņotu noteikumu sistēmu Līguma noteikumi par brīvu preču apriti joprojām ir vajadzīgi; to darbības joma joprojām ir pietiekami plaša. Nereti attiecībā uz konkrētām jomām saskaņošana nav notikusi vispār vai arī tā ir daļēja. Ja saskaņošanas tiesību aktus nevar noteikt vai tie nav izsmēļoši, ir piemērojams LESD 34.–36. pants. Šajā saistībā Līguma panti ir kā aizsargs, kas garantē iespēju pārbaudīt katra iekšējā tirgus tirdzniecības šķēršļa atbilstību ES tiesību aktiem.

3.1.2. Jēdziena “preces” nozīme

LESD 34. un 35. pants attiecas uz jebkāda veida preču un produktu importu un eksportu. Līguma panti var attiekties uz jebkuru preci, ja vien tai ir ekonomiska vērtība: “preces (..) Līguma nozīmē ir definējamas kā izstrādājumi, kas ir novērtējami naudā un kas kā tādi var būt tirdzniecības darījumu priekšmets” ⁽¹¹⁾.

⁽⁶⁾ Sk., piemēram, lietu C-573/12 *Ålands Vindkraft*, 2014, ECLI:EU:C:2014:2037, 57. punktu, un lietu C-242/17 *L.E.G.O.*, 2018, ECLI:EU:C:2018:804, 52. punktu.

⁽⁷⁾ Lieta C-445/06 *Danske Slagterier / Bundesrepublik Deutschland*, 2009, ECLI:EU:C:2009:178, 26. punkts.

⁽⁸⁾ Lieta C-309/02 *Radlberger Spitz*, 2004, ECLI:EU:C:2004:799, 53. punkts,

⁽⁹⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 1013/2006 (2006. gada 14. jūnijs) par atkritumu sūtījumiem (OV L 190, 12.7.2006., 1. lpp.).

⁽¹⁰⁾ Lieta C-292/12 *Ragn-Sells*, 2013, ECLI:EU:C:2013:820, 49. un 50. punkts.

⁽¹¹⁾ Lieta 7/68 Komisija/Itālija, 1968, ECLI:EU:C:1968:51.

Tiesa savā judikatūrā ir skaidrojusi konkrētu produktu pienācīgu apzīmējumu. Piemēram, mākslas darbi ir jāuzskata par precēm⁽¹²⁾. Tāpat preču definīcijā ietilpst arī no apgrozības izņemtās monētas, ka arī banknotes un uzrādītāja čeki⁽¹³⁾, taču tajā neietilpst materiāli ziedojumi⁽¹⁴⁾. Atkritumi ir uzskatāmi par precī neatkarīgi no tā, ka tos var reciklēt vai izmantot atkārtoti⁽¹⁵⁾. Arī elektroenerģiju⁽¹⁶⁾ un dabasgāzi⁽¹⁷⁾ uzskata par precī, tāpat kā cilvēka asinis, plazmu un no tām izgatavotas zāles⁽¹⁸⁾.

Tomēr ir svarīgi juridiski nošķirt preces un pakalpojumus atbilstoši Līgumā noteiktajām brīvībām⁽¹⁹⁾. Piemēram, zivis neapšaubāmi ir preces, bet uz zvejas tiesībām un maksķerēšanas atļaujām brīvas preču aprites princips var neattiekties. Tās drīzāk ir “pakalpojuma sniegšana” to Līguma noteikumu nozīmē, kas attiecas uz pakalpojumu sniegšanas brīvību⁽²⁰⁾. Ja valsts pasākums ietekmē gan pakalpojumu sniegšanas brīvību, gan brīvu preču apriti, Tiesa var izvērtēt pasākumu attiecībā uz abām brīvībām. Piemēram, lietā C-591/17 *Austrija/Vācija*, kas attiecas uz infrastruktūras izmantošanas nodevu un atbrīvojumu no mehānisko transportlīdzekļu nodokļa attiecībā uz Vācijā reģistrētiem transportlīdzekļiem, Tiesa attiecīgo pasākumu izvērtēja, ņemot vērā LESD 34. pantu un pakalpojumu sniegšanas brīvību atbilstoši LESD 56. pantam. Tā attiecīgo lietu arī izvērtēja, ievērojot nediskriminācijas principu, kas noteikts LESD 18. pantā, un LESD 92. pantu, kas aizliedz jebkādu diskrimināciju transporta jomā⁽²¹⁾.

3.1.3. Adresāti

LESD 34.–36. pants attiecas uz dalībvalstu veiktiem pasākumiem. Minētie noteikumi ir interpretēti plaši kā tādi, kas ir saistoši ne tikai valstu iestādēm, bet arī visām citām valsts iestādēm, tostarp vietējām un reģionālām iestādēm⁽²²⁾, kā arī dalībvalsts tiesu vai administratīvām struktūrām⁽²³⁾. Šīs prasības neapšaubāmi attiecas uz pasākumiem, ko veikušas visas struktūras, kuras saskaņā ar publiskajām tiesībām izveidotas kā “publisko tiesību subjekti”. Turklāt LESD 34.–36. pants var būt piemērojams attiecībā uz pasākumiem, ko veic nevalstiski dalībnieki vai citas struktūras, kuras dibinātas saskaņā ar privāttiesībām, ja vien tie pilda noteiktas suverēnas funkcijas vai to darbības var citādi attiecināt uz valsti. Patiesi, LESD 34. pants var attiekties uz pasākumiem, ko veic profesionālā struktūra, kurai valsts tiesību aktos ir noteiktas reglamentējošas un disciplināras pilnvaras attiecībā uz tās darbības jomu⁽²⁴⁾.

Tas pats attiecas uz to struktūru darbībām, kuras ir dibinātas saskaņā ar privāttiesībām, bet ir noteiktas tiesību aktos, kuras galvenokārt finansē valdība vai no kādas konkrētas nozares uzņēmumu obligātajām iemaksām un/vai kuru locekļus ieceļ publiskas iestādes vai kuras šīs valsts iestādes uzrauga un kuras tādējādi var būt saistāmas ar valsti⁽²⁵⁾. Lietā *Fra.bo* Tiesa konstatēja, ka LESD 34. pants ir horizontāli piemērojams ar privāttiesībām izveidotai sertifikācijas struktūrai. Valsts iestādes šīs struktūras sertificētos produktus uzskatīja par tādiem, kas atbilst valsts tiesību aktiem. Turklāt atbilstoši šai *de facto iegūtajai* kompetencei sertifikācijas struktūrai bija pilnvaras reglamentēt produktu – konkrētajā gadījumā tie bija vara savienotājelementi – ienākšanu Vācijas tirgū⁽²⁶⁾. Tiesa ir atzinusi, ka publiski paziņojumi, ko sniedzis ierēdnis, lai gan tiem nav juridiska spēka, ir attiecināmi uz dalībvalsti un var radīt šķērslī brīvai preču aprītei. Konkrētāk, šādi gadījumi var rasties, ja šo paziņojumu adresāti var saprātīgi uzskatīt, ka runa ir par ierēdņa nostāju, ko tas pauž atbilstoši tā funkcijām piemītošajām pilnvarām⁽²⁷⁾.

⁽¹²⁾ Lieta 7/68 Komisija/Itālija, 1968, ECLI:EU:C:1968:51; lieta 7/78 R. / *Thompson, Johnson un Woodiwiss*, 1978, ECLI:EU:C:1978:209.

⁽¹³⁾ Lieta C-358/93 *Bordessa*, 1995, ECLI:EU:C:1995:54.

⁽¹⁴⁾ Lieta C-318/07 *Persche*, 2009, ECLI:EU:C:2009:33, 29. punkts.

⁽¹⁵⁾ Lieta C-2/90 Komisija/Belģija, 1992, ECLI:EU:C:1992:310, 23.–28. punkts.

⁽¹⁶⁾ Lieta C-393/92 *Municipality of Almelo un citi / NV Energiebedrijf Ijsselmij*, 1994, ECLI:EU:C:1994:171.

⁽¹⁷⁾ Lieta C-159/94 Komisija/Francija, 1997, ECLI:EU:C:1997:501.

⁽¹⁸⁾ Lieta C-421/09 *Humanplasma GmbH / Austrijas Republika*, 2010, ECLI:EU:C:2010:760, 27.–30. punkts, kā apstiprināts lietā C-296/15 *Medisanus*, 2017, ECLI:EU:C:2017:431, 53. punktā.

⁽¹⁹⁾ Papildu informāciju par saistību starp LESD 34.–36. pantu un 56. pantu sk. 7.1.2. iedaļā.

⁽²⁰⁾ Lieta C-97/98 *Peter Jägerskiöld / Torolf Gustafsson*, 1999, ECLI:EU:C:1999:515.

⁽²¹⁾ Lieta C-591/17 *Austrija/Vācija*, 2019, ECLI:EU:C:2019:504, 39. un 40. punkts.

⁽²²⁾ Lieta C-1/90 *Aragonesa de Publicidad / Departamento de sanidad*, 1991, ECLI:EU:C:1991:327.

⁽²³⁾ Lieta 434/85 *Allen & Hanburys*, 1988, ECLI:EU:C:1988:109, 25. punkts; lieta C-227/06 Komisija/Belģija, ECLI:EU:C:2008:160, 37. punkts.

⁽²⁴⁾ Sk. apvienotās lietas 266/87 un 267/87 R / *Royal Pharmaceutical Society of Great Britain*, 1989, ECLI:EU:C:1989:205; lieta C-292/92 *Hünernmund*, 1993, ECLI:EU:C:1993:932.

⁽²⁵⁾ Sk. lietu 249/81 Komisija/Īrija (*Buy Irish*), 1982, ECLI:EU:C:1982:402; lieta 222/82 *Apple and Pear Development Council*, 1983, ECLI:EU:C:1983:370; lieta C-325/00 Komisija/Vācija, 2002, ECLI:EU:C:2002:633; lieta C-227/06 Komisija/Belģija, 2008, ECLI:EU:C:2008:160.

⁽²⁶⁾ Lieta C-171/11 *Fra.bo Spa / Deutsche Vereinigung des Gas und Wasserfaches eV (DVGW) – Technisch Wissenschaftlicher Verein*, 2012, ECLI:EU:C:2012:453, 31. un 32. punkts.

⁽²⁷⁾ Lieta C-470/03 *AGM-Cosmet SRI*, 2007, ECLI:EU:C:2007:213.

Lai gan jēdziens “dalībvalsts” ir interpretēts plašā nozīmē, tas tomēr neattiecas uz “pilnīgi” privātiem pasākumiem jeb pasākumiem, ko veikušas privātpersonas vai privāti uzņēmumi, jo tie nav attiecināmi uz valsti. Tomēr lietā C-265/95 Komisija/Francija Tiesa uzskatīja, ka tas, ka Francija nav veikusi visus nepieciešamos un samērīgos pasākumus, lai novērstu kaitējošas darbības, ko veic privātpersonas, šajā gadījumā – Francijas lauksaimnieki, kuri bija sabotējuši importētas lauksaimniecības preces, ir LESD 34. panta pārkāpums, minēto pantu lasot saistībā ar LESD 4. panta 3. punktu ⁽²⁸⁾. Lai gan attiecīgais ierobežojums bija privātpersonu darbību rezultāts, tika konstatēts, ka dalībvalsts ir pārkāpusi ES tiesību aktus, jo tā nebija veikusi pietiekamus pasākumus minēto preču brīvas aprites aizsardzībai.

Visbeidzot, LESD 34. pants ir ticis piemērots arī attiecībā uz ES iestāžu veiktiem pasākumiem. Tomēr attiecībā uz tiesas kontroli ir jāatzīst plašas izvērtēšanas pilnvaras ES likumdevējam. Tādējādi ES iestādes veikta pasākuma likumību var apstrīdēt tikai tad, ja pasākums ir acīmredzami nepiemērots attiecībā pret mērķi, ko kompetentā iestāde plāno sasniegt ⁽²⁹⁾.

3.1.4. Aktīvie un pasīvie pasākumi

Valsts rīcība ir priekšnoteikums LESD 34. panta piemērošanai, ko bieži raksturo kā aizsardzības tiesības, attiecībā uz valsts pasākumiem, kas kavē pārrobežu tirdzniecību. Rezultātā pasākumi, uz kuriem attiecas LESD 34. panta darbības joma, galvenokārt sastāv no dalībvalstu tiesību aktu saistošiem noteikumiem. Tomēr arī nesaistoši noteikumi var būt LESD 34. panta pārkāpums ⁽³⁰⁾. Tas attiecas uz administratīvo praksi, kas var būt šķērslis brīvai preču aprītei, ja tai piemīt noteikta pastāvīguma un vispārīguma pakāpe ⁽³¹⁾.

Administratīvā prakse, ko Tiesa uzskata par pasākumiem ar līdzvērtīgu iedarbību, ir, piemēram, sistemātisks atteikums piešķirt tipa apstiprinājumu pasta frankēšanas ierīcēm, kas pēc būtības bija diskriminējošs aizsargpasākums ⁽³²⁾; produkti, kuri iegūti no ārstniecības augiem un kurus likumīgi ražo vai pārdod kā pārtikas piedevas vai diētiskos produktus citās dalībvalstīs, sistemātiska klasificēšana par zālēm pēc to funkcijas un to atsaukšana no tirgus, ja nav tirdzniecības atļaujas ⁽³³⁾; vitamīnu preparātu, kurus likumīgi ražo vai pārdod kā pārtikas piedevas pārējās dalībvalstīs, automātiska klasificēšana par “zālēm”, ja tie satur trīsreiz vairāk vitamīnu ⁽³⁴⁾, un noteikšana, ka bagātinātus pārtikas produktus, kurus likumīgi ražo vai pārdod citās dalībvalstīs, drīkst pārdot Dānijā tikai tad, ja šāda bagātināšana ar uzturvielām atbilst Dānijas iedzīvotāju vajadzībām ⁽³⁵⁾.

Ņemot vērā dalībvalstu pienākumus saskaņā ar LESD 4. panta 3. punktu, kas nosaka, ka dalībvalstīm jāveic visi attiecīgie pasākumi, lai nodrošinātu to pienākumu izpildi, kas izriet no Līguma, un ES tiesību aktu “*effet utile*” izpildi, Tiesa ir konstatējusi, ka LESD 34. pants aizliedz ne tikai valsts rīcību, kas uzskatāma par pārkāpumu, bet arī bezdarbību. Šāda situācija var rasties, kad dalībvalsts atturas no tādu pasākumu pieņemšanas, kas ir vajadzīgi, lai likvidētu šķēršļus brīvai preču aprītei, un attiecīgais šķērslis pat var izrietēt no privātpersonu rīcības. Lietā C-265/95 tika atzīts, ka Francija ir atbildīga par to valsts lauksaimnieku darbībām, kuri mēģināja ierobežot lauksaimniecības preču importu no blakus esošajām dalībvalstīm, traucējot pārtvert kravas automobiļus, kas pārvadā šīs preces, vai iznīcinot to kravu. Tas, ka valsts iestādes nevērsās pret šīm darbībām, tika uzskatīts par LESD 34. panta pārkāpumu, jo katras dalībvalsts pienākums ir garantēt brīvu preču aprīti tās teritorijā, veicot nepieciešamos un atbilstošos pasākumus, lai novērstu visus privātpersonu darbību izraisītos ierobežojumus ⁽³⁶⁾.

⁽²⁸⁾ Lieta C-265/95 Komisija/Francija, 1997, ECLI:EU:C:1997:595.

⁽²⁹⁾ Apvienotās lietas C-154/04 un C-155/04 *Alliance for Natural Health*, 2004, ECLI:EU:C:2004:848, 47. un 52. punkts.

⁽³⁰⁾ Lieta 249/81 Komisija/Irija (*Buy Irish*), 1982, ECLI:EU:C:1982:402; lieta C-227/06 Komisija/Belģija, 2008, ECLI:EU:C:2008:160.

⁽³¹⁾ Lieta 21/84 Komisija/Francija, 1985, ECLI:EU:C:1985:184; lieta C-387/99 Komisija/Vācija, 2004, ECLI:EU:C:2004:235, 42. punkts; lieta C-88/07 Komisija/Spānija, 2009, ECLI:EU:C:2009:123; lieta C-192/01 Komisija/Dānija, 2003, ECLI:EU:C:2003:492, 40. punkts.

⁽³²⁾ Lieta 21/84 Komisija/Francija, 1985, ECLI:EU:C:1985:184, 11.–15. punkts.

⁽³³⁾ Lieta C-88/07 Komisija/Spānija, 2009, ECLI:EU:C:2009:123, 54.–66., 116.. punkts.

⁽³⁴⁾ Lieta C-387/99 Komisija/Vācija, 2004, ECLI:EU:C:2004:235, 83. punkts.

⁽³⁵⁾ Lieta C-192/01 Komisija/Dānija, 2003, ECLI:EU:C:2003:492, 40. punkts.

⁽³⁶⁾ Lieta C-265/95 Komisija/Francija, 1997, ECLI:EU:C:1997:595, 31. punkts; sk. arī lietu C-112/00 *Schmidberger*, 2003, ECLI:EU:C:2003:333, 60. punktu, jo īpaši par iespējamajiem pamatojumiem (vārda brīvība un pulcēšanās brīvība).

Turklāt LESD 34. pants var paredzēt pienākumu sasniegt noteiktu rezultātu. Šis pienākums ir pārkāpts, ja dalībvalsts nesasniedz savus mērķus bezdarbības vai nepietiekamas darbības dēļ. Piemēram, lietā C-309/02 Tiesa prejudiciālā nolēmumā konstatēja, ka Vācijas noteikumi ir pretrunā LESD 34. pantam, jo tie nenodrošināja privātpersonām iespēju faktiski piedalīties Vācijas obligāto vienreizlietojamo dzērienu iepakojumu pieņemšanas sistēmā⁽³⁷⁾.

3.2. Teritoriālā darbības joma

Pienākums ievērot LESD 34.–36. panta noteikumus attiecas uz visām ES dalībvalstīm. Turklāt Līguma noteikumi var attiekties arī uz tām Eiropas teritorijām, par kuru ārējām attiecībām ir atbildīga kāda dalībvalsts, kā arī uz aizjūras teritorijām, kas ir atkarīgas no kādas dalībvalsts vai ir citādi saistītas ar to⁽³⁸⁾.

Sīkāka informācija par teritorijām, uz kurām attiecas LESD 34. pants, ir sniegta šo norādījumu pielikumā.

Attiecībā uz EBTA valstīm, kas ir EEZ līguma puses, un Turciju tirdzniecību starp šīm valstīm un dalībvalstīm reglamentē konkrētu nolīgumu noteikumi, nevis LESD noteikumi. Tādējādi EEZ līguma 8. panta 3. punktā minēto Islandes, Lihtenšteinas un Norvēģijas izcelsmes produktu brīvu apriti ES nodrošina EEZ līguma 11. pants. Turcijas izcelsmes rūpniecības ražojumu brīvu apriti ES nodrošina EK un Turcijas Asociācijas padomes Lēmuma Nr. 1/95 par Muitas savienības nobeiguma posma ieviešanu 5.–7. pants⁽³⁹⁾.

3.3. Pārrobežu tirdzniecība

LESD 34. panta darbības joma attiecas tikai uz šķēršļiem tirdzniecībā starp dalībvalstīm. Tāpēc, lai lietu izvērtētu atbilstoši šim noteikumam, ir nepieciešams pārrobežu elements. LESD 34.–36. panta darbības joma neattiecas uz valsts pasākumiem, kas ietekmē tikai vietējās preces. Lai pasākums atbilstu prasībai par pārrobežu elementu, ir pietiekami, ja tas var tieši vai potenciāli traucēt ES iekšējai tirdzniecībai⁽⁴⁰⁾.

Teorētiski vajadzīgais pārrobežu elements, kas noteikts Līguma noteikumos, neliedz dalībvalstīm piemērot vietējiem produktiem nelabvēlīgāku režīmu nekā importētajiem produktiem ("pozitīvā diskriminācija"), lai gan praksē tas ir maz iespējams. Lai gan LESD 34. pants ir piemērojams gadījumos, kad vietējo produktu ievie atpakaļ jeb kad to izved no dalībvalsts un tad atkal importē⁽⁴¹⁾, tas tomēr nav piemērojams gadījumos, kad atpakaļiešanas vienīgais mērķis ir vietējo noteikumu apiešana⁽⁴²⁾.

Prasība par pārrobežu elementu var būt izpildīta arī tad, ja produkts tikai tranzītā šķērso attiecīgo dalībvalsti. Šajā saistībā LESD 36. pantā ir skaidri minēts, ka uz "tranzīta ierobežojumiem" attiecas LESD 34. un 35. panta noteikumi.

Brīvas preču aprites princips attiecas uz dalībvalstu izcelsmes produktiem un produktiem no trešām valstīm, kas ir brīvā aprītē dalībvalstīs. LESD 29. pantā ir noteikts, ka ražojumus no trešām valstīm uzskata par brīvā aprītē esošiem dalībvalstī, ja ir izpildītas importa formalitātes un ir iekasēti attiecīgie muitas nodokļi. Lietā C-30/01 Komisija / Apvienotā Karaliste Tiesa apstiprināja, ka saskaņā ar LESD 29. panta 2. punktu pasākumi, ko veic Savienībās iekšējās tirdzniecības nolūkos, ir piemērojami vienādi gan attiecībā uz produktiem, kuru izcelsme ir dalībvalstīs, gan trešo valstu izcelsmes produktiem⁽⁴³⁾.

Saskaņā ar iedibināto judikatūru valsts pasākums netiek izslēgts no LESD 34. un 35. pantā noteiktā aizlieguma darbības jomas tikai tāpēc, ka tas rada nelielus traucējumus, un tāpēc, ka produktus ir iespējams tirgot citos veidos⁽⁴⁴⁾. Pat ja pasākumam ir salīdzinoši maza ekonomiskā nozīme, tas ir piemērojams tikai nelielā valsts teritorijas daļā⁽⁴⁵⁾ vai ietekmē tikai ierobežotu importa/eksporta apjomu vai ekonomikas dalībnieku skaitu, tas var būt aizliegts pasākums ar līdzvērtīgu iedarbību.

⁽³⁷⁾ Lieta C-309/02 *Radlberger Spitz*, 2004, ECLI:EU:C:2004:799, 80. punkts.

⁽³⁸⁾ Sk. LESD 355. pantu.

⁽³⁹⁾ OV L 35, 13.2.1996., 1. lpp.

⁽⁴⁰⁾ Lieta 8/74 *Dassonville*, 1974, ECLI:EU:C:1974:82, 5. punkts.

⁽⁴¹⁾ Lieta 78/70 *Deutsche Grammophon / Metro*, 1971, ECLI:EU:C:1971:59.

⁽⁴²⁾ Lieta 229/83 *Leclerc / Au Ble Vert*, 1985, ECLI:EU:C:1985:1.

⁽⁴³⁾ Lieta C-30/01 Komisija / Apvienotā Karaliste, 2003, ECLI:EU:C:2003:489, 49.–54. punkts.

⁽⁴⁴⁾ Lieta 177/82 *Van de Haar*, 1984, ECLI:EU:C:1984:144; lieta 269/83 Komisija/Francija, 1985, ECLI:EU:C:1985:115; lieta 103/84 Komisija/Itālija, 1986, ECLI:EU:C:1986:229.

⁽⁴⁵⁾ Lieta C-67/97 *Ditlev Blühme*, 1998, ECLI:EU:C:1998:584.

Tomēr valsts pasākumus, kas ir pārāk nenoteikti un netieši, lai tiem būtu ierobežojoša ietekme uz tirdzniecību starp dalībvalstīm, var atšķirt no iepriekš minētajiem pasākumiem ⁽⁴⁶⁾. Piemēram, lietā C-297/05 Tiesa uzskatīja, ka Nīderlandes administratīva formalitāte, kas saistīta ar tādu transportlīdzekļu identifikāciju, kurus importē valstī pirms to reģistrācijas, “nevarētu izraisīt nekādas sekas, kam būtu atturoša iedarbība transportlīdzekļu importam šajā dalībvalstī vai padarītu šādu importu mazāk izdevīgu” ⁽⁴⁷⁾. Tādējādi uz šo pasākumu neattiecas LESD 34. panta darbības joma.

3.4. Ierobežojumu veidi saskaņā ar LESD 34. pantu

3.4.1. Kvantitatīvie ierobežojumi

Kvantitatīvie ierobežojumi ir definēti kā pasākumi, kas pilnīgi vai daļēji ierobežo importu vai preču tranzītu ⁽⁴⁸⁾. Šādu pasākumu piemēri cita starpā ir importa aizliegums vai kvotu sistēma ⁽⁴⁹⁾. Citiem vārdiem sakot, kvantitatīvi ierobežojumi ir piemērojami, ja ir sasniegts noteikts importa vai eksporta maksimālais apjoms. Tomēr LESD 34. pants attiecas tikai uz beztarifa kvotām, jo uz tarifa kvotām attiecas LESD 30. pants, kas aizliedz ievadmitas un izvedmitas nodokļus un maksājumus ar līdzvērtīgu iedarbību.

Kvantitatīva ierobežojuma pamatā var būt tiesību aktu noteikumi vai tikai administratīvā prakse. Tādējādi LESD 34. pants attieksies pat uz slēptu kvotu sistēmu.

3.4.2. Pasākumi ar līdzvērtīgu iedarbību

Jēdziens “pasākumi ar līdzvērtīgu iedarbību” ir daudz plašāks par kvantitatīvo ierobežojumu jēdzienu. Nav viegli skaidri nošķirt kvantitatīvos ierobežojumus no pasākumiem ar līdzvērtīgu iedarbību, taču tam nav lielas praktiskas nozīmes, jo noteikumi kopumā vienādi attiecas gan uz kvantitatīvajiem ierobežojumiem, gan uz pasākumiem ar līdzvērtīgu iedarbību.

Dassonville lietā Tiesa norādīja, kā jāinterpretē pasākumu ar līdzvērtīgu iedarbību nozīme un apjoms ⁽⁵⁰⁾:

“visi dalībvalstu ieviestie tirdzniecības noteikumi, kas tieši vai netieši, faktiski vai potenciāli var kavēt Kopienas iekšējo tirdzniecību, ir uzskatāmi par pasākumiem, kam ir kvantitatīvajiem ierobežojumiem līdzvērtīga iedarbība”.

Šī definīcija ar nelielām izmaiņām ir apstiprināta turpmākā Tiesas judikatūrā. Jēdzienu “tirdzniecības noteikumi” mūsdienās parasti nelieto, jo faktiski *Dassonville* sprieduma doktrīna attiecas ne tikai uz tirdzniecības noteikumiem, bet arī, piemēram, uz tehniskajiem noteikumiem un pat nesaistošiem aktiem.

Dassonville lietā Tiesa uzsvēra, ka nozīmīgākais kritērijs, kas nosaka, vai uz valsts pasākumu attiecas LESD 34. pants, ir tā iedarbība ((..) tieši vai netieši vai potenciāli var kavēt (...)) ⁽⁵¹⁾. Tādējādi diskriminējoša ietekme nav priekšnosacījums, lai uz valsts pasākumu attiektos LESD 34. pants.

Šī pieceja tika apstiprināta būtiskajā Tiesas spriedumā *Cassis de Dijon* ⁽⁵²⁾ lietā. Atzīstot, ka dalībvalstu noteikumu atšķirības varētu kavēt preču tirdzniecību, Tiesa apstiprināja, ka LESD 34. pants var attiekties arī uz valsts pasākumiem, ko vienādi piemēro vietējām un importētajām precēm. Šādā gadījumā dalībvalstis varētu atkāpties no šiem noteikumiem, atsaucoties ne tikai uz LESD 36. pantu, bet arī uz obligātajām prasībām (šo jēdzienu pirmo reizi izmantoja minētajā nolēmumā).

⁽⁴⁶⁾ Lieta C-379/92 *Peralta*, 1994, ECLI:EU:C:1994:296; lieta C-44/98 *BASF*, 1999, ECLI:EU:C:1999:440. Sal. arī ar lietu C-20/03 *Burmanjer*, 2005, ECLI:EU:C:2005:307.

⁽⁴⁷⁾ Lieta C-297/05 Komisija/Nīderlande, 2007, ECLI:EU:C:2007:531, 63. punkts.

⁽⁴⁸⁾ Lieta 2/73 *Riseria Luigi Geddo / Ente Nazionale Risi*, 1973, ECLI:EU:C:1973:89.

⁽⁴⁹⁾ Lieta 13/68 *Salgoil SpA / Italian Ministry of Foreign Trade*, 1968, ECLI:EU:C:1968:54.

⁽⁵⁰⁾ Lieta 8/74 *Dassonville*, 1974, ECLI:EU:C:1974:82. Attiecībā uz priekšvēsturi sk. arī Komisijas 1969. gada 22. decembra Direktīvu 70/50/EEK, kuras pamatā ir 33. panta 7. punkta noteikumi, par to pasākumu atcelšanu, kuru sekas ir līdzvērtīgas importa kvantitatīvajiem ierobežojumiem un uz kuriem neattiecas citi noteikumi, kas pieņemti saskaņā ar EEK līgumu (OV L 13, 19.1.1970., 29. lpp.).

⁽⁵¹⁾ Lieta 8/74 *Dassonville*, 1974, ECLI:EU:C:1974:82, 5. punkts.

⁽⁵²⁾ Lieta 120/78 *Rewe Zentrale / Bundesmonopolverwaltung für Branntwein*, 1979, ECLI:EU:C:1979:42.

Rezumējot – LESD 34. pants attiecas uz valsts pasākumiem, kas diskriminē importētās preces (tā dēvētajiem “atsevišķi piemērojamiem pasākumiem”), un uz valsts pasākumiem, kas saskaņā ar tiesību aktiem šķietami ir vienādi piemērojami vietējām un importētajām precēm, bet faktiski rada papildu slogu importam (tā dēvētajiem “vienādi piemērojamiem pasākumiem”) ⁽⁵³⁾. Šis slogs izriet no fakta, ka importētajām precēm ir jāatbilst diviem noteikumu kopumiem, proti, noteikumiem, kurus paredzējusi ražošanas dalībvalsts, un noteikumiem, kuri paredzēti importa dalībvalstī.

Laika gaitā pasākumos ar kvantitatīvam ierobežojumam līdzvērtīgu iedarbību tika iekļauti arī citi pasākumi, kas var traucēt piekļuvi tirgum ⁽⁵⁴⁾. Šajā saistībā Tiesa lietā Komisija/Spānija ⁽⁵⁵⁾ ir noteikusi: “no judikatūras skaidri izriet, ka uz pasākumu – pat ja tā nolūks vai sekas nav nelabvēlīgāka režīma piemērošana produktiem no citām dalībvalstīm – attiecas jēdziens “pasākums ar kvantitatīvam ierobežojumam līdzvērtīgu iedarbību” LESD 34. panta nozīmē, ja tas traucē citu dalībvalstu izcelsmes preču piekļuvei kādas dalībvalsts tirgum”.

Tā dēvētajam tirgus piekļuves kritērijam pamatā esošais pieņēmums ir tāds, ka piekļuves nosacījumi attiecībā uz importētajiem ražojumiem ir sarežģītāki. Bieži vien Tiesa liek uzsvāru uz novērtējumu par to, vai attiecīgajam pasākumam var būt ievērojama ietekme uz patērētāju uzvedību, padarot importēta ražojuma iegādi mazāk izdevīgu ⁽⁵⁶⁾.

Tādējādi jēdziena “pasākumi ar līdzvērtīgu iedarbību” definīcija ir plaša un pastāvīgi paplašinās. Piemēram, lietā C-591/17 *Austrija/Vācija* Tiesa nosprieda, ka infrastruktūras izmantošanas nodeva un atbrīvojums no mehānisko transportlīdzekļu nodokļa attiecībā uz Vācijā reģistrētiem transportlīdzekļiem var ierobežot precēm no citām dalībvalstīm piekļuvi Vācijas tirgum un tādējādi ir brīvas preču aprites ierobežojums. Tā norādīja, ka, lai gan infrastruktūras izmantošanas nodevu neiekasē par transportētajām precēm kā tādām, tā tomēr var ietekmēt preces, ko piegādā ar pasažieru mehāniskajiem transportlīdzekļiem, kuru svārs nepārsniedz 3,5 tonnas un kuri ir reģistrēti citā dalībvalstī, kas nav Vācija ⁽⁵⁷⁾.

Cits jēdziena “pasākums ar līdzvērtīgu iedarbību” dinamiskuma piemērs ir lieta C-573/12 *Ålands Vindkraft*, kas attiecās uz valsts atbalsta shēmu zaļajai elektroenerģijai. Sertifikātus atbilstoši shēmai piešķīra tikai Zviedrijas atjaunojamās elektroenerģijas ražotājiem, pat ja elektroenerģija, ko tie piegādāja vai izmantoja, ietvēra importētu elektroenerģiju. Tiesa nosprieda, ka šāda shēma var – vismaz netieši un potenciāli – likt šķēršļus (zaļās) elektroenerģijas importam no citām dalībvalstīm. Tiesa uzskatīja, ka tas, ka kāda dalībvalsts neveic pietiekamus pasākumus, lai novērstu radušos brīvas preču aprites šķēršļus, var kavēt ES iekšējo tirdzniecību tieši tāpat kā aktīva rīcība. Tādējādi Tiesa nosprieda, ka attiecīgie tiesību akti ir pasākums ar kvalitatīvam importa ierobežojumam līdzvērtīgu iedarbību ⁽⁵⁸⁾.

3.4.2.1. Lietošanas ierobežojumi

Samērā nesen Tiesas judikatūrā tika ieviesta viena ierobežojumu papildu kategorija: “lietošanas ierobežojumi”. Ar šādiem ierobežojumiem saprot valsts noteikumus, kas atļauj produkta pārdošanu, bet zināmā mērā ierobežo tā lietošanu. Lietošanas ierobežojumi var būt ierobežojumi attiecībā uz konkrēta lietojuma mērķi vai metodi, lietošanas kontekstu vai laiku, lietošanas apjomu vai lietošanas veidu. Noteiktos apstākļos šādi pasākumi var būt pasākumi ar kvantitatīvam ierobežojumam līdzvērtīgu iedarbību.

Šajā saistībā var pieminēt trīs lietas. Pirmkārt, tā ir lieta Komisija/Portugāle ⁽⁵⁹⁾, kas attiecās uz Portugāles tiesību aktiem, ar kuriem bija aizliegta aptumšojošu plēvju līmēšana uz mehānisko transportlīdzekļu logu stikliem. Komisija argumentēja, ka potenciālie interesenti, tirgotāji vai atsevišķas personas, zinot, ka viņi nevarēs līmēt šādas plēves uz

⁽⁵³⁾ Pasākumi ar līdzvērtīgu iedarbību ir, piemēram, sastāva prasības vai jebkādas citas prasības attiecībā uz produktu, tostarp izplatīšanas kanāliem un priekšrokas došanu vietējām precēm.

⁽⁵⁴⁾ Sk., *inter alia*, lietu C-110/05 Komisija/Itālija, 2009, ECLI:EU:C:2009:66, 37. punktu, lietu C-456/10 ANETT, 2012, ECLI:EU:C:2012:241, un lietu C-148/15 *Deutsche Parkinson Vereinigung*, 2016, ECLI:EU:C:2016:776.

⁽⁵⁵⁾ Lieta C-428/12 Komisija/Spānija, 2014, ECLI:EU:C:2014:218, 29. punkts.

⁽⁵⁶⁾ Lieta C-110/05 Komisija/Itālija, 2009, ECLI:EU:C:2009:66, 56. punkts.

⁽⁵⁷⁾ Lieta C-591/17 *Austrija/Vācija*, 2019, ECLI:EU:C:2019:504, 125.–134. punkts.

⁽⁵⁸⁾ Lieta C-573/12 *Ålands Vindkraft*, 2014, ECLI:EU:C:2014:2037, 67.–75., 82. un 119. punkts. Tomēr Tiesa uzskatīja, ka attiecīgais pasākums ir pamatots, jo tā mērķis ir sekmēt atjaunojamo enerģijas avotu izmantošanu elektroenerģijas ražošanai.

⁽⁵⁹⁾ Lieta C-265/06 Komisija/Portugāle, 2008, ECLI:EU:C:2008:210.

mehānisko transportlīdzekļu logu stikliem, tās nepirks ⁽⁶⁰⁾. Tiesa, šķiet, piekrita šim argumentam un nosprieda, ka, "(..) ja potenciālie interesenti, tirgotāji vai atsevišķas personas zina, ka viņiem ir aizliegts uzlīmēt šādas plēves uz mehānisko transportlīdzekļu priekšējiem stikliem un līdzās pasažieru sēdvietām esošo logu stikliem, tad viņiem praktiski nav nekādas intereses tās pirkt" ⁽⁶¹⁾. Rezultātā tā secināja, ka Portugāle nav izpildījusi savus pienākumus saskaņā ar LESD 34. pantu.

Otrkārt, lietā Komisija/Itālija ⁽⁶²⁾ jautājums bija par to, vai Itālija, paturot spēkā noteikumus, kas aizliedz motocikliem vilkt piekabes, nav izpildījusi savus pienākumus saskaņā ar LESD 34. pantu. Attiecībā uz piekabēm, kas ir speciāli paredzētas savienošanai ar motocikliem, Tiesa uzskatīja, ka to izmantošanas iespējas bez motocikliem ir ierobežotas, un ka patērētājiem, zinot, ka tiem ir aizliegts izmantot savu motociklu ar speciāli tam paredzētu piekabi, praktiski nav nekādas intereses pirkt šādu piekabi ⁽⁶³⁾. Tādējādi attiecīgais aizliegums bija LESD 34. panta pārkāpums.

Visbeidzot, lieta *Mickelsson un Roos* ⁽⁶⁴⁾ attiecās uz lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, kas radīja jautājumu par to, vai LESD 34. un 36. pants aizliedz Zviedrijas tiesību aktu normas par ūdens skuteru izmantošanu. Zviedrijas noteikumi paredz, ka šādu ūdens motociklu izmantošana ūdensceļos, ko neuzskata par publiskajiem ūdensceļiem un pašvaldības administrācijas atļautajiem ūdeņiem, ir aizliegta, un par to ir piemērojams naudas sods. Tiesa nosprieda, ka gadījumā, ja šādu noteikumu dēļ ūdens motociklu lietotājiem ir liegts atbilstoši un pilnvērtīgi izmantot šīs preces vai to izmantošana tiek stingri ierobežota, šādi noteikumi rada šķērslus šo preču piekļuvei vietējam tirgum. Tā kā faktiskās iespējas izmantot ūdens skuterus Zviedrijā bija ļoti nelielas, konkrētie valsts noteikumi bija pasākumi ar kvantitatīviem ierobežojumiem līdzvērtīgu iedarbību ⁽⁶⁵⁾. Tomēr Tiesa nosprieda, ka attiecīgā valsts noteikumi varētu būt pamatoti ar vides aizsardzības apsvērumiem, ja būtu izpildītas konkrētas papildu prasības ⁽⁶⁶⁾. *Sandström* lietā Tiesa arī precizēja nosacījumus, ar kādiem aizliegums izmantot ūdens skuterus ārpus noteiktām ūdenstilpnēm varētu būt pieļaujams ⁽⁶⁷⁾.

Kā izklāstīts iepriekš, arī lietošanas ierobežojumu novērtējumam piemēro tirgus piekļuves kritēriju. Papildus novērtējumam par pasākuma ietekmi uz tirgu Tiesa novērtē arī tā iespējamo ietekmi uz patērētāju uzvedību. Rezumējot – uz pasākumiem, ar kuriem nosaka pilnīgu konkrēta ražojuma lietošanas aizliegumu un kuri liedz ražojumu izmantot konkrētajiem un saistītajiem mērķiem, kādiem tas bijis paredzēts, vai kuri būtiski ierobežo tā lietošanu, var attiekties LESD 34. panta darbības joma.

3.4.2.2. Diskriminējoši tirdzniecības veidi

Gandrīz divdesmit gadus pēc sprieduma pieņemšanas *Dassonville* lietā Tiesa uzskatīja, ka ir jāpārskata tās judikatūra attiecībā uz jēdziena "pasākumi ar līdzvērtīgu iedarbību" darbības jomu saskaņā ar LESD 34. pantu. Attiecīgi Tiesa nozīmīgajā spriedumā *Keck un Mithouard* lietā, kas attiecās uz Francijas tiesību aktiem, ar kuriem tika aizliegta tālākpārdošana ar zaudējumiem, ieviesa jēdzienu "tirdzniecības veidi" ⁽⁶⁸⁾. Tā noteica, ka "valsts normu, kas ierobežo vai aizliedz konkrētus tirdzniecības veidus, piemērošana precēm no citām dalībvalstīm nav uzskatāma par tādu, kas tieši vai netieši, faktiski vai iespējami rada šķēršļus tirdzniecībai starp dalībvalstīm iepriekš minētās judikatūras lietā *Dassonville* nozīmē, ja vien:

- 1) šīs normas attiecas uz visiem iesaistītajiem uzņēmējiem, kuri darbojas valsts teritorijā; un
- 2) ja tās gan juridiski, gan faktiski vienādi skar valsts preču un citu dalībvalstu izcelsmes preču tirdzniecību" ⁽⁶⁹⁾.

Noteikumus, kas paredz prasības, kuras precēm ir jāizpilda, izvērtē saskaņā ar spriedumu *Cassis de Dijon* lietā, un tāpēc var uzskatīt, ka tie *per se* ietilpst LESD 34. panta darbības jomā. Savukārt uz tirdzniecības veidiem LESD 34. panta darbības joma attiecas tikai tad, ja puse, kas apgalvo, ka ir noticis pārkāpums, var pierādīt, ka šie pasākumi juridiski vai faktiski rada diskrimināciju produkta izcelsmes dēļ.

⁽⁶⁰⁾ Turpat, 15. punkts.

⁽⁶¹⁾ Turpat, 33. punkts.

⁽⁶²⁾ Lieta C-110/05 Komisija/Itālija, 2009, ECLI:EU:C:2009:66.

⁽⁶³⁾ Lieta C-110/05 Komisija/Itālija, 2009, ECLI:EU:C:2009:66, 57. punkts.

⁽⁶⁴⁾ Lieta C-142/05 *Mickelsson un Roos*, 2009, ECLI:EU:C:2009:336.

⁽⁶⁵⁾ Lieta C-142/05 *Mickelsson un Roos*, 2009, ECLI:EU:C:2009:336, 28. punkts.

⁽⁶⁶⁾ Lieta C-142/05 *Mickelsson un Roos*, 2009, ECLI:EU:C:2009:336, 39. un 40. punkts. Šajā nolūkā sk. arī lietu C-433/05 *Sandström*, 2010, ECLI:EU:C:2010:184.

⁽⁶⁷⁾ Lieta C-433/05 *Sandström*, 2010, ECLI:EU:C:2010:184, 40. punkts. Šī lieta ir arī piemērs uz procesus vērībai pieejai attiecībā uz samērīgumu, kuras pamatā ir Tiesas veiktais novērtējums *Mickelsson* lietā.

⁽⁶⁸⁾ Apvienotās lietas C-267/91 un C-268/91 *Keck un Mithouard*, 1993, ECLI:EU:C:1993:905.

⁽⁶⁹⁾ Apvienotās lietas C-267/91 un C-268/91 *Keck un Mithouard*, 1993, ECLI:EU:C:1993:905, 16. punkts.

Lietā C-591/17 *Austrijas Republika* Tiesa pārdošanas veidus raksturoja kā valsts noteikumus, kas attiecas uz “kārtību, kādā ražojumi var tikt pārdoti”⁽⁷⁰⁾. Tāpat pārdošanas veidi ietver pasākumus, kas attiecas uz tirdzniecības apstākļiem un metodēm (sk. 4.6. iedaļu),⁽⁷¹⁾ preču pārdošanas laiku,⁽⁷²⁾ preču pārdošanas vietu vai ierobežojumiem, kurus ievērojot, preces drīkst pārdot⁽⁷³⁾, kā arī – dažos gadījumos – pasākumus, kas attiecas uz ražojumu cenu noteikšanu (sk. 4.4. iedaļu)⁽⁷⁴⁾. Salīdzinoši vieglāk ir saprast, kāda veida pasākumi ir saistīti ar produktu īpašībām, nekā to, kāda veida pasākumi ir pārdošanas veidi. Ar produkta īpašībām saistīti pasākumi varētu būt, piemēram, pasākumi, kas saistīti ar produkta formu, izmēru, svaru, sastāvu, izskatu vai identifikāciju (sk. 4.7. iedaļu).

Piemēram, *Alfa Vita* lietā⁽⁷⁵⁾ Tiesa nosprieda, ka valsts noteikumi, kas *bake-off* produktu pārdošanu pakļauj tādām pašām prasībām, kādas ir piemērojamas pilnam tradicionālo maizes un maizes izstrādājumu ražošanas un pārdošanas procesam, ir pretrunā LESD 34. pantam un tos nevar uzskatīt par pārdošanas veidu. Tiesa nonāca pie šāda secinājuma, pamatojoties uz to, ka prasīt *bake-off* produktu pārdevējiem saskaņot savu darbību ar visām prasībām, kādas ir piemērojamas tradicionālām maiznīcām, nozīmē neievērot šo produktu specifiku un radīt papildu izdevumus, kas tādējādi šo produktu pārdošanu padara sarežģītāku⁽⁷⁶⁾.

Tomēr, kā liecina spriedums *Sapod Audic un Eco-Emballages* lietā⁽⁷⁷⁾, par pārdošanas veidiem var uzskatīt noteiktas procedūras vai pienākumus, kas neattiecas uz produktu vai tā iepakojumu. Lietā izskatītais valsts pasākums noteica, ka visiem ražotājiem vai importētājiem ir jāveicina vai jāorganizē visa izlietotā to iepakojuma likvidēšana. Tiesa norādīja, ka šis pasākums tikai noteica “vispārēju pienākumu identificēt iepakojumu, ko apstiprināts uzņēmums savācis likvidēšanas nolūkā”⁽⁷⁸⁾. Tādējādi Tiesa nosprieda, ka “pienākums, ko nosaka šis noteikums, kā tāds neattiecas uz ražojumu vai tā iepakojumu, un tāpēc pats par sevi tas nav noteikums, kas paredz prasības, kuras precēm ir jāizpilda, piemēram, prasības attiecībā uz to marķējumu vai iepakojumu”⁽⁷⁹⁾. Tādēļ to var uzskatīt par pārdošanas veidu.

Rezumējot – pārdošanas veidi ir pasākumi, kuri ir saistīti ar preču tirdzniecību, nevis ar preču īpašībām⁽⁸⁰⁾, un uz kuriem neattiecas LESD 34. panta piemērošanas joma, ja tie atbilst abiem nosacījumiem, kas noteikti spriedumā *Keck* lietā, kā paskaidrots iepriekš.

3.5. Savstarpējās atzišanas princips

Tehniski šķēršļi brīvai preču aprītei rodas, ja valsts iestādes piemēro noteikumus, kas nosaka prasības, kuras jāizpilda attiecībā uz precēm, ko likumīgi tirgo citās dalībvalstīs. Preces, ko “likumīgi tirgo citā dalībvalstī”, ir preces vai noteikta veida preces, kuras atbilst attiecīgajiem noteikumiem, kas ir piemērojami minētajā dalībvalstī, vai uz kurām minētajā dalībvalstī neattiecas nekādi šādi noteikumi un kuras ir darītas pieejamas tiešajiem lietotājiem šajā dalībvalstī. Ja ar valsts noteikumiem neīsteno sekundāros ES tiesību aktus, tie ir tehniski šķēršļi, uz kuriem attiecas LESD 34. un 36. pants, pat ja minētos noteikumus vienādi piemēro visiem ražojumiem.

⁽⁷⁰⁾ Lieta C-591/17, *Austrijas Republika*, 2019, ECLI:EU:C:2019:504, 129. punkts.

⁽⁷¹⁾ Sk. lietu C-412/93 *Leclerc-Siplec*, 1995, ECLI:EU:C:1995:26, 22. punktu, un lietu C-6/98, *ARD*, 1999, ECLI:EU:C:1999:532, 46. punktu.

⁽⁷²⁾ Sk., piemēram, lietas C-401/92 un C-402/92 *Tankstation 't Heuvske* un *Boermans*, 1994, ECLI:EU:C:1994:220, 14. punkts, un apvienotās lietas C-69/93 un C-258/93 *Punto Casa*, 1994, ECLI:EU:C:1994:226.

⁽⁷³⁾ Sk. lietu C-391/92 Komisija/Griekija, 1995, ECLI:EU:C:1995:199, 15. punktu.

⁽⁷⁴⁾ Sk. lietu C-63/94 *Belgapom*, 1995, ECLI:EU:C:1995:270, un lietu C-221/15 *Etablissements Fr. Colruyt NV*, 2016, ECLI:EU:C:2016:704, 37. punktu.

⁽⁷⁵⁾ Apvienotās lietas C-158/04 un C-159/04 *Alfa Vita*, 2006, ECLI:EU:C:2006:562.

⁽⁷⁶⁾ Turpat, 18. un 19. punkts.

⁽⁷⁷⁾ Lieta C-159/00 *Sapod Audic un Eco-Emballages*, 2002, ECLI:EU:C:2002:343.

⁽⁷⁸⁾ Turpat, 71. punkts. Ja šo pasākumu interpretētu kā tādu, ka tas nosaka pienākumu lietot marķējumu vai etiķeti, tad tas būtu tehnisks noteikums Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 98/34/EK (1998. gada 22. jūnijs), kas nosaka informācijas sniegšanas kārtību tehnisko standartu un noteikumu, un Informācijas sabiedrības pakalpojumu noteikumu sfērā (OV L 204, 21.7.1998., 37. lpp.) nozīmē. Šādā gadījumā persona var atsaukties uz to, ka nav notikusi paziņošana par šo valsts noteikumu. Valsts tiesas kompetencē tad ir atteikties piemērot šo noteikumu.

⁽⁷⁹⁾ Lieta C-159/00 *Sapod Audic un Eco-Emballages*, 2002, ECLI:EU:C:2002:343, 72. punkts.

⁽⁸⁰⁾ Sk. lietu C-71/02 *Karner*, 2004, ECLI:EU:C:2004:181 (aizliegums izmantot norādi, ka preces ir no maksātspējīga uzņēmuma); lieta C-441/04 *A-Punkt*, 2006, ECLI:EU:C:2006:141 (situācija sliekšņa darījumu jomā), kā arī līdzīgs spriedums lietā C-20/03 *Burmanjer*, 2005, ECLI:EU:C:2005:307.

Savstarpējās atzīšanas princips tika iedibināts Tiesas judikatūrā. Spriedumā *Cassis de Dijon* lietā ⁽⁸¹⁾ Tiesa noteica, ka tad, ja saskaņošana nav notikusi, valsts noteikumi, kas paredz prasības (piemēram, attiecībā uz nosaukumu, formu, izmēru, svaru, sastāvu, izskatu, marķējumu, iepakojumu), kuras jāizpilda precēm no citām dalībvalstīm, kur tās tiek likumīgi ražotas un tirgotas, ir šķēršļi brīvai preču aprītei un ir pasākumi ar līdzvērtīgu iedarbību, kas ir aizliegti ar LESD 34. pantu.

Saskaņā ar savstarpējās atzīšanas principu, ja uzņēmums likumīgi pārdod ražojumu vienā dalībvalstī, ievērojot piemērojamos attiecīgās dalībvalsts tehniskos noteikumus, tad tam ir jābūt iespējai pārdot ražojumu citās dalībvalstīs bez vajadzības to pielāgot importētājās dalībvalsts noteikumiem.

Tas nozīmē, ka principā galamērķa dalībvalstis nevar ierobežot vai aizliegt tādu preču laišanu tirgū, uz kurām neattiecas saskaņojums ES līmenī un kuras likumīgi tirgo citā dalībvalstī, pat ja tās ir ražotas saskaņā ar tehniskajiem un kvalitātes noteikumiem, kas atšķiras no noteikumiem, kuri jāievēro vietējiem produktiem. Tas pats attiecas uz gadījumu, kad izcelsmes dalībvalstī attiecīgajam ražojumam nepiemēro tehniskos noteikumus.

Tomēr šis princips nav absolūts – ierobežojums var būt pamatots ar sabiedrības interešu mērķi.

Tas nozīmē, ka nebūtu jāuzskata, ka savstarpējā atzīšana ir saistīta ar zemākiem veselības, vides vai drošības standartiem vai ierobežo valsts iestāžu tirgus uzraudzības spējas; ar to tiek panākts optimāls līdzsvars starp brīvu preču aprīti un sabiedrības interešu mērķiem. Dalībvalstīm ir jāievēro šis princips tikai tad, ja tiek pienācīgi aizsargātas sabiedrības leģitīmās intereses, uz kurām attiecas to piemērojams valsts tehniskais noteikums.

Izņēmumi attiecībā uz brīvu preču aprīti ir jāinterpretē šauri ⁽⁸²⁾. Šķēršļi ir pamatoti tikai tad, ja attiecīgie valsts pasākumi ir nepieciešami, lai izpildītu obligātas prasības vai jebkuras no interesēm, kas uzskaitītas LESD 36. pantā, un ja tie ir samērīgi attiecībā pret izvirzīto leģitīmo mērķi. Tas kopsavilkuma veidā ir saprotami izklāstīts nesenā Tiesas spriedumā, kas attiecas uz atteikumu atzīt atsevišķus proves zīmogus:

“Tādējādi, ja valstu tiesību akti nav tikuši saskaņoti, brīvas preču aprītes šķēršļi, kas rodas, kad kāda dalībvalsts precēm no citām dalībvalstīm, kurās tās ir likumīgi ražotas vai tirgotas, piemēro noteikumus par prasībām, kurām šīm precēm jāatbilst, pat ja šie noteikumi vienādi attiecas uz visām precēm, ir pasākumi ar līdzvērtīgu iedarbību, kas ir aizliegti ar LESD 34. pantu, ja vien to piemērošana nevar tikt attaisnota ar vispārējām interesēm atbilstošu mērķi, kas ir pārkāps par brīvas preču aprītes prasībām.” ⁽⁸³⁾

Tajā pašā lietā Tiesa arī norādīja, ka savstarpējās atzīšanas princips nav piemērojams to trešo valstu izcelsmes preču tirdzniecībai ES, kuras ir brīvā apgrozībā, ja pirms to eksporta uz dalībvalstī, kas nav dalībvalsts, kurā tās ir brīva apgrozībā, tās netika likumīgi tirgotas dalībvalstī ⁽⁸⁴⁾.

Tādējādi, rezumējot – izņēmumi attiecībā uz savstarpējās atzīšanas principu, kas piemērojams nesaskaņotajā jomā, ir iespējami, proti,

- 1) saskaņā ar vispārējo noteikumu produktiem, ko likumīgi tirgo citā dalībvalstī, ir tiesības uz brīvu aprīti; un
- 2) vispārējais noteikums nav piemērojams, ja galamērķa dalībvalsts var pierādīt, ka tai ir svarīgi attiecīgajiem ražojumiem piemērot savus tehniskos noteikumus, pamatojoties uz LESD 36. pantā minētajiem apsvērumiem vai Tiesas judikatūrā noteiktajām obligātajām prasībām, ievērojot samērīguma principu.

⁽⁸¹⁾ Lieta 120/78 *Rewe Centrale / Bundesmonopolverwaltung für Branntwein*, 1979, ECLI: ECLI:EU:C:1979:42. Lai gan sākotnēji šis princips nebija skaidri minēts Tiesas judikatūrā, tagad tas ir pilnībā atzīts (sk., piemēram, lietu C-110/05, Komisija/Itālija, 2009, ECLI:EU:C:2009:66, 34. punktu, un lietu C-385/10, *Elenca*, 2012, ECLI:EU:C:2012:634, 23. punktu).

⁽⁸²⁾ Lieta C-111/89 *Staat der Nederlanden / P. Bakker Hillegom BV*, 1990, ECLI:EU:C:1990:177, 8. punkts.

⁽⁸³⁾ Lieta C-525/14 Komisija / Čehijas Republika, 2016, ECLI:EU:C:2016:714, 35. punkts.

⁽⁸⁴⁾ Lieta C-525/14 Komisija / Čehijas Republika, 2016, ECLI:EU:C:2016:714, 39. punkts.

Kopš 2020. gada 19. aprīļa ir piemērojama jauna regula – Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2019/515 par citā dalībvalstī likumīgi tirgotu preču savstarpēju atzīšanu⁽⁸⁵⁾. Ar to aizstāj Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 764/2008, ar ko nosaka procedūras, lai dažus valstu tehniskos noteikumus piemērotu citā dalībvalstī likumīgi tirgotiem produktiem⁽⁸⁶⁾.

4. PASĀKUMU VEIDI

Pasākumiem ar līdzvērtīgu iedarbību atbilstoši LESD 34. pantam ir dažādi veidi un formas. Dažkārt tie ir ļoti skaidri pasākumi, kas vērsti konkrēti uz importu vai kas pieļauj preferenciāla režīma piemērošanu vietējām precēm, bet citreiz tie ir neplānotas sekas lēmumiem, kas attiecas uz vispārējo politiku. Pēdējās desmitgadēs Tiesas judikatūrā un LESD 34.–36. panta praktiskajā piemērošanā pārkāpuma procedūrās ir atkārtoti vērojami konkrētu veidu pasākumi. Vairāki no tiem ir raksturoti turpmāk tekstā.

4.1. Valsts noteikumi, kas saistīti ar importu (importa licences, pārbaudes un kontroles)

Valsts pasākumi, kas tieši attiecas uz produktu importu no citām dalībvalstīm, var apgrūtināt importu, tāpēc tos parasti uzskata par pasākumiem ar kvantitatīviem ierobežojumiem līdzvērtīgu iedarbību, kas ir pretrunā LESD 34. pantam. Pienākums pirms preču ieviešanas saņemt importa licenci ir skaidrs piemērs šajā saistībā. Tā kā šāda veida oficiālie procesi var izraisīt kavējumus, šāds pienākums var būt LESD 34. panta pārkāpums, pat ja licences piešķir automātiski un attiecīgās dalībvalsts nolūks nav paturēt sev tiesības atteikt licences izsniegšanu⁽⁸⁷⁾.

Pārbaudes un kontroles pasākumi, piemēram, veterinārā, sanitārā un fitosanitārā kontrole un citi kontroles pasākumi, tostarp importa (un eksporta) muitas pārbaude, ir uzskatāmi par pasākumiem ar līdzvērtīgu iedarbību attiecīgi 34. un 35. panta nozīmē⁽⁸⁸⁾. Šādas pārbaudes var apgrūtināt vai sadārdzināt importu vai eksportu, jo tās ir saistītas ar kavējumiem pārbaudes procedūrā un papildu transporta izmaksu rašanos tirgotājam.

Līdz ar iekšējā tirgus izveidi 1993. gada 1. janvārī tika likvidēta regulāra preču pārvadājumu robežkontrole. Kopš tā laika dalībvalstis nedrīkst veikt kontroles pasākumus uz robežām, ja vien tie neietilpst vispārējās kontroles sistēmā, kuru līdzīgā apmērā īsteno visā valsts teritorijā, un/vai tās nav izlases pārbaudes. Tomēr neatkarīgi no tā, kur šādi kontroles pasākumi notiek, tos joprojām uzskata par pasākumiem ar līdzvērtīgu iedarbību, ja tie ir sistemātiska ieviesto ražojumu kontrole⁽⁸⁹⁾. Tos var pamatot tikai izņēmuma gadījumos, ja ir izpildīti stingri nosacījumi⁽⁹⁰⁾.

4.2. Pienākums iecelt pārstāvi vai nodrošināt uzglabāšanu importētājā dalībvalstī

Tiesa konstatēja, ka prasība, lai importētāja darījumdarbības vieta atrastos preču galamērķa dalībvalstī, ir tiešā pretrunā pantiem par brīvu preču apriti iekšējā tirgū. Tiesa nosprieda, ka, liekot uzņēmumiem, kas darbojas citā dalībvalstī, segt izmaksas, ko rada pārstāvja iecelšana importa dalībvalstī, tiek panākts, ka dažiem uzņēmumiem, jo īpaši maziem un vidējiem uzņēmumiem, rodas grūtības vai ir neiespējami sākt darbību šīs dalībvalsts tirgū⁽⁹¹⁾. Arī pienākums iecelt pārstāvi vai aģentu vai izveidot filiāli, biroju vai noliktavu importētājā dalībvalstī parasti ir pretrunā LESD 34. pantam.

⁽⁸⁵⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2019/515 (2019. gada 19. marts) par citā dalībvalstī likumīgi tirgotu preču savstarpēju atzīšanu un Regulas (EK) Nr. 764/2008 atcelšanu (OV L 91, 29.3.2019., 1. lpp.).

⁽⁸⁶⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 764/2008 (2008. gada 9. jūlijs), ar ko nosaka procedūras, lai dažus valstu tehniskos noteikumus piemērotu citā dalībvalstī likumīgi tirgotiem produktiem, un ar ko atceļ Lēmumu Nr. 3052/95/EK (OV L 218, 13.8.2008., 21. lpp.). Plašāku informāciju sk. šo norādījumu 8.3. punktā.

⁽⁸⁷⁾ Apvienotās lietas 51-54/71 *International Fruit Company / Produktschap voor Groenten en Fruit*, 1971, ECLI:EU:C:1971:128; lieta C-54/05 *Komisija/Somija*, 2007, ECLI:EU:C:2007:168, 31. punkts.

⁽⁸⁸⁾ Lieta 4/75 *Rewe Zentralfinanz / Landwirtschaftskammer*, 1975, ECLI:EU:C:1975:98.

⁽⁸⁹⁾ Lieta C-272/95 *Dt. Milchkontor II*, 1997, ECLI:EU:C:1997:191.

⁽⁹⁰⁾ Lieta C-28/09 *Komisija/Austrija*, 2011, ECLI:EU:C:2011:854, 119. punkts.

⁽⁹¹⁾ Lieta 155/82 *Komisija/Belģija*, 1983, ECLI:EU:C:1983:53, 7. punkts.

Dažas dalībvalstis ir mēģinājušas pamatot šādas prasības, argumentējot, ka tās ir vajadzīgas, lai nodrošinātu valsts noteikumu pienācīgu izpildi vispārējās interesēs, dažos gadījumos arī saistībā ar kriminālatbildību. Tiesa noraidīja šo argumentu. Tā nosprieda, ka, lai gan katrai dalībvalstij ir tiesības tās teritorijā veikt attiecīgus pasākumus, kas vajadzīgi, lai nodrošinātu sabiedriskās kārtības aizsardzību, šādi pasākumi ir pamatoti tikai tad, ja ir ievēroti konkrēti nosacījumi. Jābūt pierādītam, ka šādi pasākumi ir nepieciešami, lai sasniegtu leģitīmus vispārējas nozīmes mērķus, un ka šādu aizsardzību nevar nodrošināt ar līdzekļiem, kas mazāk ierobežo brīvu preču apriti⁽⁹²⁾. Tiesa ir nospriedusi, ka, "lai gan kriminālsodiem var būt preventīva ietekme attiecībā uz darbībām, kurām tos piemēro, šo ietekmi nenodrošina un nekādā gadījumā nestiprina (...) tikai tas vien, ka valsts teritorijā atrodas persona, kas juridiski pārstāv ražotāju"⁽⁹³⁾. Tādējādi vispārējo interešu mērķu ziņā prasība, ka valsts teritorijā jābūt ieceltam pārstāvim, nesniedz pietiekamas papildu garantijas, lai pamatotu izņēmumu attiecībā uz LESD 34. pantā noteikto aizliegumu.

Valsts prasības, kas nosaka ievesto preču turēšanu krājumā vai glabāšanu noliktavā, arī var būt LESD 34. panta pārkāpums, ja šie pasākumi diskriminē ievestās preces salīdzinājumā ar vietējām precēm. Tādi ir visi noteikumi, kas nosaka aizliegumus un ierobežojumus tikai ievestajām precēm vai pieprasa uzglabāt tikai šīs preces. Valsts pasākumu, saskaņā ar kuru ievestie vīna dzērieni bija jāuzglabā vismaz sešus mēnešus, lai tie varētu saņemt noteiktus kvalitātes apzīmējumus, Tiesa atzina par pasākumu ar kvantitatīvajiem ierobežojumiem līdzvērtīgu iedarbību⁽⁹⁴⁾.

Līdzīgus šķēršļus preču tirdzniecībai var radīt ikviens valsts noteikums, kas atļauj noliktavas pilnīgi vai daļēji izmantot tikai vietējo preču glabāšanai vai kas nosaka, ka uz ievesto preču glabāšanu attiecas nosacījumi, kuri atšķiras no nosacījumiem, kas attiecas uz vietējām precēm, un kurus ir grūtāk izpildīt. Attiecīgi valsts pasākums, kas veicina vietēji ražoto preču uzglabāšanu, varētu radīt šķēršļus brīvai preču aprītei atbilstoši LESD 34. pantam.

4.3. Valsts noteikti aizliegumi attiecībā uz konkrētiem ražojumiem/vielām

Aizliegums tirgot konkrētu ražojumu vai vielu ir visierobežojošākais pasākums, ko dalībvalsts var noteikt attiecībā uz brīvu preču aprīti. Lielākā daļa preču, uz kurām attiecinā valsts aizliegumus, ir pārtikas produkti, piemēram, vitamīni un citas pārtikas piedevas⁽⁹⁵⁾, kā arī ķīmiskas vielas⁽⁹⁶⁾.

Apsvērumi, ar kuriem dalībvalstis visbiežāk pamato šos stingros pasākumus, ir LESD 36. pantā noteiktā cilvēku veselības un dzīvības aizsardzība un dzīvnieku un augu aizsardzība un Tiesas judikatūrā noteiktās obligātās prasības, piemēram, vides aizsardzība. Bieži šos pamatojošos iemeslus kombinē. Dalībvalstij, kas nosaka valsts aizliegumu attiecībā uz ražojumu/vielu, ir jāpierāda, ka pasākums ir nepieciešams un, vajadzības gadījumā, ka attiecīgo ražojumu tirdzniecība būtiski apdraud, piemēram, sabiedrības veselību, un ka šie noteikumi atbilst proporcionalitātes principam⁽⁹⁷⁾. Tostarp ir jāiesniedz visi attiecīgie pierādījumi, piemēram, tehniskie, zinātniskie, statistiskie vai ar uzturvērtību saistītie dati⁽⁹⁸⁾. *Humanplasma* lietā, lai gan aizlieguma mērķis bija nodrošināt asins un asins komponentu kvalitāti un drošību un tādējādi aizsargāt sabiedrības veselību, šis pasākums tika atzīts par tādu, kas pārsniedz to, kas ir nepieciešams⁽⁹⁹⁾.

Turklāt dalībvalstij pienākums pierādīt, ka izvirzīto mērķi nevar sasniegt ar citiem līdzekļiem, kam ir mazāk ierobežojoša ietekme uz ES iekšējo tirdzniecību⁽¹⁰⁰⁾. Piemēram, attiecībā uz Francijas aizliegumu pievienot dzērienu piedevu kofeīnu vairāk par noteikto normu Tiesa nosprieda, ka "atbilstošs marķējums, kas informē patērētājus par bagātināto produktu īpašībām un sastāvdaļām, sniegtu patērētājiem, kuri varētu uzņemt pārmērīgi lielu produktiem pievienotās uzturvielas

⁽⁹²⁾ Turpat, 12. punkts. Sk. arī lietu C-12/02 *Grilli*, 2003, ECLI:EU:C:2003:538, 48. un 49. punkts; C-193/94 *Skanavi un Chryssanthakopoulos*, 1996, ECLI:EU:C:1996:70, 36.–38. punkts.

⁽⁹³⁾ Lieta 155/82 Komisija/Belģija, 1983, ECLI:EU:C:1983:53, 15. punkts.

⁽⁹⁴⁾ Lieta 13/78 *Eggers / Freie Hansestadt Bremen*, 1978, ECLI:EU:C:1978:182.

⁽⁹⁵⁾ Lieta 174/82 *Officier van Justitie / Sandoz*, 1983, ECLI:EU:C:1983:213; lieta C-24/00 Komisija/Francija, 2004, ECLI:EU:C:2004:70; lieta C-420/01 Komisija/Itālija, 2003, ECLI:EU:C:2003:363; lieta C-192/01 Komisija/Dānija, 2003, ECLI:EU:C:2003:492; lieta C-41/02 Komisija/Nīderlande, 2004, ECLI:EU:C:2004:762; lieta C-319/05 Komisija/Vācija, 2007, ECLI:EU:C:2007:678.

⁽⁹⁶⁾ Lieta C-473/98 *Kemikalieinspektionen / Toolex-Alpha AB*, 2000, ECLI:EU:C:2000:379.

⁽⁹⁷⁾ Lieta C-421/09 *Humanplasma GmbH / Austrijas Republika*, 2010, ECLI:EU:C:2010:760, 45. punkts.

⁽⁹⁸⁾ Lieta C-270/02 Komisija/Itālija, 2004, ECLI:EU:C:2004:78.

⁽⁹⁹⁾ Lieta C-421/09 *Humanplasma GmbH / Austrijas Republika*, 2010, ECLI:EU:C:2010:760, 45. punkts.

⁽¹⁰⁰⁾ Lieta 104/75 *De Peijper*, 1976, ECLI:EU:C:1976:67.

devu, iespēju pašiem izlemt, vai šos produktus lietot”⁽¹⁰¹⁾. Tādējādi Tiesa atzina, ka aizliegums pievienot kofeīnu vairāk par noteikto normu nav vismazāk ierobežojošais pieejamais pasākums un tāpēc nav vajadzīgs, lai sasniegtu mērķi nodrošināt patērētāju aizsardzību.

Danish Vitamins lieta⁽¹⁰²⁾ attiecās uz Dānijas administratīvo praksi, saskaņā ar kuru bija aizliegta pārtikas produktu bagātināšana ar vitamīniem un minerālvielām, ja nav iespējams pierādīt, ka šāda bagātināšana atbilst Dānijas iedzīvotāju vajadzībām. Sākotnēji Tiesa atzina, ka Dānijai pašai ir jālemj, kādu cilvēku veselības un dzīvības aizsardzības līmeni tā plāno nodrošināt, ievērojot samērīguma principa piemērojamību. Tomēr Tiesa norādīja, ka Dānijas iestādēm bija pienākums pierādīt “katrā atsevišķā gadījumā, ņemot vērā uztura paradumus valstī un starptautisko zinātnisko pētījumu rezultātus, ka to noteikumi ir vajadzīgi, lai efektīvi aizsargātu tajos minētās intereses”, un “ka attiecīgo produktu tirdzniecība reāli apdraud sabiedrības veselību”⁽¹⁰³⁾. Galu galā Tiesa secināja, ka attiecīgais pasākums nav pamatojams, atsaucoties uz “reālu apdraudējumu sabiedrības veselībai”, kas būtu jānovērtē katrā gadījumā atsevišķi, rūpīgi novērtējot ietekmi, ko radītu minerālvielu un vitamīnu pievienošana pārtikas produktiem⁽¹⁰⁴⁾.

Kopumā Tiesai ir bijusi ierobežojoša pieeja attiecībā uz šādiem pasākumiem. Tomēr jomās, kurās trūkst zinātniskās noteiktības par konkrētu ražojumu vai vielu ietekmi, piemēram, uz sabiedrības veselību vai vidi, Tiesai šādus aizliegumus ir bijis grūtāk noraidīt⁽¹⁰⁵⁾. Šādos gadījumos Tiesas veiktajā vispārējā lietas novērtējumā liela nozīme ir arī tā dēvētajam piesardzības principam⁽¹⁰⁶⁾.

Lietās par sabiedrības veselības aizsardzību var rasties arī situācijas, kad dalībvalstis neaizliedz citā dalībvalstī atļauta produkta vai vielas pievienošanu, bet tikai pieprasa iepriekšēju atļauju tā pievienošanai. Šādos gadījumos dalībvalstis izpilda savus pienākumus saskaņā ar ES tiesību aktiem tikai tad, ja šādas procedūras ir pieejamas un īstenojamas saprātīgā termiņā un ja produktam noteikto aizliegumu var apstrīdēt valsts tiesās. Šai procedūrai jābūt skaidri noteiktai ar vispārpieņemamu pasākumu, kas ir saistošs dalībvalsts valsts iestādēm. Šo “vienkāršoto procedūru” Tiesa raksturoja lietā C-344/90⁽¹⁰⁷⁾.

4.4. Cenu pasākumi

Lai gan Līgumā nav konkrētu noteikumu par valsts cenu regulēšanas noteikumiem, Tiesa vairākos gadījumos ir piemērojusi LESD 34. pantu valsts cenu regulēšanas noteikumiem.

Šādi noteikumi ietver vairākus pasākumus – minimālās un maksimālās cenas, cenu iesaldēšana, minimālās un maksimālās peļņas normas un tālākpārdošanas cenas uzturēšana.

Minimālās cenas. Konkrētā apmērā noteikta minimālā cena, kaut arī to vienādi piemēro vietējiem un ievestajiem ražojumiem, var ierobežot importu, neļaujot ievesto preču zemāko pašizmaksu atspoguļot mazumtirdzniecības cenā. Tādējādi importētājiem ir liegts izmantot to konkurences priekšrocības, tāpēc tas ir pasākums ar līdzvērtīgu iedarbību LESD 34. panta nozīmē, jo patērētājs nevar izmantot šīs cenas priekšrocības⁽¹⁰⁸⁾. Tomēr minimālās cenas var regulēt ES līmenī, piemēram, ar dalībvalsts tiesību aktiem, ar kuriem nosaka minimālās cenas tabakai un kuri būtu jāapsver, ievērojot Padomes 2011. gada 21. jūnija Direktīvu 2011/64/ES par tabakas izstrādājumiem piemērotā akcīzes nodokļa struktūru un likmēm⁽¹⁰⁹⁾.

Lietā C-221/15 *Colruyt*, kas attiecās uz tabakas izstrādājumu cenu noteikšanu Beļģijā, Tiesa nosprieda, ka valsts tiesiskais regulējums, ar kuru mazumtirgotājiem ir aizliegts pārdot tabakas izstrādājumus par vienības cenu, kas ir mazāka nekā cena, kuru ražotājs vai importētājs ir norādījis uz šiem izstrādājumiem piestiprinātās zīmogmarkas, ciktāl ražotājs vai

⁽¹⁰¹⁾ Lieta C-24/00 Komisija/Francija, 2004, ECLI:EU:C:2004:70, 75. punkts.

⁽¹⁰²⁾ Lieta C-192/01 Komisija/Dānija, 2003, ECLI:EU:C:2003:492.

⁽¹⁰³⁾ Lieta C-192/01 Komisija/Dānija, 2003, ECLI:EU:C:2003:492, 46. punkts.

⁽¹⁰⁴⁾ Turpat, 56. punkts.

⁽¹⁰⁵⁾ Lieta C-473/98 *Kemikalieinspektionen / Toolex-Alpha AB*, 2000, ECLI:EU:C:2000:379; lieta C-24/00 Komisija/Francija, 2004, ECLI:EU:C:2004:70.

⁽¹⁰⁶⁾ Sk. 7.1.2. punktu turpmāk.

⁽¹⁰⁷⁾ Lieta C-344/90 Komisija/Francija, 1992, ECLI:EU:C:1992:328.

⁽¹⁰⁸⁾ Lieta 231/83 *Cullet*, 1985, ECLI:EU:C:1985:29; lieta 82/77 *Van Tiggele*, 1978, ECLI:EU:C:1978:10.

⁽¹⁰⁹⁾ OV L 176, 5.7.2011., 24. lpp.

importētājs šo cenu ir brīvi noteicis, nav aizliegts ar LESD 34. pantu⁽¹¹⁰⁾. Šajā gadījumā Tiesa konstatēja, ka tabakas izstrādājumu minimālās cenas noteikšana ir noteikts pārdošanas veids, kas attiecas uz visiem attiecīgajiem tirgotājiem, kuri darbojas valsts teritorijā, un kas netraucē tabakas izstrādājumiem no citas dalībvalsts piekļūt Beļģijas tirgum vairāk nekā vietējiem tabakas izstrādājumiem.

Scottish Whiskey Association lietā Tiesa izvērtēja, vai Skotijas valdība, nosakot alkohola vienības minimālās cenas, ir pārkāpusi LESD 34. pantu. Konkrēto pasākumu mērķis bija izskaust no tirgus alkoholu par ļoti zemām cenām, un tie tika pamatoti ar sabiedrības veselības apsvērumiem. Tiesa konstatēja, ka fakts, ka ar dalībvalsts tiesisko regulējumu "ir liegta iespēja zemāku importēto preču pašizmaksu atspoguļot pārdošanas cenā patērētājam", ir pasākums ar līdzvērtīgu iedarbību⁽¹¹¹⁾.

Maksimālās cenas. Pirms sprieduma *Keck* lietā Tiesa bija nospriedusi, ka, lai gan maksimālā cena, ko vienādi piemēro vietējiem un ievestajiem ražojumiem, pati par sevi nav pasākums ar kvantitatīvam ierobežojumam līdzvērtīgu iedarbību, tai var būt šāda iedarbība, ja šo cenu nosaka tādā līmenī, ka ievesto ražojumu pārdošana ir neiespējama vai sarežģītāka nekā vietējo ražojumu pārdošana. Tā var likvidēt visas konkurences priekšrocības, ko sniedz ievestās preces, un/vai, ja maksimālo cenu nosaka pārāk zemu, ir iespējams, ka nav ņemtas vērā importētājam radušās transporta izmaksas⁽¹¹²⁾.

Cenu iesaldēšana. Līdzīgi pirms nolēmuma *Keck* lietā (sk. 3.4.2.2. iedaļu) Tiesa savā agrīnajā jurisdikcijā uzskatīja, ka cenu iesaldēšana, ko vienādi piemēro vietējiem ražojumiem un ievestajiem ražojumiem, pati par sevi nav pasākums ar kvantitatīvam ierobežojumam līdzvērtīgu iedarbību. Tomēr tai *de facto* var būt šāda iedarbība, ja cenas ir noteiktas tādā līmenī, ka ievesto ražojumu tirdzniecība ir vai nu neiespējama, vai sarežģītāka nekā vietējo preču tirdzniecība⁽¹¹³⁾. Proti, gadījumā, ja importētāji var pārdot ievesto ražojumu tikai ar zaudējumiem.

Minimālās un maksimālās peļņas normas. Šīs ir normas, kas izteiktas konkrētā summā, nevis procentos no pašizmaksas. Saskaņā ar ES Tiesas judikatūru pirms *Keck* lietas tās ne vienmēr ir pasākumi ar līdzvērtīgu iedarbību LESD 34. panta nozīmē. Tas attiecas arī uz fiksētu mazumtirdzniecības peļņas normu, kas aprēķināta proporcionāli mazumtirdzniecības cenai, kuru brīvi nosaka ražotājs, vismaz gadījumā, ja tā nodrošina pienācīgu atlīdzību mazumtirgotājam. Tomēr uz maksimālo peļņas normu, kas izteikta vienā summā, kuru piemēro vietējiem ražojumiem un ievestajiem ražojumiem un attiecībā uz kuru nav ņemtas vērā importa izmaksas, attiecas LESD 34. pants⁽¹¹⁴⁾.

Kopš sprieduma *Keck* lietā Tiesa ir bieži uzskatījusi, ka uz valsts cenu regulēšanas noteikumiem attiecas jēdziens "pārdošanas veidi"⁽¹¹⁵⁾. Šajā ziņā uz tiem var neattiekties LESD 34. panta darbības joma, ja ir izpildīti konkrēti nosacījumi. Tas, ka "cenu regulēšana" var būt "pārdošanas veidi", ir apstiprināts *Belgapom* lietā, kurā tika atzīts, ka uz Beļģijas tiesību aktiem, kas aizliedz tirdzniecību ar zaudējumiem un tirdzniecību, kura saistīta tikai ar ļoti nelielu peļņas normu, LESD 34. pants neattiecas⁽¹¹⁶⁾.

Tomēr neseno *LIBRO* lietā Tiesa noteikumu, ar kuru importētājiem tiek liegts grāmatām vācu valodā noteikt zemāku cenu nekā izdevēja noteiktā vai ieteiktā mazumtirdzniecības cena, sākotnēji klasificēja par noteiktu pārdošanas veidu, kā definēts spriedumā *Keck* lietā. Tomēr tā secināja, ka attiecīgais noteikums faktiski ir pasākums ar līdzvērtīgu iedarbību, ciktāl tas rada atsevišķu regulējumu, kura rezultātā ražojumiem no citām dalībvalstīm piemēro nelabvēlīgāku režīmu⁽¹¹⁷⁾.

Deutsche Parkinson Vereinigung lietā Tiesa piemēroja tirgus piekļuves pieeju savā izvērtējumā par cenu noteikšanu aptiekās tirgotām cilvēkiem paredzētām receptu zālēm, savā spriedumā tieši neatsaucoties uz *Keck* lietu. Salīdzinājusi cenu noteikšanas ietekmi uz aptiekām, kuru juridiskā adrese ir Vācijā, un tām, kuras reģistrētas citās dalībvalstīs, tā galu galā

⁽¹¹⁰⁾ Lieta C-221/15 *Colruyt*, 2016, ECLI:EU:C:2016:704, 41. punkts.

⁽¹¹¹⁾ Lieta C-333/14 *Scottish Whiskey Association* un citi / *The Lord Advocate and The Advocate General of Scotland*, 2015, ECLI:EU:C:2015:845, 50. punkts.

⁽¹¹²⁾ Lieta 65/75 *Tasca*, 1976, ECLI:EU:C:1976:30; lieta 88-90/75 *SADAM*, 1976, ECLI:EU:C:1976:32; lieta 181/82 *Roussel*, 1983, ECLI:EU:C:1983:352; lieta 13/77 *GB-INNO v ATAB*, 1977, ECLI:EU:C:1977:185.

⁽¹¹³⁾ Lieta 16-20/79 *Danis*, 1979, ECLI:EU:C:1979:248.

⁽¹¹⁴⁾ Lieta 116/84 *Roelstrate*, 1985, ECLI:EU:C:1985:237; lieta 188/86 *Lefevre*, 1987, ECLI:EU:C:1987:327.

⁽¹¹⁵⁾ Papildu informāciju par pārdošanas veidiem sk. 3.4.2.2. iedaļā.

⁽¹¹⁶⁾ Lieta C-63/94 *Belgapom v ITM and Vocarex*, 1995, ECLI:EU:C:1995:270.

⁽¹¹⁷⁾ Lieta C-531/07 *Fachverband der Buch- und Medienwirtschaft v LIBRO*, 2009, ECLI:EU:C:2009:276.

konstatēja, ka šī sistēma ir pasākums ar kvantitatīvam importa ierobežojumam līdzvērtīgu iedarbību (¹¹⁸). Tika konstatēts, ka aptiekām, kas nodarbojas ar tirdzniecību pa pastu, ir ierobežota spēja konkurēt ar tradicionālajām aptiekām pakalpojumu ziņā, un tāpēc tās galvenokārt konkurē uz cenu pamata, kā rezultātā tās vairāk ietekmē cenu noteikšana. Savā novērtējumā Tiesa atsaucās uz *DocMorris* lietu, kas attiecās uz Vācijas tiesību aktiem, ar kuriem tika aizliegta zāļu tirdzniecība ārpus aptiekām un attiecīgi arī tiešsaistē, to pamatojot ar spriedumu *Keck* lietā (¹¹⁹).

Kā izklāstīts iepriekš, *Scottish Whiskey Association* lietā Tiesa secināja, ka minimālās cenas noteikšana ir pasākums ar līdzvērtīgu iedarbību, pamatojoties uz tirgus piekļuves kritēriju, bet tieši neatsaucās uz spriedumu *Keck* lietā. Tā argumentēja, ka “tādēļ vien, ka ar to ir liegta iespēja zemāku importēto preču pašizmaksu atspoguļot pārdošanas cenā patērētājam, aplūkots tiesiskais regulējums var likt šķēršļus piekļuvei (...)” (¹²⁰).

4.5. Atļaujas izsniegšanas procedūras

Valsts sistēmas, kas nosaka, ka pirms preču tirdzniecības ir jāsaņem atļauja, ierobežo piekļuvi importētājas dalībvalsts tirgum, un tādējādi tās uzskata par pasākumu ar kvantitatīvam ierobežojumam līdzvērtīgu iedarbību LESD 34. panta nozīmē (¹²¹). Tiesa ir noteikusi vairākus nosacījumus, kas šādu iepriekšēju atļaujas izsniegšanu varētu pamatot (¹²²):

- lai ierobežotu valsts iestāžu rīcības brīvību un nepieļautu tās patvaļīgu izmantošanu, iepriekšējās atļaujas izsniegšanas procedūras pamatā ir jābūt objektīviem un nediskriminējošiem kritērijiem, kas attiecīgajiem uzņēmumiem ir zināmi iepriekš,
- procedūra neparedz tādu pārbažu veikšanu, kas būtībā ir tādas pašas kā tās, kas tajā pašā vai citā dalībvalstī veiktas saistībā ar citām procedūrām,
- iepriekšējās atļaujas izsniegšanas procedūra būs jāizmanto tikai tad, ja varēs uzskatīt, ka turpmāka pārbaude ir nokavēta un ka tāpēc tā nebūs patiesi efektīva un neļaus sasniegt izvirzīto mērķi,
- procedūra tās ilguma vai tās izraisītu nesamērīgi augstu izmaksu dēļ nedrīkstētu atturēt attiecīgos uzņēmējus no to uzņēmējdarbības plānu īstenošanas,
- procedūra neparedz tehniskas analīzes, ja tās jau ir veiktas citā dalībvalstī un ja to rezultāti ir pieejami (¹²³).

4.5.1. Tipa apstiprināšana

Tipa apstiprināšanas prasības nosaka normatīvos, tehniskos un drošības nosacījumus, kādiem ražojumam ir jāatbilst. Attiecīgi tipa apstiprināšana neattiecas tikai uz kādu konkrētu nozari, jo šādas prasības pastāv ļoti dažādiem ražojumiem, piemēram, kuģu aprīkojumam, mobilajiem tālruņiem, vieglajiem automobiļiem un medicīniskajam aprīkojumam.

Parasti tipa apstiprināšana ir jāveic, pirms ražojumu var laist tirgū. Atbilstība tipa apstiprināšanas prasībām bieži tiek norādīta ražojuma marķējumā. Piemēram, CE zīme apstiprina atbilstību šādām prasībām vai nu ar ražotāja pašdeklarācijas, vai trešās puses sertifikācijas starpniecību.

Lai gan ES mēroga kopējās tipa apstiprināšanas prasības parasti veicina ražojumu tirdzniecību iekšējā tirgū, dalībvalstu tipa apstiprināšana nesaskaņotajās jomās var radīt šķēršļus preču tirdzniecībai. Turklāt ražojumu atšķirīgo standartu dēļ ražotājiem vienu un to pašu ražojumu ir grūti tirgot dažādās dalībvalstīs, un tie var ievērojami paaugstināt atbilstības izmaksas. Tāpēc prasības, saskaņā ar kurām pirms ražojumu laišanas tirgū ir jāveic valsts tipa apstiprināšana, ir uzskatāmi par pasākumiem ar līdzvērtīgu iedarbību (¹²⁴).

⁽¹¹⁸⁾ Lieta C-148/15 *Deutsche Parkinson Vereinigung*, 2016, ECLI:EU:C:2016:394, 23.–27. punkts.

⁽¹¹⁹⁾ Lieta C-322/01 *DocMorris*, 2003, ECLI:EU:C:2003:664, 6. punkts.

⁽¹²⁰⁾ Lieta C-333/14 *Scottish Whiskey Association*, 2015, ECLI:EU:C:2015:845, 32. punkts (papildināts ar izcēlumu).

⁽¹²¹⁾ Sk., piemēram, lieta C-254/05 Komisija/Belģija, 2007, ECLI:EU:C:2007:319; lieta C-432/03 Komisija/Portugāle, 2005, ECLI:EU:C:2005:669, 41. punkts; lieta C-249/07 Komisija/Nīderlande, 2008, ECLI:EU:C:2008:683, 26. punkts.

⁽¹²²⁾ Lieta C-390/99 *Canal Satellite Digital*, 2002, ECLI:EU:C:2002:34; lieta C-333/08 Komisija/Francija, 2010, ECLI:EU:C:2010:44; lieta C-423/13 *Vilniaus Energija*, 2014, ECLI:EU:C:2014:2186.

⁽¹²³⁾ Lieta C-423/13 *Vilniaus Energija*, 2014, ECLI:EU:C:2014:2186, 55. punkts.

⁽¹²⁴⁾ Lieta 21/84 Komisija/Francija, 1985, ECLI:EU:C:1985:184.

To pamatojot ar veselības vai drošības apsvērumiem, dalībvalsts var būt tiesīga pieprasīt, lai attiecībā uz ražojumu, par kuru jau saņemts apstiprinājums citā dalībvalstī, tiek īstenota jauna pārbaudes un apstiprināšanas procedūra. Tomēr šādos gadījumos importētājai dalībvalstij ir jāņem vērā eksporta dalībvalstī(-īs) veiktie pārbaudes vai kontroles pasākumi, kas sniedz līdzvērtīgas garantijas vai aizsardzību ⁽¹²⁵⁾.

Lietā Komisija/Portugāle ⁽¹²⁶⁾ uzraudzības iestāde uzņēmumam neizsniedza atļauju, kas vajadzīga, lai varētu uzstādīt ievestas polietilēna caurules, jo šīs caurules nebija apstiprinājusi valsts kontroles iestāde. Uzņēmuma sertifikātus, kas netika atzīti, bija izsniedzis Itālijas kontroles institūts. Tiesa nosprieda, ka iestādēm (šajā gadījumā Portugāles iestādēm) ir jāņem vērā sertifikāti, ko izsniegušas citas dalībvalsts sertifikācijas iestādes, īpaši tad, ja dalībvalsts ir pilnvarojusi minētās iestādes šā uzdevuma veikšanai. Ciktāl Portugāles iestādēm nebija pietiekami daudz informācijas, lai pārliecinātos par attiecīgo sertifikātu derīgumu, tās būtu varējušas iegūt attiecīgo materiālu no eksportētājās dalībvalsts iestādēm. No valsts iestādes, kurai iesniedz ražojuma apstiprināšanas vai atzīšanas pieteikumu, tiek prasīta proaktīva pieeja.

4.5.2. Automobiļu reģistrācija

Saskaņā ar ES tiesību aktiem mehāniskā transportlīdzekļa reģistrācijas procesam parasti ir trīs dažādi posmi. Pirmkārt, ir jāapstiprina mehāniskā transportlīdzekļa tehniskās īpašības – pārsvarā gadījumā ar EK tipa apstiprinājumu. Uz dažiem mehāniskajiem transportlīdzekļiem tomēr vēl jāprojām attiecas valsts apstiprināšanas procedūras. Otrkārt, lietotiem transportlīdzekļiem veic tehnisko apskati, kuras mērķis ir pārbaudīt, vai konkrētais mehāniskais transportlīdzeklis reģistrācijas brīdī ir labā tehniskajā stāvoklī. Visbeidzot, mehānisko transportlīdzekli reģistrē, atļaujot to izmantot ceļu satiksmē, to identificējot un tam izsniedzot reģistrācijas numuru.

Tiesa ir arī analizējusi atteikumu reģistrēt transportlīdzekli, kura stūres iekārta, tostarp stūre, atrodas labajā pusē. Lietās C-61/12 un C-639/11 tā nosprieda, ka šāds tiesību akts ir pasākums ar importa kvantitatīvajiem ierobežojumiem līdzvērtīgu iedarbību, ciktāl tā sekas ir traucēta tirgus pieejamība transportlīdzekļiem ar stūres iekārtu labajā pusē, kuri ir likumīgi ražoti un reģistrēti citā dalībvalstī. Tiesa noteica, ka šāda prasība nav nepieciešama, lai sasniegtu mērķi nodrošināt drošību uz ceļiem ⁽¹²⁷⁾.

4.6. Reklāmas ierobežojumi

Reklāmai ir pirmatnēja loma attiecībā uz ienākšanu tirgū, jo īpaši tādu ražojumu gadījumā, kurus likumīgi tirgo citā dalībvalstī. To, cik svarīga nozīme ir reklāmai, lai vienas dalībvalsts ražojums varētu ienākt citas dalībvalsts tirgū, ir atzinuši gan ģenerāladvokāti ⁽¹²⁸⁾, gan Tiesa ⁽¹²⁹⁾. Reklāmas mērķis un uzdevums cita starpā ir pārliecināt patērētājus mainīt zīmolus vai iegādāties jaunus ražojumus.

Pirms sprieduma *Keck* lietā (sk. 3.4.2.2. iedaļu) Tiesa bieži nosprieda, ka uz valsts pasākumiem, ar kuriem nosaka reklāmas ierobežojumus, attiecas LESD 34. pants. Viena no šādām lietām bija *Oosthoek* lieta, kas attiecās uz aizliegumu piedāvāt vai pasniegt dāvanas pārdošanas veicināšanas nolūkā. Tiesa nosprieda, ka, lai gan “tiesību akts, kas ierobežo vai aizliedz noteikta veida reklāmu un noteiktus pārdošanas veicināšanas līdzekļus, tieši neietekmē importu, tas tomēr var ierobežot importa apjomu, jo tas ietekmē ievesto ražojumu tirdzniecības iespējas” ⁽¹³⁰⁾. Tomēr kopš sprieduma *Keck* lietā Tiesa dažos aspektos, šķiet, ir piemērojusi citu pieeju (uzskatījusi reklāmas ierobežojumus par pārdošanas veidiem). Neraugoties uz to, ar reklāmu saistītus pasākumus, kas ietilpst pārdošanas veidu kategorijā, uzskata par noteikumiem, kas attiecas uz ražojumiem, ja šie pasākumi ietekmē nosacījumus, kādiem precēm ir jāatbilst ⁽¹³¹⁾.

⁽¹²⁵⁾ Lieta C-455/01 Komisija/Itālija, 2003, ECLI:EU:C:2003:551.

⁽¹²⁶⁾ Lieta C-432/03 Komisija/Portugāle, 2005, ECLI:EU:C:2005:514.

⁽¹²⁷⁾ Lieta C-61/12, Komisija/Lietuva, 2014, ECLI:EU:C:2014:172, 57. un 69. punkts. Sk. arī lietu C-639/11, Komisija/Polija, 2014, ECLI:EU:C:2014:173.

⁽¹²⁸⁾ Sk., piemēram, ģenerāladvokāta *Jacobs* secinājumus lietā C-412/93 *Leclerc-Siplec*, 1995, ECLI:EU:C:1995:26, un ģenerāladvokāta *Geelhoed* secinājumus lietā C-239/02 *Douwe Egberts*, 2004, ECLI:EU:C:2004:445.

⁽¹²⁹⁾ Sk., piemēram, apvienotās lietas C-34/95 un C-36/95 *De Agostini*, 1997, ECLI:EU:C:1997:344.

⁽¹³⁰⁾ Lieta 286/81 *Oosthoek*, 1982, ECLI:EU:C:1982:438, 15. punkts. Sk. arī lietas pirms sprieduma *Keck* lietā: lietu 362/88 *GB-INNO*, 1990, ECLI:EU:C:1990:102, un lietu C-1/90 *Aragonesa*, 1991, ECLI:EU:C:1991:327.

⁽¹³¹⁾ Lieta C-470/93 *Mars*, 1995, ECLI:EU:C:1995:224, 13. punkts (pasākumus paredz iepakojuma un reklāmas papildu izmaksas). Sk. arī lietu C-368/95 *Familiapress*, 1997, ECLI:EU:C:1997:325, 11. punktu.

Šķiet, ka parastā pieeja, ko Tiesa tagad ievēro, ir balsīta uz atzinumu, ka reklāmas un pārdošanas veicināšanas ierobežojumi ir uzskatāmi par pārdošanas veidiem, un, ja vien tie nav diskriminējoši, uz tiem neattiecas LESD 34. panta darbības joma⁽¹³²⁾. Tomēr, ja attiecīgais pasākums ir diskriminējošs, uz to attiecas LESD 34. pants. Tāpēc valsts reklāmas ierobežojumi, kuru dēļ preču no citām dalībvalstīm pārdošana ir sarežģītāka nekā vietējo preču pārdošana, var būt pasākums ar kvantitatīvam ierobežojumam līdzvērtīgu iedarbību. Tiesa ir arī nospriedusi, piemēram, ka “pilnīgs produkta īpašību reklamēšanas aizliegums”⁽¹³³⁾ citu dalībvalstu izcelsmes ražojumu piekļuvi tirgum varētu apgrūtināt vairāk nekā patērētājiem labāk pazīstamo vietējo ražojumu piekļuvi tirgum⁽¹³⁴⁾.

Kā izklāstīts iepriekš, Tiesa, šķiet, sasaista ierobežojuma apjomu ar diskrimināciju. Proti, ja ierobežojums ir pilnīgs, tiek pieņemts, ka tam varētu būt lielāka ietekme uz ievestajiem ražojumiem⁽¹³⁵⁾, savukārt, ja ierobežojums ir daļējs, tad tā ietekme uz vietējiem un ievestajiem ražojumiem varētu būt vienāda⁽¹³⁶⁾. Tomēr būtu jāuzsver, ka *Dior* lietā⁽¹³⁷⁾ un *Gourmet* lietā⁽¹³⁸⁾ Tiesa norādīja, ka dažiem reklāmas aizliegumiem var arī nebūt lielākas ietekmes uz importu nekā uz vietējām precēm.

Tiesa ir arī uzsvērusi, ka interneta reklāmas ierobežojumi neietekmē vienādi vietējo preču (konkrētajā lietā – valsts izcelsmes zāļu un zāļu no citām dalībvalstīm) tirdzniecību un citu dalībvalstu izcelsmes zāļu tirdzniecību (lieta C-322/01, *Deutscher Apothekerverband*). Tāpēc interneta reklāmas ierobežojumi var būt šķērslis, uz kuru attiecas LESD 34. pants.

4.7. Tehniskie noteikumi, kuros iekļautas prasības attiecībā uz preču izskatu (svaru, sastāvu, izskatu, marķējumu, formu, izmēru, iepakojumu)

Prasības, kurām ievestajiem ražojumiem jāatbilst attiecībā uz formu, izmēru, svaru, sastāvu, izskatu, identifikāciju vai laišanu tirgū, var noteikt, ka ražotājiem un importētājiem attiecīgie ražojumi jāpielāgo noteikumiem, kas ir spēkā dalībvalstī, kurā šos ražojumus tirgo, piemēram, mainot ievesto ražojumu marķējumu⁽¹³⁹⁾. Tiesa savā spriedumā lietā 27/80 *Fietje*⁽¹⁴⁰⁾ nosprieda, ka tas, ka dalībvalsts noteikumu, kurš aizliedz pārdot konkrētus alkoholiskos dzērienus ar citu aprakstu, kas nav valsts tiesību aktos paredzētais, attiecina arī uz dzērieniem, kas ievesti no citām dalībvalstīm, tādējādi radot nepieciešamību mainīt marķējumu, ar kuru ievestie dzērieni tiek likumīgi tirgoti eksportētājā dalībvalstī, ir jāuzskata par pasākumu ar kvantitatīvam ierobežojumam līdzvērtīgu iedarbību, kas ir aizliegts ar LESD 34. pantu.

Tā kā prasības attiecībā uz preču izskatu ir tieši saistītas ar pašu ražojumu, tās neuzskata par pārdošanas veidiem. Tās uzskata par pasākumiem ar līdzvērtīgu iedarbību LESD 34. panta nozīmē⁽¹⁴¹⁾.

Par LESD 34. pantam pretrunā esošiem ir atzīti, piemēram, šādi pasākumi:

— stingra prasība, lai nesaskaņotiem būvizrādājumiem tiktu piestiprināta CE zīme⁽¹⁴²⁾,

— prasība margarīnu tirgot kubveida iepakojumā, lai tas atšķirtos no sviesta⁽¹⁴³⁾,

⁽¹³²⁾ Sk. lietu C-292/92 *Hünernmund*, 1993, ECLI:EU:C:1993:932 (aizliegums reklamēt “parafarmaceutiskos” līdzekļus ārpus aptiekām) un lietu C-412/93 *Leclerc-Siplec*, 1995, ECLI:EU:C:1995:26 (televīzijas reklāmas ierobežošana); sal. ar apvienotajām lietām C-34/95 un C-36/95 *De Agostini*, 1997, ECLI:EU:C:1997:344; lieta C-405/98 *Gourmet*, 2001, ECLI:EU:C:2001:135.

⁽¹³³⁾ Lieta C-239/02 *Douwe Egberts*, 2004, ECLI:EU:C:2004:445, 53. punkts.

⁽¹³⁴⁾ Attiecībā uz diskrimināciju starp vietējiem uzņēmējiem un citu dalībvalstu uzņēmējiem sk. lietu C-322/01 *DocMorris*, 2003, ECLI:EU:C:2003:664, 74. punktu, un lietu C-254/98 *Heimdienst*, 2000, ECLI:EU:C:2000:12, 26. punktu. Sk. arī lietas 87/85 un 88/85 *Legia* un *Gyselinx*, 1986, ECLI:EU:C:1986:215, 15. punkts, un lieta C-189/95 *Franzén*, 1997, ECLI:EU:C:1997:504, 71. punkts.

⁽¹³⁵⁾ Šajā kontekstā sk. lietu C-405/98 *Gourmet*, 2001, ECLI:EU:C:2001:135; lietas C-34/95 un C-36/95, *De Agostini*, 1997, ECLI:EU:C:1997:344, un lietu C-239/02, *Douwe Egberts*, 2004, ECLI:EU:C:2004:445 (aizliegums lietot atsauces uz “novājēšanu” un “medicīniskiem ieteikumiem, apliecinājumiem, paziņojumiem vai apstiprinātiem paziņojumiem”).

⁽¹³⁶⁾ Šajā kontekstā sk. lietu C-292/92 *Hünernmund*, 1993, ECLI:EU:C:1993:932, un lietu C-71/02 *Karner*, 2004, ECLI:EU:C:2004:181 (aizliegums izmantot norādes, ka preces ir no maksātnespējīga uzņēmuma).

⁽¹³⁷⁾ Lieta C-337/95 *Dior*, 1997, ECLI:EU:C:1997:517.

⁽¹³⁸⁾ Lieta C-405/98 *Gourmet*, 2001, ECLI:EU:C:2001:135.

⁽¹³⁹⁾ Lieta C-33/97 *Colim*, 1999, ECLI:EU:C:1999:274, 37. punkts, un lieta C-416/00 *Morellato*, 2003, ECLI:EU:C:2003:475, 29. un 30. punkts; lieta C-217/99 Komisija/Belģija, 2000, ECLI:EU:C:2000:638, 17. punkts.

⁽¹⁴⁰⁾ Lieta 27/80, *Fietje*, ECLI:EU:C:1980:293, 15. punkts.

⁽¹⁴¹⁾ Lieta C-385/10 *Elenca Srl / Ministero dell'Interno*, 2012, ECLI:EU:C:2012:634.

⁽¹⁴²⁾ Turpat.

⁽¹⁴³⁾ Lieta 261/81 *Rau / De Smedt*, 1982, ECLI:EU:C:1982:382.

- dalībvalsts aizliegums tirgot no dārgmetāliem izgatavotas preces bez vajadzīgajām (oficiālajām valsts) proves zīmēm ⁽¹⁴⁴⁾,
- aizliegums pa pastu un tiešsaistē tirgot tādus video un DVD ierakstus, kas neietver norādi par vecumu, no kura tos ir atļauts skatīties, kas izriet no augstākās reģionālās iestādes vai pašregulācijas organizācijas klasifikācijas lēmuma ⁽¹⁴⁵⁾.

4.8. Norādes par izcelsmi, kvalitātes zīmes, aicinājums pirkt vietējos ražojumus

Valsts noteikumi, kas paredz, ka uz ražojuma vai tā marķējuma ir jānorāda ražojuma izcelsme, ir pasākums ar līdzvērtīgu ietekmi, kas ir pretrunā LESD 34. pantam.

Tiesa ir nospriedusi, ka valsts noteikumi par izcelsmes obligātu norādīšanu var mudināt patērētājus pirkt valsts ražojumus, kaitējot līdzvērtīgiem ražojumiem, kuru izcelsme ir citās dalībvalstīs ⁽¹⁴⁶⁾. Kā uzskata tiesa, šādu noteikumu dēļ citās dalībvalstīs ražotu līdzīgu preču tirgošana dalībvalstī var kļūt sarežģītāka un var palēnināties ekonomiskā iekļūšana Eiropas Savienības tirgū, nelabvēlīgi ietekmējot saražoto preču pārdošanu darba dalīšanas starp dalībvalstīm dēļ ⁽¹⁴⁷⁾. Tiesa arī norādīja, ka uzņēmēja interesēs var būt pašam norādīt savu produktu izcelsmi, lai gan tam nav pienākuma to darīt. Šādā gadījumā patērētāji var būt aizsargāti pret nepatiesām vai maldinošām izcelsmes norādēm, kas var rasties, ļaujoties uz esošiem noteikumiem, kuri aizliedz šādu rīcību ⁽¹⁴⁸⁾.

Tāpat Tiesa ir nospriedusi, ka kvalitātes shēmām, kas noteiktas valsts tiesību aktos un ir saistītas ar ražojuma izcelsmi, var būt līdzīga ietekme. Pat ja šāda konkrēta kvalitātes shēma ir brīvprātīga, tā joprojām ir pasākums ar līdzvērtīgu iedarbību, ja attiecīgā apzīmējuma izmantošana veicina vai varētu veicināt attiecīgā ražojuma pārdošanu salīdzinājumā ar ražojumiem, kas negūst labumu no tā izmantošanas ⁽¹⁴⁹⁾.

Tiesa ir nospriedusi, ka dalībvalstis ir pilnvarotas noteikt kvalitātes shēmas to teritorijā ražotiem lauksaimniecības produktiem un var noteikt prasību, ka kvalitātes apzīmējumu izmantošanai ir jāatbilst šādām shēmām. Tomēr šādas shēmas un apzīmējumi nedrīkst būt saistīti ar prasību, ka attiecīgo produktu ražošanas procesam jānotiek valsts teritorijā, bet tiem ir jābūt atkarīgiem tikai no to raksturīgo iezīmju esības, kuras piešķir produktiem likumā prasīto kvalitāti ⁽¹⁵⁰⁾. Tāpēc šādai shēmai ir jābūt pieejamai ikvienam ražotājam Savienībā vai jebkuram citam potenciālajam Savienības uzņēmējam, kura produkti atbilst prasībām. Būtu jāizvairās noteikt prasības, kas traucē šīs shēmas pieejamību ražojumiem no citām dalībvalstīm, jo tādējādi var tikt veicināta vietējās izcelsmes ražojumu pārdošana, kaitējot ievestajiem ražojumiem ⁽¹⁵¹⁾.

Tiesa ir atzinusi valsts tiesību aktos noteiktas kvalitātes shēmas, ja tās ļauj ievest ražojumus no citām dalībvalstīm ar nosaukumiem, kas tiem ir, pat tad, ja tie ir līdzīgi vai identiski valsts tiesību aktos paredzētajiem nosaukumiem ⁽¹⁵²⁾.

Tāpat arī reklāmas kampaņa, ko vada dalībvalstu iestādes un kas saistīta ar kvalitātes un/vai izcelsmes marķējumu, ir pasākums ar līdzvērtīgu iedarbību atbilstoši LESD 34. pantam. Viszināmākā lieta, kas saistīta ar šādu aicinājumu iegādāties vietējos ražojumus, bija *Buy Irish* lieta ⁽¹⁵³⁾, kas attiecās uz plaša mēroga kampaņu, kurā mudināja iegādāties valsts ražojuma preces. Tiesa ir arī nospriedusi, ka shēma, ko izveidojušas iestādes, lai veicinātu dažu tādu ražojumu izplatīšanu, kuri ražoti konkrētā valstī vai reģionā, var mudināt patērētājus iegādāties šādus ražojumus, nevis ievestos ražojumus ⁽¹⁵⁴⁾.

⁽¹⁴⁴⁾ Lieta C-30/99 Komisija/Irīja, 2001, ECLI:EU:C:2001:346; lieta C-525/14 Komisija / Čehijas Republika, 2016, ECLI:EU:C:2016:714; sk. arī lietu C-481/12 *UAB Juvelta / VĮ Lietuvos prabavimo rūmai*, 2014, ECLI:EU:C:2014:11.

⁽¹⁴⁵⁾ Lieta C-244/06 *Dynamic Medien Vertriebs GmbH / Avides Media AG*, 2008, ECLI:EU:C:2008:85; šajā spriedumā tirdzniecības šķēršļus tomēr uzskatīja par pamatoti nepilngadīgo personu aizsardzības apsvērumu dēļ.

⁽¹⁴⁶⁾ Sk., piemēram, lietu 207/83 Komisija / Apvienotā Karaliste, 1985, ECLI:EU:C:1985:161, 17. punktu.

⁽¹⁴⁷⁾ Sk. lietu C-95/14 *UNIC un Uni.co.pel*, 2015, ECLI:EU:C:2015:492, 44. punktu.

⁽¹⁴⁸⁾ Sk. lietu 207/83 Komisija / Apvienotā Karaliste, 1985, ECLI:EU:C:1985:161, 21. punktu.

⁽¹⁴⁹⁾ Sk. lietu C-325/00 Komisija/Vācija, 2002, ECLI:EU:C:2002:633, 24. punktu, un lietu C-255/03 Komisija/Belģija, ECLI:EU:C:2004:378.

⁽¹⁵⁰⁾ Sk. lietu 13/78, *Eggers*, ECLI:EU:C:1978:182, 24. un 25. punktu.

⁽¹⁵¹⁾ Sk. Tiesas spriedumu apvienotajās lietās no C-321/94 līdz C-324/94 *Pistre* un citi, ECLI:EU:C:1997:229, 45. punktu.

⁽¹⁵²⁾ Lieta C-169/17 *Asociación Nacional de Productores de Ganado Porcino*, 2018, ECLI:EU:C:2018:440, 24.–28. punkts un citētā judikatūra.

⁽¹⁵³⁾ Lieta 249/81 Komisija/Irīja, 1982, ECLI:EU:C:1982:402.

⁽¹⁵⁴⁾ Sk., piemēram, lietu C-325/00 Komisija/Vācija, 2002, ECLI:EU:C:2002:633, lietu C-6/02 Komisija/Francija, 2003, ECLI:EU:C:2003:136. Sk. arī apvienotās lietas no C-204/12 līdz C-208/12, *Essent Belgium*, 2014, ECLI:EU:C:2014:2192, 88., 90.–95. un 116. punktu. Sk. arī lietu C-573/12 *Ålands Vindkraft*, 2014, ECLI:EU:C:2014:2037.

4.9. Ierobežojumi attiecībā uz tālpārdošanu (pārdošana internetā, pa pastu utt.)

Līdz ar informācijas un komunikācijas tehnoloģiju attīstību preces iekšējā tirgū arvien vairāk tiek tirgotas, izmantojot internetu. Tādējādi ir palielinājies Tiesas izskatāmo lietu skaits, kas saistītas ar darījumiem internetā, kuros preces tiek pārvietotas no vienas dalībvalsts uz citu.

Jautājumi, ko Tiesai iesniedza *DocMorris* lietā ⁽¹⁵⁵⁾, radās valsts tiesvedībā, kas attiecās uz cilvēkiem paredzētu medikamentu tirdzniecību internetā dalībvalstī, kas nav dalībvalsts, kurā *DocMorris* darbojas. Tobrīd spēkā esošie Vācijas tiesību akti aizliedza tādu medikamentu tirdzniecību pa pastu, kurus drīkst pārdot tikai aptiekās.

Pirmais valsts tiesas iesniegtais jautājums bija par to, vai par LESD 34. panta pārkāpumu var uzskatīt gadījumu, kad apstiprinātus medikamentus, kuru tirdzniecība attiecīgajā dalībvalstī ir atļauta tikai aptiekās, nedrīkst, izmantojot citā dalībvalstī apstiprinātu aptieku starpniecību, komerciālā nolūkā importēt pa pastu, izpildot individuālu pasūtījumu internetā.

Vispirms Tiesa klasificēja šo valsts ierobežojumu kā pārdošanas veidu, kas var būt LESD 34. panta pārkāpums, ja tas ir diskriminējošs. Visupirms, atbilstoši *De Agostini* lietai (reklāmas nozīme attiecīgā ražojuma tirdzniecībā) ⁽¹⁵⁶⁾ Tiesa uzsvēra interneta nozīmi ražojumu tirdzniecībā. Pēc tam tā skaidroja, kāpēc šāds tiešs aizliegums ārpus Vācijas esošām aptiekām rada lielākus šķēršļus nekā tās teritorijā esošajām aptiekām. Tādējādi attiecīgais pasākums bija LESD 34. panta pārkāpums.

Konkrētāk, Tiesa atzina, ka aptiekām, kas nav reģistrētas Vācijā, internets ir nozīmīgāks līdzeklis, kā iegūt "tiešu piekļuvi" Vācijas tirgum ⁽¹⁵⁷⁾. Tiesa skaidroja, ka aizliegums, kas vairāk ietekmē aptiekas, kuras nav reģistrētas Vācijā, citu dalībvalstu ražojumu piekļuvi tirgum varētu traucēt vairāk nekā vietējo ražojumu piekļuvi tirgum.

Ker-Optika lietā ⁽¹⁵⁸⁾, kas attiecās uz valsts tiesību aktiem, ar kuriem kontaktlēcu pārdošana tika atļauta tikai medicīnas ierīču veikalos, Tiesa apstiprināja, ka attiecīgais valsts pasākums bija Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2000/31/EK ⁽¹⁵⁹⁾ un LESD 34.–36. panta pārkāpums, jo tas aizliedza kontaktlēcu vēlāku piegādi klientiem.

Nesenāks spriedums *Visnapuu* lietā attiecās uz Somijas Alkohola aprites likumu, saskaņā ar kuru pārdevējam, kas reģistrēts citā dalībvalstī, ir jābūt saņēmušam mazumtirdzniecības licenci, lai tas varētu ievest alkoholiskos dzērienus nolūkā tos pārdot mazumtirdzniecībā patērētājiem, kuri dzīvo Somijā. Tiesa nosprieda, ka prasība par to, ka ir jābūt mazumtirdzniecības licencei, lai varētu ievest alkoholiskos dzērienus, liedz citās dalībvalstīs reģistrētiem tirgotājiem brīvi ievest alkoholiskos dzērienus Somijā un tādējādi ir pasākums ar importa kvantitatīvam ierobežojumam līdzvērtīgu iedarbību LESD 34. panta nozīmē. Tomēr tā arī nosprieda, ka LESD 34. un 36. pants neaizliedz šādu prasību, ja vien tā ir atbilstoša, lai nodrošinātu sabiedrības veselības un sabiedriskās kārtības aizsardzības mērķa sasniegšanu ⁽¹⁶⁰⁾.

4.10. Prasība attiecībā uz depozīta sistēmu

Depozīta sistēma atkārtoti izmantojamai tarai, jo īpaši dzērienu nozarē, pēdējās desmitgadēs ir raisījusi diskusijas saistībā ar vides tiesību aktiem un iekšējā tirgus noteikumiem. Uzņēmējiem, kas darbojas vairākās dalībvalstīs, šādas sistēmas bieži vien sarežģī tā paša ražojuma pārdošanu tajā pašā iepakojumā dažādās dalībvalstīs. Ražotājiem un importētājiem ir jāpielāgo iepakojums katras atsevišķas dalībvalsts vajadzībām, un tas parasti rada papildu izmaksas. Šādu sistēmu ietekme,

⁽¹⁵⁵⁾ Lieta C-322/01 *DocMorris*, 2003, ECLI:EU:C:2003:664.

⁽¹⁵⁶⁾ Apvienotās lietas C-34/95 un C-36/95 *De Agostini*, 1997, ECLI:EU:C:1997:344, 43. un 44. punkts. Ģenerāladvokāts *Geelhoed* (secinājumi lietā C-239/02, *Douwe Egberts*, 2004, ECLI:EU:C:2004:445, 68. punkts) salīdzina šo spriedumu ar Tiesas spriedumu lietā C-292/92 *Hünermund* (1993, ECLI:EU:C:1993:932) un lietā C-412/93 *Leclerc-Siplec* (1995, ECLI:EU:C:1995:26). Viņš norādīja, ka abās pēdējās minētajās lietās pastāvēja ierobežots reklāmas aizliegums. Viņš arī atzīmēja, ka Tiesa tajās piešķīra nozīmi apstāklim, ka attiecīgie aizliegumi ir atstājuši neskartas citu tirgus dalībnieku iespējas attiecīgos produktus reklamēt citā veidā. Proti, "jautājums par nozīmi, kāda ir reklāmai saistībā ar pieeju attiecīgo produktu tirgum, palika neskarts".

⁽¹⁵⁷⁾ Lieta C-322/01 *DocMorris*, 2003, ECLI:EU:C:2003:664, 74. punkts.

⁽¹⁵⁸⁾ Lieta C-108/09 *Ker-Optika*, 2010, ECLI:EU:C:2010:725, 43. un 44. punkts.

⁽¹⁵⁹⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2000/31/EK (2000. gada 8. jūnijs) par dažiem informācijas sabiedrības pakalpojumu tiesiskiem aspektiem, jo īpaši elektronisko tirdzniecību, iekšējā tirgū (Direktīva par elektronisko tirdzniecību) (OV L 178, 17.7.2000., 1. lpp.).

⁽¹⁶⁰⁾ Lieta C-198/14 *Visnapuu*, 2015, ECLI:EU:C:2015:751, 99., 102., 208. un 129. punkts.

proti, tirgu sadalīšana, bieži ir pretrunā īstena iekšējā tirgus idejai. Tāpēc šāda veida valstu prasības var uzskatīt par šķērslī tirdzniecībai LESD 34. panta nozīmē. Neraugoties uz to, depozīta sistēmas var būt pamatotas ar apsvērumiem, kas saistīti ar vides aizsardzību.

Divos spriedumos par Vācijas obligāto depozīta sistēmu vienreizlietojamam dzērienu iepakojumam 2000. gadu sākumā Tiesa apstiprināja, ka saskaņā ar ES tiesību aktiem dalībvalstīm ir tiesības izvēlēties starp depozīta sistēmu atkārtoti izmantojamai tarai, iepakojumu vispārējo savākšanas sistēmu un abu sistēmu kombināciju ⁽¹⁶¹⁾.

Patlaban uz depozīta sistēmām daļēji attiecas saskaņošanas tiesību akti, t. i., Eiropas Parlamenta un Padomes 1994. gada 20. decembra Direktīva 94/62/EK par iepakojumu un izlietoto iepakojumu ⁽¹⁶²⁾. Tomēr kopš 2020. gada Savienības mēroga depozīta sistēma nepastāv. Ja uz valsts noteikumu neattiecas attiecīgo direktīvu darbības joma, ir jānovērtē tā atbilstība LESD 34.–36. pantam.

4.11. Atlīdzība un paralēlais imports

Atlīdzība. ES tiesību akti neietekmē dalībvalstu tiesības organizēt to sociālā nodrošinājuma sistēmas ⁽¹⁶³⁾. Tā kā nepastāv saskaņošana ES līmenī, tad sociālā nodrošinājuma pabalstu piešķiršanas apstākļus nosaka katras dalībvalsts tiesību akti. Tomēr šie tiesību akti var ietekmēt tirdzniecības iespējas un tādējādi arī importa apjomu. No tā izriet, ka valsts lēmums par zāļu izdevumu atlīdzību var negatīvi ietekmēt to importu.

Turklāt no sprieduma *Duphar* lietā izriet, ka valsts tiesību aktu noteikumi, kas reglamentē medicīnisko ierīču izmaksu atlīdzību atbilstīgi valsts veselības aprūpes shēmai, var būt saderīgi ar LESD 34. pantu, ja vien ir izpildīti konkrēti nosacījumi. To preču noteikšana, kurām piemēro atlīdzību un kurām to nepiemēro, nedrīkst būt saistīta ar diskrimināciju preču izcelsmes dēļ, un tā ir jāveic, pamatojoties uz objektīviem un pārbaudāmiem kritērijiem. Turklāt ir jābūt iespējai grozīt atmaksājamo preču sarakstu, ja tas ir vajadzīgs, lai nodrošinātu atbilstību noteiktajiem kritērijiem. Tiesas minētie "objektīvie un pārbaudāmie kritēriji" var būt saistīti ar to, ka tirgū ir citas, lētākas preces ar tādu pašu terapeitisko iedarbību, to, ka attiecīgās preces brīvi tirgo un ka tām nav nepieciešama ārsta recepte, vai to, ka šīm precēm nepiemēro atlīdzību tādu farmakoterapeitisku apsvērumu dēļ, kuru pamatā ir sabiedrības veselības aizsardzība.

Procesuālie noteikumi, kas attiecas uz valsts lēmumu par atmaksāšanas pieņemšanu, tika noteikti Padomes Direktīvā 89/105/EEK par to pasākumu pārredzamību, kas reglamentē cilvēkiem paredzēto zāļu cenas un to iekļaušanu valstu veselības apdrošināšanas sistēmās ⁽¹⁶⁴⁾.

Decker ⁽¹⁶⁵⁾ lietā Tiesa konstatēja, ka valsts noteikumi, kas paredz, ka tad, ja precī iegādājas citā dalībvalstī, pirms zāļu izmaksu atlīdzināšanas ir jāsaņem dalībvalsts kompetentās iestādes atļauja, ir brīvas preču aprites ierobežojums LESD 34. panta nozīmē. Konkrētajā lietā valsts noteikumi tika uzskatīti par ierobežojumu tādēļ, ka tie mudina apdrošinātās personas iegādāties šīs preces savā dalībvalstī, nevis kādā citā dalībvalstī, un tādējādi tie var ierobežot šo preču importu citās valstīs.

⁽¹⁶¹⁾ Lieta C-463/01 Komisija/Vācija, 2004, ECLI:EU:C:2004:797; lieta C-309/02 *Radlberger Spitz*, 2004, ECLI:EU:C:2004:799.

⁽¹⁶²⁾ OV L 365, 31.12.1994., 10. lpp.

⁽¹⁶³⁾ Sk. lietu 238/82 *Duphar*, 1984, ECLI:EU:C:1984:45, un lietu C-70/95 *Sodemare un citi*, 1997, ECLI:EU:C:1997:301.

⁽¹⁶⁴⁾ Padomes Direktīva (1988. gada 21. decembris) par to pasākumu pārskatāmību, kas reglamentē cilvēkiem paredzēto zāļu cenas un to iekļaušanu valstu veselības apdrošināšanas sistēmās (OV L 40, 11.2.1989., 8. lpp.).

⁽¹⁶⁵⁾ Lieta C-120/95 *Decker*, 1998, ECLI:EU:C:1998:167.

Paralēlais imports. Ražojumu paralēlā tirdzniecība ir likumīgs tirdzniecības veids iekšējā tirgū. Šo tirdzniecību dēvē par “paralēlu” tāpēc, ka tā ir saistīta ar produktiem, kuriem ir vienāds apraksts, bet kuri ir no citas partijas nekā produkti, ko tirgo ražotāju vai pirmo piegādātāju izplatīšanas tīklos, taču šāda tirdzniecība notiek ārpus (bieži paralēli) šiem tīkliem. Paralēlā tirdzniecība notiek zāļu⁽¹⁶⁶⁾ vai pesticīdu⁽¹⁶⁷⁾ cenu atšķirības dēļ, piemēram, kad dalībvalstis nosaka vai citādi kontrolē to attiecīgajos tirgos tirgoto ražojumu cenu. Paralēlā tirdzniecība principā rada veselīgu konkurenci un nodrošina patērētājiem cenu samazinājumu, un ir tiešas iekšējā tirgus attīstības sekas, kas nodrošina brīvu preču apriti un novērš valstu tirgu sadrumstalošanos⁽¹⁶⁸⁾.

Lai gan zāļu drošumu un sākotnējo tirdzniecību reglamentē ES tiesību akti, Tiesas spriedumos, kuru pamatā ir Līguma brīvas preču aprites noteikumi, ir izstrādāti principi, kas saistīti ar šo ražojumu paralēlās tirdzniecības likumību⁽¹⁶⁹⁾.

Nevar prasīt, lai paralēlie importētāji ievēro tādas pašas prasības, kādas piemērojamas uzņēmējiem, kuri pirmo reizi piesakās tirdzniecības atļaujas saņemšanai, ja vien netiek traucēta cilvēku veselības aizsardzība⁽¹⁷⁰⁾. Ja informācija, kas vajadzīga sabiedrības veselības aizsardzības nolūkiem, galamērķa dalībvalsts kompetentajām iestādēm jau ir pieejama, kopš ražojums pirmo reizi laists tirgū šajā dalībvalstī, paralēli ievestajam ražojumam ir vajadzīga licence, ko piešķir, pamatojoties uz samērīgi “vienkāršotu” procedūru (salīdzinājumā ar tirdzniecības atļaujas izsniegšanas procedūru), ja:

- **ievestajam ražojumam izcelsmes dalībvalstī ir piešķirta tirdzniecības atļauja**, neatkarīgi no šīs tirdzniecības atļaujas derīguma termiņa izbeigšanās, jo īpaši, ja atsaucēs atļaujas termiņš izbeidzas tādu iemeslu dēļ, kas nav sabiedrības veselības aizsardzība, t. i., pamatojoties vienīgi uz atsaucēs atļaujas turētāja vēlmi⁽¹⁷¹⁾, un
- **ievestais ražojums pēc būtības ir līdzīgs ražojumam, kas jau ir saņēmis tirdzniecības atļauju galamērķa dalībvalstī**, proti, abiem ražojumiem nav jābūt identiskiem visos aspektos, tomēr tiem jābūt vismaz ražotiem pēc vienas un tās pašas formulas, tajos jābūt izmantotai vienai un tai pašai aktīvajai vielai un tiem jābūt arī ar vienādu terapeitisko iedarbību⁽¹⁷²⁾. Tādējādi atteikums izdot tirdzniecības atļauju nevar būt pamatots ar sabiedrības veselības aizsardzības apsvērumiem, ja šāda atteikumā pamatā ir vienīgi fakts, ka abu veidu zālēm nav vienāda izcelsme⁽¹⁷³⁾.

Turklāt valsts iestādes nevar atteikties piešķirt paralēlā importa licenci, atteikumu pamatojot vienīgi ar iemesliem, kas saistīti ar tādas dokumentācijas neesību, kura attiecas uz paralēli importētajām zālēm, ja minētajām iestādēm ir pieejami leģislatīvi un administratīvi līdzekļi attiecīgās dokumentācijas iegūšanai⁽¹⁷⁴⁾. Turklāt veterināro zāļu gadījumā tās nevar atteikt paralēlā importa licenci importētājiem, kas šīs zāles vēlas importēt lietošanai savā lopkopības saimniecībā⁽¹⁷⁵⁾.

Turklāt paralēlā tirdzniecība ir jāatšķir no atpakaļieņemšanas. Piemēram, zāļu gadījumā tie ir darījumi, kad zāles, ko citas dalībvalsts aptieka iepriekš ir ieguvusi no vairumtirgotāja importētājā dalībvalstī, ievēd dalībvalstī, kurā tās ir apstiprinātas. Šajā saistībā Tiesa nolēma, ka kādā dalībvalstī ražots produkts, ko izved un pēc tam ievēd atpakaļ šajā dalībvalstī, ir tāds pats

⁽¹⁶⁶⁾ Lieta C-201/94 *Smith & Nephew*, 1996, ECLI:EU:C:1996:432.

⁽¹⁶⁷⁾ Lieta C-100/96 *British Agrochemicals*, 1999, ECLI:EU:C:1999:129; lieta C-201/06 Komisija/Francija, 2008, ECLI:EU:C:2008:104, 33. punkts.

⁽¹⁶⁸⁾ Lieta C-44/01 *Pippig Augenoptik v Hartlauer*, 2003, ECLI:EU:C:2003:205, 63. punkts.

⁽¹⁶⁹⁾ Lieta 104/75 *De Peijper*, 1976, ECLI:EU:C:1976:67.

⁽¹⁷⁰⁾ Lieta C-94/98 *Rhône-Poulenc Rorer un May & Baker*, 1999, ECLI:EU:C:1999:614, 40. punkts.

⁽¹⁷¹⁾ Lieta C-172/00 *Ferring*, 2002, ECLI:EU:C:2002:474.

⁽¹⁷²⁾ Lieta C-201/94 *Smith&Nephew*, 1996, ECLI:EU:C:1996:432, lieta C-94/98 *Rhone Poulenc*, 1999, ECLI:EU:C:1999:614.

⁽¹⁷³⁾ Lieta C-112/02, *Kolpharma*, 2004, ECLI:EU:C:2004:208, 15.–18. punkts.

⁽¹⁷⁴⁾ Lieta 104/75 *De Peijper*, 1976, ECLI:EU:C:1976:67, lieta C-201/94 *Smith&Nephew*, 1996, ECLI:EU:C:1996:432, lieta C-387/18 *Delfarma*, 2019, ECLI:EU:C:2019:556.

⁽¹⁷⁵⁾ Lieta C-114/15 *Audace*, 2016, ECLI:EU:C:2016:813.

ievests produkts kā citā dalībvalstī ražots produkts ⁽¹⁷⁶⁾. Tomēr Tiesa norādīja, ka tas neattiecas uz gadījumiem, kad tiek pierādīts, ka attiecīgo produktu eksporta vienīgais mērķis ir atpakaļieošana, lai apietu izskatāmajam tiesību aktam līdzīgus tiesību aktus ⁽¹⁷⁷⁾.

4.12. **Pienākums izmantot valsts valodu**

Arī valodas prasības, kas noteiktas nesaskaņotās jomās, var būt šķērslis ES iekšējai tirdzniecībai, ja tās rada papildu slogu ražojumiem, kuru izcelsme ir citās dalībvalstīs. Tāpēc tās var tikt aizliegtas saskaņā ar LESD 34. pantu, ja produktiem no citām dalībvalstīm ir jāpiešķir atšķirīgs marķējums, jo tas rada papildu izmaksas saistībā ar iepakojumu ⁽¹⁷⁸⁾. Tomēr dažos gadījumos var būt nepieciešams izmantot valsts valodu, lai nodrošinātu, ka patērētāji viegli saprot informāciju par konkrēto ražojumu ⁽¹⁷⁹⁾.

Spriedumā lietā *Yannick Geffroy* ⁽¹⁸⁰⁾ Tiesa nolēma, ka LESD 34. pants "jäinterpretē tā, ka tas aizliedz valsts noteikumus [...] noteikt, ka pārtikas produktu marķējumā ir jāizmanto kāda konkrēta valoda, nedodot iespēju izmantot citu patērētājiem labi saprotamu valodu vai nodrošināt pircēja informēšanu ar citiem līdzekļiem".

Attiecībā uz patērētājiem viegli saprotamas valodas noteikšanu Tiesa *Piageme* lietā ⁽¹⁸¹⁾ norādīja, ka var ņemt vērā vairākus faktorus, piemēram, "iespējamo vārdu līdzību dažādās valodās, vairāku valodu pārzināšanas plašo izplatību attiecīgajā populācijā vai tādu īpašu apstākļu esamību kā, piemēram, plaša mēroga reklāmas kampaņa vai plaša mēroga ražojuma izplatīšana, ar nosacījumu, ka ir iespējams pierādīt, ka patērētājs tiek pietiekami informēts".

No vispārējā samērīguma principa izriet, ka dalībvalstis drīkst pieņemt valsts pasākumus, kas nosaka, ka konkrēta vietējo vai ievesto ražojumu informācija ir jāsniedz patērētājiem viegli saprotamā valodā. Tomēr attiecīgais valsts pasākums nedrīkst liegt iespēju izmantot citus patērētāju informēšanas līdzekļus, piemēram, attēlus, simbolus un piktogrammas ⁽¹⁸²⁾. Visbeidzot, attiecīgais pasākums ir jāattiecinā tikai uz to informāciju, kuru attiecīgā dalībvalsts ir noteikusi par obligātu un attiecībā uz kuru tulkošana ir vienīgais piemērotais līdzeklis, kā sniegt patērētājiem atbilstošu informāciju.

4.13. **Personiskai lietošanai paredzēto preču ieviešanas ierobežojumi**

Kā norādīts *Schumacher* lietā ⁽¹⁸³⁾, LESD 34. pants ne tikai nodrošina uzņēmumiem tiesības ievest preces komerciālos nolūkos, bet arī nodrošina indivīdiem tiesības ievest personiskai lietošanai paredzētas preces. Personiskai lietošanai paredzēto preču ieviešanas ierobežojumi visbiežāk attiecas uz tādiem ražojumiem, kas ir saistīti ar iespējamiem cilvēku veselības apdraudējumiem, piemēram, alkohols, tabaka un zāles. *Schumacher* lietā privātpersona personiskai lietošanai

⁽¹⁷⁶⁾ Lieta C-322/01 *DocMorris*, 2003, ECLI:EU:C:2003:664, 127. punkts. Šajā saistībā sk. lietu 229/83 *Leclerc* un citi, 1985, ECLI:EU:C:1985:1, 26. punktu, un lietu C-240/95 *Schmit*, 1996, ECLI:EU:C:1996:259, 10. punktu.

⁽¹⁷⁷⁾ Lieta C-322/01 *DocMorris*, 2003, ECLI:EU:C:2003:664, 129. punkts.

⁽¹⁷⁸⁾ Lieta C-33/97 *Colim / Bigg's Continent Noord*, 1999, ECLI:EU:C:1999:274.

⁽¹⁷⁹⁾ Šajā saistībā sk. arī:

- Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2011/83/ES (2011. gada 25. oktobris) par patērētāju tiesībām un ar ko groza Padomes Direktīvu 93/13/EEK un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 1999/44/EK un atceļ Padomes Direktīvu 85/577/EEK un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 97/7/EK (OV L 304, 22.11.2011., 64. lpp.),
- Padomes Direktīvu 93/13/EEK (1993. gada 5. aprīlis) par negodīgiem noteikumiem patērētāju līgumos (OV L 95, 21.4.1993., 29. lpp.),
- Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 1999/44/EK (1999. gada 25. maijs) par dažiem patērētāju preču pārdošanas aspektiem un saistītajām garantijām (OV L 171, 7.7.1999., 12. lpp.),
- kā arī Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1169/2011 (2011. gada 25. oktobris) par pārtikas produktu informācijas sniegšanu patērētājiem un par grozījumiem Eiropas Parlamenta un Padomes Regulās (EK) Nr. 1924/2006 un (EK) Nr. 1925/2006, un par Komisijas Direktīvas 87/250/EEK, Padomes Direktīvas 90/496/EEK, Komisijas Direktīvas 1999/10/EK, Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2000/13/EK, Komisijas Direktīvu 2002/67/EK un 2008/5/EK un Komisijas Regulas (EK) Nr. 608/2004 atcelšanu (OV L 304, 22.11.2011., 18. lpp.).

⁽¹⁸⁰⁾ Lieta C-366/98 *Yannick Geffroy*, 2000, ECLI:EU:C:2000:430, 28. punkts.

⁽¹⁸¹⁾ Lieta C-85/94 *Piageme/Peeters*, 1995, ECLI:EU:C:1995:312.

⁽¹⁸²⁾ Lieta C-33/97 *Colim / Bigg's Continent Noord*, 1999, ECLI:EU:C:1999:274, 41.–43. punkts.

⁽¹⁸³⁾ Lieta 215/87 *Schumacher*, 1989, ECLI:EU:C:1989:111.

pasūtīja medicīnisku preparātu no Francijas. Tomēr muitas iestādes Vācijā – valstī, kurā šī persona dzīvoja, – atteicās attiecīgo precī muitot.

Valsts tiesa jautāja, vai tiesību akts, kas aizliedz privātpersonai ievest personiskai lietošanai paredzētu medicīnisku preparātu, kurš importētājā dalībvalstī ir apstiprināts un pieejams bez receptes un kurš ir iegādāts citas dalībvalsts aptiekā, ir pretrunā LESD 34. un 36. pantam. Tiesa nosprieda, ka šāds tiesību akts ir LESD 34. panta pārkāpums, ko nevar pamatot ar sabiedrības veselības aizsardzības apsvērumiem. Tā paskaidroja, ka medicīnisku preparātu iegāde citas dalībvalsts aptiekā sniedz tādas pašas drošuma garantijas kā to iegāde vietējā aptiekā.

Tomēr, kā liecina spriedums *Escalier Bonnarel* lietā ⁽¹⁸⁴⁾, arī uz privātpersonām, kas ievēd preces, ko paredzēts izmantot viņu personīgajā īpašumā, var attiekties noteikti pienākumi, kurus piemēro importētājiem, kas darbojas komerciālos nolūkos. Šajā gadījumā tika uzsākts kriminālprocess pret divām privātpersonām, kuras apsūdzēja par to, ka viņu turējumā atradās lauksaimniecībā lietojami pesticīdi – ar mērķi tos izmantot –, kam nebija tirdzniecības atļaujas. Apsūdzētie apgalvoja, ka valsts atļaujas prasības nevar būt piemērojamas lauksaimniekiem, kas importē ražojumu pašu vajadzībām. Tiesa nosprieda, ka dalībvalstīm ir pienākums piemērot augu aizsardzības līdzekļu importam to teritorijā izskatīšanas procedūru, kas var būt “vienkāršotas” procedūras formā, kuras mērķis ir pārliecināties, vai līdzeklim ir vajadzīga atļauja laišanai tirgū, vai arī tas uzskatāms par tādu, kurš jau ir atļauts importētājā dalībvalstī ⁽¹⁸⁵⁾. Tiesa norādīja, ka iepriekš izklāstītie principi ir piemērojami neatkarīgi no ieviešanas mērķa.

5. LAUKSAIMNIECĪBAS PRODUKTI

Ir lietderīgi atzīmēt, ka lauksaimniecības produkti ir visbiežākais priekšmets Tiesas nolēmumos par iekšējo tirgu. Šajā punktā ir aplūkoti daži konkrēti jautājumi, kas saistīti ar šiem produktiem. Kā sākumpunktu var izmantot LESD 38. panta 2. punktu, kurā noteikts, ka uz lauksaimniecības produktiem (tie ir definēti minētā noteikuma pirmajā daļā un ir uzskaitīti LESD I pielikumā) attiecas noteikumi, kas pieņemti, lai izveidotu iekšējo tirgu, ja vien LESD 39.–44. pantā nav paredzēts citādi.

Viens no jautājumiem, kas bijis neseno Tiesas spriedumu priekšmets, attiecas uz to, kādā mērā dalībvalstis var pieņemt tiesību aktus jomās, uz kurām attiecas tirgus kopīgā organizācija. Tiesa ir nospriedusi, ka saskaņā ar kopējo lauksaimniecības politiku – Eiropas Savienības un dalībvalstu dalīto kompetenci saskaņā ar LESD 4. panta 2. punkta d) apakšpunktu – dalībvalstīm ir likumdošanas pilnvaras, kas tām ļauj īstenot savu kompetenci tiktāl, ciktāl Savienība nav īstenojusi savu kompetenci ⁽¹⁸⁶⁾.

Turklāt saskaņā ar iedibināto judikatūru, ja konkrētā nozarē ir pieņemta regula par tirgu kopīgu organizāciju, dalībvalstīm ir jāatturas no jebkādiem pasākumiem, kas varētu to pārkāpt vai ierobežot. Ar tirgus kopīgo organizāciju arī nav saderīgs tiesiskais regulējums, kas kavē tās pienācīgu darbību, pat tad, ja konkrētais jautājums attiecīgās organizācijas ietvaros nav izsmēloši noregulēts ⁽¹⁸⁷⁾.

Kas attiecas uz alkohola vienības minimālās cenas noteikšanu vīnu mazumtirdzniecībai, ja nav cenu noteikšanas mehānisma, pārdošanas cenu brīva noteikšana atbilstoši brīvai konkurencei ir Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 1308/2013, ar ko izveido lauksaimniecības produktu tirgu kopīgu organizāciju ⁽¹⁸⁸⁾, sastāvdaļa, un tā ir brīvas preču aprites principa izpaušme efektīvas konkurences apstākļos ⁽¹⁸⁹⁾.

⁽¹⁸⁴⁾ Lietas C-260/06 un C-261/06 *Escalier Bonnarel*, 2007, ECLI:EU:C:2007:659.

⁽¹⁸⁵⁾ Turpat, 32. punkts.

⁽¹⁸⁶⁾ Lieta C-373/11 *Panellinos Sindesmos Viomikhanion Metapoisis Kapnou*, 2013, ECLI:EU:C:2013:567, 26. punkts.

⁽¹⁸⁷⁾ Lieta C-283/03 *Kuipers*, 2005, ECLI:EU:C:2005:314, 37. punkts un citētā judikatūra.

⁽¹⁸⁸⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1308/2013 (2013. gada 17. decembris), ar ko izveido lauksaimniecības produktu tirgu kopīgu organizāciju un atceļ Padomes Regulas (EEK) Nr. 922/72, (EEK) Nr. 234/79, (EK) Nr. 1037/2001 un (EK) Nr. 1234/2007 (OV L 347, 20.12.2013., 671. lpp.).

⁽¹⁸⁹⁾ Lieta C-333/14 *Scotch Whisky Association and Others*, 2015, ECLI:EU:C:2015:845, 20. punkts.

Tomēr tirgu kopīgās organizācijas izveide neliedz dalībvalstīm piemērot valsts tiesību normas, kurām ir vispārējo interešu mērķis, kas nav šīs tirgu kopīgās organizācijas mērķis, pat ja šīs tiesību normas var ietekmēt iekšējā tirgus darbību attiecīgajā nozarē ⁽¹⁹⁰⁾.

Spridumā *Scotch Whiskey* lietā Tiesa nonāca pie secinājuma, ka Regula (ES) Nr. 1308/2013, ar ko izveido lauksaimniecības produktu tirgu kopīgu organizāciju, ir jāinterpretē tādējādi, ka tai pretrunā nav tāds valsts pasākums, ar ko nosaka minimālo alkohola vienības cenu vīnu mazumtirdzniecībai, ar nosacījumu, ka šis pasākums ir tiešām piemērots cilvēku veselības un dzīvības aizsardzības mērķa nodrošināšanai un ka, ņemot vērā kopējās lauksaimniecības politikas mērķus, kā arī tirgu kopējās organizācijas raitu darbību, tas nepārsniedz to, kas ir nepieciešams cilvēku veselības un dzīvības aizsardzības mērķa sasniegšanai.

Lietā C-2/18 Tiesa uzskatīja, ka Eiropas Savienība, pieņemot Regulu (ES) Nr. 1308/2013, it īpaši tās 148. pantu, neīstenoja izsmeļošā veidā savu kompetenci līguma par svaigpiena piegādi pušu līgumisko attiecību jomā. Tāpēc minēto regulu nevar interpretēt tā, ka tā principā aizliedz dalībvalstīm pieņemt pasākumus šajā jomā ⁽¹⁹¹⁾.

Tiesa arī uzskatīja, ka norādes uz dažiem negodīgas prakses veidiem neļauj konstatēt, ka mērķis novērst negodīgu komercpraksi būtu ietverts Regulā (ES) Nr. 1308/2013, jo minētā prakse šajā regulā nav nedz noteikta kopumā, nedz reglamentēta un pat ne identificēta ⁽¹⁹²⁾. Tiesa nosprieda, ka šis samērīgums ir pārbaudāms, ņemot vērā it īpaši kopējās lauksaimniecības politikas mērķus, kā arī tirgus kopīgās organizācijas pienācīgu darbību, kas liek līdzsvarot šos mērķus un minētā valsts tiesiskā regulējuma mērķi, proti, novērst negodīgu komercpraksi ⁽¹⁹³⁾.

Šajā lietā Tiesa secināja, ka attiecīgie noteikumi nepārsniedz to, kas ir nepieciešams tajā izvirzīto mērķu sasniegšanai. Tomēr iesniedzējtiesai, kurai vienīgajai ir tiešas zināšanas par tajā izskatāmo lietu, ir jāpārbauda, vai pasākumi, kas veikti, lai novērstu negodīgu komercpraksi, stiprinot piena ražotāju, kuri neietilpst atzītā piena ražotāju organizācijā, spēju apspriest darījumus, un tādējādi veicinātu ražošanas dzīvotspējīgu attīstību, nodrošinot piena ražotājiem taisnīgus apstākļus, ierobežojot cenas brīvas apspriešanas principu, nepārsniedz to, kas ir nepieciešams ⁽¹⁹⁴⁾.

6. EKSPORTA IEROBEŽOJUMI (LESD 35. PANTS)

LESD 35. pantā noteikts, ka “dalībvalstu starpā ir aizliegti eksporta kvantitatīvie ierobežojumi un pasākumi ar līdzvērtīgu iedarbību”.

6.1. “Eksporta” definīcija

LESD 35. panta kontekstā jēdziens “eksports” attiecas uz tirdzniecību starp dalībvalstīm, proti, eksportu no vienas dalībvalsts uz citu dalībvalsti. Tas neattiecas uz eksportu uz valsti, kas nav ES dalībvalsts.

6.2. Kvantitatīvie ierobežojumi un pasākumi ar līdzvērtīgu iedarbību

Lai gan LESD 34. un 35. pantam ir ļoti līdzīgs formulējums, Tiesa šos abus noteikumus ir izvērtējusi atsevišķi. LESD 35. pants būtībā attiecas tikai uz pasākumiem, kas diskriminē preces. Šis princips tika noteikts *Groenveld* lietā ⁽¹⁹⁵⁾, kurā Tiesa norādīja, ka LESD 35. pants “attiecas uz valsts pasākumiem, kuru mērķis vai rezultāts ir tieši eksporta apjomu ierobežošana un tādējādi atšķirīgas attieksmes radīšana pret tirdzniecību dalībvalsts ietvaros un tās eksporta tirdzniecību”.

⁽¹⁹⁰⁾ Turpat, 26. punkts un citētā judikatūra.

⁽¹⁹¹⁾ Lieta C-2/18, *Lietuvos Respublikos Seimo narių grupė*, 2019, ECLI:EU:C:2019:962, 45. punkts.

⁽¹⁹²⁾ Turpat, 49. punkts.

⁽¹⁹³⁾ Turpat, 57. punkts.

⁽¹⁹⁴⁾ Turpat, 69. punkts.

⁽¹⁹⁵⁾ Lieta 15/79 P. B. *Groenveld BV / Produktschap voor Vee en Vlees*, 1979, ECLI:EU:C:1979:253.

Ja tas “nodrošina īpašas priekšrocības valsts ražojumiem vai attiecīgās dalībvalsts iekšējam tirgum, nelabvēlīgi ietekmējot citu dalībvalstu ražojumus vai tirdzniecību, tad ir piemērojams LESD 35. pants ⁽¹⁹⁶⁾.”

Ir vairāki iemesli, kādēļ Tiesa LESD 35. pantu interpretē sašaurināti salīdzinājumā ar judikatūru attiecībā uz LESD 34. pantu. Pirmkārt, importa gadījumā nediskriminējoši pasākumi var uzlikt divkāršu slogu importētājiem, ja viņiem ir jāizpilda gan pašu valsts, gan importa valsts noteikumi. Tāpēc uzskata, ka uz šādiem pasākumiem attiecas ES tiesību akti, kas aizsargā iekšējo tirgu. Turpretī eksportētāju gadījumā tā nav, jo eksportētājiem ir jāievēro tikai noteikumi, kas ir vienādi vietējam un eksporta tirgum. Otrkārt, ja LESD 35. panta darbības joma būtu pārāk plaša, tā varētu ietvert ierobežojumus, kuriem nav nozīmes saistībā ar ES iekšējo tirdzniecību.

Rioja lietā atšķirīgu attieksmi noteica labāki ražošanas vai tirdzniecības apstākļi vietējiem uzņēmumiem ⁽¹⁹⁷⁾. Parma lietā šādu attieksmi noteica īpašu priekšrocību radīšana uzņēmumiem, kas atradās ražošanas reģionā. Uz aizsargātā cilmes vietas nosaukuma “*Prosciutto di Parma*” izmantošanu šķēlēs pārdodamam šķiņķim attiecināja nosacījumu, ka šķēlēs griešanas un iepakšanas darbi jāveic ražošanas reģionā ⁽¹⁹⁸⁾. Šādu priekšrocību nodrošināšana vietējam tirgum rada neizdevīgus konkurences apstākļus uzņēmumiem, kas reģistrēti citās dalībvalstīs, jo tā var būt saistīta ar papildu izmaksām vai grūtībām sagādāt noteiktus ražojumus, kas ir nepieciešami, lai konkurētu ar vietējo tirgu.

Dažos nesenākajos lēmumos par LESD 35. pantu Tiesa izmantoja pieeju, kas bija alternatīva pēdējai *Groenveld* kritērija prasībai (“par sliktu citu dalībvalstu ražojumiem vai tirdzniecību”) ⁽¹⁹⁹⁾. *Gysbrechts* lietā ⁽²⁰⁰⁾ Tiesa izvērtēja Beļģijas tiesību aktu, kas aizliedza pārdevējam pieprasīt iepriekšēju samaksu vai samaksu septiņu dienu “atteikuma” periodā, kura laikā patērētājs var atteikties no distances līguma. Tiesa savā spriedumā apstiprināja *Groenveld* lietā noteikto definīciju. Tomēr tā argumentēja, ka, lai gan aizliegums saņemt iepriekšēju samaksu ir piemērojams visiem tirgotājiem, kuri darbojas valsts teritorijā, tas faktiski vairāk ietekmē pārrobežu tirdzniecību tieši patērētājiem un tādējādi arī preces, ko izved no eksportētājas dalībvalsts tirgus, nekā preču tirdzniecību minētās dalībvalsts vietējā tirgū. Interesanti, ka šajā gadījumā šķēršļa sekas galvenokārt traucēja to uzņēmumu tirdzniecību, kas reģistrēti eksporta dalībvalstī, nevis galamērķa dalībvalstī ⁽²⁰¹⁾.

Gysbrechts lietā izmantotā pieeja tika apstiprināta *New Valmar* lietā, kurā uzņēmumiem ar juridisko adresi dalībvalsts teritorijā tika prasīts visas ziņas rēķinos par pārrobežu darījumiem norādīt vienīgi attiecīgās valsts oficiālajā valodā. Ja tas netika darīts, valsts iestādes pēc savas ierosmes attiecīgos rēķinus pasludināja par spēkā neesošiem. Šajā saistībā Tiesas

⁽¹⁹⁶⁾ Lieta 15/79 *P. B. Groenveld BV / Produktschap voor Vee en Vlees*, 1979, ECLI:EU:C:1979:253, 7. punkts. Sk. arī lietu C-12/02 *Marco Grilli*, 2003, ECLI:EU:C:2003:538, 41. punktu.

⁽¹⁹⁷⁾ Lietas C-47/90 *Delhaize / Promalvin*, 1992, ECLI:EU:C:1992:250 (šajā lietā Tiesa nepieminēja prasību nodrošināt īpašas priekšrocības valsts ražojumiem, kaut arī fakti skaidri par to liecināja). Tomēr vēlākā spriedumā lietā C-388/95 *Beļģijas Karaliste / Spānijas Karaliste*, 2000, ECLI:EU:C:2000:244, Tiesa nosprieda, ka attiecīgā prasība (prasība par iepildīšanu pudelēs attiecīgajā reģionā attiecībā uz vīnu ar aizsargātu cilmes vietas nosaukumu) jāuzskata par saderīgu ar Kopienas tiesību aktiem, neraugoties uz tās ierobežojošo ietekmi uz tirdzniecību, ja tiek pierādīts, ka tā ir nepieciešama un samērīga un spēj uzturēt ievērojamo reputāciju, kas neapšaubāmi piemīt *Rioja “denominación de origen calificada”*. Tiesa nosprieda, ka tā patiešām ir, jo būtībā uzņēmējiem attiecīgajā reģionā ir vajadzīgās zināšanas, lai spētu veikt sarežģītas darbības saistībā ar iepildīšanu pudelēs. Tāda pati argumentācija attiecas uz kontroles pasākumiem, ko veic ārpus reģiona. Turklāt vīna transportēšana nefasētā veidā ārpus reģiona ir saistīta ar kvalitātes pasliktināšanās risku oksidācijas dēļ.

⁽¹⁹⁸⁾ Lieta C-108/01 *Consorzio del Prosciutto di Parma*, 2003, ECLI:EU:C:2003:296. Tomēr Tiesa minētajā lietā nosprieda, ka tāds nosacījums, kāds tiek aplūkots pamattiesvedībā (sagriešana šķēlēs un iepakšana jāveic reģionā), jāuzskata par saderīgu ar ES tiesību aktiem, neraugoties uz tās ierobežojošo ietekmi uz tirdzniecību, ja tiek pierādīts, ka tas ir nepieciešams un samērīgs un spēj aizsargāt attiecīgā produkta kvalitāti, garantēt tā izcelsmi vai nodrošināt attiecīgās AĢIN specifiskācijas kontroli (sk. sprieduma 66. punktu). Tiesa uzskatīja, ka tā it īpaši ir tad, ja specifiskajā padziļinātās un sistemātiskas kontroles ir uzdots veikt ekspertiem ar speciālam zināšanām par attiecīgo produktu īpašībām un ja tādējādi ir grūti iedomāties, ka tikpat efektīvas kontroles varētu tikt nodrošinātas citās dalībvalstīs (sk. 75. punktu). Šajā ziņā sk. arī spriedumu lietā C-469/00 *Ravil/Bellon*, 2003, ECLI:EU:C:2003:295. Šī pieeja ir apstiprināta lietā C-367/17 *EA* un citi, 2018, ECLI:EU:C:2018:1025, kā arī lietā C-569/18 *Caseificio Cirigliana*, 2019, ECLI:EU:C:2019:873 (sk. 39. punktu).

⁽¹⁹⁹⁾ Lieta 155/80 *Oebel*, 1981, ECLI:EU:C:1981:177; lieta C-388/95 *Beļģijas Karaliste / Spānijas Karaliste*, 2000, ECLI:EU:C:2000:244, 41. punkts.

⁽²⁰⁰⁾ Lieta C-205/07 *Gysbrechts* un *Santurel Inter*, 2008, ECLI:EU:C:2008:730.

⁽²⁰¹⁾ Turpat, 40.–43. punkts; lieta C-169/17, *Asociación Nacional de Productores de Ganado Porcino*, 2018, ECLI:EU:C:2018:440, 29. punkts.

galvenais kritērijs, šķiet, bija tas, vai pasākumam faktiski bija lielāka ietekme uz precēm, ko izveda no eksportētājas dalībvalsts tirgus⁽²⁰²⁾. Tā nosprieda, ka uz šādu ierobežojumu patiesi attiecas LESD 35. panta darbības joma. Lai gan pasākuma mērķis veicināt un stimulēt dalībvalsts oficiālās valodas izmantošanu ir leģitīms mērķis, tomēr konkrētais pasākums netika uzskatīts par samērīgu⁽²⁰³⁾.

Tādu pašu pieeju Tiesa ievēroja spriedumā *Hidroelectrica* lietā, kurā valsts pasākumi, kas piešķirā prioritāti elektroenerģijas piegādei valsts tirgū, tika uzskatīti par pasākumiem ar kvantitatīvam ierobežojumam līdzvērtīgu iedarbību LESD 35. panta nozīmē, jo tiem bija lielāka ietekme uz elektroenerģijas eksportu⁽²⁰⁴⁾.

Nesenajā spriedumā *VIPA* lietā, kas attiecās uz Ungārijas tiesību aktu, ar kuru Ungārijā tika aizliegts izsniegt receptu zāles, pamatojoties uz citu dalībvalstu veselības aprūpes speciālistu izsniegtām receptēm, Tiesa pat atzina, ka neliela ierobežojoša ietekme (ja vien tā nav nedz pārāk netieša, nedz pārāk nenoteikta) ir pietiekama, lai pierādītu, ka pastāv pasākums ar līdzvērtīgu iedarbību LESD 35. panta nozīmē⁽²⁰⁵⁾.

7. PAMATOJUMI TIRDZNICĪBAS IEROBEŽOJUMIEM

No iedibinātās judikatūras izriet, ka valsts tiesību aktu, kas ir pasākums ar kvantitatīviem ierobežojumiem līdzvērtīgu iedarbību, var attaisnot, pamatojot to ar kādu no LESD 36. pantā uzskaitītajiem vispārējo interešu apsvērumiem (sk. 7.1. iedaļu) vai ar obligātām prasībām (sk. 7.2. iedaļu).

Kā vienā, tā otrā gadījumā valsts tiesību aktam ir jābūt piemērotam, lai nodrošinātu mērķa sasniegšanu un nepārsniegtu tā īstenošanai nepieciešamā robežas (sk. 7.3. iedaļu).

7.1. LESD 36. pants

LESD 36. pantā uzskaitīti apsvērumi, kurus dalībvalstis var izmantot tādu valsts pasākumu pamatošanai, kas traucē pārrobežu tirdzniecību: “Šā Līguma 34. un 35. pants neliedz noteikt importa, eksporta vai tranzīta aizliegumus vai ierobežojumus, kas pamatojas uz sabiedrības morāles, sabiedriskās kārtības vai valsts drošības apsvērumiem, uz cilvēku veselības un dzīvības aizsardzības, kā arī dzīvnieku un augu aizsardzības, nacionālu mākslas, vēstures vai arheoloģijas bagātību aizsardzības, vai rūpnieciskā un komerciālā īpašuma aizsardzības apsvērumiem.”

Tiesas judikatūra papildus paredz arī tā dēvētās “obligātās prasības” (piemēram, vides aizsardzība), ko dalībvalsts arī var izmantot valsts pasākumu pamatošanai.

Tiesa LESD 36. pantā uzskaitītos izņēmumus, no kuriem neviens neattiecas uz ekonomiskajām interesēm, interpretē šaurā nozīmē⁽²⁰⁶⁾. Turklāt visiem pasākumiem ir jāatbilst samērīguma principam. Pierādīšanas pienākums saskaņā ar LESD 36. pantu pieņemtu pasākumu pamatošanā ir dalībvalstij⁽²⁰⁷⁾. Tomēr, ja dalībvalsts sniedz pārliecinošus pamatojumus, tad Komisijai ir jāpierāda, ka veiktie pasākumi nav atbilstoši konkrētajā gadījumā⁽²⁰⁸⁾.

Uz LESD 36. pantu nevar atsaukties, lai pamatotu atkāpes no saskaņotajiem ES tiesību aktiem⁽²⁰⁹⁾. Tomēr, ja ES mēroga saskaņošana nepastāv, dalībvalstis pašas nosaka savu aizsardzības līmeni. Ja pastāv daļēja saskaņošana, saskaņošanas tiesību akti bieži vien skaidri nosaka dalībvalstīm tiesības paturēt spēkā esošos vai pieņemt stingrākus pasākumus, ja vien tie atbilst Līguma noteikumiem. Šādos gadījumos Tiesa izvērtē attiecīgos noteikumus saskaņā ar LESD 36. pantu.

⁽²⁰²⁾ Lieta C-15/15 *New Valmar*, 2016, ECLI:EU:C:2016:464, 36. punkts. Sk. arī lietu C-169/17 *Asociación Nacional de Productores de Ganado Porcino*, 2018, ECLI:EU:C:2018:440, 29. punktu.

⁽²⁰³⁾ Lieta C-15/15 *New Valmar*, 2016, ECLI:EU:C:2016:464, 47. un 50.–56. punkts.

⁽²⁰⁴⁾ Lieta C-648/18 *Hidroelectrica*, 2020, ECLI:EU:C:2020:723, 33. punkts.

⁽²⁰⁵⁾ Lieta C-222/18 *VIPA*, 2019, ECLI:EU:C:2019:751, 62. punkts.

⁽²⁰⁶⁾ Lieta C-120/95 *Decker*, 1998, ECLI:EU:C:1998:167; lieta 72/83 *Campus Oil*, 1984, ECLI:EU:C:1984:256.

⁽²⁰⁷⁾ Lieta 251/78 *Denkavit Futtermittel / Minister of Agriculture*, 1979, ECLI:EU:C:1979:252.

⁽²⁰⁸⁾ Lieta C-55/99 Komisija/Francija, 2000, ECLI:EU:C:2000:693.

⁽²⁰⁹⁾ Lieta C-473/98 *Kemikalieinspektionen / Toolex Alpha*, 2000, ECLI:EU:C:2000:379; lieta 5/77 *Tadeschi / Denkavit*, 1977, ECLI:EU:C:1977:144.

Pat ja pasākumu var pamatot saskaņā ar LESD 36. pantu, to “nedrīkst piemērot dalībvalstu tirdzniecībā kā patvaļīgas diskriminācijas vai slēptas ierobežošanas līdzekļus”. LESD 36. panta otrās daļas mērķis ir novērst dalībvalstu ļaunprātīgu rīcību. Tiesa ir norādījusi, ka “[36.] panta otrā teikuma mērķis ir nepieļaut, ka tirdzniecības ierobežojumus, kuru pamatā ir pirmajā teikumā minētie apsvērumi, izmanto citiem mērķiem tā, ka tiek radīta diskriminācija attiecībā uz precēm, kuras ir ražotas citās dalībvalstīs, vai netieši aizsargāti konkrēti vietējie ražojumi”⁽²¹⁰⁾, proti, ka tiek pieņemti ar protekcionismu saistīti pasākumi.

Sākotnēji tika uzskatīts, ka atsevišķi piemērojamos pasākumus var pamatot tikai ar LESD 36. pantu, savukārt vienādi piemērojamos pasākumus var pamatot arī ar jebkuru no obligātajām prasībām. Tomēr klasifikācija starp atsevišķi un vienādi piemērojamajiem pasākumiem vairs nav tik būtiska kā iepriekš.

7.1.1. Sabiedrības morāle, sabiedriskā kārtība un valsts drošība

Dalībvalstis var nolemt noteikt aizliegumu kādam ražojumam **morāles** apsvērumu dēļ. Lai gan standartus, kas ļauj precēm atbilst valsts noteikumiem par morāli, nosaka katra dalībvalsts pati, šī rīcības brīvība tomēr jāsteno saskaņā ar saistībām, kas izriet no ES tiesību aktiem. Piemēram, jebkurš aizliegums ievest produktus, kuru tirdzniecība ir ierobežota, bet nav aizliegta, būs diskriminējošs un pretrunā “brīvas preču aprites” noteikumiem. Lielākā daļa lietu, kurās Tiesa ir atzinusi sabiedrības morāles apsvēruma pamatotību, ir bijušas saistītas ar piedauzīgām un nepiedienīgām precēm⁽²¹¹⁾. Citās lietās, kurās bija atsauce uz sabiedrības morāli, tika konstatēti citi cieši saistīti pamatojumi, piemēram, sabiedrības intereses aizsargāšanai⁽²¹²⁾ vai nepilngadīgo personu aizsardzība lietā, kas saistīta ar video un DVD ierakstu marķējumu⁽²¹³⁾.

Sabiedriskās kārtības jēdzienu Tiesa interpretē ļoti stingri, un to reti atzīst par pamatojumu atkāpēm, ko nosaka LESD 36. pants. Piemēram, pasākums, kas paredzēts kā vispārējā drošības klauzula vai tikai protekcionistisku ekonomisko mērķu sasniegšanas līdzeklis, netiks uzskatīts par pamatotu. Ja uz konkrēto gadījumu attiecas kāds cits LESD 36. pantā noteikts apsvērumi, Tiesa parasti izmanto šo citu apsvērumu vai sabiedriskās kārtības apsvērumu apvienojumā ar citiem iespējamajiem pamatojumiem⁽²¹⁴⁾. Sabiedriskās kārtības apsvērumi viens pats tika atzīts par pietiekamu vienā izņēmuma gadījumā, kad dalībvalsts ierobežoja zelta kolekcionāru monētu importu un eksportu. Tiesa sprieda, ka šo pasākumu var pamatot ar sabiedriskās kārtības apsvērumiem, jo tā pieņemšanu noteica vajadzība aizsargāt tiesības uz monētu kalšanu, kuru tradicionāli saista ar valsts pamatinteresēm⁽²¹⁵⁾.

Pamatojums ar **valsts drošības** apsvērumiem ir ticis atbalstīts konkrētā jomā, proti, ES enerģētikas tirgus jomā, bet šādam lēmumam ir jābūt balstītam uz precīziem individuālo lietu faktiem, un tas nav plaši piemērojams. *Campus Oil* lietā dalībvalsts pieprasīja, lai naftas produktu importētāji iegādājas līdz pat 35 % tiem vajadzīgo naftas produktu no valsts naftas pārstrādes uzņēmuma par valdības noteiktām cenām. Tiesa atzina, ka šis pasākums ir skaidri saistīts ar protekcionismu un ir LESD 34. panta pārkāpums. Tomēr tika atzīts, ka to attaisno valsts drošības apsvērumi, proti, dzīvotspējīga naftas pārstrādes uzņēmuma saglabāšana, lai nodrošinātu piedāvājumu krīzes laikā⁽²¹⁶⁾. Tiesa arī atzina energoapgādes nodrošināšanu kā valsts drošības apsvērumu LESD 36. panta nozīmē *Hidroelectrica* lietā⁽²¹⁷⁾.

⁽²¹⁰⁾ Lieta 34/79 *Henn un Darby*, 1979, ECLI:EU:C:1979:295, 21. punkts, kā arī apvienotās lietas C-1/90 un C-176/90 *Aragonesa de Publicidad Exterior un Publivia*, 1991, ECLI:EU:C:1991:327, 20. punkts.

⁽²¹¹⁾ Lieta 121/85 *Conegate / Customs and Excise Commissioners*, 1986, ECLI:EU:C:1986:114; lieta 34/79 R / *Henn un Darby*, 1979, ECLI:EU:C:1979:295.

⁽²¹²⁾ Lieta C-275/92 *Schindler*, 1994, ECLI:EU:C:1994:119, 58. punkts; lieta C-124/97 *Läärä* un citi, 1999, ECLI:EU:C:1999:435, 33. punkts.; lieta C-98/14 *Berlington Hungary*, 2015, ECLI:EU:C:2015:386, 58. punkts.

⁽²¹³⁾ Lieta C-244/06 *Dynamic Medien Vertriebs / Avides Media*, 2008, ECLI:EU:C:2008:85.

⁽²¹⁴⁾ Tiesa ir atzinusi, ka tiesību akts, “kura mērķis ir ietekmēt alkohola patēriņu, lai novērstu alkoholisko vielu radīto kaitīgo ietekmi uz veselību un sabiedrību, un tādējādi cenšas cīnīties pret alkohola pārmērīgu lietošanu, atbilst [LESD 36.] pantā atzītajām rūpēm par sabiedrības veselību un sabiedrisko kārtību” – lieta C-434/04 *Ahokainen un Leppik*, 2006, ECLI:EU:C:2006:609, 28. punkts; sk. arī lietu C-170/04 *Rosengren* un citi, 2007, ECLI:EU:C:2007:313, 40. punktu; lietu C-198/14 *Visnapuu*, 2015, ECLI:EU:C:2015:751, 116. punktu.

⁽²¹⁵⁾ Lieta 7/78 R / *Thompson*, 1978, ECLI:EU:C:1978:209.

⁽²¹⁶⁾ Lieta 72/83 *Campus Oil*, 1984, ECLI:EU:C:1984:256.

⁽²¹⁷⁾ Lieta C-648/18 *Hidroelectrica*, 2020, ECLI:EU:C:2020:723, 36. punkts.

Tiesa valsts drošības apsvērumu ir atzinusi par pamatojumu arī lietās, kas attiecas uz stratēģiski jutīgu preču tirdzniecību⁽²¹⁸⁾, jo “(..) risks, ka var rasties nopietnas problēmas ārējās attiecībās vai saistībā ar tautu miermīlīgu līdzaspastāvēšanu, var ietekmēt dalībvalsts drošību”. Šajās lietās Tiesa norādīja, ka LESD 36. panta darbības joma attiecas gan uz iekšējo drošību (piemēram, noziedzīgu nodarījumu atklāšana un novēršana un satiksmes regulēšana), gan ārējo drošību⁽²¹⁹⁾.

7.1.2. Cilvēku veselības un dzīvības aizsardzība un dzīvnieku un augu aizsardzība (piesardzības princips)

Tiesa ir nospriedusi, ka “[36.] pantā aizsargātā īpašuma un interešu vidū cilvēku veselība un dzīvība ir pirmajā vietā, un dalībvalstis, ievērojot Līgumā noteiktos ierobežojumus, izlemj, kādā līmenī tās vēlas šo aizsardzību nodrošināt, un, jo īpaši, cik stingrām ir jābūt veicamajām pārbaudēm”⁽²²⁰⁾. Tajā pašā nolēmumā Tiesa norādīja, ka LESD 36. pantā minētie izņēmumi uz valsts noteikumiem vai praksi neattiecas, ja cilvēku veselības un dzīvības aizsardzību var efektīvi nodrošināt ar pasākumiem, kas mazāk ierobežo ES iekšējo tirdzniecību⁽²²¹⁾.

Cilvēku veselības un dzīvības aizsardzība un dzīvnieku un augu aizsardzība ir pamatojums, ko visbiežāk izmanto dalībvalstis, lai attaisnotu šķēršļus brīvai preču aprītei. Lai gan dalībvalstīm ir atvēlēta zināma rīcības brīvība⁽²²²⁾, ir jāievēro daži pamatnoteikumi. Ir jāpierāda, ka ražojumu tirdzniecība nopietni un reāli apdraud sabiedrības veselību⁽²²³⁾. Tas ir pietiekami jāpamato, un dalībvalstīm jāiesniedz visi pierādījumi, dati (tehniski, zinātniski, statistiski, ar uzturvērtību saistīti utt.) un cita būtiska informācija⁽²²⁴⁾. Uz veselības aizsardzību nevar atsaukties, ja patiesais pasākuma mērķis ir aizsargāt vietējo tirgu, pat ja gadījumos, kad nepastāv saskaņošana, dalībvalsts drīkst izlemt, kādā līmenī veselības aizsardzību nodrošināt. Pieņemtajiem pasākumiem arī jābūt samērīgiem, proti, tiem jāietver vienīgi tas, kas vajadzīgs, lai sasniegtu leģitīmo mērķi nodrošināt sabiedrības veselības aizsardzību⁽²²⁵⁾.

“Piesardzības principa” piemērošana. Tiesa pirmo reizi skaidri atzina piesardzības principu *National Farmers Union* lietā⁽²²⁶⁾, lai gan agrākā judikatūrā tas, iespējams, bija iekļauts netieši. Tiesa norādīja: “ja pastāv neskaidrības par riska esību vai tā pakāpi attiecībā uz cilvēku veselību, iestāde drīkst pieņemt aizsardzības pasākumus, negaidot, kad šo risku faktiskā esamība un nopietnība kļūst acīmredzama”. Šis princips nosaka apstākļus, kādos vietējā, ES vai starptautiskā likumdevēja iestāde var pieņemt pasākumus, lai aizsargātu patērētājus pret veselības apdraudējumiem, kas, ņemot vērā pašreizējās neskaidrības zinātniskajā izpētē, varētu būt saistīti ar ražojumu vai pakalpojumu.

Parasti, ja dalībvalstis vēlas paturēt spēkā vai ieviest LESD 36. pantā paredzētos veselības aizsardzības pasākumus, tām ir pienākums pierādīt šādu pasākumu vajadzību⁽²²⁷⁾. Tas attiecas arī uz gadījumiem, kas saistīti ar piesardzības principu⁽²²⁸⁾. Savos nolēmumos Tiesa ir uzsvērusi, ka reālu risku esība ir jāpierāda, ņemot vērā starptautisko

⁽²¹⁸⁾ Lieta 367/89 *Criminal proceedings against Aimé Richardt un Les Accessoires Scientifiques SNC*, 1991, ECLI:EU:C:1991:376.

⁽²¹⁹⁾ Turpat.

⁽²²⁰⁾ Lieta 104/75 *De Peijper*, 1976, ECLI:EU:C:1976:67.

⁽²²¹⁾ Sk. arī lietu C-333/14 *Scottish Whiskey Association*, 2015, ECLI:EU:C:2015:845, 59. punktu.

⁽²²²⁾ Lieta C-198/14 *Visnapuu*, 2015, ECLI:EU:C:2015:751, 118. punkts; lieta C-108/09 *Ker-Optika*, 2010, ECLI:EU:C:2010:725, 58. punkts.

⁽²²³⁾ Lieta C-270/02 Komisija/Itālija, 2004, ECLI:EU:C:2004:78, 22. punkts; lieta C-319/05 Komisija/Vācija, 2007, ECLI:EU:C:2007:678, 88. punkts; lieta C-421/09 *Humanplasma GmbH / Austrija*, 2010, ECLI:EU:C:2010:760, 34. punkts.

⁽²²⁴⁾ Lieta C-270/02 Komisija/Itālija, 2004, ECLI:EU:C:2004:78; lieta C-319/05 Komisija/Vācija, 2007, ECLI:EU:C:2007:678; lieta C-148/15 *Deutsche Parkinson Vereinigung*, 2016, ECLI:EU:C:2016:776, 36., 40. punkts.

⁽²²⁵⁾ Lieta C-108/09 *Ker-Optika*, 2010, ECLI:EU:C:2010:725, 35. punkts.

⁽²²⁶⁾ Lieta C-157/96 *National Farmers Union*, 1998, ECLI:EU:C:1998:191, 63. punkts.

⁽²²⁷⁾ Sk., piemēram, lietu 227/82 *Van Bennekom*, 1983, ECLI:EU:C:1983:354, 40. punktu, un lietu 178/84 Komisija/Vācija (*Reinheitsgebot*), 1987, ECLI:EU:C:1987:126, 46. punktu.

⁽²²⁸⁾ Lieta C-41/02 Komisija/Nīderlande, 2004, ECLI:EU:C:2004:762, 47. punkts; lieta C-192/01 Komisija/Dānija, 2003, ECLI:EU:C:2003:492, 46. punkts; lieta C-24/00 Komisija/Francija, 2004, ECLI:EU:C:2004:70, 53. punkts.

zinātnisko pētījumu jaunākos rezultātus. Tiesa pastāvīgi ir norādījusi, ka pirms piesardzības pasākumu veikšanas saskaņā ar LESD 34. un 36. pantu dalībvalstīm ir jāveic detalizēts riska novērtējums⁽²²⁹⁾. Tomēr dalībvalstīm nav jāpierāda skaidra saikne starp pierādījumiem un risku⁽²³⁰⁾. Ja pastāv un ir konstatēta zinātniska nenoteiktība attiecībā uz risku, Tiesa dod dalībvalstīm vai attiecīgajām iestādēm ievērojamu rīcības brīvību, lemjot par to, kādus aizsardzības pasākumus veikt⁽²³¹⁾. Lietā C-446/08 *Solgar Vitamin's*, kas attiecās uz to vitamīnu un minerālvielu maksimālā daudzuma noteikšanu, kurus var izmantot uztura bagātinātāju ražošanā, Tiesa apstiprināja, ka dalībvalstīm nav jāgaida, līdz šī riska esība un pakāpe tiek pierādīta pilnībā⁽²³²⁾. Tomēr pasākumi nevar būt balstīti "tikai uz pieņēmumiem"⁽²³³⁾, kā apstiprināts lietā C-672/15 *Noria Distribution*, kurā tika arī izvērtētas maksimālās drošās vitamīnu un minerālvielu daudzuma robežvērtības pārtikas piedevu ražošanā⁽²³⁴⁾.

7.1.3. Nacionālu mākslas, vēstures vai arheoloģijas bagātību aizsardzība

Dalībvalsts pienākums aizsargāt tās nacionālās kultūras bagātības un mantojumu var pamatot pasākumus, kas rada šķēršļus importam vai eksportam.

Dalībvalstis nosaka atšķirīgus ierobežojumus senlietu un citu kultūras artefaktu eksportam, un šos ierobežojumus var uzskatīt par pamatotiem saskaņā ar LESD 36. pantu.

LIBRO lietā Tiesa uzskatīja, ka faktiski kultūras daudzveidības aizsardzību "vispār nevar uzskatīt par nacionālu mākslas, vēstures vai arheoloģijas bagātību aizsardzību LESD 36. panta nozīmē"⁽²³⁵⁾.

7.1.4. Rūpnieciskā un komerciālā īpašuma aizsardzība

LESD 36. pantā ir atsauce uz "rūpnieciskā un komerciālā īpašuma aizsardzību" kā pamatojumu importa, eksporta vai preču tranzīta ierobežojumam. "Rūpnieciskais un komerciālais īpašums" parasti attiecas uz intelektuālā īpašuma (ĪĪ) tiesībām, piemēram, patentiem, preču zīmēm, dizainparaugiem, autortiesībām un ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm⁽²³⁶⁾.

Savā sākotnējā judikatūrā Tiesa attīstīja vairākus principus, kas ir bijuši svarīgi atkāpes darbības jomas noteikšanai valsts līmenī, kā arī ir bruģējuši ceļu uz ĪĪ tiesību saskaņošanu un vienādošanu ES līmenī (to apspriešana gan neietilpst šīs nodaļas darbības jomā).

Pirmais princips nosaka, ka Līgums neietekmē saskaņā ar dalībvalstu tiesību aktiem piešķirto ĪĪ tiesību *esību*. Tāpēc valsts tiesību akti par šādu tiesību iegūšanu, nodošanu un izbeigšanu ir likumīgi. Tomēr šis princips neattiecas uz gadījumiem, kad valsts noteikumus ir diskriminācijas elements⁽²³⁷⁾.

Otrais princips ir *tiesību izsmelšanas* doktrīna. ĪĪ turētājs var ierobežot ar ĪĪ aizsargāta produkta izmantošanu, ražošanu un pārdošanu dalībvalstī, kurā šādas tiesības piešķirtas. Tomēr, kad ĪĪ īpašnieks ir pats likumīgi pārdevis un izplatījis produktu dalībvalstī vai tas ir izdarīts ar tā piekrišanu, ĪĪ tiesības ir *izsmeltas* pie robežas. Tiesību īpašnieks tad vairs nevar iebilst pret produkta importēšanu jebkurā dalībvalstī, kurā tas pirmo reizi tirdots, atļaujot paralēlu importēšanu no jebkuras vietas ES.

⁽²²⁹⁾ Lieta C-249/07 Komisija/Nīderlande, 2008, ECLI:EU:C:2008:683, 50. un 51. punkts; lieta C-41/02 Komisija/Nīderlande, 2004, ECLI:EU:C:2004:762; lieta C-192/01 Komisija/Dānija, 2003, ECLI:EU:C:2003:492; lieta C-24/00 Komisija/Francija, 2004, ECLI:EU:C:2004:70.

⁽²³⁰⁾ Komisija ir pieņēmusi paziņojumu par piesardzības principu, COM(2000) 1 galīgā redakcija.

⁽²³¹⁾ Sal. ar lietu C-132/03 *Codacons* un *Federconsumatori*, 2005, ECLI:EU:C:2005:310, 61. punktu, un lietu C-236/01 *Monsanto Agricoltura*, 2003, ECLI:EU:C:2003:431, 111. punktu.

⁽²³²⁾ Lieta C-446/08 *Solgar Vitamin's France*, 2010, ECLI:EU:C:2010:233, 67. punkts.

⁽²³³⁾ Lieta C-236/01 *Monsanto Agricoltura*, 2003, ECLI:EU:C:2003:431, 106. punkts; lieta C-41/02 Komisija/Nīderlande, 2004, ECLI:EU:C:2004:762, 52. punkts; lieta C-192/01 Komisija/Dānija, 2003, ECLI:EU:C:2003:492, 49. punkts; lieta C-24/00 Komisija/Francija, 2004, ECLI:EU:C:2004:70, 56. punkts; lieta C-446/08 *Solgar Vitamin's France*, 2010, ECLI:EU:C:2010:233, 67. punkts.

⁽²³⁴⁾ Lieta C-672/15 *Noria Distribution SARL*, 2017, ECLI:EU:C:2017:310, 33. punkts.

⁽²³⁵⁾ Lieta C-531/07 *Fachverband der Buch- und Medienwirtschaft / LIBRO*, 2009, ECLI:EU:C:2009:276, 32. punkts.

⁽²³⁶⁾ Konkrēto ĪĪ tiesību uzskaitījumu sk. Komisijas Paziņojumā attiecībā uz Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2004/48/EK (2004. gada 29. aprīlis) par intelektuālā īpašuma tiesību piemērošanu 2. pantu (2005/295/EK) (OV L 94, 13.4.2005., 37. lpp.).

⁽²³⁷⁾ Lieta C-235/89, Komisija/Itālija, 1992, I-777. lpp.

Tiesību izsmelšanas doktrīnas mērķis ir līdzsvarot rūpnieciskā īpašuma tiesību aizsardzību ar brīvu preču apriti. Atkāpes ir pieļaujamas tikai tiktāl, ciktāl tās ir pamatotas šā īpašuma *konkrētā priekšmeta* aizsargāšanas nolūkā. Šis princips sniedz iespēju attiecībā uz katru ĪI kategoriju noteikt apstākļus, kādos tiesību īstenošana būs pieļaujama saskaņā ar ES tiesību aktiem, pat ja pārrobežu situācijā šāda īstenošana pēc definīcijas kavē brīvu apriti. Tiesas judikatūra par izsmelšanu jo īpaši attiecas uz patentiem, preču zīmēm, dizainparaugiem ⁽²³⁸⁾ un autortiesībām ⁽²³⁹⁾.

Piemēram, attiecībā uz patentiem Tiesa par priekšmetu jo īpaši atzina “atalgot izgudrotāja radošos centienus, lai garantētu, ka patenta īpašniekam ir ekskluzīvas tiesības izmantot izgudrojumu, lai ražotu rūpnieciskus ražojumus un laistu tos aprītē pirmo reizi – vai nu tieši, vai piešķirot licences trešām personām –, kā arī tiesības iebilst pret pārkāpumiem.” ⁽²⁴⁰⁾ Tad patenta turētājam ir jāizlemj, kādos apstākļos tas vēlas tirgot savu produktu, kas ietver iespēju tirgot dalībvalstīs, kurās produktam nav patenta aizsardzības. Ja patenta īpašnieks to dara, tad viņam jāapzinās savas izvēles sekas attiecībā uz brīvu produkta apriti vienotajā tirgū. Ļaujot izgudrotājam izmantot tā turējumā esošo patentu vienā dalībvalstī, lai novērstu šā izgudrotāja brīvi tirgotā produkta importēšanu citā dalībvalstī, kur šis produkts nebija patentējams, rastos valstu tirgu sadalīšana, kas ir pretrunā Līguma mērķim ⁽²⁴¹⁾.

Attiecībā uz preču zīmēm Tiesa judikatūrā ir pastāvīgi noteikusi, ka to konkrētais mērķis ir jo īpaši garantēt preču zīmes īpašniekam, ka tam ir tiesības izmantot šo preču zīmi, lai laistu produktu aprītē pirmo reizi. Tam būtu jāaizsargā preču zīmes īpašnieks no konkurentiem, kas vēlas izmantot preču zīmes sniegto statusu un reputāciju, pārdodot produktus, uz kuriem šī zīme izvietota nelikumīgi. Lai noteiktu šo tiesību precīzu tvērumu, Tiesa uzskatīja, ka ir jāņem vērā preču zīmes pamatfunkcija, proti, garantēt patērētājam vai galalietotājam ar preču zīmi apzīmētās preces izcelsmes identitāti, ļaujot tam bez pārraportiem atšķirt šo preci no citas izcelsmes precēm ⁽²⁴²⁾.

Šī judikatūra ir attīstījusies un pilnveidojusies, jo īpaši farmaceitisku produktu pārsaiņošanas jomā ⁽²⁴³⁾.

Būtu jāatgādina, ka Tiesa šo judikatūru sagatavoja, kad nebija atbilstošu sekundāro ES tiesību aktu. Tā nosprieda, ka “ņemot vērā Kopienas tiesību pašreizējo stāvokli un to, ka nav Kopienā standartizētu vai saskaņotu tiesību aktu, nosacījumi un procedūras, saskaņā ar kurām šādu aizsardzību piešķir, jānosaka valsts tiesību aktos” ⁽²⁴⁴⁾. Tomēr tajā pašā laikā ES likumdevējs pieņēma svarīgu direktīvu un regulu kopumu par ĪI. Piemēram, tiesiskais regulējums attiecībā uz preču zīmēm ir saskaņots ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu (ES) 2015/2436 (Preču zīmju direktīva) ⁽²⁴⁵⁾ un vienādots ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2017/1001 par Eiropas Savienības preču zīmi ⁽²⁴⁶⁾. Līdzīgi tiesību akti pastāv attiecībā uz dizainparaugiem, savukārt valstu patenta tiesību saskaņošana joprojām ir samērā sadrumstalota ⁽²⁴⁷⁾.

Autortiesību un saistīto tiesību jomā ES likumdevējs ir kopumā saskaņojis dalībvalstu tiesību aktus, piešķirot autoriem un citiem tiesību turētājiem augstu aizsardzības līmeni. Tas cita starpā ietver ekskluzīvas tiesības atļaut vai aizliegt konkrētas to satura izmantošanas darbības, ar saskaņotu aizsardzības termiņu, izņēmumu un ierobežojumu satvaru, tehnoloģiskās aizsardzības pasākumu juridisko aizsardzību un tiesību pārvaldības informāciju, tiesību kolektīvo pārvaldību un tiesību

⁽²³⁸⁾ Sk., piemēram, lietu 53/87 *Circa un citi / Renault*, ECLI:EU:1988:472.

⁽²³⁹⁾ Sk., piemēram, lietu C-5/11 *Donner*, ECLI:EU:C:2012:370, 31.–37. punktu, ar atsaucēm uz iepriekšējo judikatūru.

⁽²⁴⁰⁾ Sk., piemēram, apvienotās lietas C-267/95 un C-268/95 *Merck & Co e.a. / Primecrown Ltd e.a.*, ECLI:EU:C:1996:468, 30. punktu, ar atsaucēm uz iepriekšējo judikatūru.

⁽²⁴¹⁾ Sk. apvienotās lietas C-267/95 un C-268/95 *Merck & Co e.a. / Primecrown Ltd e.a.*, ECLI:EU:C:1996:468, 32. punktu, ar atsaucēm uz iepriekšējo judikatūru.

⁽²⁴²⁾ Sk. lietu C-10/89, *SA CNL-SUCAL NV / HAG GF AG*, ECLI:EU:1990:359, 14. punkts, ar atsaucēm uz iepriekšējo judikatūru.

⁽²⁴³⁾ Labu priekšstatu par Tiesas judikatūru sniedz lieta C-143/00, *Boehringer Ingelheim*, ECLI:EU:C:2002:246.

⁽²⁴⁴⁾ Lieta 53/87 *Circa un citi / Renault*, ECLI:EU:1988:472, 10. punkts.

⁽²⁴⁵⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2015/2436 (2015. gada 16. decembris), ar ko tuvina dalībvalstu tiesību aktus attiecībā uz preču zīmēm (OV L 336, 23.12.2015., 1. lpp.), 15. panta 1. punkts.

⁽²⁴⁶⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2017/1001 (2017. gada 14. jūnijs) par Eiropas Savienības preču zīmi (OV L 154, 16.6.2017., 1. lpp.).

⁽²⁴⁷⁾ Pārskatu par šiem ĪI tiesību aktiem sk. https://ec.europa.eu/growth/industry/policy/intellectual-property_en.

īstenošanu. Brīvas preču aprites jomā Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2001/29/EK⁽²⁴⁸⁾ nodrošina autoriem ekskluzīvas to darbu izplatīšanas tiesības. Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2006/115/EK⁽²⁴⁹⁾ nodrošina izpildītājiem, fonogrammu producentiem, filmu producentiem un apraides organizācijām ekskluzīvas tiesības un to aizsargātā priekšmeta izplatīšanu. Arī Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2009/24/EK⁽²⁵⁰⁾ nodrošina ekskluzīvas datorprogrammu izplatīšanas tiesības.

Visas trīs minētās autortiesību direktīvas arī paredz, ka darba vai cita aizsargāta priekšmeta kopijas pirmā pārdošana vai cita īpašumtiesību uz to nodošana, ko veic tiesību turētājs vai ar tā piekrišanu, izsmel šīs kopijas izplatīšanas tiesības Savienībā. Šis noteikums nodrošina ar autortiesībām aizsargātu brīvu preču apriti Savienībā, tiklīdz tiesību turētājs vai ar tā piekrišanu šīs preces laiž tirgū. Tiesa ir precizējusi, ka šis princips ir piemērojams attiecībā uz darbu vai cita aizsargāta priekšmeta taustāmām kopijām. Tomēr datorprogrammu gadījumā Tiesa ir precizējusi, ka arī tiesības uz datorprogrammas kopijas izplatīšanu tiek izsmeltas, kad attiecīgā kopija tiek lejupielādēta no interneta ar tiesību turētāja piekrišanu, ievērojot konkrētus nosacījumus, kas lejupielādi pielīdzina datorprogrammas kopijas pārdošanai⁽²⁵¹⁾. Tiesa nesen nosprieda, ka noteikuma par izsmelšanu pēc digitālu kopiju tiešsaistes pārņemšanas paplašināšana nav piemērojama tādu darbu gadījumā, kas nav datorprogrammas (piemēram, e-grāmatu gadījumā)⁽²⁵²⁾.

Turklāt Tiesa ir paredzējusi īpašus noteikumus par ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm LESD 36. panta nolūkos⁽²⁵³⁾.

7.2. Obligātās prasības

Spriedumā *Cassis de Dijon* lietā Tiesa noteica obligāto prasību jēdzienu, sniedzot aizsargāto interešu nepilnīgu uzskaitījumu saistībā ar LESD 34. pantu. Minētajā spriedumā Tiesa norādīja, ka obligātās prasības jo īpaši attiecas uz fiskālās uzraudzības efektivitāti, sabiedrības veselības aizsardzību, komercdarījumu godīgumu un patērētāju tiesību aizsardzību⁽²⁵⁴⁾. Kopš tā laika Tiesas lietotā terminoloģija ir mainījusies – tagad Tiesa bieži atsaucas uz sevišķi svarīgām prasībām sabiedrības interesēs vai vispārējās interesēs, nevis uz obligātajām prasībām.

Uz obligātajām prasībām var atsaukties, lai pamatotu valsts pasākumus, kuri var kavēt tirdzniecību iekšējā tirgū un uz kuriem neattiecas LESD 36. pantā noteiktie izņēmumi. Pamatojuma novērtējums ir tāds pats kā 36. pantā noteiktais – lai valsts pasākumi būtu pieļaujami, tiem jābūt samērīgiem attiecībā pret izvirzīto mērķi. Principā ar obligātajām prasībām var pamatot tikai valsts pasākumus, kas ir vienādi piemērojami vietējām precēm un citu dalībvalstu izcelsmes precēm⁽²⁵⁵⁾. Tāpēc teorētiski apsvērumus, kas nav minēti LESD 36. pantā, nedrīkst izmantot, lai pamatotu diskriminējošus pasākumus. Lai gan Tiesa ir atradusi veidus, kā novērst šo dalījumu, neatsakoties no savas agrākās prakses⁽²⁵⁶⁾, ir norādīts uz to, ka šāds dalījums ir mākslīgs un ka Tiesas mērķis ir panākt vienkāršošanu, obligātās prasības uzskatot par līdzvērtīgām LESD 36. pantā noteiktajiem pamatojumiem.

⁽²⁴⁸⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2001/29/EK (2001. gada 22. maijs) par dažu autortiesību un blakustiesību aspektu saskaņošanu informācijas sabiedrībā (OV L 167, 22.6.2001., 10.lpp.).

⁽²⁴⁹⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2006/115/EK (2006. gada 12. decembris) par nomas tiesībām un patapinājuma tiesībām, un dažām blakustiesībām intelektuālā īpašuma jomā (OV L 376, 27.12.2006., 28.lpp.).

⁽²⁵⁰⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2009/24/EK (2009. gada 23. aprīlis) par datorprogrammu tiesisko aizsardzību (OV L 111, 5.5.2009., 16. lpp.).

⁽²⁵¹⁾ Tiesa spriedums lietā C-128/11 *Usedsoft*.

⁽²⁵²⁾ Tiesas spriedums lietā C-263/18 *Tom Kabinet*.

⁽²⁵³⁾ Lieta C-3/91, *Exportur/LOR*, 1992, Krājums, I-5529. lpp., 37. punkts; lieta C-216/01, *Budějovický Budvar*, 2003, ECLI:EU:C:2003:618, 99. punkts.

⁽²⁵⁴⁾ Lieta 120/78 *Rewe / Bundesmonopolverwaltung für Branntwein*, 1979, ECLI:EU:C:1979:42, 8. punkts.

⁽²⁵⁵⁾ Sk., piemēram, apvienotās lietas C-1/90 un C-176/90 *Aragonesa de Publicidad Exterior un Publivia / Departamento de Sanidad y Seguridad Social de Cataluña*, 1991, ECLI:EU:C:1991:327, 13. punktu.

⁽²⁵⁶⁾ Sk., piemēram, lietu C-2/90 Komisija/Belģija, 1992, ECLI:EU:C:1992:310, kurā Tiesa nolēma, ka pasākums, ko varētu uzskatīt par diskriminējošu, nav diskriminējošs lietas priekšmeta īpašās būtības dēļ, un pēc tam atzina, ka to pamato vides apsvērumi. Lieta C-320/03 Komisija/Austrija, 2005, ECLI:EU:C:2005:684, Tiesa nolēma pasākumu uzskatīt par vienādi piemērojamu, nevis netieši diskriminējošu.

7.2.1. Vides aizsardzība

Lai gan vides aizsardzība nav skaidri minēta LESD 36. pantā, Tiesa to ir atzinusi par obligātu prasību. Tiesa uzskata, ka “(..) vides aizsardzība ir viens no [Savienības] svarīgākajiem mērķiem, kas var pamatot dažus brīvas preču aprites principu ierobežojumus”⁽²⁵⁷⁾. Faktiski augsts vides aizsardzības līmenis tika atzīts par vispārējo interešu mērķi jau pagājušā gadsimta astoņdesmitajos un deviņdesmitajos gados⁽²⁵⁸⁾.

Tiesa par vides aizsardzības pasākumiem ir atzinusi dažādus pasākumus un mērķus, tostarp:

- valsts zaļās elektroenerģijas atbalsta shēmas, ciktāl tās palīdz samazināt siltumnīcefekta gāzu emisijas, kas ir viens no pamatcēloņiem, kuri izraisa klimata pārmaiņas, ko Eiropas Savienība un tās dalībvalstis ir apņēmušās apkarot⁽²⁵⁹⁾,
- tādas bioloģisko šķidro kurināmo ilgtspējības valsts pārbaudes shēmas noteikšanu, ar kuru ir noteikts, ka visiem uzņēmējiem, kas iesaistīti piegādes ķēdē, ir jāievēro noteiktas prasības⁽²⁶⁰⁾,
- apkārtējā gaisa kvalitātes aizsardzību.

Apkārtējā gaisa kvalitātes aizsardzība tika aplūkota divās lietās (C-28/09 un C-320/03), kas attiecās uz valsts pasākumiem, kuru mērķis bija samazināt mehānisko transportlīdzekļu radītās īpašās emisijas un ceļu satiksmes noslogotību, lai samazinātu slāpekļa dioksīda emisiju Tirolas provincē. Šādi pasākumi ietvēra sektorālus braukšanas aizliegumus, aizliedzot smagajiem kravas transportlīdzekļiem, kas smagāki par 7,5 tonnām un kas pārvadā noteiktas preces, kustības aizliegumu Austrijas automaģistrāles A12 posmā. Lai gan šādi pasākumi principā var būt pamatoti ar apkārtējā gaisa kvalitātes uzlabošanas apsvērumiem vides un cilvēku veselības aizsardzības nolūkā, tie nebija samērīgi vēlamo mērķu sasniegšanai;

- atjaunojamo energoresursu izmantošanu biogāzes ražošanai;

Lieta *E.ON Biofor Sverige* attiecās uz biogāzes ilgtspējības verificēšanas sistēmu. Šis Zviedrijā ieviestās sistēmas faktiskā ietekme izpaudās tādējādi, ka Vācijā ražoto ilgtspējīgo biogāzi, kas paredzēta ieviešanai Zviedrijā, izmantojot Vācijas un Dānijas gāzes tīklus, nevarēja iekļaut verificēšanas sistēmā, kas attiecas uz biogāzes ilgtspējību, nedz arī atzīt par “ilgtspējīgu”⁽²⁶¹⁾.

Tiesa norādīja, ka atjaunojamo enerģijas avotu izmantošana biogāzes ražošanai principā ir lietderīga vides aizsardzībai, jo šādi tiesību akti ir paredzēti, lai nodrošinātu siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanas veicināšanu. Tā arī noteica, ka atjaunojamo enerģijas avotu izmantošanas palielināšana ir viens no būtiskajiem komponentiem to pasākumu kopumā, kuri jāveic, lai samazinātu siltumnīcefekta gāzu emisijas un izpildītu ES un starptautiskās siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanas saistības, un ka šāda palielinājuma mērķis ir arī aizsargāt cilvēku veselību un dzīvību, kā arī dzīvniekus un augus⁽²⁶²⁾;

- depozīta sistēmu atkārtoti izmantojamai tarai⁽²⁶³⁾.

Dalībvalstis arvien biežāk atsauca uz vides aizsardzību, cita starpā tādu iemeslu dēļ kā saistības klimata pārmaiņu jomā, zinātnes progress un lielāka sabiedrības informētība. Tomēr Tiesa ir apstiprinājusi, ka sabiedrības veselības un vides apsvērumi ne vienmēr ir pietiekami, lai kavētu brīvu preču apriti. Vairākās lietās Tiesa atbalstīja Komisijas argumentus, ka valsts pasākumi ir nesamērīgi attiecībā pret sasniedzamo mērķi vai ka nav pietiekami daudz pierādījumu, lai pierādītu apgalvoto risku⁽²⁶⁴⁾.

⁽²⁵⁷⁾ Lieta 302/86 Komisija/Dānija, 1988, ECLI:EU:C:1988:421, 8. punkts.

⁽²⁵⁸⁾ Lieta 240/83 *Procureur de la République / ADBHU*, 1985, ECLI:EU:C:1985:59, 12., 13., 15. punkts; lieta 302/86, Komisija/Dānija, 1988, ECLI:EU:C:1988:421, 8. un 9. punkts; lieta C-487/06 *British Aggregates / Komisija*, 2008, ECLI:EU:C:2008:757, 91. punkts.

⁽²⁵⁹⁾ Lieta C-573/12, *Ålands Vindkraft*, 2014, ECLI:EU:C:2014:2037, 78. punkts.

⁽²⁶⁰⁾ Lieta C-242/17 *L.E.G.O.*, 2018, ECLI:EU:C:2018:804, 72. punkts.

⁽²⁶¹⁾ Lieta C-549/15 *E.ON Biofor Sverige*, 2017, ECLI:EU:C:2017:490, 74., 80. un 84. punkts.

⁽²⁶²⁾ Turpat, 88. un 89. punkts.

⁽²⁶³⁾ Lieta 302/86 Komisija/Dānija, 1988, ECLI:EU:C:1988:421. Tomēr, kā minēts iepriekš, uz depozīta sistēmām daļēji attiecas Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 94/62/EK (1994. gada 20. decembris) par iepakojumu un izlietoto iepakojumu un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2018/852 (2018. gada 30. maijs), ar ko groza Direktīvu 94/62/EK par iepakojumu un izlietoto iepakojumu (OV L 150, 14.6.2018., 141. lpp.).

⁽²⁶⁴⁾ Sk., piemēram, lietu C-319/05 Komisija/Vācija, 2007, ECLI:EU:C:2007:678; lietu C-186/05 Komisija/Zviedrija, 2007, ECLI:EU:C:2007:571; lietu C-297/05 Komisija/Nīderlande, 2007, ECLI:EU:C:2007:531; lietu C-254/05 Komisija/Belģija, 2007, ECLI:EU:C:2007:319; lietu C-432/03 Komisija/Portugāle, 2005, ECLI:EU:C:2005:669.

Vides aizsardzība ir labs piemērs elastīgākajai pieejai, ko Tiesa izmanto attiecībā uz pamatojumu sadalījumu kategorijās. Tiesa vairākos gadījumos ir atzinusi, ka vides aizsardzība ir saistīta arī ar cilvēku veselības un dzīvības, kā arī dzīvnieku un augu aizsardzības mērķiem ⁽²⁶⁵⁾. Tiesa spriedumā lietā Komisija/Austrija noteica, ka no EK līguma 174. panta 1. punkta (pašlaik LESD 191. pants) izriet, ka cilvēku veselības aizsardzība ir viens no Savienības vides politikas mērķiem. Tā arī norādīja, ka šie mērķi ir savstarpēji cieši saistīti, it īpaši cīņā pret gaisa piesārņojumu, kuras mērķis ir ierobežot ar vides postījumu saistīto apdraudējumu veselībai. Tāpēc veselības aizsardzības mērķis jau principā ir ietverts vides aizsardzības mērķī ⁽²⁶⁶⁾.

7.2.2. Patērētāju aizsardzība

Patērētāju aizsardzība ir viens no visbiežāk norādītajiem pamatojumiem. Informācija, kas jāsniedz patērētājam, tiek novērtēta, pamatojoties uz to, “ko, domājams, sagaida samērā informēts, uzmanīgs un apdomīgs vidusmēra patērētājs” ⁽²⁶⁷⁾. Tas tika noteikts, piemēram, lietā C-481/12, *Juvelta*, kas attiecās uz dārgmetālu provēm. Tiesa norādīja, ka importētājam noteikts pienākums apzīmogot dārgmetālu izstrādājumus ar zīmogu, uz kura ir norādīta prove, principā ir tāds, ar kuru var nodrošināt patērētāju efektīvu aizsardzību un godīgu tirdzniecību. Tomēr Tiesa arī norādīja, ka dalībvalsts nevar prasīt jaunu proves zīmogu no citas dalībvalsts importētiem ražojumiem, kurā tie tiek likumīgi tirgoti un ir apzīmogoti, ja norāde, kas ir šajā proves zīmogā, ir līdzvērtīga tai norādei, kura ir noteikta importa dalībvalstī un ir saprotama šīs valsts patērētājiem ⁽²⁶⁸⁾.

Pamatprincips ir tāds, ka patērētāji, kuriem skaidrā veidā tiek sniegta atbilstoša informācija, spēj paši izdarīt izvēli. Atbilstoši Tiesas nostājai plašāka kvalitātes atšķirību izvēle patērētājiem ir izdevīgāka nekā šaura izvēle ar augstāku kvalitāti, kuras pamatā ir valsts standarti ⁽²⁶⁹⁾. Ja pastāv nopietns patērētāja maldināšanas risks, ražojumu var aizliegt.

Tomēr Tiesas judikatūras pamatnostādne ir tāda, ka gadījumos, kad ievestie ražojumi ir līdzīgi vietējiem ražojumiem, pietiek ar atbilstošu marķējumu, kas var būt noteikts vietējos tiesību aktos, lai sniegtu patērētājam vajadzīgo informāciju par ražojuma īpašībām. Patērētāju aizsardzības apsvērumi nevar pamatot nevajadzīgus ierobežojošos pasākumus ⁽²⁷⁰⁾.

7.2.3. Citas obligātās prasības

Tiesa laika gaitā ir atzinusi citas obligātās prasības, kas var pamatot šķēršļus brīvai preču aprītei, kā izklāstīts turpmāk.

- **Pamattiesības.** *Schmidberger* lietā Tiesa atzina, ka dažos gadījumos pamattiesību (šajā gadījumā – vārda brīvības un pulcēšanās brīvības) aizsardzība jāsaņā ar Līgumā pasludinātajām pamatbrīvībām, kad uz šādu aizsardzību tiek veikta atsauce kā uz attaisnojumu pēdējo minēto brīvību ierobežojumam ⁽²⁷¹⁾.
- **Darba apstākļu uzlabošana.** Lai gan veselības aizsardzība un drošība darbā pieder pie LESD 36. pantā minētajiem sabiedrības veselības apsvērumiem, darba apstākļu uzlabošana ir obligātā prasība pat tad, ja tā nav saistīta ar veselības apsvērumiem ⁽²⁷²⁾.

⁽²⁶⁵⁾ Lieta C-242/17 *L.E.G.O.*, 2018, ECLI:EU:C:2018:804, 65. punkts; lieta C-573/12 *Ålands Vindkraft*, 2014, ECLI:EU:C:2014:2037, 79. un 93. punkts.

⁽²⁶⁶⁾ Lieta C-28/09 Komisija/Austrija, 2011, ECLI:EU:C:2011:854, 121. un 122. punkts; lieta C-67/97 *Bluhme*, 1998, ECLI:EU:C:1998:584.

⁽²⁶⁷⁾ Lieta C-481/12 *Juvelta*, 2014, ECLI:EU:C:2014:11, 23. punkts.

⁽²⁶⁸⁾ Lieta C-481/12 *Juvelta*, 2014, ECLI:EU:C:2014:11, 21. un 22. punkts; lieta 220/81 *Robertson un citi*, 1982, ECLI:EU:C:1982:239, 11. un 12. punkts.

⁽²⁶⁹⁾ Lieta C-456/10, *ANETT*, 2012, ECLI:EU:C:2012:241, 54. punkts.

⁽²⁷⁰⁾ Lieta C-448/98 *Guimont*, 2000, ECLI:EU:C:2000:663, par Francijas tiesību aktu, kas noteica, ka apzīmējumu *Emmenthal* drīkst piešķirt tikai noteiktai sieru ar miziņu kategorijai; lieta C-261/81 *Rau / De Schmedt*, 1982, ECLI:EU:C:1982:382, par Beļģijas prasību, ka margarīns jātirgo kubveida iepakojumā.

⁽²⁷¹⁾ Lieta C-112/00 *Schmidberger*, 2003, ECLI:EU:C:2003:333, 77. punkts.

⁽²⁷²⁾ Lieta 155/80 *Oebel*, 1981, ECLI:EU:C:1981:177, Tiesa norādīja, ka aizliegums cept naktīs ir likumīgs ekonomiskās un sociālās politikas lēmums izteikti jutīgā nozarē.

- **Kultūras mērķi** ⁽²⁷³⁾. Lietā, kas attiecās uz Francijas tiesību aktu, kura mērķis bija veicināt kinematogrāfisko darbu radīšanu, Tiesa, šķiet, atzina, ka kultūras aizsardzība noteiktos apstākļos var būt obligāta prasība, ar ko var pamatot importa vai eksporta ierobežojumus. Turklāt grāmatu kā kultūras preču aizsardzība tika atzīta par primāru vispārējo interešu prasību ⁽²⁷⁴⁾.
- **Preses daudzveidības saglabāšana** ⁽²⁷⁵⁾. Pēc lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu attiecībā uz aizliegumu, ko Austrija noteica publikācijām, kuras piedāvāja lasītājiem iespēju piedalīties konkursos, lai saņemtu balvu, Tiesa atzina, ka preses daudzveidības saglabāšana var būt sevišķi svarīga vispārējo interešu prasība. Tā norādīja, ka šāda daudzveidība palīdz nodrošināt vārda brīvību, kas tiek aizsargāta ar Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 10. pantu.
- **Sociālā nodrošinājuma sistēmas finansiālais līdzsvars**. Ar tikai ekonomiskiem mērķiem nevar pamatot brīvas preču aprites ierobežojumu. Tomēr lietā C-120/95, *Decker*, Tiesa atzina, ka risks nopietni apdraudēt sociālā nodrošinājuma sistēmas finansiālo līdzsvaru var būt sevišķi svarīgs vispārējās nozīmes iemesls, ar ko var pamatot šķērslī brīvai preču aprītei ⁽²⁷⁶⁾.
- **Ceļu satiksmes drošība**. Vairākās lietās Tiesa ir atzinusi, ka arī ceļu satiksmes drošība ir sevišķi svarīgs vispārējās nozīmes iemesls, ar kuru var pamatot šķēršļus brīvai preču aprītei ⁽²⁷⁷⁾.
- **Noziedzības apkarošana**. Lietā, kas attiecās uz Portugāles aizliegumu līmēt uz automobiļu logu stikliem krāsainas plēves ⁽²⁷⁸⁾, Tiesa secināja, ka cīņa ar noziedzību var būt sevišķi svarīgs vispārējās nozīmes iemesls, ar ko var pamatot šķēršļus brīvai preču aprītei.
- **Dzīvnieku labturības aizsardzība**. Lietā C-219/07 Tiesa norādīja, ka dzīvnieku labturības aizsardzība ir legītīms vispārējās nozīmes mērķis. Tā arī atzīmēja, ka šī mērķa nozīmība izpaudās, dalībvalstīm pieņemot Protokolu par dzīvnieku aizsardzību un labturību, kas pievienots Eiropas Kopienas dibināšanas līgumam ⁽²⁷⁹⁾.
- **Kādas dalībvalsts oficiālās valodas izmantošanas veicināšana un stimulēšana**. Tiesa ir arī nospriedusi, ka kādas dalībvalsts oficiālās valodas izmantošanas veicināšana un stimulēšana var būt legītīms mērķis, kas principā var attaisnot Savienības tiesībās noteikto pienākumu ierobežošanu ⁽²⁸⁰⁾.

Kā minēts iepriekš, šis obligāto prasību saraksts nav izsmeļošs, bet tas Tiesas judikatūrā pastāvīgi mainās.

7.3. Samērīguma pārbaude

Lai valsts pasākumu varētu pamatot ar kādu no LESD 36. pantā minētajiem apsvērumiem vai kādu no Tiesas judikatūrā noteiktajām obligātajām prasībām, tam ir jāatbilst samērīguma principam ⁽²⁸¹⁾. Samērīguma princips nosaka, ka dalībvalstu izvēlētie līdzekļi nedrīkst pārsniegt to, kas ir faktiski atbilstošs un nepieciešams, lai sasniegtu izvirzīto legītīmo mērķi ⁽²⁸²⁾. Vienkāršoti izsakoties, atbilstīgums nozīmē, ka konkrētajam pasākumam jābūt atbilstošam, lai sasniegtu vēlamo mērķi,

⁽²⁷³⁾ Apvienotās lietas 60/84 un 61/84 *Cinéthèque SA / Fédération nationale des cinémas français*, 1985, ECLI:EU:C:1985:329.

⁽²⁷⁴⁾ Lieta C-531/07 *Fachverband der Buch- und Medienwirtschaft*, 2009, ECLI:EU:C:2009:276, 34. punkts.

⁽²⁷⁵⁾ Lieta C-368/95 *Familiapress*, 1997, ECLI:EU:C:1997:325.

⁽²⁷⁶⁾ Lieta C-120/95 *Decker*, 1998, ECLI:EU:C:1998:167, 39. un 40. punkts, un ģenerāladvokāta Szpunar secinājumi lietā C-148/15 *Deutsche Parkinson Vereinigung*, 2016, ECLI:EU:C:2016:394, 42. punkts.

⁽²⁷⁷⁾ Sk., piemēram, lietu C-54/05, Komisija/Somija, 2007, ECLI:EU:C:2007:168, 40. punktu un citēto judikatūru, un lietu C-61/12, Komisija/Lietuva, 2014, ECLI:EU:C:2014:172, 59. punktu.

⁽²⁷⁸⁾ Lieta C-265/06 Komisija/Portugāle, 2008, ECLI:EU:C:2008:210, 38. punkts.

⁽²⁷⁹⁾ Lieta C-219/07 *Nationale Raad van Dierenkwekers en Liefhebbers un Andibel*, 2008, ECLI:EU:C:2008:353, 27. punkts.

⁽²⁸⁰⁾ Lieta C-15/15 *New Valmar*, 2016, ECLI:EU:C:2016:464, 50. punkts. Šajā saistībā sk. lietu 379/87 *Groener / Minister for Education and City of Dublin Vocational Education Committee*, 1989, ECLI:EU:C:1989:599, 19. punktu; lietu C-391/09 *Runevič-Vardyn un Wardyn*, 2011, ECLI:EU:C:2011:291, 85. punktu, un lietu C-202/11 *Las*, 2013, ECLI:EU:C:2013:239, 25.–27. punktu.

⁽²⁸¹⁾ Lieta C-390/99 *Canal Satellite Digital*, 2002, ECLI:EU:C:2002:34, 33. punkts; lieta C-254/05 Komisija/Belģija, 2007, ECLI:EU:C:2007:319, 33. punkts un citētā judikatūra; lieta C-286/07 Komisija/Luksemburga, 2008, ECLI:EU:C:2008:251, 36. punkts.

⁽²⁸²⁾ Sk., piemēram, lietu C-320/03 Komisija/Austrija, 2005, ECLI:EU:C:2005:684, 85. punkts, un lietu C-319/05 Komisija/Vācija (*Garlic*), 2007, ECLI:EU:C:2007:678, 87. punktu un citēto judikatūru.

savukārt nepieciešamība nozīmē, ka izvēlētie līdzekļi nedrīkst ierobežot brīvu preču apriti vairāk, nekā tas ir nepieciešams. Šajā saistībā ir jānovērtē, vai ir kādi līdzekļi, kam ir mazāk ierobežojoša ietekme uz Savienības iekšējo tirdzniecību, bet ar ko var tomēr sasniegt tādu pašu rezultātu. Tādējādi svarīgs elements dalībvalsts norādītā pamatojuma analīzē ir alternatīvu pasākumu esība. Vairākos gadījumos Tiesa ir secinājusi, ka valsts pasākumi nav bijuši samērīgi tāpēc, ka ir bijušas pieejamas alternatīvas iespējas ⁽²⁸³⁾.

Piemēram, lietās C-28/09 un C-320/03 Tiesa atzina, ka pirms tik radikāla pasākuma kā pilnīgs kustības aizliegums pa vienu no automaģistrāles posmiem, kas ir viens no svarīgākajiem satiksmes ceļiem starp dalībvalstīm, pieņemšanas iestādēm bija rūpīgi jāizvērtē iespēja ieviest brīvu apriti mazāk ierobežojošus pasākumus un no tiem neizvairīties, izņemot gadījumu, kad tie nepārprotami nav piemēroti mērķa sasniegšanai ⁽²⁸⁴⁾. Lietā C-549/15, kas attiecās uz biogāzes ilgtspējības verificēšanas sistēmu, Tiesa uzskatīja, ka nebija pierādīts, ka brīvas preču aprites principa izņēmums bija vajadzīgs attiecīgo mērķu sasniegšanai. Proti, iestādes nebija konkrēti pierādījušas, ka pastāvēja vispārējo interešu apsvērumi, kā arī ka attiecīgais pasākums bija samērīgs attiecībā pret izvirzīto mērķi. Tādējādi attiecīgais pasākums tika uzskatīts par nepamatotu ⁽²⁸⁵⁾.

Scotch Whisky Association lietā Tiesa uzskatīja, ka alkohola cenas paaugstināšana, lai sasniegtu cilvēku dzīvības un veselības aizsardzības mērķi, nosakot minimālo cenu alkohola vienībai alkoholisko dzērienu mazumtirdzniecībā, var nebūt samērīga. Iemesls bija pieejami mazāk ierobežojoši līdzekļi, piemēram, akcīzes nodokļu paaugstināšana. Tomēr Tiesa arī norādīja, ka iesniedzējtiesai ir jāpārbauda, vai tā tiešām ir, ņemot vērā visu tai iesniegtās lietas atbilstošo faktoru detalizētu analīzi. Šajā sakarā pamatojoši apsvērumi, uz ko dalībvalsts atsauca, ir jāpapildina ar atbilstošiem pierādījumiem vai veiktā ierobežojošā pasākuma piemērotības un samērīguma analīzi, kā arī konkrētiem elementiem, kas pamato dalībvalsts argumentāciju ⁽²⁸⁶⁾. Novērtējot samērīgumu, novērtē ne tikai pierādījumus vai informāciju, kas pieejami pasākuma pieņemšanas laikā, bet arī pierādījumus vai informāciju, kas ir pieejami, kad valsts tiesa pieņem nolēmumu ⁽²⁸⁷⁾.

Dalībvalstij ir arī pienākums tiekties uz izvirzītajiem mērķiem konsekventā un sistemātiskā veidā ⁽²⁸⁸⁾. Ja dalībvalsts var pierādīt, ka, veicot alternatīvu pasākumu, negatīvi tiktu ietekmētas citas leģitīmās intereses, tad, izvērtējot samērīgumu, to ņem vērā ⁽²⁸⁹⁾. Tādējādi samērīguma novērtējumam ir raksturīga konkurējošu interešu svēruma noteikšana lietas vispārējā kontekstā.

Jānorāda, ka tad, ja nepastāv Eiropas līmeņa saskaņošanas noteikumi, dalībvalstis var brīvi lemt, kādu aizsardzības līmeni tās vēlas nodrošināt attiecībā uz konkrētajiem leģitīmo interešu mērķiem. Noteiktās jomās Tiesa attiecībā uz pieņemamajiem pasākumiem un nodrošināmo aizsardzības līmeni dalībvalstīm ir noteikusi konkrētu "rīcības brīvības robežu", un dažādām dalībvalstīm tā var atšķirties atbilstoši to vietējiem apstākļiem. Šī rīcības brīvības robeža ir dabiski plašāka jomās, ko uzskata par sensitīvākām ⁽²⁹⁰⁾.

⁽²⁸³⁾ Sk. lietu 104/75 *De Peijper*, 1976, ECLI:EU:C:1976:67; lieta C-54/05 Komisija/Somija, 2007, ECLI:EU:C:2007:168, 46. punkts, un lieta C-297/05 Komisija/Nīderlande, 2007, ECLI:EU:C:2007:53, 79. punkts, kurā Tiesa norāda iespējamās apstrīdēto pasākumu alternatīvas.

⁽²⁸⁴⁾ Lieta C-28/09 Komisija/Austrija, 2011, ECLI:EU:C:2011:854, 116. un 117., 140., 150. un 151. punkts, un lieta C-320/03 Komisija/Austrija, 2005, ECLI:EU:C:2005:684, 87. un 91. punkts.

⁽²⁸⁵⁾ Lieta C-549/15 *E.ON Biofor Sverige*, 2017, ECLI:EU:C:2017:490, 85. un 88.–99. punkts.

⁽²⁸⁶⁾ Lieta C-333/14 *The Scotch Whisky Association*, 2015, ECLI:EU:C:2015:845, 50. un 54. punkts.

⁽²⁸⁷⁾ Lieta C-333/14 *Scottish Whiskey Association*, 2015, ECLI:EU:C:2015:845, 65. punkts.

⁽²⁸⁸⁾ Sk., piemēram, lietu C-169/07 *Hartlauer*, 2009, ECLI:EU:C:2009:141, 55. punktu, un lietu C-333/14 *The Scotch Whisky Association*, 2015, ECLI:EU:C:2015:845, 37. punktu.

⁽²⁸⁹⁾ Sk. ģenerālvokāta *Maduro* secinājumus lietā C-434/04, *Ahokainen* un *Leppik*, 2006, Krājums, ECLI:EU:C:2006:609, 25. punktu.

⁽²⁹⁰⁾ Jo īpaši tas attiecas uz mērķi aizsargāt cilvēku veselību un dzīvību, kas LESD 36. pantā aizsargāto īpašumu un interešu vidū ir pirmajā vietā. Šī "rīcības brīvības robeža" ir atzīta arī attiecībā uz pasākumiem, kuru pamatā ir vajadzība nodrošināt sabiedrisko kārtību, sabiedrības morāli un valsts drošību. Attiecībā uz pamatojumu ar sabiedrības veselības apsvērumiem sk., piemēram, lietu C-322/01 *DocMorris*, 2003, ECLI:EU:C:2003:664, 103. punktu un citēto judikatūru. Attiecībā uz pamatojumu ar sabiedrības morāles apsvērumiem sk. lietas 34/79 *Henn* un *Darby*, 1979, ECLI:EU:C:1979:295, un C-244/06 *Dynamic Medien*, 2008, ECLI:EU:C:2008:85. Attiecībā uz pasākumiem, kas saistīti ar alkoholu, un pamatojumu ar sabiedrības veselības un sabiedriskās kārtības apsvērumiem sk., piemēram, lietu C-434/04, *Ahokainen* un *Leppik*, 2006, ECLI:EU:C:2006:609. Attiecībā uz pasākumiem, kas vērsti pret azartspēlēm, un pamatojumu ar sabiedrības morāles, sabiedriskās kārtības un valsts drošības apsvērumiem sk. lietu C-65/05, Komisija/Griekija, 2006, ECLI:EU:C:2006:673; attiecībā uz pasākumiem, kas saistīti ar dzīvnieku aizsardzību, sk. lietu C-219/07 *Nationale Raad van Dierenkwekers en Liefhebbers* un *Andibel*, 2008, ECLI:EU:C:2008:353.

Neraugoties uz šo relatīvo brīvību noteikt nodrošināmās aizsardzības līmeni, tas vien, ka dalībvalsts ir izvēlējusies aizsardzības sistēmu, kas atšķiras no citas dalībvalsts pieņemtās sistēmas, nevar ietekmēt šim mērķim ieviesto noteikumu vajadzības un samērīguma novērtējumu⁽²⁹¹⁾. Šie noteikumi jānovērtē, ņemot vērā tikai attiecīgās dalībvalsts iestāžu izvirzītos mērķus un aizsardzības līmeni, kas tiem būtu jānodrošina⁽²⁹²⁾.

Ņemot vērā iespējamo pamatojumu skaita palielinājumu, samērīguma novērtējums ir kļuvis par būtisku un bieži vien noteicošo faktoru Tiesas argumentācijā⁽²⁹³⁾.

7.4. Pierādīšanas pienākums

Dalībvalstij, kas apgalvo, ka tai ir iemesls, kas pamato brīvas preču aprites ierobežojumu, ir pienākums konkrēti parādīt šā ar sabiedrības interesēm saistītā iemesla esību, ierobežojuma vajadzību un ierobežojuma samērīgumu ar izvirzīto mērķi⁽²⁹⁴⁾. Kā paskaidrots iepriekš, dalībvalsts sniegtajam pamatojumam ir jāpievieno atbilstoši pierādījumi par veikta ierobežojošā pasākuma adekvātumu un tā atbilstīguma un samērīguma analīze, kā arī precīzi pierādījumi, kas ļauj pamatot dalībvalsts argumentāciju⁽²⁹⁵⁾. Šajā saistībā jānorāda, ka viens vienīgs apgalvojums, ka pasākumu pamato kāds no atzītajiem apsvērumiem, vai iespējamo alternatīvu analīzes trūkums tiks uzskatīts par nepietiekamu pierādījumu⁽²⁹⁶⁾. Tomēr Tiesa ir norādījusi, ka šis pierādīšanas pienākums nepieprasa, lai šī dalībvalsts skaidri pierādītu, ka neviens cits pasākums neļauj tādos pašos apstākļos sasniegt minēto mērķi⁽²⁹⁷⁾.

8. SAISTĪBA AR CITĀM BRĪVĪBĀM UN CITIEM LĪGUMA PANTIEM, KAS ATTIECAS UZ BRĪVU PREČU APRITI

8.1. Pamatbrīvības

8.1.1. LESD 45. pants – darba ņēmēju pārvietošanās brīvība

LESD 45. pantā (bijušajā EKL 39. pantā) ir paredzēta darba ņēmēju pārvietošanās brīvība ES. Šī brīvība nozīmē to, ka attiecībā uz iespēju strādāt un darba apstākļiem, kā arī nodokļu un sociālajām priekšrocībām tiek likvidēta jebkāda diskriminācija pilsonības dēļ starp ES migrējošajiem darba ņēmējiem un vietējiem darba ņēmējiem. LESD 45. pants aizliedz ne tikai diskrimināciju pilsonības dēļ, bet arī valsts noteikumus, kurus piemēro neatkarīgi no attiecīgā darba ņēmēja pilsonības, bet kuri traucē pārvietošanās brīvību.

Problēmas, kas saistītas ar darba ņēmēju personisko mantu apriti, teorētiski varētu izvērtēt saskaņā ar LESD 34. vai 45. pantu. Tiesa šo jautājumu izvērtēja *Weigel* lietā⁽²⁹⁸⁾, kas attiecās uz laulāta pāra mehānisko transportlīdzekļu pārvešanu no viņu valsts (Vācija) uz dalībvalsti, kurā vīrs bija sācis strādāt (Austrija). Reģistrējot mehāniskos transportlīdzekļus Austrijā, no pāra tika iekasēta pārmērīgi liela nodokļa summa. Pāris norādīja, ka nodoklis attur viņus no LESD 45. pantā noteikto tiesību izmantošanas.

Principā Tiesa tam piekrita, atzīstot, ka “[nodoklis] var negatīvi ietekmēt migrējošo darba ņēmēju lēmumu izmantot brīvas pārvietošanās tiesības”⁽²⁹⁹⁾. Taču attiecībā uz citiem apsvērumiem Tiesa noraidīja pāra argumentu, ka nodoklis ir LESD 45. panta pārkāpums. Ir lietderīgi atzīmēt, ka Tiesa skaidri neatbildēja uz jautājumu par to, vai šāda veida ierobežojumi būtu jāizskata tikai saskaņā ar LESD 34. pantu. Turklāt joprojām nav skaidrs, kurās situācijās LESD 34. panta vietā izdevīgāk būtu piemērot LESD 45. pantu, ņemot vērā to, ka pēdējais minētais noteikums attiecas tikai uz dalībvalstu pilsoņiem, savukārt LESD 34. pants attiecas uz produktiem no trešām valstīm, kas laisti ES tirgū.

⁽²⁹¹⁾ Sk., piemēram, lietu C-219/07 *Nationale Raad van Dierenkwekers en Liefhebbers* un *Andibel*, 2008, ECLI:EU:C:2008:353, 31. punktu.

⁽²⁹²⁾ Lieta C-124/97 *Läärä* un citi, 1999, ECLI:EU:C:1999:435, 36. punkts.

⁽²⁹³⁾ Sk., piemēram, lietu C-204/12 *Essent Belgium*, 2014, ECLI:EU:C:2014:2192, 96.–116. punktu.

⁽²⁹⁴⁾ Lieta C-14/02 *ATRAL*, 2003, ECLI:EU:C:2003:265, 69. punkts.

⁽²⁹⁵⁾ Turpat, 69. punkts, lieta C-254/05 Komisija/Belģija, 2007, ECLI:EU:C:2007:319, 36. punkts.

⁽²⁹⁶⁾ Lieta C-265/06 Komisija/Portugāle, 2008, ECLI:EU:C:2008:210, 40.–47. punkts.

⁽²⁹⁷⁾ Lieta C-110/05 Komisija/Itālija, 2009, ECLI:EU:C:2009:66, 66. punkts; lieta C-333/14 *Scotch Whiskey Association*, 2015, ECLI:EU:C:2015:845, 55. punkts.

⁽²⁹⁸⁾ Lieta C-387/01 *Weigel*, 2004, ECLI:EU:C:2004:256.

⁽²⁹⁹⁾ Turpat, 54. punkts.

Jānorāda, ka saskaņā ar Tiesas judikatūru valsts noteikumi, kas paredz uzņēmuma transportlīdzekļa reģistrāciju un/vai aplikšanu ar nodokli dalībvalstī, kurā darba ņēmējs, kas transportlīdzekli izmanto, ir apmeties uz pastāvīgu dzīvi, pat tad, ja darba devējs, kas nodrošināja darba ņēmēju ar šo transportlīdzekli, ir reģistrēts citā dalībvalstī un pat tad, ja transportlīdzekli galvenokārt izmanto darba devēja reģistrācijas dalībvalstī, ir LESD 45. panta pārkāpums⁽³⁰⁰⁾, jo šādi noteikumi var veicināt to, ka darba ņēmējs atsakās izmantot noteiktas priekšrocības, piemēram, transportlīdzekļa piešķiršanu, un, visbeidzot, ka viņš vispār atsakās strādāt citā dalībvalstī.

Tas nesēn tika apstiprināts lietā C-420/15, kura attiecās uz kriminālprocesu, ko Beļģijas iestādes ierosināja pret Itālijas pilsoni, jo viņš Beļģijā pārvietojās ar Itālijā reģistrētu mehānisko transportlīdzekli, pamatojoties uz to, ka viņa galvenā dzīvesvieta bija Beļģijā. Transportlīdzekli bija paredzēts izmantot galvenokārt Itālijā, un Beļģijā tas tika izmantots tikai dažreiz caurbraucot. Tiesa apstiprināja, ka LESD 45. pants jāinterpretē tādējādi, ka ar to netiek pieļauts dalībvalsts tiesību akts, ar ko darba ņēmējam, kurš ir šīs dalībvalsts rezidents, ir uzlikts par pienākumu šajā valstī reģistrēt transportlīdzekli, kurš ir reģistrēts citā dalībvalstī un kurš paredzēts izmantošanai galvenokārt šajā citā valstī⁽³⁰¹⁾.

8.1.2. LESD 49. un 56. pants – Brīvība veikt uzņēmējdarbību un sniegt pakalpojumus

Brīvība veikt uzņēmējdarbību, kas noteikta LESD 49. pantā (bijušais EKL 43. pants), un brīvība sniegts (pārrobežu) pakalpojumus, kas noteikta LESD 56. pantā (bijušais EKL 49. pants), ir citas pamatbrīvības, kas pasludinātas Līgumā un ir cieši saistītas ar brīvu preču apriti. Gan brīvība veikt uzņēmējdarbību, gan brīvība sniegt pakalpojumus attiecas uz pašnodarbinātā saimniecisku darbību⁽³⁰²⁾. Uzņēmējdarbības gadījumā attiecīgo darbību veic stabili un pastāvīgi un tai ir nenoteikts raksturs⁽³⁰³⁾ ar faktisku vai tikai iespējamu pārrobežu dimensiju⁽³⁰⁴⁾. Turpretī pārrobežu pakalpojumu gadījumā attiecīgo darbību veic īslaicīgi vai neregulāri⁽³⁰⁵⁾, un tai vienmēr ir skaidra pārrobežu dimensija⁽³⁰⁶⁾.

Gan brīvība veikt uzņēmējdarbību, gan brīvība sniegt pakalpojumus attiecas uz pašnodarbinātā saimniecisku darbību. Tā kā šāda saimnieciskā darbība, kas sastāv no pakalpojuma sniegšanas (ar ekonomiskiem apsvērumiem⁽³⁰⁷⁾), var ietvert preces, valsts pasākums, kas attiecas uz šādu pasākumu, parasti ietekmēs arī attiecīgo preču apriti. Tas jo īpaši attiecas uz preču sadali, ko plaši definē kā tādu, kas aptver preču transportēšanu⁽³⁰⁸⁾, vairumtirdzniecību un mazumtirdzniecību⁽³⁰⁹⁾, kā arī uz gadījumu, kad precī izmanto darbības veikšanai vai nu kā aprīkojumu, vai kā materiālu, kas ir sniegtā pakalpojuma neatņemama sastāvdaļa. Tomēr ir skaidrs, ka brīva preču aprite atbilstoši LESD 34. pantam ietver ne tikai ierobežojumus attiecībā uz preces īpašībām, bet arī tās tirdzniecības un izmantošanas ierobežojumus. Līdz ar to jautājums par to, vai valsts pasākums, kas ietekmē šādas saimnieciskās darbības, ir jānovērtē brīvības veikt uzņēmējdarbību / pakalpojumu sniegšanas brīvības vai brīvas preču aprites kontekstā, vai gan vienā, gan otrā kontekstā, rodas atkārtoti un ir jānovērtē katrā gadījumā individuāli. Piemēram, reklāmas ierobežojumi (piemēram, alkohola reklāmas ierobežojumi⁽³¹⁰⁾) var ietekmēt gan reklāmas nozares pakalpojumu sniedzējus, gan konkrētas preces un iespējas iekļauties tirgū, tādējādi radot šķēršļus ražojumu tirdzniecībai.

Tiesa uzskata, ka Līgumi neizvirza prioritāti starp pakalpojumu sniegšanas brīvību un citām pamatbrīvībām⁽³¹¹⁾, pat ne attiecībā uz pakalpojumu sniegšanas brīvību atbilstoši LESD 57. pantam, kurā ir norādīts uz pakalpojumu sniegšanas brīvības sekundāro saturu attiecībā pret citu brīvību saturu⁽³¹²⁾. Iespējams, procesuālās vienkāršības apsvērumu dēļ gadījumos, kad valsts pasākums var ietekmēt vairāk nekā vienu pamatbrīvību, Tiesa šo pasākumu bieži ir izskatījusi tikai

⁽³⁰⁰⁾ Lieta C-232/01 *Van Lent*, 2003, ECLI:EU:C:2003:535, un lieta C-464/02 Komisija/Dānija, 2005, ECLI:EU:C:2005:546.

⁽³⁰¹⁾ Lieta C-420/15 *U*, 2017, ECLI:EU:C:2017:408, 21. un 22. punkts.

⁽³⁰²⁾ Atšķirībā no darba ņēmēja darbības saskaņā ar darba līgumu, ko reglamentē darba ņēmēju pārvietošanās brīvība, sk. 7.1. daļu iepriekš – sk. lietu C-337/97 *Meeusen*, 1999, ECLI:EU:C:1999:284, 17. punktu, un lietu C-413/13, *FNV*, 2014, ECLI:EU:C:2014:241, 37. punktu.

⁽³⁰³⁾ Lieta C-221/89 *Factortame*, 1991, ECLI:EU:C:1991:320, 20. punkts.

⁽³⁰⁴⁾ Lieta C-384/08 *Attanasio Group*, 2010, ECLI:EU:C:2010:133, 39. punkts.

⁽³⁰⁵⁾ Sk. LESD 57. panta otro daļu un arī lietu C-55/94 *Gebhard*, 1995, ECLI:EU:C:1995:411, 39. punktu.

⁽³⁰⁶⁾ Sk. LESD 56. panta pirmo daļu un arī lietu C-97/98 *Jägerskiöld*, 1999, ECLI:EU:C:1999:515, 43. un 44. punktu.

⁽³⁰⁷⁾ Parasti par atlīdzību, kas sedz būtisku daļu no darbības izmaksām – sk. lietu 263/86 *Humbel*, 1988, ECLI:EU:C:1988:451, 17. punktu.

⁽³⁰⁸⁾ LESD 56. pants neattiecas uz transporta pakalpojumiem saskaņā ar LESD 58. panta 1. punktu.

⁽³⁰⁹⁾ Apvienotajās lietās C-360/15 un C-31/16 *Visser*, 2018, ECLI:EU:C:2018:44, Tiesa skaidri noteica, ka mazumtirdzniecības darbības ir pakalpojums.

⁽³¹⁰⁾ Lieta C-405/98 *Gourmet International Products*, 2001, ECLI:EU:C:2001:135.

⁽³¹¹⁾ Lieta C-452/04 *Fidium Finanz*, 2006, ECLI:EU:C:2006:631, 32. punkts.

⁽³¹²⁾ Turpat.

saistībā ar vienu pamatbrīvību. Šajā nolūkā tā parasti izlemj, kura pamatbrīvība ir dominējošā⁽³¹³⁾. Dažos gadījumos tā ir izvērtējusi pasākumu no abu pamatbrīvību viedokļa.

Tas ir vērojams, piemēram, lietā C-591/17 *Austrija/Vācija*, kas attiecās uz infrastruktūras izmantošanas nodevu un atbrīvojumu no mehānisko transportlīdzekļu nodokļa attiecībā uz Vācijā reģistrētiem transportlīdzekļiem. Tiesa secināja, ka, ieviešot infrastruktūras izmantošanas nodevu saistībā ar pasažieru mehāniskajiem transportlīdzekļiem un vienlaikus paredzot transportlīdzekļu, kas reģistrēti Vācijā, īpašniekiem atbrīvojumu no mehānisko transportlīdzekļu nodokļa, kas piešķirts vismaz samaksātās nodevas apmēram līdzvērtīgā apmērā, Vācija nav izpildījusi savus pienākumus, kas tai izriet no LESD 18., 34., 56. un 92. panta⁽³¹⁴⁾.

Pasākumi, kas ietekmē preces izplatīšanu. Attiecībā uz citiem pasākumiem, kas ietekmē preces transportēšanu, vairumtirdzniecību un mazumtirdzniecību, – tie var vienlaikus ierobežot gan brīvu preču apriti, gan brīvību sniegt izplatīšanas pakalpojumus. No vienas puses, daži pasākumi, kas ietekmē izplatīšanu, joprojām nepārprotami pieder pie brīvas preču aprites jomas, piemēram, pasākumi, kas vērsti uz importēšanu/eksportēšanu *per se* (sk. 4.1. iedaļu iepriekš).

No otras puses, citus pasākumus, kas ietekmē izplatīšanas tirdzniecības pakalpojumus, var *prima facie* uzskatīt par tādiem, kas vērsti uz pašu izplatīšanas pakalpojumu, nevis uz izplatīto preci. Tomēr pēc pasākuma mērķa un jo īpaši ietekmes izvērtēšanas katrā individuālā gadījumā pasākumu var uzskatīt par drīzāk saistītu ar precēm, ja tas attiecas uz:

- atļauju piešķiršanas shēmām tirgotājiem (kas nav konkrēti vērstas uz importētājiem/eksportētājiem) – sk. 4.5. iedaļu iepriekš,
- pienākumiem tirgotājiem iecelt pārstāvjus vai nodrošināt uzglabāšanu – sk. 4.2. iedaļu iepriekš,
- cenu regulēšanas noteikumiem un atlīdzināšanu – sk. 4.4. un 4.1.1. iedaļu iepriekš,
- reklāmas ierobežojumiem – sk. 4.6. iedaļu iepriekš.

Ir arī gadījumi, kad pasākuma primāro nozīmi nedz tā mērķa, nedz ietekmes ziņā nevar viegli attiecināt vai nu precēm kā tādām, vai uz attiecīgo pakalpojumu. Valsts pasākumus, kas aizliedz preču izsoli noteiktos apstākļos, var uzskatīt, piemēram, gan par tādiem, kas kavē izsolītāja (kas nodibināts attiecīgajā dalībvalstī vai kas sniedz pārrobežu pakalpojumus) pakalpojumu darbību, gan par tādiem, kas var radīt šķēršļus preču tirdzniecībai⁽³¹⁵⁾.

Noderīgs kritērijs, šķiet, ir būtiskas ietekmes uz ražojuma piedāvāšanu tirgū konstatēšana. Attiecībā uz izplatīšanas pakalpojumiem Tiesas judikatūra pēdējā laikā ir kļuvusi skaidrāka, ņemot vērā, ka daudzi – ja ne visi – pakalpojumi, kas vērsti uz preces izplatīšanu vai to ietekmē, var būt kvalificējami par “pārdošanas veidiem” atbilstoši spriedumam *Keck* lietā (sk. 3.4.2.2. iedaļu iepriekš).

Pasākumi, kas ietekmē preces izmantošanu. Visbeidzot, pasākumi, kas vērsti uz precēm un/vai ietekmē preces jo īpaši attiecībā uz to izmantojumu, bieži vien ir cieši saistīti ar pakalpojuma darbības veikšanu. Tāpēc brīvībai veikt uzņēmējdarbību un pakalpojumu sniegšanas brīvībai parasti ir būtiska nozīme pasākuma pieņemamības novērtēšanā.

Pirmais aspekts, kas jāņem vērā, ir tas, vai darbība, kas ietver preces izmantošanu, ir pašnodarbinātā saimnieciska darbība, t. i., vai tā sastāv no pakalpojumu sniegšanas un preču laišanas tirgū ar ekonomiskiem apsvērumiem. Ja tā nav, var uzskatīt, ka pasākums ir saistīts ar attiecīgās brīvu preces apriti vai tam ir īpaša ietekme uz brīvu attiecīgās preces apriti, tomēr šāds pasākums neattieksies uz brīvību veikt uzņēmējdarbību un pakalpojumu sniegšanas brīvību.

⁽³¹³⁾ Lieta C-20/03 *Burmanjer*, 2005, ECLI:EU:C:2005:307, 34. punkts.

⁽³¹⁴⁾ Lieta C-591/17 *Austrija/Vācija*, 2019, ECLI:EU:C:2019:504, 164. punkts. Ņemot vērā spriedumu *Visser* lietā (lieta C-31/16), Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2006/123/EK (2006. gada 12. decembris) par pakalpojumiem iekšējā tirgū (Pakalpojumu direktīva) (OV L 376, 27.12.2006., 36. lpp.) piemērošanas jomu neietekmē brīvību smalkais nošķirums saskaņā ar LESD. Secinot, ka mazumtirdzniecība būtu jāuzskata par pakalpojumu atbilstoši Pakalpojumu direktīvas 4. panta 1. punktam un ka direktīvas nodaļa par pakalpojumu sniedzēju uzņēmējdarbību (III nodaļa) ir attiecināma uz iekšējām situācijām, Tiesa neatzina, ka primārie tiesību akti ierobežotu Pakalpojumu direktīvas piemērošanu pašu par sevi (sk. sprieduma 92.–94. un 107. punktu).

⁽³¹⁵⁾ Lieta C-239/90 *SCP Boscher*, 1991, ECLI:EU:C:1991:180.

Tomēr, ja pakalpojuma darbība, kas ietver preces izmantošanu (plašā nozīmē, ieskaitot preces reciklēšanu, atkārtotu izmantošanu vai utilizāciju), ir pašnodarbinātā saimnieciska darbība, tad pasākumam, kas ietekmē preces izmantojumu, būs būtiska nozīme attiecībā uz brīvību veikt uzņēmējdarbību un pakalpojumu sniegšanas brīvību.

Dažos gadījumos ietekmei uz attiecīgās preces brīvu apriti nav sekundāras nozīmes. Arī šajā ziņā, šķiet, noderīgs kritērijs ir būtiskas ietekmes (pat ja tā ir netieša) uz produkta piedāvāšanu tirgū konstatēšana ⁽³¹⁶⁾.

8.1.3. LESD 63. pants un turpmākie panti – Kapitāla brīva aprīte un maksājumi

LESD 63. pants un turpmākie panti (bijušais EKL 56. pants un turpmākie panti) reglamentē kapitāla un maksājumu brīvu aprīti. Konkrēti LESD 63. pants aizliedz ierobežot kapitāla un maksājumu aprīti starp dalībvalstīm un starp dalībvalstīm un trešām valstīm.

Praksē brīvība laist aprītē noteiktu veidu kapitālu ir priekšnoteikums citu ar LESD garantēto brīvību efektīvai īstenošanai ⁽³¹⁷⁾.

Neraugoties uz to, ka kontaktpunkti saskarsmei ar brīvu preču aprīti ir ierobežoti, ES Tiesa jau izsenis ir likusi skaidri saprast, ka maksājumu līdzekļi nav uzskatāmi par precēm ⁽³¹⁸⁾. Turklāt ES Tiesa apstiprināja, ka būtisks aktīvu pārskaitījums ir jāuzskata par kapitāla aprīti LESD 63. panta 1. punkta nozīmē vai – ja šāds pārskaitījums ir maksājums, kas saistīts ar preču vai pakalpojumu tirdzniecību – par maksājumu LESD 63. panta 2. punkta nozīmē ⁽³¹⁹⁾.

Lai gan kapitāla pārrobežu aprīte parasti var būt saistīta ar līdzekļu ieguldījumiem ⁽³²⁰⁾, nevar izslēgt, ka noteiktos apstākļos tā var būt saistīta arī ar pārvedumiem natūrā. ES Tiesa ir nospriedusi, ka tad, ja vienas dalībvalsts nodokļu maksātājs lūdz nodokļa atskaitījumu par summu, kas atbilst trešām personām, kuras ir citas dalībvalsts rezidentes, veikto ziedojumu vērtībai, nav nozīmes tam, vai minētie ziedojumi ir veikti naudā vai tie ir bijuši materiāli. Uz šādiem ziedojumiem attiecas arī LESD 63. pants, pat ja tie ir veikti ikdienas lietošanas priekšmetu veidā ⁽³²¹⁾.

Turklāt Tiesa ir izskatījusi jautājumus par automobiļu reģistrāciju arī no LESD 63. panta viedokļa ⁽³²²⁾. Lai gan parasti šo procedūru uzskata par šķērslī preču brīvai aprītei, ja tā ierobežo konkrētu transportlīdzekļu aprīti starp dalībvalstīm, Tiesa ir veikusi novērtējumu par kapitāla brīvu aprīti gadījumā, ja transportlīdzeklis ir bez atlīdzības nodots lietošanā pārrobežu darījumā starp dažādu dalībvalstu pilsoņiem ⁽³²³⁾.

8.2. Citi būtiski Līguma panti

8.2.1. LESD 18. pants – Aizliegums diskriminēt pilsonības dēļ

LESD 18. pants (bijušais EKL 12. pants) aizliedz diskrimināciju pilsonības dēļ. Saskaņā ar iedibināto judikatūru minētais noteikums patstāvīgi ir piemērojams tikai ES tiesībās reglamentētajos gadījumos, kuriem nav piemērojamas speciālās nediskriminācijas normas ⁽³²⁴⁾.

Princips par diskriminācijas aizliegumu pilsonības dēļ, kas ietverts LESD 18. pantā, īpaši izpaužas Līguma noteikumos par personu brīvu pārvietošanos, tostarp darba ņēmēju brīvu pārvietošanos, kā paredzēts LESD 45. pantā, un pakalpojumu sniegšanas brīvību saskaņā ar LESD 56. pantu. Tomēr lietā *Austrija/Vācija* Tiesa izvērtēja automaģistrāļu finansēšanas

⁽³¹⁶⁾ Pasākuma (netieša) ietekme uz izmantojumu var izpausties tādējādi, ka tiek noteikts, ka pieprasījums pēc precēm, kas nespēj atbilst šādam konkrētam lietojumam, ir būtiski jāierobežo vai pat jālikvidē.

⁽³¹⁷⁾ Lieta 203/80, *Casati*, 1981, ECLI:EU:C:1981:261, 8. punkts.

⁽³¹⁸⁾ Lieta 7/78 *Thompson*, 1978, ECLI:EU:C:1978:209, 25. punkts.

⁽³¹⁹⁾ Lieta C-358/93 *Bordessa un citi*, 1995, ECLI:EU:C:1995:54, 13. un 14. punkts.

⁽³²⁰⁾ Lai gan jēdzieni "kapitāla aprīte" un "maksājumi" Līgumā nav definēti, saskaņā ar iedibināto judikatūru, lai definētu "kapitāla aprītes" nozīmi, var izmantot Padomes Direktīvu 88/361/EEK (1988. gada 24. jūnijs) par Līguma 67. panta īstenošanu (OV L 178, 8.7.1988., 5. lpp.) un tai pievienoto nomenklatūru (lieta C-222/97 *Trummer un Mayer*, 1999, ECLI:EU:C:1999:143, 20. un 21. punkts).

⁽³²¹⁾ Lieta C-318/07 *Persche*, 2009, ECLI:EU:C:2009:33, 25. un 30. punkts.

⁽³²²⁾ Sk. 4.2. iedaļu.

⁽³²³⁾ Lieta C-583/14 *Nagy*, 2015, ECLI:EU:C:2015:737, 23. punkts.

⁽³²⁴⁾ Lieta C-591/17 *Austrija/Vācija*, 2019, ECLI:EU:C:2019:504, 39. punkts; lieta C-296/15, *Medisanus*, 2017, ECLI:EU:C:2017:431.

shēmu, ņemot vērā LESD 18. pantu, kā arī 34., 56. un 92. pantu. Galu galā tika atzīts, ka ar Vācijas valsts nodokļu pasākumu ir pārkāpti visi šie Līgumā noteiktie pienākumi, jo finansiālais slogs saistībā ar maksājumu nodevu shēmas ietvaros gultos vienīgi uz ārvalstu transportlīdzekļu īpašniekiem ⁽³²⁵⁾.

8.2.2. LESD 28. un 30. pants – Muitas savienība

Lai gan LESD 34. pants attiecas uz beztarifu tirdzniecības šķēršļiem, visus muitas nodokļus un maksājumus, kuriem ir līdzvērtīga iedarbība, aizliedz LESD 28. un 30. pants (bijušais EKL 25. pants). Šis aizliegums ir vispārējs un absolūts. Tas attiecas uz visiem muitas nodokļiem un maksājumiem ar līdzvērtīgu iedarbību starp dalībvalstīm neatkarīgi no to summas, apzīmējuma, piemērošanas veida vai mērķa un no gūto ieņēmumu galamērķa ⁽³²⁶⁾.

Atšķirībā no LESD 34. panta LESD 28. un 30. pants nepieļauj atkāpes ⁽³²⁷⁾. Tomēr maksājumiem, kurus iekasē saistībā ar kontrolēm, ko veic, lai nodrošinātu ES tiesībās noteikto pienākumu izpildi, un maksājumiem, kas ir samērīga atlīdzība par pakalpojumu, kurš ir faktiski sniegts, LESD 30. pantu nepiemēro ⁽³²⁸⁾.

LESD 28. un 30. pants būtu jānošķir no LESD 110. pantā noteiktā diskriminējošu iekšējo nodokļu aizlieguma, kas var būt pamatots. Būtu vienmēr jāņem vērā, ka LESD 30. un 110. pants ir savstarpēji izslēdzoši ⁽³²⁹⁾.

Maksājumus ar muitas nodokļiem līdzvērtīgu iedarbību saskaņā ar LESD 30. pantu vienpusēji piemēro precēm tāpēc, ka tās šķērso robežu ⁽³³⁰⁾. Tomēr uz valsts pasākumiem, ar kuriem ievieš vienu un to pašu nodevu vietējām precēm un identiskām eksportētām precēm vienā un tajā pašā tirdzniecības posmā, ja nodevas iekasējamības gadījumā ir identisks, attiecas LESD 110. pants ⁽³³¹⁾. Izņēmuma kārtā, ja apgrūtinājums vietējam ražojumam tiek pilnībā kompensēts ar maksājuma radītajām priekšrocībām, uz šādu maksājumu attiecas LESD 28. un 30. pants ⁽³³²⁾.

Visbeidzot, Tiesa ir paskaidrojusi, ka nodokļu maksātājam ir jābūt iespējai saņemt pretrunā LESD 30. pantam samaksātās nodevas atmaksu pat situācijā, ja nodevas maksāšanas mehānisms valsts tiesību aktos ir paredzēts tādējādi, ka šī nodeva tiek pārnesta uz patērētāju ⁽³³³⁾.

8.2.3. LESD 37. pants – Valsts monopoli

Saskaņā ar LESD 37. panta pirmo daļu (bijušais EKL 31. pants) “dalībvalstis pielāgo komerciālus valsts monopolus tā, lai attiecībā uz preču sagādes un tirdzniecības nosacījumiem nepastāvētu nekāda dalībvalstu pilsoņu diskriminācija”.

Tas nenozīmē, ka monopoli ir jāatceļ, taču tas nozīmē, ka tie ir jāpielāgo tā, lai novērstu to iespējamo diskriminējošo ietekmi. Kopumā LESD 37. pantu piemēro apstākļos, kad valsts: 1) piešķir ekskluzīvas pirkšanas vai pārdošanas tiesības, tādējādi padarot iespējamu importa vai eksporta kontroli, un 2) piešķir tiesības valsts uzņēmumam, valsts iestādei vai – deleģējot – privātai organizācijai.

⁽³²⁵⁾ Lieta C-591/17 *Austrija/Vācija*, 2019, ECLI:EU:C:2019:504, 162.–164. punkts.

⁽³²⁶⁾ Lieta 24/68 *Komisija/Itālija*, 1969, ECLI:EU:C:1969:29, 7. punkts; lieta C-441/98 *Michailidis*, 2000, ECLI:EU:C:2000:479, 15. punkts; lieta C-313/05 *Brzeziński*, 2007, ECLI:EU:C:2007:33, 22. punkts, lieta C-254/13 *Orgacom*, 2014, ECLI:EU:C:2014:2251, 23. punkts; lieta C-65/16 *Istanbul Logistik*, 2017, ECLI:EU:C:2017:770, 39. punkts.

⁽³²⁷⁾ Lieta C-173/05 *Komisija/Itālija*, 2007, ECLI:EU:C:2007:362, 42. punkts, lieta C-65/16 *Istanbul Logistik*, 2017, ECLI:EU:C:2017:770, 40. punkts, lieta C-305/17 *FENS*, 2018, ECLI:EU:C:2018:986, 53. punkts.

⁽³²⁸⁾ Apvienotās lietas C-149/91 un C-150/91 *Sanders Adour un Guyomarch Orthez Nutrition animale*, 1992, ECLI:EU:C:1992:261, 17. punkts, lieta C-72/03 *Carbonati Apuani*, 2004, ECLI:EU:C:2004:506, 31. punkts, un lieta C-39/17 *Lubrizol*, 2018, ECLI:EU:C:2018:438, 26. punkts.

⁽³²⁹⁾ Lieta C-39/17 *Lubrizol*, 2018, ECLI:EU:C:2018:438, 25. punkts.

⁽³³⁰⁾ Lieta 24/68 *Komisija/Itālija*, 1969, ECLI:EU:C:1969:29, 14. punkts; C-441/98 *Michailidis*, 2000, ECLI:EU:C:2000:479, 15. punkts, lieta C-313/05 *Brzeziński*, 2007, ECLI:EU:C:2007:33, 22. punkts, lieta C-254/13 *Orgacom*, ECLI:EU:C:2014:2251, 23. punkts, lieta C-65/16 *Istanbul Logistik* ECLI:EU:C:2017:770, 39. punkts.

⁽³³¹⁾ Lieta C-254/13 *Orgacom*, 2014, ECLI:EU:C:2014:2251, 29. punkts.

⁽³³²⁾ Lieta C-28/96 *Fricarnes*, 1997, ECLI:EU:C:1997:412, 24. un 25. punkts. Lieta C-76/17 *Petrotel-Lukoil un Georgescu*, 2018, ECLI:EU:C:2018:139, 24. punkts.

⁽³³³⁾ Lieta C-76/17 *Petrotel-Lukoil un Georgescu*, 2018, ECLI:EU:C:2018:139, 39. punkts.

LESD 37. pants tieši ietekmē tikai preces un attiecas tikai uz tām (tas neattiecas uz pakalpojumu vai kapitāla brīvu apriti⁽³³⁴⁾). Turklāt šis Līguma noteikums attiecas uz darbībām, kas ir saistītas ar konkrētu monopola darbību, un tas neattiecas uz valsts noteikumiem, kam šādas saistības nav. Šī pieeja liecina, ka LESD 37. pants ir *lex specialis* salīdzinājumā ar LESD 34. panta vispārējiem noteikumiem. *Franzén* lietā, kas attiecās uz alkohola mazumtirdzniecības monopolu Zviedrijā, Tiesa nosprieda, ka uz “noteikumiem, kas saistīti ar monopola pastāvēšanu un darbību”⁽³³⁵⁾, attiecas LESD 37. pants, taču “citi valsts tiesību aktu noteikumi, kurus iespējams nošķirt no monopola darbības, kaut arī tie šo darbību ietekmē, ir jāizskata, atsaucoties uz [LESD 34. pantu]”⁽³³⁶⁾.

Hanner lietā, kas attiecās uz farmaceitisko līdzekļu mazumtirdzniecības monopolu Zviedrijā, Tiesa norādīja, ka LESD 37. panta “mērķis ir novērst brīvas preču aprites šķēršļus, tomēr izņemot apriti ierobežojošu ietekmi, kas ir attiecīgo monopola pastāvēšanas neatņemama daļa”⁽³³⁷⁾. Vēlāk Tiesa *Rosengren* lietā paskaidroja, ka “lai gan attiecīgais pasākums pamata lietā (...) ietekmē brīvu preču apriti Eiropas Kopienā, tas pats par sevi neattiecas uz [Zviedrijas alkohola mazumtirdzniecības] monopola ekskluzīvo tiesību izmantošanu attiecībā uz alkoholisko dzērienu mazumtirdzniecību Zviedrijas teritorijā. Šis pasākums, kas tādējādi neattiecas uz monopola īpašās funkcijas īstenošanu, līdz ar to nav uzskatāms par saistītu ar šī monopola pastāvēšanu”⁽³³⁸⁾.

Šāda pati argumentācija tika atkārtota nesenākā judikatūrā, piemēram, *ANETT* lietā, kas attiecas uz valsts tiesību aktu, ar kuru tabakas mazumtirgotājiem ir aizliegts importēt tabakas izstrādājumus no citām dalībvalstīm. Pirmkārt, Tiesa norādīja, ka LESD 37. pants ir piemērojams, ja konkrētais tiesību akts attiecas uz komerciāla monopola darbību un tam ir tirdzniecību ierobežojoša ietekme, kas ir šāda monopola pastāvēšanas neatņemama sastāvdaļa. Otrkārt, tā norādīja, ka noteikumi, kas attiecas uz monopola pastāvēšanu un darbību, ir jāizvērtē, ievērojot LESD 37. panta normas, kas ir īpaši piemērojamas monopola ekskluzīvo tiesību izmantošanai. Savukārt vietējās tiesību aktu normas, kas ir nošķiramas no monopola darbības, lai arī tās to ietekmē, ir jāizvērtē, ņemot vērā LESD 34. pantu⁽³³⁹⁾.

ANETT lietā Tiesa nosprieda, ka, tā kā attiecīgajam monopolam uzticētais īpašais uzdevums ir nodrošināt koncesionāriem ekskluzīvas tiesības nodarboties ar tabakas izstrādājumu mazumtirdzniecību, aizliegums ietekmēja brīvu preču apriti, tomēr neregulējot ekskluzīvo tiesību, kas attiecas uz monopolu, īstenošanu. Šāds aizliegums tika uzskatīts par nošķiramu no monopola darbības, jo tas attiecās nevis uz tabakas izstrādājumu mazumtirdzniecības kārtību, bet uz šādu produktu iepriekšējā posma tirgu. Tāpat arī aizliegums nebija vērsts ne uz attiecīgā monopola tirdzniecības tīklu, ne uz tā izplatīto preču tirdzniecības veidošanu vai reklāmu. Tiesa secināja, ka, tā kā attiecīgo valsts pasākumu nevarēja uzskatīt par noteikumu, kas attiecas uz monopola esību vai darbību, LESD 37. pantam nebija nozīmes, lai noteiktu, vai šāds aizliegums ir saderīgs ar ES tiesību aktiem⁽³⁴⁰⁾.

Visnapuu lietā Tiesa novērtēja, vai mazumtirdzniecības licence, kas vajadzīga, lai varētu ievest alkoholiskos dzērienus nolūkā tos pārdot mazumtirdzniecībā klientiem, kuri mitinās Somijā, ir jānovērtē, ņemot vērā LESD 34. pantu vai LESD 37. pantu. Somijas valdība uzskatīja, ka monopola sistēma būtu jānovērtē, ņemot vērā LESD 37. pantu, un licencēšanas sistēma – ņemot vērā LESD 34. pantu. Tiesa piekrita un norādīja, ka licencēšanas sistēmas nereglamentē monopola darbību vai tā ekskluzīvo tiesību izmantošanu, jo tās nosaka, ka pienācīgi pilnvarotas personas var iesaistīties noteiktu alkoholisko dzērienu kategoriju mazumtirdzniecībā. Attiecīgi šādas licencēšanas sistēmas ir nošķiramas no monopola darbības un ir jāizvērtē, ņemot vērā LESD 34. pantu⁽³⁴¹⁾. Ievērojot *Franzén* lietu, Tiesa atgādināja, ka LESD 37. pantā ir noteikts, ka monopols jāorganizē tā, lai izslēgtu jebkāda veida diskrimināciju starp dalībvalstīm attiecībā uz preču sagādes un tirdzniecības nosacījumiem, tā, lai to preču tirdzniecība, kuras cēlušās no citām dalībvalstīm, nenotiktu mazāk labvēlīgos apstākļos un lai netiktu kropļota konkurence starp šīm dalībvalstīm⁽³⁴²⁾.

⁽³³⁴⁾ Lieta 155/73 *Sacchi*, 1974, ECLI:EU:C:1974:40.

⁽³³⁵⁾ Lieta C-189/95, *Franzén*, 1997, ECLI:EU:C:1997:504, 35. punkts.

⁽³³⁶⁾ Lieta C-189/95 *Franzén*, 1997, ECLI:EU:C:1997:504, 36. punkts.

⁽³³⁷⁾ Lieta C-438/02 *Hanner*, 2005, ECLI:EU:C:2005:332, 35. punkts.

⁽³³⁸⁾ Lieta C-170/04 *Rosengren*, 2007, ECLI:EU:C:2007:313, 21. un 22. punkts; sk. arī lietu C-186/05 Komisija/Zviedrija, 2007, ECLI:EU:C:2007:571.

⁽³³⁹⁾ Lieta C-456/10 *ANETT*, 2012, ECLI:EU:C:2012:241, 21.–23. punkts.

⁽³⁴⁰⁾ Lieta C-456/10 *ANETT*, 2012, ECLI:EU:C:2012:241, 25.–31. punkts.

⁽³⁴¹⁾ Lieta C-198/14 *Visnapuu*, 2015, ECLI:EU:C:2015:751, 90. un 91. punkts.

⁽³⁴²⁾ Lieta C-198/14 *Visnapuu*, 2015, ECLI:EU:C:2015:751, 95. punkts.

Ņemot vērā judikatūru, Tiesa, šķiet, ir izvēlējusies uzskatīt LESD 34. pantu un 37. pantu par savstarpēji izslēdzošiem. Ja attiecīgais valsts pasākums nav saistīts ar monopola īpašā uzdevuma īstenošanu, tad uz to neattiecas LESD 37. panta darbības joma, un tas ir jānovērtē saskaņā ar LESD 34. un 36. pantu.

Tomēr var arī apgalvot, ka LESD 37. pants zināmā mērā pārklājas ar citiem Līguma pantiem. Pārkapumu lietās, kas attiecās uz dažādiem valsts elektroenerģijas un gāzes monopoliem⁽³⁴³⁾, Tiesa nosprieda, ka patiešām ir iespējama LESD 37. panta un LESD 34. panta kopīga piemērošana. Šāda pieeja nozīmētu, ka pasākums, kas attiecas uz valsts monopolu, vispirms būtu jāizskata saskaņā ar LESD 37. pantu. Ja pasākumu uzskatītu par diskriminējošu, izskatīšana saskaņā ar LESD 34. un 35. pantu vairs nebūtu vajadzīga. Turpretī, ja tiktu secināts, ka attiecīgais pasākums nav diskriminējošs saskaņā ar LESD 37. pantu, tas būtu jāizskata saskaņā ar vispārējiem noteikumiem par brīvu preču apriti.

8.2.4. LESD 107. pants – Valsts atbalsts

LESD 107. pantā (bijušajā EKL 87. pantā) ir noteikts, ka ar iekšējo tirgu nav saderīgs nekāds atbalsts, ko piešķir dalībvalstis vai ko jebkādā citā veidā piešķir no valsts līdzekļiem un kas rada vai draud radīt konkurences kropļojumus, dodot priekšroku konkrētiem uzņēmumiem vai konkrētu preču ražošanai, ciktāl tāds atbalsts iespaido tirdzniecību starp dalībvalstīm.

Šajā saistībā valsts atbalsta noteikumiem un LESD 34.–36. pantam ir kopējs mērķis, proti, nodrošināt brīvu preču apriti starp dalībvalstīm normālos konkurences apstākļos⁽³⁴⁴⁾. Tomēr, tā kā to galvenais aspekts ir atšķirīgs, valsts pasākuma klasificēšana par valsts atbalstu automātiski neizslēdz atbalsta sistēmas rūpīgu pārbaudi saistībā ar citiem ES noteikumiem, piemēram, LESD 34.–36. panta noteikumiem⁽³⁴⁵⁾. Piemēram, būtiskajā lietā Komisija/Francija⁽³⁴⁶⁾ ES Tiesa izvērtēja tāda pasākuma likumību, ar kuru laikrakstu izdevējiem tika piešķirti nodokļu atbrīvojumi, ar nosacījumu, ka laikraksti tiek iespiesti Francijā. Komisija apgalvoja, ka tādējādi tiek pārkāpts LESD 34. pants, savukārt Francijas valdība apgalvoja, ka attiecīgais pasākums bija jāizvērtē saskaņā ar LESD 107. pantu, jo nodokļu noteikumus nevar nošķirt no vispārējās atbalsta shēmas, kas paredzēta laikrakstu nozarei. Tiesa, atzīmējot, ka Francija nebija paziņojusi attiecīgo atbalstu saskaņā ar LESD 108. panta 3. punktu, sniedza šādu principa paziņojumu: “tikai tas vien, ka valsts pasākumu, iespējams, var definēt kā atbalstu, (..) nav pietiekams iemesls, lai uz to neattiecinātu” brīvas preču aprites noteikumus⁽³⁴⁷⁾. Turklāt prejudiciālajā nolēmumā *PreussenElektra* lietā⁽³⁴⁸⁾ Tiesa konstatēja, ka valsts pasākums, kas saistīts ar reģionālu elektroapgādi, būtu varējis – vismaz potenciāli – traucēt Kopienas iekšējai tirdzniecībai. Tomēr, tā kā attiecīgā pasākuma mērķis bija aizsargāt vidi, veicinot siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanu, tas netika uzskatīts par brīvai preču apritei pretrunā esošu.

Tajā pašā laikā tas vien, ka valsts atbalsta pasākums kā tāds ietekmē ES iekšējo tirdzniecību, nav pats par sevi pietiekams fakts, lai vienlaikus klasificētu pasākumu par pasākumu ar līdzvērtīgu iedarbību LESD 34. panta nozīmē. Tāpēc Tiesa nošķir aspektus, kas ir nedalāmi saistīti ar atbalsta mērķi, un aspektus, kurus var nodalīt no nosacījumiem un darbībām, kuras ir atbalsta shēmas daļa, tomēr nav uzskatāmas par vajadzīgām atbalsta mērķa sasniegšanai vai tā pienācīgai darbībai⁽³⁴⁹⁾. LESD 34.–36. pants attiecas tikai uz pēdējiem minētajiem aspektiem. Kā noteikusi Vispārējā tiesa *Castelnuo Energía, SL* lietā⁽³⁵⁰⁾, “ar apstākli, ka atbalsta sistēma, ko piešķir valsts vai kas piešķirta, izmantojot valsts līdzekļus, tādēļ vien, ka tā sniedz priekšrocības noteiktiem iekšzemes uzņēmumiem vai ražošanas veidiem, spēj vismaz netieši kavēt līdzīgu vai konkurējošo ražojumu importu no citām dalībvalstīm, pašu par sevi nepietiek, lai šo atbalstu kā tādu pielīdzinātu pasākumam ar kvantitatīvam ierobežojumam līdzvērtīgu iedarbību LESD 34. izpratnē”.

⁽³⁴³⁾ Lietas C-159/94 Komisija/Francija, 1997, ECLI:EU:C:1997:501, 41. punkts; lieta C-158/94 Komisija/Itālija, 1997, ECLI:EU:C:1997:500, 33. punkts; lieta C-157/94 Komisija/Nīderlande, 1997, ECLI:EU:C:1997:499, 24. punkts.

⁽³⁴⁴⁾ Lieta 103/84 Komisija/Itālija, 1986, ECLI:EU:C:1986:229, 19. punkts.

⁽³⁴⁵⁾ Lieta C-234/99 *Nygård*, 2002, ECLI:EU:C:2002:244, 56. punkts; lieta 351/88 *Laboratori Bruneau*, 1991, ECLI:EU:C:1991:304, 7. punkts.

⁽³⁴⁶⁾ Lieta 18/84 Komisija/Francija, 1985, ECLI:EU:C:1985:175.

⁽³⁴⁷⁾ Lieta 21/88 *Du Pont de Nemours Italiana Spa*, 1990, ECLI:EU:C:1990:121; lieta 351/88 *Laboratori Bruneau Srl*, 1991, ECLI:EU:C:1991:304; lieta C-156/98 *Vācija*, 2000, ECLI:EU:C:2000:467, 78. punkts, un lieta C-114/00 Spānija/Komisija, 2002, ECLI:EU:C:2002:508, 104. punkts.

⁽³⁴⁸⁾ Lieta C-379/98 *PreussenElektra*, 2001, ECLI:EU:C:2001:160.

⁽³⁴⁹⁾ Lieta 74/76 *Ianelli*, 1977, ECLI:EU:C:1977:51, 17. punkts.

⁽³⁵⁰⁾ Lieta T-57/11 *Castelnuo Energía/Komisija*, 2014, ECLI:EU:T:2014:1021, 196. punkts.

No judikatūras arī skaidri izriet, ka valsts tiesa valsts atbalsta shēmas atbilstību Līguma noteikumiem ar tiešu iedarbību, kuri nav valsts atbalsta jomas noteikumi (piemēram, LESD 34.–36. pants; LESD 63. pants ⁽³⁵¹⁾), var pārbaudīt tikai tad, ja šos noteikumus var izvērtēt izolēti un ja tie nav nepieciešami šīs shēmas mērķa sasniegšanai vai tās darbībai ⁽³⁵²⁾. Attiecīgi LESD 107. un 108. pants aizliedz valsts tiesai veikt valsts pasākuma novērtējumu saskaņā ar citiem tiešas ietekmes noteikumiem, ciktāl pēdējie minētie ir saistīti ar konkrētā pasākuma darbību un mērķi.

8.2.5. LESD 110. pants – Nodokļu noteikumi

LESD 110. pants (bijušais EKL 90. pants) papildina noteikumus par tādu muitas nodokļu un maksājumu aizliegšanu, kam ir līdzvērtīga iedarbība. Tā mērķis ir nodrošināt brīvu preču apriti starp dalībvalstīm normālas konkurences apstākļos, novēršot jebkāda veida aizsardzību, ko varētu radīt diskriminējošu iekšējo nodokļu piemērošana citu dalībvalstu izcelsmes precēm ⁽³⁵³⁾. Saistībā ar LESD 34. pantu 110. pantu uzskata par *lex specialis*, kas nozīmē, ka gadījumos, uz kuriem attiecas LESD 110. pants, LESD 34. pantu nepiemēro. Kā piemēru var minēt spriedumu *Kawala* lietā ⁽³⁵⁴⁾, kurā Tiesa nolēma, ka uz fiskālu reģistrācijas maksu importētām lietotām automašīnām attiecas LESD 110. pants un ka tāpēc LESD 34. pants nav piemērojams. Tomēr būtu jāatgādina, ka saskaņā ar iedibināto judikatūru dalībvalstīm to kompetence tiešo nodokļu jomā ir jāīsteno, ievērojot ES tiesību aktus, it īpaši ar LESD garantētās pamatbrīvības ⁽³⁵⁵⁾.

Ar LESD 110. panta pirmo daļu dalībvalstīm ir aizliegts citu dalībvalstu ražojumiem uzlikt iekšējos nodokļus, kas ir lielāki par tiem, kuri uzlikti līdzīgiem vietējiem ražojumiem. Šis noteikums ir pārkāpts, ja nodokli, ko uzliek ievestajam ražojumam, un nodokli, ko uzliek līdzīgam vietējam ražojumam, aprēķina atšķirīgā veidā un ņemot vērā atšķirīgus kritērijus, kā rezultātā – pat ja tas tā ir tikai atsevišķos gadījumos – ievestajam ražojumam piemērojamais nodoklis ir lielāks.

Tiesa līdzīgus ražojumus definēja kā ražojumus, kam ir līdzīgas īpašības un kas apmierina tās pašas patērētāju vajadzības, un galvenais kritērijs ir nevis tas, vai ražojumi ir pilnīgi identiski, bet tas, vai to izmantojums ir līdzīgs un salīdzināms. Lietā *Komisija/Francija* ⁽³⁵⁶⁾ Tiesa uzskatīja, ka tumšās un gaišās tabakas cigaretes var uzskatīt par līdzīgiem ražojumiem.

Diskriminējošu iekšējo nodokļu piemērošanu ražojumiem, kuru izcelsme ir citās dalībvalstīs nevar pamatot ar praktiskām grūtībām ⁽³⁵⁷⁾.

LESD 110. panta otrās daļas mērķis ir novērst jebkāda veida netiešu nodokļu protekcionismu, kas skar ražojumus no citām dalībvalstīm, kuri, lai gan tie nav līdzīgi vietējiem ražojumiem, tomēr konkurē ar dažiem no tiem. Lielāku nodokļu piemērošana ražojumiem no citām dalībvalstīm salīdzinājumā ar konkurējošām vietējām precēm ir aizliegta, ja tās iespējām attiecīgajā tirgū samazinās potenciālais ievesto ražojumu patēriņš par labu konkurējošām vietējām precēm. Lietā *Komisija/Zviedrija* ⁽³⁵⁸⁾ Tiesa uzskatīja, ka vidējās kategorijas vīniem (galvenokārt ievestajiem) ir pietiekami līdzīgas īpašības kā stiprinātajam alum (galvenokārt vietējam), lai tos varētu uzskatīt par konkurējošiem ar stiprināto alu. Tomēr minētajā lietā Tiesa uzskatīja, ka nav pierādījumu, ka šo abu preču atšķirīga aplikšana ar nodokli var ietekmēt patērētāja rīcību attiecīgajā nozarē (nav aizsargājošas ietekmes).

Gadījumos, kad maksājumu uzliek vietējiem un ievestajiem ražojumiem, bet ieņēmumus ir paredzēts izmantot, lai finansētu darbības, kas dod labumu tikai vietējiem ražojumiem, tādējādi daļēji ⁽³⁵⁹⁾ kompensējot vietējiem ražojumiem uzlikto nodokļu slogu, šāds maksājums ir diskriminējoša nodokļu uzlikšana, ko aizliedz LESD 110. pants ⁽³⁶⁰⁾.

⁽³⁵¹⁾ Lietā C-598/17 *A-Fonds*, 2019, ECLI:EU:C:2019:352.

⁽³⁵²⁾ Turpat, 47. punkts. Šajā sakarā sk. arī lietu C-234/99, *Nygård*, 2002, ECLI:EU:C:2002:244, 57. punktu.

⁽³⁵³⁾ Lietā C-91/18 *Komisija/Grieķija*, 2019, ECLI:EU:C:2019:600, 52. punkts.

⁽³⁵⁴⁾ Lietā C-134/07 *Piotr Kawala / Gmina Miasta Jaworzna*, 2007, ECLI:EU:C:2007:770.

⁽³⁵⁵⁾ Sk., piemēram, lietu C-591/17 *Austrija/Vācija*, 2019, ECLI:EU:C:2019:504, 56. punktu un citēto judikatūru.

⁽³⁵⁶⁾ Lietā C-302/00 *Komisija/Francija*, 2002, ECLI:EU:C:2002:123.

⁽³⁵⁷⁾ Lietā C-221/06 *Stadtgemeinde Frohnleiten*, 2007, ECLI:EU:C:2007:185, 70. punkts.

⁽³⁵⁸⁾ Lietā C-167/05 *Komisija/Zviedrija*, 2008, ECLI:EU:C:2008:202.

⁽³⁵⁹⁾ Pilnīgas kompensācijas gadījumā šāds maksājums ir maksājums ar muitas nodoklim līdzvērtīgu iedarbību, kas ir pretrunā LESD 28. un 30. pantam.

⁽³⁶⁰⁾ Lietā C-76/17 *Petrotel-Lukoil*, 2018, ECLI:EU:C:2018:139, 22.–25. punkts.

8.2.6. LESD 351. pants.

LESD 351. pants (bijušais EKL 307. pants) attiecas uz starptautisko tiesību aktu noteiktajām tiesībām un pienākumiem, kurus dalībvalstis uzņēmušas pirms 1958. gada vai pirms pievienošanās dienas ar vienu vai vairākām trešām valstīm. Pastāv noteikums, ka Līguma noteikumi neietekmē šīs tiesības un pienākumus, ja ir izpildīti šādi kumulatīvie nosacījumi:

— starptautiskajam nolīgumam **ir jāpieprasa (nevis tikai jāļauj)**, lai dalībvalsts nosaka pasākumu, kas nav saderīgs ar šīs dalībvalsts pienākumu saskaņā ar Savienības tiesību aktiem. Attiecībā uz LESD 34. pantu Tiesa lietā C-324/93 ⁽³⁶¹⁾ noteica robežas dalībvalstu iespējām pieņemt pasākumus, kas ir pretrunā pienākumiem, kurus tām nosaka minētais pants. Lieta attiecās uz atteikumu piešķirt atļauju ievest diamorfinu (narkotiska viela, uz kuru attiecas 1961. gada Vienotā konvencija par narkotiskajām vielām) Apvienotajā Karalistē. Tiesa nosprieda, ka tas, ka pasākums “ir pieņemts saskaņā ar starptautisku nolīgumu, kas noslēgts pirms Līguma vai dalībvalsts pievienošanās, un tas, ka dalībvalsts patur spēkā šo pasākumu atbilstīgi [351.] pantam, kaut arī tas ir šķērslis, nenozīmē, ka šis pasākums neietilpst [34.] panta darbības jomā, jo [351.] pants ir piemērojams tikai tad, ja nolīgums nosaka dalībvalstij pienākumu, kas ir pretrunā ar Līgumu”.

No tā var secināt, ka dalībvalstīm ir jāatturas no tādu pasākumu pieņemšanas, kas ir pretrunā ES tiesībām, jo īpaši noteikumiem par brīvu preču apriti, ja starptautiskie nolīgumi, ko tās parakstījušas, nenosaka, ka tām šādi pasākumi ir jāpieņem;

— nolīgumā nav apstrīdēti principi, kas ir daļa no Savienības tiesiskās kārtības pašiem pamatiem.

9. LESD 34. UN 35. PANTA IZPILDE

9.1. Tieša ietekme – izpilde privātajā jomā

Tiesa ir atzinusi, ka LESD 34. pantā noteiktais aizliegums ir “obligāts un skaidri formulēts un tā īstenošanai nav vajadzīga dalībvalstu vai [Savienības] iestāžu turpmāka iejaukšanās”. Tāpēc LESD 34. pantam ir “tieša ietekme, un tas nosaka individuālās tiesības, kuras valsts tiesām ir jāaizsargā” ⁽³⁶²⁾.

Vēlāk Tiesa sprieda, ka arī LESD 35. pantam ir tieša ietekme, ka arī šā panta noteikumi ir “tieši piemērojami” un ka tie “nosaka individuālās tiesības, kuras dalībvalstu tiesām ir jāaizsargā” ⁽³⁶³⁾.

Personas var atsaukties uz brīvas preču aprites principu un tiesībām uz brīvu preču apriti, vērstoties valsts tiesā. Valsts tiesa var atteikties piemērot valsts noteikumus, ko tā uzskata par neatbilstīgiem LESD 34. un 35. pantam. Var būt arī tā, ka valsts tiesām ir jānovērtē, kādā mērā importa vai eksporta šķērslis var pamatot ar obligātajām prasībām vai vispārējas nozīmes mērķiem, kas minēti LESD 36. pantā.

9.2. SOLVIT

SOLVIT ir tiešsaistes tīkls (www.europa.eu/solvit), kura mērķis ir risināt problēmas, kas radušās, valsts iestādēm nepareizi piemērojot iekšējā tirgus tiesību aktus ⁽³⁶⁴⁾. Šajā nolūkā visas EEZ dalībvalstis ir izveidojušas savus SOLVIT centrus, kuri tieši sazinās, izmantojot tiešsaistes datubāzi. SOLVIT centri ir valsts pārvaldes sastāvdaļa, un to mērķis ir desmit nedēļu laikā piedāvāt problēmu risinājumus gan pilsoņiem, gan uzņēmumiem. Padomes apstiprinātajā Komisijas 2001. gada ieteikumā ⁽³⁶⁵⁾ ir izklāstīts SOLVIT reglaments. Eiropas Komisija uzrauga tīklu un, ja nepieciešams, palīdz patrināt sūdzību risināšanu. SOLVIT 2018. gadā izskatīja vairāk nekā 2 000 lietu, un šajā gadā atrisināto lietu rādītājs bija 90 %.

⁽³⁶¹⁾ Lieta C-324/93 *The Queen / Secretary of State for Home Department, ex parte Evans Medical and Macfarlan Smith*, 1995, ECLI:EU:C:1995:84.

⁽³⁶²⁾ Lieta 74/76 *Iannelli v Meroni*, 1977, ECLI:EU:C:1977:51.

⁽³⁶³⁾ Lieta 83/78 *Pigs Marketing Board / Redmond*, 1978, ECLI:EU:C:1978:214.

⁽³⁶⁴⁾ Papildu informācija Komisijas paziņojumā “Rīcības plāns SOLVIT stiprināšanai” (COM(2017) 255) un Komisijas Ieteikumā par principiem, kas reglamentē SOLVIT (C(2013) 5869).

⁽³⁶⁵⁾ Komisijas 2001. gada 7. decembra Ieteikums par iekšējā tirgus problēmu risināšanas tīkla SOLVIT izmantošanas principiem (C(2001) 3901) (OV L 331, 15.12.2001., 79. lpp.).

Papildus ar Regulu (ES) 2019/515 par savstarpēju atzīšanu tika ieviesta jauna problēmu risināšanas procedūra saistībā ar SOLVIT. Regulas 8. pantā ir noteikta procedūra, kas attiecas uz gadījumiem, kad valstu iestādes ir pieņēmušas administratīvu lēmumu. SOLVIT centram ir iespēja iesaistīties šajā procedūrā, lai prasītu Komisijai, lai tā novērtē administratīva lēmuma saderību un sniedz atzinumu. Šī procedūra ir saistīta ar ilgākiem termiņiem nekā parastā SOLVIT procedūra.

9.3. Pārkāpuma procedūras saskaņā ar LESD 258. un 260. pantu

9.3.1. Pārkāpuma procedūra

Būdamā "Līguma sargātāja", Komisija atbilstoši sūdzībai vai pēc savas iniciatīvas var sākt pārkāpuma procedūru pret dalībvalsti, kura, iespējams, nav izpildījusi pienākumus, ko tai nosaka ES tiesību akti.

LESD 258. pants (bijušais EKL 226. pants) nosaka pārkāpuma procedūras oficiālos posmus. Pirmais posms ir oficiāla paziņojuma vēstules nosūtīšana attiecīgajai dalībvalstij, prasot sniegt paskaidrojumus noteiktā termiņā, parasti divu mēnešu laikā.

Ņemot vērā atbildi vai tās nesniegšanu, Komisija var nolemt nosūtīt dalībvalstij argumentētu atzinumu. Argumentētajā atzinumā izklāsta, kāpēc Komisija uzskata, ka ir pārkāpti ES tiesību akti, un aicina dalībvalsti izpildīt ES tiesību aktus noteiktā termiņā, parasti divu mēnešu laikā. Ja dalībvalsts neizpilda ES tiesību aktus, Komisija var nolemt vērsties ES Tiesā, lai tā atzītu, ka ir pārkāpti ES tiesību akti.

Oficiālā paziņojuma vēstule un argumentētais atzinums, ko sniegusi Komisija, nosaka strīda priekšmetu, kas pēc tam nevar tikt paplašināts. Attiecīgi Komisijas argumentētajam atzinumam un ierosinātajai procedūrai jābūt balstītiem uz tiem pašiem pamatojumiem, kādi izklāstīti oficiālā paziņojuma vēstulē, ar kuru uzsākta pirmstiesas procedūra ⁽³⁶⁶⁾.

Ja Tiesa savā galīgajā nolēmumā par šo jautājumu konstatē, ka ES tiesību akti ir pārkāpti, attiecīgajai dalībvalstij ir jāveic pasākumi, kas nepieciešami sprieduma izpildei. Ja pārkāpums netiek novērsts, Komisija var atkal vērsties Tiesā un lūgt, lai tiek piemērotas finansiālas sankcijas (vienreizējs maksājums un dienas soda procenti). Kārtība, kādā notiek atkārtota vērsšanās Tiesā, ir izklāstīta LESD 260. panta 2. punktā. Saskaņā ar šo procedūru, kamēr dalībvalsts nav izpildījusi Tiesas spriedumu, Komisija 1) nosūta dalībvalstij vēstuli par tās pienākumu izpildīt spriedumu; 2) tad nosūta oficiālā paziņojuma vēstuli un, visbeidzot, 3) var nodot jautājumu Tiesai (atkārtota vērsšanās Tiesā). Ja Tiesa konstatē, ka attiecīgā dalībvalsts nav izpildījusi tās pirmo spriedumu, Tiesa var noteikt šādai dalībvalstij finansiālas sankcijas. Šīm finansiālajām sankcijām ir preventīva ietekme, un to mērķis ir mudināt dalībvalstis nodrošināt atbilstību ES tiesību aktiem, cik drīz vien iespējams ⁽³⁶⁷⁾.

9.3.2. Sūdzības

Ikviens, kurš uzskata, ka dalībvalsts pasākums ir pretrunā LESD 34.–36. pantam, var iesniegt sūdzību Eiropas Komisijai. Lielu daļu pārkāpuma procedūru, kas attiecas uz brīvu preču apriti, Komisija ierosina, pamatojoties uz sūdzību. Secīgajos Komisijas paziņojumos par attiecībām ar sūdzības iesniedzēju ES tiesību aktu pārkāpumu jautājumos ⁽³⁶⁸⁾ ir izklāstīti noteikumi par sūdzību izskatīšanu.

⁽³⁶⁶⁾ Lieta C-457/07 Komisija/Portugāle, 2009, ECLI:EU:C:2009:531, 55. punkts.

⁽³⁶⁷⁾ Plašāku informāciju par pārkāpuma procedūru un finansiālo sankciju aprēķināšanas metodi sk. vietnē https://ec.europa.eu/info/law/law-making-process/applying-eu-law/infringement-procedure_lv.

⁽³⁶⁸⁾ Komisijas paziņojums Padomei un Eiropas Parlamentam par attiecībām ar sūdzības iesniedzēju saistībā ar Kopienas tiesību pārkāpumiem (COM(2002) 141 final). Komisijas Paziņojums Padomei un Eiropas Parlamentam "Atjaunināts paziņojums par attiecībām ar sūdzības iesniedzēju saistībā ar Savienības tiesību piemērošanu" (COM(2012) 154 final) Komisijas paziņojums "ES tiesību akti: labāki rezultāti līdz ar labāku piemērošanu" (C(2016) 8600), (OV C 18, 19.1.2017., 10. lpp.).

Sūdzības iesniedz, izmantojot standarta sūdzību veidlapu. Sūdzību veidlapu pēc pieprasījuma var saņemt no Komisijas, un tā ir pieejama *Europa* tīmekļa vietnē ⁽³⁶⁹⁾. Sūdzības jāiesniedz tiešsaistē vai jānosūta Komisijas Ģenerālsekretariātam pa pastu uz adresi "1049 Brussels, Belgium", vai jāiesniedz kādā no Komisijas birojiem dalībvalstīs. Standarta sūdzības veidlapu var iesniegt tiešsaistē vai nosūtīt pa pastu jebkurā no ES oficiālajām valodām.

Komisija 15 darbdienu laikā nosūtīs sūdzības iesniedzējam sākotnējo saņemšanas apstiprinājumu. Mēneša laikā no šā apstiprinājuma nosūtīšanas Komisija izlems, vai iesniegtā sūdzība ir jāreģistrē.

Lai gan sūdzības iesniedzējs nav pret dalībvalsti uzsāktās procedūras oficiālā puse, viņam(-ai) tiek nodrošinātas dažas svarīgas administratīvās tiesības.

- Komisija neizpaužs viņa(-as) identitāti, ja vien viņš(-a) nesniegs skaidru piekrišanu šādu izpaušanai.
- Komisija centīsies pieņemt lēmumu pēc būtības (lēmumu par pārkāpuma procedūras uzsākšanu vai lietas slēgšanu) 12 mēnešu laikā no sūdzības reģistrācijas.
- Komisija pastāvīgi informēs sūdzības iesniedzēju par galvenajiem procesa posmiem. Attiecīgais Komisijas dienests iepriekš informēs sūdzības iesniedzēju, ja ir plānots lietu slēgt, lai sūdzības iesniedzējs varētu reaģēt, iesniedzot jaunus faktus vai elementus.
- Ja pēc izmeklēšanas Komisija uzskata, ka patiešām var būt pārkāptas ES tiesības, tā var nolemt uzsākt LESD 258. pantā noteikto pārkāpuma procedūru.

Būdamā Līguma sargātāja, Komisija ar lielu modrību cenšas nodrošināt vispārējo atbilstību ES tiesībām un uzrauga, kā dalībvalstis ievēro noteikumus un pienākumus, kas noteikti Līgumā vai sekundārajos tiesību aktos. Tomēr dažādu iemeslu dēļ tiesiskās procedūras, piemēram, LESD 258. pantā noteiktā pārkāpuma procedūra, ne vienmēr var nodrošināt labākos pieejamos līdzekļus konkrēta jautājuma risināšanai. Tāpēc ir svarīgi uzsvērt, ka Komisijai, pat ja tā pilnībā pilda savu pienākumu pārraudzīt, kā dalībvalstis ievēro ES tiesības, ir plaša rīcības brīvība attiecībā uz lēmumu par pārkāpuma procedūras uzsākšanu vai neuzsākšanu ⁽³⁷⁰⁾.

10. SAISTĪTIE SEKUNDĀRIE TIESĪBU AKTI

10.1. Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2015/1535 (2015. gada 9. septembris), ar ko nosaka informācijas sniegšanas kārtību tehnisko noteikumu un Informācijas sabiedrības pakalpojumu noteikumu jomā ⁽³⁷¹⁾

Direktīva (ES) 2015/1535/EK nosaka Eiropas Savienības dalībvalstīm pienākumu informēt Komisiju un pārējās dalībvalstis par visiem tehnisko noteikumu projektiem, kas attiecas uz precēm vai informācijas sabiedrības pakalpojumiem, pirms to pieņemšanas. EEZ valstis, Šveice un Turcija arī paziņo savus tehniskos noteikumus atbilstoši Tehnisko noteikumu informācijas sistēmai (TRIS).

Komisija un dalībvalstis darbojas, izmantojot preventīvās kontroles sistēmu. Nogaidīšanas periodu laikā dalībvalstis nedrīkst pieņemt savus izziņotos noteikumu projektus vismaz trīs mēnešus, kamēr tos izskata. Šajā periodā drīkst rīkot divpusējas apspriedes ar dalībvalstu iestādēm. Ja tiek konstatēts, ka ar noteikuma projektu ir pārkāpti ES iekšējā tirgus tiesību akti, nogaidīšanas periodu var pagarināt līdz sešiem mēnešiem. Var pat noteikt pagarinājumu līdz 18 mēnešiem ar bloķēšanas lēmumu, ja Padome pieņem nostāju par to pašu jautājumu, uz kuru attiecas paziņotais noteikuma projekts ⁽³⁷²⁾.

⁽³⁶⁹⁾ https://ec.europa.eu/assets/sg/report-a-breach/complaints_lv/; https://ec.europa.eu/info/about-european-commission/contact/problems-and-complaints/complaints-about-breaches-eu-law/how-make-complaint-eu-level_en#submitting-a-complaint-online

⁽³⁷⁰⁾ Lieta 200/88 Komisija/Griekija, 1990, ECLI:EU:C:1990:346; rīkojums lietā T-47/96, 1996, ECLI:EU:T:1996:164, 42. punkts; sk. arī 2006. gada 9. janvāra rīkojumu lietā T-177/05 Somija/Komisija, 37.–40. punktu.

⁽³⁷¹⁾ OV L 241, 17.9.2015., 1. lpp.

⁽³⁷²⁾ Sk. direktīvas 5. un 6. pantu.

Tāpēc šīs procedūras mērķis ir likvidēt visus šķēršļus sekmīgai iekšējā tirgus darbībai pat pirms to rašanās, tādējādi novēršot vajadzību veikt korektīvu darbību, kas vienmēr ir daudz grūtāk.

Saskaņā ar Tiesas judikatūru (sk. spriedumus *CIA Security* lietā un *Unilever* lietā ⁽³⁷³⁾) tehniskos noteikumus, kas nav darīti zināmi izstrādes posmā vai kas ir pieņemti obligātā nogaidīšanas perioda laikā, nedrīkst piemērot, un attiecīgi valsts tiesām tie jāuzskata par spēkā neesošiem attiecībā uz privātpersonām. To vēlāk ir apstiprinājusi Tiesa ⁽³⁷⁴⁾.

10.2. Regula (ES) 2019/515 – “Savstarpējās atzīšanas” regula

ES likumdevējs 2008. gadā pieņēma Regulu (EK) Nr. 764/2008, ar ko nosaka procedūras, lai dažus valstu tehniskos noteikumus piemērotu citā dalībvalstī likumīgi tirgotiem produktiem. Šīs regulas galvenais mērķis ir noteikt valsts iestāžu un uzņēmumu tiesības un pienākumus gadījumos, kad valsts iestādes vēlas atteikt citā dalībvalstī likumīgi tirgota produkta piekļuvi tirgum. Ar regulu valsts iestādēm, kas plāno liegt tirgus piekļuvi, tika noteikts pierādīšanas pienākums norādīt tehnisko vai zinātnisko iemeslu, kura dēļ tās plāno liegt produkta piekļuvi valsts tirgum. Uzņēmējam tiek dota iespēja aizstāvēt savu viedokli un iesniegt kompetentajām iestādēm pamatotus argumentus.

Ar regulu katrā dalībvalstī arī izveidoja “produktu informācijas punktu” sistēmu, kas sniedz informāciju par produktu tehniskajiem noteikumiem un savstarpējās atzīšanas principa īstenošanu uzņēmumos un kompetentajās iestādēs citās dalībvalstīs.

Kopš 2020. gada 19. aprīļa Regula (EK) Nr. 764/2008 ir atcelta ar Regulu (ES) 2019/515 par citā dalībvalstī likumīgi tirgotu preču savstarpēju atzīšanu.

Regulas (ES) 2019/515 mērķis ir uzlabot juridisko noteiktību uzņēmumiem un valsts iestādēm. Ar to ir ieviesta savstarpējās atzīšanas deklarācija (pašdeklarācija) ekonomikas dalībniekiem, lai pierādītu, ka preces tikušas likumīgi tirgotas citā dalībvalstī, ir izveidota jauna problēmu risināšanas procedūra, pamatojoties uz *SOLVIT*, un ir paredzēta ciešāka administratīvā sadarbība un vienots IT rīks valsts iestāžu komunikācijas, sadarbības un uzticības uzlabošanai.

Atsevišķā norādījumu dokumentā ir sniegti sīkāki skaidrojumi par Regulu (ES) 2019/515.

10.3. Regula (EK) Nr. 2679/98 – “Zemeņu” regula

Padomes Regula (EK) Nr. 2679/98 par iekšējā tirgus darbību attiecībā uz brīvu preču apriti starp dalībvalstīm ⁽³⁷⁵⁾ paredz īpašas procedūras tādu būtisku brīvas preču aprites šķēršļu novēršanai dalībvalstīs, kas rada nopietnus zaudējumus skartajām personām un nosaka vajadzību pēc tūlītējas rīcības. Šie šķēršļi var būt, piemēram, valsts iestāžu bezdarbība attiecībā pret personu vardarbīgu rīcību, nevardarbīgu robežu bloķēšanu vai dalībvalsts rīcību, piemēram, institucionālu boikotu pret ievestajiem ražojumiem.

Regula paredz trauksmes izziņošanas procedūru un informācijas apmaiņu starp dalībvalstīm un Komisiju. Regulā arī atgādināts dalībvalstīm, ka tām ir pienākums noteikt vajadzīgus un samērīgus pasākumus brīvas preču aprites nodrošināšanai un informēt par to Komisiju, kā arī dotas tiesības Komisijai nosūtīt attiecīgajai dalībvalstij paziņojumu, kurā ir noteikts, ka minētie pasākumi jānosaka ļoti īsā termiņā ⁽³⁷⁶⁾.

⁽³⁷³⁾ Lieta C-194/94 *CIA Security*, 1996, ECLI:EU:C:1996:172; lieta C-443/98 *Unilever*, 2000, ECLI:EU:C:2000:496.

⁽³⁷⁴⁾ Lieta C-20/05 *Schwibbert*, 2007, ECLI:EU:C:2007:652; lieta C-390/18 *Airbnb Ireland*, 2019, ECLI:EU:C:2019:1112.

⁽³⁷⁵⁾ Padomes Regula (EK) Nr. 2679/98 (1998. gada 7. decembris) par iekšējā tirgus darbību attiecībā uz brīvu preču apriti starp dalībvalstīm (OV L 337, 12.12.1998., 8. lpp.).

⁽³⁷⁶⁾ Plašāku informāciju sk. vietnē https://ec.europa.eu/growth/single-market/barriers-to-trade/physical_en un Komisijas dienestu darba dokumentā SWD(2019) 371 final.

PIELIKUMS

TERITORIĀLĀ PIEMĒROŠANA

LES 52. panta 1. punktā paredzētās teritorijas, uz kurām attiecas LESD 34. pants saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 355. pantu:

27 ES dalībvalstu teritorija, tostarp:

Olandes salas (Somijas autonomā province).

Juridiskais pamats: LESD 355. panta 4. punkts (bijušais EKL 299. panta 5. punkts).

Azoru salas (Portugāles autonomais reģions). Ietver Sanmigelu, Piku, Terseiru, Sanžorži, Fajalu, Florešu, Santamariju, Grasjosu, Korvu.

Juridiskais pamats: LESD 355. panta 1. punkts (bijušais EKL 299. panta 2. punkts).

Kanāriju salas (Spānijas autonomā kopiena). Ietver Tenerifi, Fuerteventuru, Grankanāriju, Lansaroti, Palmu, Gomeru, Eljerro.

Juridiskais pamats: LESD 355. panta 1. punkts (bijušais EKL 299. panta 2. punkts).

Francijas Gviāna (Francijas aizjūras reģions).

Juridiskais pamats: LESD 355. panta 1. punkts (bijušais EKL 299. panta 2. punkts).

Gvadelupa (Francijas aizjūras reģions).

Juridiskais pamats: LESD 355. panta 1. punkts (bijušais EKL 299. panta 2. punkts).

Madeira (Portugāles autonomais reģions). Ietver Madeiru, Portusantu, Desertašu salas, Selvažemas salas.

Juridiskais pamats: LESD 355. panta 1. punkts (bijušais EKL 299. panta 2. punkts).

Martinika (Francijas aizjūras reģions).

Juridiskais pamats: LESD 355. panta 1. punkts (bijušais EKL 299. panta 2. punkts).

Majota (Francijas aizjūras reģions).

Juridiskais pamats: LESD 355. panta 1. punkts.

Reinjona (Francijas aizjūras reģions).

Juridiskais pamats: LESD 355. panta 1. punkts (bijušais EKL 299. panta 2. punkts).

Senmartēna (Francijas aizjūras reģions).

Juridiskais pamats: LESD 355. panta 1. punkts.

Ar ES dalībvalstīm saistītas teritorijas, uz kurām LESD 34. pants neattiecas:

Aruba (Nīderlandes Karalistes daļa).

Juridiskais pamats: LESD 355. panta 2. punkts (bijušais EKL 299. panta 3. punkts).

Seūta un Melilja (autonomās pilsētas Spānijas suverenitātē).

Juridiskais pamats: ņemot vērā Akta par Spānijas pievienošanos ES ⁽¹⁾ 24. un 25. panta formulējumu, lai gan LESD 34. pants, iespējams, attiecas uz precēm, ko ievieš šajās teritorijās no pārējās ES daļas, minētie panti, šķiet, neattiecas uz precēm, kuru izcelsme ir Seūtā un Meliljā un kuras ievieš pārējā ES daļā. Tāpēc LESD 34. pants neattiecas uz Seūtas un Meliljas izcelsmes precēm.

(1) OV L 302, 15.11.1985., 23. lpp.

Fēru Salas (Dānijas autonomā province).

Lai gan Dānija ir atbildīga par šo teritoriju veidojošo 18 salu ārējām attiecībām, šī teritorija saglabā augstu pašpārvaldes līmeni, un LESD ir skaidri noteikts, ka tā teritoriālā piemērošanas joma uz šīm salām neattiecas.

Juridiskais pamats: LESD 355. panta 5. punkta a) apakšpunkts (EKL 299. panta 6. punkta a) apakšpunkts).

Francijas Polinēzija (Francijas aizjūras kopiena).

Juridiskais pamats: LESD 355. panta 2. punkts (bijušais EKL 299. panta 3. punkts).

Francijas Dienvidjūru un Antarktīkas teritorijas (Francijas aizjūras teritorija).

Juridiskais pamats: LESD 355. panta 2. punkts (bijušais EKL 299. panta 3. punkts).

Nīderlandes Antiļas (Nīderlandes Karalistes daļa). Ietver Bonairi, Kirasao, Sabu, Sintēstatiusu un Sintmārtenu.

Juridiskais pamats: LESD 355. panta 2. punkts (bijušais EKL 299. panta 3. punkts).

Jaunkaledonija un no tās atkarīgās teritorijas (Francijas *sui generis* kopiena). Ietver galveno salu (Grandtēru), Luajotē salas un vairākas mazākas salas.

Juridiskais pamats: LESD 355. panta 2. punkts (bijušais EKL 299. panta 3. punkts).

Senpjēra un Mikelona (Francijas aizjūras kopiena).

Juridiskais pamats: LESD 355. panta 2. punkts (bijušais EKL 299. panta 3. punkts).

Senbartelmī (Francijas aizjūras kopiena).

Juridiskais pamats: LESD 355. panta 2. punkts.

Volisa un Futunas Salas (Francijas aizjūras kopiena).

Juridiskais pamats: LESD 355. panta 2. punkts (bijušais EKL 299. panta 3. punkts).

Visbeidzot, Eiropas Ekonomikas zonas (EEZ) dalībvalstīm (Islande, Lihtenšteina un Norvēģija) ir tiesības izmantot brīvu preču apriti ES saskaņā ar Eiropas Ekonomikas zonas (EEZ) līgumu.

ISSN 1977-0952 (elektroniskais izdevums)
ISSN 1725-5201 (papīra izdevums)

Eiropas Savienības
Publikāciju birojs
L-2985 Luksemburga
LUKSEMBURGA

LV